

**СЪВЕТ НА
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

**Брюксел, 16 май 2012 г.
(OR. en)**

**Междуинституционално досие:
2011/0249 (NLE)**

**14764/1/11
REV 1**

**WTO 329
AMLAT 84
SERVICES 96
COMER 193**

ЗАКОНОДАТЕЛНИ АКТОВЕ И ДРУГИ ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ

Относно: Споразумение за търговия между Европейския съюз и неговите-държави
членки, от една страна, и Колумбия и Перу, от друга страна

СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА ТЪРГОВИЯ
МЕЖДУ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И НЕГОВИТЕ ДЪРЖАВИ-ЧЛЕНКИ, ОТ ЕДНА СТРАНА,
И КОЛУМБИЯ И ПЕРУ, ОТ ДРУГА СТРАНА

КРАЛСТВО БЕЛГИЯ,

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ,

ЧЕШКАТА РЕПУБЛИКА,

КРАЛСТВО ДАНИЯ,

ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ,

РЕПУБЛИКА ЕСТОНΙΑ,

ИРЛАНДИЯ,

РЕПУБЛИКА ГЪРЦИЯ,

КРАЛСТВО ИСПАНИЯ,

ФРЕНСКАТА РЕПУБЛИКА,

ИТАЛИАНСКАТА РЕПУБЛИКА,

РЕПУБЛИКА КИПЪР,

РЕПУБЛИКА ЛАТВИЯ,

РЕПУБЛИКА ЛИТВА,

ВЕЛИКОТО ХЕРЦОГСТВО ЛЮКСЕМБУРГ,

УНГАРИЯ,

МАЛТА,

КРАЛСТВО НИДЕРЛАНДИЯ,

РЕПУБЛИКА АВСТРИЯ,

РЕПУБЛИКА ПОЛША,

ПОРТУГАЛСКАТА РЕПУБЛИКА,

РУМЪНИЯ,

РЕПУБЛИКА СЛОВЕНИЯ,

СЛОВАШКАТА РЕПУБЛИКА,

РЕПУБЛИКА ФИНЛАНДИЯ,

КРАЛСТВО ШВЕЦИЯ,

ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО ВЕЛИКОБРИТАНИЯ И СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ,

договарящи страни по Договора за Европейския съюз и Договора за функционирането на Европейския съюз, наричани по-нататък „държавите-членки на Европейския съюз“,

и

ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ,

от една страна, и

РЕПУБЛИКА КОЛУМБИЯ (наричана по-нататък „Колумбия“)

и

РЕПУБЛИКА ПЕРУ (наричана по-нататък „Перу“)

наричани по-нататък също „андските държави, подписали настоящото споразумение“,

от друга страна,

КАТО ОТЧИТАТ важността на историческите и културните връзки и специалните отношения на приятелство и сътрудничество между Европейския съюз и неговите държави-членки и андските държави, подписали настоящото споразумение, както и тяхното желание да насърчават икономическата интеграция между страните по споразумението;

ТВЪРДО РЕШЕНИ да укрепят тези връзки на основата на съществуващите механизми, с които се уреждат отношенията между Европейския съюз и неговите държави-членки и андските държави, подписали настоящото споразумение;

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ ОТНОВО ангажимента си по Хартата на Организацията на обединените нации и Всеобщата декларация за правата на човека;

КАТО ДОПРИНАСЯТ за хармоничното развитие и разширяването на световната и регионалната търговия и като служат като фактор за ускоряване на международното сътрудничество;

КАТО ЖЕЛАЯТ да насърчават всеобхватно икономическо развитие с цел намаляване на бедността и създаване на нови възможности за трудова заетост и по-добри условия на труд, както и повишаване на стандарта на живот на своите съответни територии чрез либерализиране и разширяване на търговията и инвестициите между своите територии;

КАТО СЕ АНГАЖИРАТ да прилагат настоящото споразумение в съответствие с целта за устойчиво развитие, включително поощряването на икономическия напредък, зачитането на трудовите права и опазването на околната среда в съответствие с поетите от страните по споразумението международноправни задължения.

КАТО СЕ ОСНОВАВАТ на своите съответни права и задължения съгласно Маракешкото споразумение за създаване на Световната търговска организация (наричано по-нататък „Споразумението за СТО“);

ТВЪРДО РЕШЕНИ да премахнат нарушенията в реципрочната търговия помежду си и да предотвратят създаването на ненужни пречки пред търговията;

ТВЪРДО РЕШЕНИ да създадат ясни и взаимноизгодни правила, уреждащи търговията помежду им, и да поощряват съвместната търговия и инвестиции, както и да насърчават редовния диалог помежду си по тези въпроси;

КАТО ЖЕЛАЯТ да насърчат конкурентоспособността на своите дружества на международните пазари, осигурявайки им предвидима правна уредба за техните търговски и инвестиционни отношения;

КАТО ОТЧИТАТ различията в икономическото и социалното развитие между андските държави, подписали настоящото споразумение, и Европейския съюз и неговите държави-членки;

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ своите права да използват във възможно най-голяма степен клаузите за гъвкавост, предвидени в многостранната рамка за защита на обществения интерес;

КАТО ПРИЗНАВАТ, че андските държави, подписали настоящото споразумение, са членове на Андската общност, както и че Решение 598 на Андската общност изисква андската правна система да се запази в реципрочните отношения между държавите — членки на Андската общност, когато те договарят споразумения за търговия с трети държави;

КАТО ПРИЗНАВАТ значението на съответните процеси на регионална интеграция на Европейския съюз, както и на андските държави, подписали настоящото споразумение, в рамките на Андската общност.

СЕ СПОРАЗУМЯХА за следното:

ДЯЛ I

УВОДНИ РАЗПОРЕДБИ

ГЛАВА I

СЪЩЕСТВЕНИ ЕЛЕМЕНТИ

ЧЛЕН 1

Общи принципи

Зачитането на демократичните принципи и основните права на човека, заложиени във Всеобщата декларация за правата на човека, и на принципите на правовата държава, е в основата на вътрешната и международната политика на страните по споразумението. Зачитането на тези принципи е съществен елемент на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 2

Разоръжаване и неразпространение на оръжия за масово унищожение

1. Страните по споразумението считат, че разпространението на оръжия за масово унищожение и техните носители както сред държави, така и сред недържавни участници, представлява една от най-сериозните заплахи за международната стабилност и сигурност.
2. Поради това страните по споразумението се договарят да си сътрудничат и да допринасят за борбата с разпространението на оръжия за масово унищожение и техните носители, като спазват в пълна степен и изпълняват на национално равнище съществуващите си задължения по споразумения и договори, както и други съответни международноправни задължения в областта на разоръжаването и неразпространението на оръжия.
3. В контекста на сътрудничеството с оглед на допринасянето за постигането на целите на разоръжаването и неразпространението на оръжия за масово унищожение страните по споразумението се договарят да работят заедно за постигането на всеобщо действие и прилагане на договорите в тези области.
4. Страните по споразумението се договарят, че параграфи 1 и 2 от настоящия член съставляват съществен елемент на настоящото споразумение.

ГЛАВА 2

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 3

Създаване на зона за свободна търговия

Страните по споразумението създават зона за свободна търговия в съответствие с член XXIV от Общото споразумение за митата и търговията от 1994 г. (наричано по-нататък „ГАТТ от 1994 г.“) и член V от Общото споразумение по търговията с услуги (наричано по-нататък „ГАТС“).

ЧЛЕН 4

Цели

Целите на настоящото споразумение са:

- а) постепенна и поетапна либерализация на търговията със стоки в съответствие с член XXIV от ГАТТ от 1994 г.;

- б) улесняване на търговията със стоки, по-специално посредством прилагането на договорените разпоредби относно митниците и улесняването на търговията, стандартите, техническите правила и процедури за оценяване на съответствието и санитарните и фитосанитарните мерки;
- в) постепенно либерализиране на търговията с услуги в съответствие с член V от ГАТС;
- г) създаване на среда, благоприятстваща увеличаването на инвестиционните потоци и, по-специално подобряване на условията за установяване между страните по споразумението въз основа на принципа на недискриминация;
- д) улесняване на търговията и инвестициите между страните по споразумението посредством либерализиране на текущите плащания и движението на капитали, свързани с преки инвестиции;
- е) ефективно и реципрочно отваряне на пазарите за държавни поръчки на страните по споразумението;
- ж) адекватна и ефективна закрила на правата върху интелектуална собственост в съответствие с действащите международни правила между страните по споразумението, като същевременно се осигурява баланс между правата на съответните им притежатели и обществения интерес;
- з) осъществяване на стопански дейности, по-специално такива, свързани с отношенията между страните по споразумението, в съответствие с принципа на свободната конкуренция;

- и) създаване на навременен, ефективен и предвидим механизъм за уреждане на спорове;
- й) насърчаване на международната търговия по начин, който допринася за постигането на целта за устойчиво развитие, и полагане на усилия за включването и отразяването на тази цел в търговските отношения между страните по споразумението; и
- к) гарантиране, че сътрудничеството за техническа помощ и укрепването на търговския капацитет на страните по споразумението допринася за прилагането на настоящото споразумение и за оптималното използване на предлаганите от него възможности в съответствие със съществуващата правна уредба и институционална рамка.

ЧЛЕН 5

Връзка със Споразумението за СТО

Страните по споразумението потвърждават съществуващите взаимни права и задължения по *Споразумението за СТО*.

ЧЛЕН 6

Определяне на страните по споразумението

1. За целите на настоящото споразумение:
 - „Страна по споразумението“ означава Европейския съюз или неговите държави-членки в рамките на съответните им области на компетентност, произтичащи от Договора за Европейския съюз и от Договора за функционирането на Европейския съюз (наричани по-нататък "ЕС страна по споразумението"), или всяка от андските държави, подписали настоящото споразумение;
 - „Страни по споразумението“ означава, от една страна, ЕС страна по споразумението и, от друга страна, всяка андска държава, подписала настоящото споразумение.
2. Когато в настоящото споразумение се предвиждат специфични и индивидуални задължения по отношение на държава-членка на Европейския съюз или за андска държава, подписала настоящото споразумение, в него по целесъобразност се посочва тази конкретна държава или държави.
3. В съответствие с член 7 за андските държави, подписали настоящото споразумение, понятието „друга страна по споразумението“ или „другите страни по споразумението“ означава ЕС страна по споразумението, когато в настоящото споразумение се използват такива понятия.

ЧЛЕН 7

Търговски и икономически отношения,
попадащи в обхвата на настоящото споразумение

1. Разпоредбите на настоящото споразумение се прилагат по отношение на двустранните търговски и икономически отношения между, от една страна, всяка отделна андска държава, подписала настоящото споразумение, и, от друга страна, ЕС страната по споразумението; но те не се прилагат по отношение на търговските и икономическите отношения между отделните андски държави, подписали настоящото споразумение¹.
2. Правата и задълженията, установени от страните по споразумението в настоящото споразумение, не засягат правата и задълженията в качеството на държави — членки на Андската общност, на андските държави, подписали настоящото споразумение.

ЧЛЕН 8

Изпълнение на задълженията

1. Всяка страна по споразумението носи отговорност за спазването на всички разпоредби на настоящото споразумение и взема всички необходими мерки за изпълнение на задълженията по него, включително неговото спазване от страна на органите на централната власт, регионалните или местните органи на управление и власти, както и неправителствените организации при упражняването на управленски правомощия, възложени им от такива органи на управление и власти².

¹ Тази разпоредба се тълкува, без да се накърняват установените в членове 10 и 105 задължения между андските държави, подписали настоящото споразумение, и ЕС страната по споразумението.

² Страните по споразумението постигат съгласие, че понятието „органи на централната власт, регионални или местни органи на управление и власти“ обхваща всички органи и равнища на управление на страните.

2. Ако една от страните по споразумението счита, че друга страна по споразумението не изпълнява своите задължения по настоящото споразумение, тя използва изключително механизма за уреждане на спорове, установен в дял XII (Уреждане на спорове), и го съблюдава.

3. Без да се засягат съществуващите механизми за политически диалог между страните по споразумението, всяка страна по споразумението може незабавно да приеме подходящи мерки в съответствие с международното право в случаи на нарушение от друга страна по споразумението на съществените елементи, посочени в членове 1 и 2 от настоящото споразумение. Последната страна по споразумението може да поиска да бъде свикано спешно заседание в срок от 15 дни, на което да се явят засегнатите страни по споразумението, с цел задълбочено разглеждане на случая и с оглед намиране на приемливо решение. Мерките са пропорционални на нарушението. Предимство се отдава на мерки, които в най-малка степен засягат функционирането на настоящото споразумение. Тези мерки се отменят веднага след като отпаднат основанията за тяхното приемане.

ЧЛЕН 9

Географски обхват на приложение

1. Настоящото споразумение се прилага, от една страна, за териториите, в които се прилагат Договорът за Европейски съюз и Договорът за функционирането на Европейския съюз, съгласно условията, установени в посочените договори, а от друга страна, съответно за териториите на Колумбия и Перу³.

³ С оглед постигането на по-голяма яснота страните по споразумението декларират, че съдържащите се в настоящото споразумение позовавания на „територия“ следва да се разбират изключително с цел позоваване на неговия географски обхват на приложение.

2. Независимо от параграф 1, доколкото митническата територия на Европейския съюз (наричана по-нататък "митническа територия на ЕС") включва области, които не попадат в обхвата на горното определение за територия, настоящото споразумение се прилага също за митническата територия на ЕС.

ЧЛЕН 10

Регионална интеграция

1. Страните по споразумението признават значението на регионалната интеграция за напредъка на икономическото и социалното развитие на андските държави, подписали настоящото споразумение, както и на Европейския съюз, тъй като тя създава възможности за укрепване на отношенията между страните по споразумението и за принос към постигането на целите на настоящото споразумение.
2. Страните по споразумението признават и потвърждават отново значимостта на съответните процеси на регионална интеграция между държавите-членки на Европейския съюз и между държавите — членки на Андската общност като механизъм за постигане на по-добри възможности за търговия и за подпомагане на ефективното им интегриране в световната икономика.
3. Страните по споразумението признават, че напредъкът в регионалната интеграция на андските държави ще се определя от държавите — членки на Андската общност.
4. Страните по споразумението приемат, че андските държави, подписали настоящото споразумение, трябва да запазят андската правна система в отношенията помежду си в съответствие с Решение 598 на Андската общност.

5. Като взема предвид стремежа на страните по споразумението за постигане на асоцииране между двата региона, след като всички държави — членки на Андската общност станат страни по настоящото споразумение, Комитетът по търговията ще преразгледа съответните разпоредби, и по-специално настоящия член и член 105, с оглед на съобразяването им с новото положение и подпомагането на процесите на регионална интеграция.

ГЛАВА 3

ОПРЕДЕЛЕНИЯ С ОБЩО ПРИЛОЖЕНИЕ

ЧЛЕН 11

Определения

За целите на настоящото споразумение, освен ако не е посочено друго:

- „дни“ означава календарни дни, включително събота и неделя и празничните дни;
- „стока на страна по споразумението“ или „продукт на страна по споразумението“ означава местни продукти съгласно определението в ГАТТ от 1994 г. или стоки или продукти, за които се договорят страните по споразумението, и включва продукти или стоки с произход от тази страна по споразумението по смисъла на член 19;

- „юридическо лице“ означава всеки правен субект, надлежно учреден или организиран по друг начин съгласно приложимото законодателство с цел печалба или с друга цел, частна или държавна собственост, включително всяка корпорация, обединение, съдружие, съвместно предприятие, еднолично предприятие или сдружение;
- „мярка“ означава всяко действие или бездействие на страна по споразумението, включително закони и подзаконови актове, процедури, решения, административни актове или практики, или каквато и да било друга форма;
- „лице“ означава физическо или юридическо лице.

ДЯЛ II

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 12

Комитет по търговията

1. Страните по споразумението създават Комитет по търговията. Този комитет се състои от представители на ЕС страната по споразумението и представители на всяка андска държава, подписала настоящото споразумение.

2. Комитетът по търговията заседава най-малко веднъж годишно на равнище министри или назначени от тях представители. Освен това, по писмено искане на някоя от страните по споразумението, Комитетът по търговията може да заседава по всяко време на равнище висши служители, оправомощени да вземат необходимите решения.

3. Комитетът по търговията заседава на ротационен принцип в Богота, Брюксел и Лима, освен ако страните по споразумението са договорили друго. Комитетът по търговията се председателства на ротационен принцип от всяка страна по споразумението за период от една година.

4. Без да се засягат разпоредбите на параграф 1, Комитетът по търговията може да провежда заседания с участието на ЕС страната по споразумението и една андска държава, подписала настоящото споразумение, по въпроси, които:

- а) са свързани изключително с двустранните отношения между ЕС страната по споразумението и тази андска държава, подписала настоящото споразумение, или
- б) са обсъждани на заседание в рамките на „специализиран орган“, на което са участвали само ЕС страната по споразумението и една андска държава, подписала настоящото споразумение, и въпросите са били отнесен до Комитета по търговията.

Ако друга андска държава, подписала настоящото споразумение, изрази интерес към въпроса, който ще се обсъжда на такова заседание, тя може да участва в заседанието след предварителното съгласие на ЕС страната по споразумението и съответната андска държава, подписала настоящото споразумение.

ЧЛЕН 13

Функции на Комитета по търговията

1. Комитетът по търговията:

- а) осъществява надзор и улеснява действието на настоящото споразумение и правилното прилагане на неговите разпоредби и разглежда други начини за постигане на общите му цели;
- б) подлага на оценка резултатите, получени от прилагането на настоящото споразумение, по-специално развитието на търговията и на икономическите отношения между страните по споразумението;
- в) упражнява надзор върху работата на всички специализирани органи, създадени съгласно настоящото споразумение, и препоръчва всякакви необходими действия;
- г) оценява и приема предвидените в настоящото споразумение решения във връзка с всякакви въпроси, отнесени до него от специализираните органи, създадени съгласно настоящото споразумение;
- д) наблюдава прилагането на член 105;
- е) осъществява надзор над по-нататъшното развитие на настоящото споразумение;

- ж) без да се засягат правата, предоставени в дял XII (Уреждане на спорове) и в други разпоредби на настоящото споразумение, разглежда най-подходящите начини за предотвратяване или разрешаване на всяко затруднение, която може да възникне във връзка с въпроси от обхвата на настоящото споразумение;
 - з) на първото си заседание приема посочените в член 315 процедурен правилник и Кодекс за поведение на арбитрите;
 - и) определя възнаграждението и разноските, дължими на арбитрите;
 - й) приема свой процедурен правилник, както и график за провеждане на заседания и дневен ред за заседанията си;
 - к) разглежда всеки друг представляващ интерес въпрос, свързан с област от обхвата на настоящото споразумение.
2. Комитетът по търговията може да:
- а) определя и делегира отговорности на специализираните органи;
 - б) получава или търси информация от всяко заинтересовано лице;

- в) дава съгласие за започване на преговори с цел задълбочаване на вече постигнатата либерализация в секторите, попадащи в обхвата на настоящото споразумение;
- г) разглежда изменения или промени на разпоредбите на настоящото споразумение, за които е необходимо приключването на процедурите в съответствие с вътрешното право на всяка страна по споразумението;
- д) приема тълкувания на разпоредбите на настоящото споразумение⁴. Тези тълкувания се вземат предвид от арбитражните комитети, създадени в съответствие с дял XII (Уреждане на спорове);
- е) при изпълнение на функциите си предприема такива други действия, за каквито страните по споразумението могат да се договорят;
- ж) благоприятства напредъка в постигането на целите на настоящото споразумение посредством предвидените в него изменения на:
 - i) приложение I (Графици за премахване на митата) с цел добавяне на една или повече стоки, изключени от графика за премахване на мита на дадена страна по споразумението;
 - ii) графиците, установени в приложение I (Графици за премахване на митата), с цел ускоряване на процеса на намаляване на митата;

⁴ Приетите от Комитета по търговията тълкувания не представляват изменение на разпоредбите на настоящото споразумение.

- iii) специалните правила за произход, установени в приложение II (Относно определението на понятието „продукти с произход“ и методите на административно сътрудничество);
- iv) възложителите, изброени в допълнение 1 на приложение XII (Държавни поръчки);
- v) списъците на задълженията, изложени в приложение VII (Списъци на задълженията относно установяването) и приложение VIII (Списъци на задълженията относно трансграничното предоставяне на услуги), както и резервите, изложени в приложение IX (Резерви относно временното присъствие на физически лица със стопанска цел); и
- vi) други разпоредби, при условие че извършваните от Комитета по търговията изменения са в съответствие с изрична разпоредба от настоящото споразумение.

Всяка от страните по споразумението прилага всяко от посочените в настоящата буква изменения съгласно приложимите в нея законови процедури.

3. Комитетът по търговията може да проучва въздействието на настоящото споразумение върху микропредприятията, малките и средните предприятия (наричани по-нататък „микропредприятия и МСП“) на страните по споразумението, включително всички произтичащи от него ползи.

4. В рамките на Комитета по търговията страните по споразумението обменят, доколкото е възможно, информация относно споразуменията за създаване или изменение на митнически съюзи или зони за свободна търговия и, при поискване, относно други важни въпроси, свързани с търговската политика на всяка страна по споразумението по отношение на трети държави.

5. При изпълнението на всяка от посочените в настоящия член функции, Комитетът по търговията може да приема всяко предвидено в настоящото споразумение решение.

ЧЛЕН 14

Вземане на решения

1. Комитетът по търговията приема своите решения с консенсус.
2. Приетите от Комитета по търговията решения са задължителни за страните по споразумението, които предприемат всички необходими мерки за изпълнението им.
3. В случаите, посочени в член 12, параграф 4, всяко решение се приема от ЕС страната по споразумението и от съответните андски държави, подписали настоящото споразумение, и поражда действие само между тези страни по споразумението, при условие че такива решения не засягат правата и задълженията на друга андска държава, подписала настоящото споразумение.

ЧЛЕН 15

Специализирани органи

1. С настоящото споразумение се създават следните подкомитети:
 - а) Подкомитет за достъпа до пазара;

- б) Подкомитет по селското стопанство;
- в) Подкомитет по техническите пречки пред търговията;
- г) Подкомитет по митниците, улесняването на търговията и правилата за произход;
- д) Подкомитет по държавните поръчки;
- е) Подкомитет по търговията и устойчивото развитие;
- ж) Подкомитет по санитарните и фитосанитарните мерки; и
- з) Подкомитет по интелектуалната собственост.

2. Всеки специализиран орган, създаден съгласно настоящото споразумение, включва представители на ЕС страната по споразумението, както и представители на всяка андска държава, подписала настоящото споразумение.

3. Съответните области на компетентност и задължения на специализираните органи, създадени с настоящото споразумение, са установени в съответните дялове.

4. Комитетът по търговията може да създава други подкомитети, работни групи или всякакви други специализирани органи, за да му съдействат при изпълнението на неговите задачи. Комитетът по търговията определя състава, задълженията и процедурния правилник на тези специализирани органи.

5. Специализираните органи информират предварително Комитета по търговията в достатъчен срок за своя график за провеждане на заседания и за дневния ред на тези заседания. Също така те докладват за своите дейности на всяко заседание на Комитета по търговията.

6. Независимо от параграф 2, всеки специализиран орган може да провежда заседания, в които участват ЕС страната по споразумението и една от андските държави, подписали настоящото споразумение, когато такова заседание се отнася до въпроси, свързани изключително с двустранните отношения между ЕС страната по споразумението и тази андска държава, подписала настоящото споразумение.

7. Ако друга андска държава, подписала настоящото споразумение, изрази интерес към въпроса, който ще се обсъжда на такова заседание, тя може да участва в заседанието след предварително съгласие на ЕС страната по споразумението и съответната андска държава, подписала настоящото споразумение.

ЧЛЕН 16

Координатори на споразумението

1. Всяка страна по споразумението определя координатор на споразумението и уведомява съответно всички останали страни по споразумението най-късно до датата на влизане в сила на настоящото споразумение⁵.

⁵ С цел постигането на по-голяма сигурност по отношение на ЕС страната по споразумението уведомлението се счита за действително, когато е било предадено на Европейската комисия.

2. Координаторите на споразумението:

- а) изготвят дневния ред и координират подготовката за заседанията на Комитета по търговията;
- б) по целесъобразност предприемат последващи действия по решенията, приети от Комитета по търговията;
- в) изпълняват функциите на звена за контакт за улесняване на комуникацията между страните по споразумението по всички въпроси от обхвата на настоящото споразумение, освен ако в него не е предвидено друго;
- г) получават всички уведомления и информация, предоставяни съгласно настоящото споразумение, включително уведомления или информация, предоставяни на Комитета по търговията, освен ако не е предвидено друго; и
- д) по искане на Комитета по търговия разглеждат всякакви други въпроси, които могат да засягат действието на настоящото споразумение.

3. Координаторите на споразумението могат да провеждат заседания, когато е необходимо.

ДЯЛ III

ТЪРГОВИЯ СЪС СТОКИ

ГЛАВА 1

ДОСТЪП НА СТОКИ ДО ПАЗАРА

РАЗДЕЛ 1

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 17

Цел

Страните по споразумението постепенно либерализират търговията със стоки в течение на преходен период, започващ от влизането в сила на настоящото споразумение, в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение и в съответствие с член XXIV от ГАТТ от 1994 г.

ЧЛЕН 18

Обхват на приложение

Освен в случаите, когато в настоящото споразумение е предвидено друго, настоящата глава се прилага по отношение на търговията със стоки между страните по споразумението.

ЧЛЕН 19

Определения

За целите на настоящия дял:

- понятието „мито“ обхваща всяко мито или всякакъв вид такса, налагана във връзка с вноса на стоки, включително всяка форма на допълнителен данък или допълнителна такса, налагана във връзка с този внос. Понятието „мито“ не включва:
 - а) такса, еквивалентна на вътрешен данък, налагана в съответствие с член III от ГАТТ от 1994 г.;
 - б) антидъмпингово, изравнително или защитно мито, което се прилага в съответствие с ГАТТ от 1994 г.; Споразумението за прилагане на член VII от ГАТТ от 1994 г. на СТО (наричано по-нататък „Антидъмпинговото споразумение“), Споразумението за субсидиите и изравнителните мерки на СТО (наричано по-нататък „Споразумението за субсидиите“) и Споразумението за защитни мерки на СТО (наричано по-нататък „Споразумението за защитни мерки“), ако е приложимо;

в) налог или друга такса, налагана в съответствие с член VIII от ГАТТ от 1994 г.

- „продукт или стока с произход“ е такъв продукт или стока, които отговарят на условията на правилата за произход, установени в приложение II (Относно определението на понятието „продукти с произход“ и методите на административно сътрудничество).

ЧЛЕН 20

Класиране на стоките

Класирането на стоките, които са предмет на търговия между страните по споразумението, е установено в съответната митническа тарифна номенклатура на всяка страна по споразумението в съответствие с Хармонизираната система за описание и кодиране на стоките от 2007 г. (наричана по-нататък „ХС“) и последвалите изменения в нея.

ЧЛЕН 21

Национално третиране

1. Всяка страна по споразумението предоставя национално третиране на стоките на другите страни по споразумението в съответствие с член III от ГАТТ от 1994 г., включително тълкувателните бележки към него. За тази цел член III от ГАТТ от 1994 г. и тълкувателните бележки към него се включват в настоящото споразумение и съставляват неразделна част от него *mutatis mutandis*.
2. За по-голяма яснота страните по споразумението потвърждават, че национално третиране означава по отношение на всяко равнище на органи на власт или управление, третиране, не по-малко благоприятно от третирането, предоставяно от това равнище на органи на власт или управление на подобни, пряко конкурентни или заменяеми местни стоки, включително такива с произход от територията, на която това равнище на органи на власт или управление разполага с компетентност⁶.

⁶ Колумбия и ЕС страната по споразумението се споразумяват, че тази разпоредба не засяга запазването и привеждането в изпълнение на установените в Колумбия монополи за спиртни напитки.

РАЗДЕЛ 2

ПРЕМАХВАНЕ НА МИТА

ЧЛЕН 22

Премахване на мита

1. Освен в случаите, когато в настоящото споразумение е предвидено друго, всяка страна по споразумението премахва своите мита върху стоки с произход от друга страна по споразумението в съответствие с приложение I (Графици за премахване на митата).
2. За всяка стока базовата митническа ставка, към която се прилагат последователните намаления съгласно параграф 1, е ставката, посочена в приложение I (Графици за премахване на митата).
3. Ако в който и да било момент след датата на влизане в сила на настоящото споразумение дадена страна по споразумението намали прилаганото от нея мито за най-облагодетелствана нация (наричано по-нататък „НОН“), това мито се прилага само ако е по-ниско от митото, изчислено в съответствие с приложение I (Графици за премахване на митата).

4. По искане от някоя от страните по споразумението те провеждат консултации, за да обсъдят ускоряването и разширяването на обхвата на премахването на митата, установен в приложение I (Графици за премахване на митата).
5. Всяко решение на Комитета по търговията за ускоряване или разширяване на обхвата на премахването на митата в съответствие с член 13, параграф 2, буква ж) има предимство пред всяка митническа ставка или поетапна категория, определена съгласно приложение I (Графици за премахване на митата).
6. Освен в случаите, когато в настоящото споразумение е предвидено друго, страните по споразумението нямат да увеличават която и да било митническа ставка, определена като базова ставка в приложение I (Графици за премахване на митата), или да приемат ново мито върху стока с произход от друга страна по споразумението.
7. Параграф 6 не е пречка за нито една от страните по споразумението да:
- а) увеличи дадено мито до равнището, установено в приложение I (Графици за премахване на митата) за съответната година, след едностранно намаляване; или
 - б) поддържа или увеличи дадено мито в съответствие с Договореността относно правилата и процедурите за уреждане на спорове на СТО (наричана по-нататък „ДУС“) или дял XII (Уреждане на спорове).

РАЗДЕЛ 3

НЕТАРИФНИ МЕРКИ

ЧЛЕН 23

Ограничения върху вноса и износа

Никоя от страните по споразумението не може да приема или поддържа каквато и да било забрана или ограничение върху вноса на която и да било стока от друга страна по споразумението или върху износа или продажбата за износ на която и да било стока, предназначена за територията на друга страна по споразумението, освен ако в настоящото споразумение е предвидено друго, или в съответствие с член XI от ГАТТ от 1994 г. и тълкувателните бележки към него. За тази цел член XI от ГАТТ от 1994 г. и тълкувателните бележки към него се включват в настоящото споразумение и съставляват неразделна част от него *mutatis mutandis*.

ЧЛЕН 24

Налози и такси

1. Всяка от страните по споразумението гарантира в съответствие с член VIII от ГАТТ от 1994 г. и тълкувателните бележки към него, че всички налози и такси от каквото и да било естество (различни от митата и таксите, еквивалентни на вътрешен данък, или други вътрешни такси, прилагани в съответствие с разпоредбите на член III от ГАТТ от 1994 г., и антидъмпинговите и изравнителните мита), налагани върху или във връзка с вноса или износа, се ограничават по размер до приблизителната стойност на извършените услуги и не представляват косвена защита на местните стоки или облагане на вноса или износа за фискални цел.
2. Никоя от страните по споразумението не може да изисква извършването на консулски операции⁷, нито свързани с тях налози и такси, във връзка с вноса на каквито и да било стоки от друга страна по споразумението.
3. Всяка страна по споразумението предоставя и поддържа, за предпочитане посредством интернет, актуализирана информация за всички налози и такси, които се събират във връзка с вноса или износа.

⁷ За целите на настоящия параграф понятието „консулски операции“ означава изисквания върху стоки на дадена страна по споразумението, предназначени за износ за територията на друга страна по споразумението, първо да бъде упражнен надзор от страна на консула на страната по споразумението вносител на територията на страната по споразумението износител с цел получаване на консулски фактури или консулски визи за търговски фактури, сертификати за произход, манифести, декларации за износ от изпращача или всякакви други митнически документи, необходими при вноса или във връзка с него.

ЧЛЕН 25

Мита и данъци върху износа

Освен ако е предвидено друго в настоящото споразумение, никоя от страните по него не може да приема или поддържа каквото и да било мито или данък, различни от вътрешни такси, прилагани в съответствие с член 21, върху или във връзка с износа на стоки за територията на друга страна по споразумението.

ЧЛЕН 26

Процедури по лицензиране на вноса и износа

1. Никоя от страните по споразумението не може да приема или поддържа мярка, която не е в съответствие със Споразумението за процедурите по лицензиране на вноса на СТО (наричано по-нататък „Споразумението за лицензиране на вноса“), което е включено в настоящото споразумение и съставлява неразделна част от него, *mutatis mutandis*.
2. Всяка страна по споразумението прилага *mutatis mutandis* разпоредбите, съдържащи се в споразумението за лицензиране на вноса, за всички процедури по лицензиране по отношение на износа за друга страна по споразумението. Нотифицирането, предвидено в член 5 от споразумението за лицензиране на вноса, се извършва между страните по споразумението по отношение на процедурите по лицензиране на износа.

3. Понятието „лицензиране на вноса“ означава административни процедури, които се използват за прилагането на режимите за лицензиране на вноса, при които се изисква подаване на заявление или на друга документация (различна от изискваната за митнически цели) в съответния административен орган като предварително условие за внос в страната по споразумението вносител.

ЧЛЕН 27

Държавни търговски предприятия

1. За целите на настоящото споразумение „държавни търговски предприятия“ означава публични и непублични предприятия, независимо къде се намират, на централно и субцентрално равнище, включително търговски съвети, на които са предоставени изключителни или специални права или привилегии, включително чрез законодателни или конституционни правомощия, посредством които те влияят върху равнището или посоката на вноса и износа чрез извършваните от тях покупки и продажби⁸.

2. Страните по споразумението признават, че държавните търговски предприятия не трябва да извършват дейност по начин, който създава пречки за търговията, и за тази цел поемат установените по настоящия член задължения.

⁸ С оглед постигането на по-голяма сигурност се счита, че предприятията за производство на спиртни напитки, които извършват дейност в рамките на „*monopolio rentístico*“, по член 336 от политическата Конституция на Колумбия, попадат в обхвата на настоящото определение за държавни търговски предприятия.

3. Страните по споразумението потвърждават отново своите съществуващи права и задължения по член XVII от ГАТТ от 1994 г., тълкувателните бележки към него и допълнителните разпоредби, както и по Договореността относно тълкуването на член XVII от Общото споразумение за митата и търговията от 1994 г., които се включват в настоящото споразумение и съставляват неразделна част от него *mutatis mutandis*.
4. Всяка страна по споразумението гарантира по-специално, че когато държавните търговски предприятия извършват покупки или продажби, или винаги, когато упражняват което и да било правомощие, включително законодателно или конституционно правомощие, делегирано им от дадена страна по споразумението на централно или субцентрално равнище, те спазват задълженията, поети от всяка от страните по настоящото споразумение.
5. Разпоредбите на настоящия член не засягат правата и задълженията на страните по споразумението по дял VI (Държавни поръчки).
6. В контекста на уведомяването, извършвано от страните по споразумението съгласно член XVII от ГАТТ от 1994 г., когато получи искане за допълнителна информация относно въздействието на държавните търговски предприятия върху двустранната търговия, получила искането страна по споразумението полага максимални усилия да осигури възможно най-голяма прозрачност, за да отговори на тези искания за намиране на информация, която е от значение, за да се установи дали държавните търговски предприятия спазват съответните задължения по настоящото споразумение, в съответствие с разпоредбите на член XVII.4, буква г) от ГАТТ от 1994 г. относно поверителната информация.

РАЗДЕЛ 4

СЕЛСКОСТОПАНСКИ СТОКИ

ЧЛЕН 28

Приложно поле

Настоящият раздел се прилага спрямо мерките, приети или поддържани от страните по споразумението по отношение на търговията между тях със селскостопански стоки (наричани по-нататък „селскостопански стоки“), които попадат в обхвата на определението в приложение I към Споразумението на СТО за селското стопанство (наричано по-нататък „Споразумението за селското стопанство“).⁹

⁹ За целите на прилагането на настоящия член по отношение на Колумбия понятието „селскостопански стоки“ обхваща и следните подпозиции: 2905.45.00, 3302.10.10, 3302.10.90, 3823.11.00, 3823.12.00, 3823.13.00, 3823.19.00, 3823.70.10, 3823.70.20, 3823.70.30, 3823.70.90, 3824.60.00.

ЧЛЕН 29

Защитни мерки за селскостопанските стоки

1. Независимо от разпоредбите на член 22, страна по споразумението може да приложи защитна мярка за селскостопански стоки под формата на допълнителни вносни мита върху селскостопански стоки с произход, включени в нейния списък от приложение IV (Защитни мерки за селскостопанските стоки), ако са спазени условията, установени в настоящия член. Размерът на което и да било допълнително вносно мито и което и да било друго мито върху такива стоки не може да превишава по-ниската от:

- а) приложимата ставка за НОН; или
- б) базовата митническа ставка, посочена в приложение I (Графици за премахване на митата).

2. Дадена страна по споразумението може да приложи основана на количество защитна мярка през която и да било календарна година, ако при влизането на нейната митническа територия на стока с произход обемът на вноса на стоката с произход през съответната година превишава критичното ниво за тази стока, определено в списъка на страната по споразумението в приложение IV (Защитни мерки за селскостопанските стоки).

3. Всяко допълнително мито, приложено от дадена страна по споразумението съгласно параграфи 1 и 2, трябва да е в съответствие със списъка на страната по споразумението в приложение IV (Защитни мерки за селскостопанските стоки).

4. Някоя от страните по споразумението не може да прилага защитна мярка за селскостопански стоки съгласно настоящия член, ако по отношение на същата стока същевременно приема или поддържа:

- а) защитна мярка по глава 2 (Средства за търговска защита); или
- б) мярка съгласно член XIX от ГАТТ от 1994 г. и Споразумението за защитни мерки.

5. Някоя от страните по споразумението не може да приема или поддържа защитна мярка за селскостопански стоки:

- а) от датата, на която дадена стока подлежи на освобождаване от мита съгласно приложение I (Графици за премахване на митата), освен когато в буква б) е предвидено друго; или
- б) след изтичане на преходния период, посочен в списъка на страната по споразумението в приложение IV (Защитни мерки за селскостопанските стоки); или
- в) посредством която се увеличава дадено мито в рамките на дадена тарифна квота.

6. В срок от 10 дни след прилагането на защитна мярка за селскостопански стоки по реда на параграфи 1 и 2 страната по споразумението, прилагаща мярката, уведомява писмено съответната страна по споразумението износител и предоставя подходящи данни и обосновка за мярката. Страната по споразумението, прилагаща мярката, предоставя на съответната страна по споразумението износител възможност за провеждане на консултации относно условията за нейното прилагане в съответствие с посочените параграфи.

7. Всяка страна по споразумението запазва своите права и задължения съгласно член 5 от Споразумението за селското стопанство с изключение на търговията със селскостопански стоки, предмет на преференциално третиране.

ЧЛЕН 30

Система на ценови сегменти

Освен ако в настоящото споразумение не е предвидено друго:

- а) Колумбия може да прилага Андската система на ценови сегменти, създадена с Решение 371 на Андската общност и измененията към него, или следващи системи за селскостопански стоки в обхвата на това решение;
- б) Перу може да прилага Системата на ценови сегменти, създадена с Върховен указ № 115-2001-EF и измененията към него, или следващи системи за селскостопански стоки в обхвата на този указ.

ЧЛЕН 31

Система на входни цени

Освен в случаите, когато в настоящото споразумение е предвидено друго, ЕС страната по споразумението може да прилага системата на входни цени, установена с Регламент (ЕО) № 1580/2007 на Комисията от 21 декември 2007 г. за определяне на правила за прилагане на Регламенти (ЕО) № 2200/96, (ЕО) № 2201/96 и (ЕО) № 1182/2007 на Съвета в сектора на плодовете и зеленчуците и измененията към него, или следващи системи.

ЧЛЕН 32

Експортни субсидии и други мерки с равностоен ефект

1. За целите на настоящия член „експортни субсидии“ има значението, придадено на това понятие в член 1, буква д) от Споразумението за селското стопанство, включително всички изменения на този член.
2. Страните по споразумението имат общата цел да работят съвместно в рамките на СТО за постигане на споразумение за премахване на експортните субсидии и на други мерки с равностоен ефект по отношение на селскостопанските стоки.

3. След влизане в сила на настоящото споразумение никоя от страните по него не може да поддържа или да въвежда за първи път или повторно експортни субсидии или други мерки с равностоен ефект върху селскостопански стоки, които са напълно и незабавно либерализирани, или такива, които са напълно, но не незабавно либерализирани, и се ползват от безмитна квота при влизането в сила на настоящото споразумение в съответствие с приложение I (Графици за премахване на митата) и са предназначени за територията на друга страна по споразумението.

4. Никоя от страните по споразумението не може да поддържа или да въвежда за първи път или повторно експортни субсидии или други мерки с равностоен ефект върху селскостопански стоки, които са напълно, но не незабавно либерализирани, и които не се ползват от безмитна квота при влизането в сила на настоящото споразумение, от която дата тези стоки се либерализират напълно.

5. Без да се засягат разпоредбите на параграфи 3 и 4, ако някоя страна по споразумението поддържа или въведе за първи път или повторно субсидии или други мерки с равностоен ефект върху износа на частично или напълно либерализирани селскостопански стоки за друга страна по споразумението, страната по споразумението вносител може да приложи допълнителна ставка, като така увеличи митата върху вноса на такива стоки до по-ниското от следните две равнища — равнището на митото, прилагано за най-облагодетелстваната нация (НОН), или равнището на базовата ставка, установена в приложение I (Графици за премахване на мита), за периода, определен за поддържане на субсидията за износа.

6. За да позволи на страната по споразумението вносител да премахне допълнителната ставка, наложена в съответствие с параграф 5, страната по споразумението износител предоставя подробна информация, от която е видно, че са спазени разпоредбите на настоящия член.

ЧЛЕН 33

Управление и прилагане на тарифни квоти

1. Всяка страна по споразумението прилага и управлява тарифни квоти за внос на определените в приложение I (Графици за премахване на митата) селскостопански стоки в съответствие с член XIII от ГАТТ от 1994 г., включително тълкувателните бележки към него, и Споразумението за лицензиране на вноса.
2. Страните по споразумението управляват тарифните квоти за внос на селскостопански стоки на принципа „първият по ред е по силен по право“.
3. По искане на дадена страна по споразумението износител страната по споразумението вносител провежда консултации със страната по споразумението износител относно управлението на тарифните квоти на страната по споразумението вносител. Тези консултации заменят консултациите, предвидени по член 301, при условие че отговарят на изискването, установено в параграф 9 от него.

РАЗДЕЛ 5

ОТСТРАНЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИ ГРЕШКИ

ЧЛЕН 34

Отстраняване на административни грешки

В случай на грешка на компетентните органи на дадена страна по споразумението при правилното управление на преференциалната система при износ, и по-специално при прилагането на разпоредбите от приложение II (Относно определението на понятието „стоки с произход“ и методите на административно сътрудничество) и в случаите, когато тази грешка води до последици по отношение на вносните мита, всяка страна по споразумението, която понася тези последици, може да поиска от Комитета по търговията да проучи възможностите за приемане на всички подходящи мерки с оглед разрешаване на ситуацията, след като въпросът бъде обсъден от техническа гледна точка между заинтересованите страни по споразумението в рамките на Подкомитета по митниците, улесняването на търговията и правилата за произход, уреден в член 68. Решението на Комитета по търговията относно подходящи мерки се приема със съгласието на заинтересованите страни по споразумението.

РАЗДЕЛ 6

ПОДКОМИТЕТИ

ЧЛЕН 35

Подкомитет по достъпа до пазара

1. Страните по споразумението създават Подкомитет по достъпа до пазара, съставен от представители на всяка страна по споразумението.
2. Подкомитетът заседава по искане на някоя от страните по споразумението или на Комитета по търговията за разглеждане на всеки произтичащ във връзка с настоящата глава въпрос, който не попада в обхвата на компетентност на друг подкомитет.
3. Функциите на подкомитета включват, *inter alia*:
 - а) насърчаване на търговията със стоки между страните по споразумението, включително чрез консултации относно ускоряването и разширяването на обхвата на премахването на митата съгласно настоящото споразумение и други въпроси по целесъобразност;
 - б) разглеждане на всяка нетарифна мярка, която може да ограничи търговията със стоки между страните по споразумението и, ако е целесъобразно, препращане на такива въпроси за разглеждане от страна на Комитета по търговията;

- в) предоставяне на консултации и препоръки на Комитета по търговията относно необходимостта от сътрудничество по отношение на въпросите на достъпа до пазара;
- г) консултиране относно и полагане на усилия за разрешаване на всички различия, които може да възникнат между страните по споразумението по въпроси, свързани с изменения на хармонизираната система, включително класирането на стоките, за да се гарантира, че задълженията на всяка страна по настоящото споразумение няма да бъдат изменени.

ЧЛЕН 36

Подкомитет по селското стопанство

1. Страните по споразумението създават Подкомитет по селското стопанство, съставен от представители на ЕС страната по споразумението и на всяка андска държава, подписала настоящото споразумение.
2. Подкомитетът по селското стопанство:
 - а) упражнява надзор и насърчава сътрудничеството относно изпълнението и управлението на раздел 4 с цел да улесни търговията със селскостопански стоки между страните по споразумението;
 - б) премахва всички необосновани пречки пред търговията със селскостопански стоки между страните по споразумението;

- в) предоставя консултации по въпроси, свързани с раздел 4, в координация с други подходящи подкомитети, работни групи или всеки друг специализиран орган по настоящото споразумение;
- г) оценява развитието на търговията със селскостопански стоки между страните по споразумението и въздействието на настоящото споразумение върху селскостопанския сектор на всяка от страните по споразумението, както и функционирането на инструментите по настоящото споразумение, и препоръчва на Комитета по търговията всякакви подходящи действия;
- д) извършва всяка допълнителна дейност, която може да му възложи Комитетът по търговията; и
- е) отчита резултатите от своята дейност по настоящия параграф и ги представя за разглеждане от страна на Комитета по търговията.

3. Подкомитетът по селското стопанство заседава най-малко веднъж годишно. При възникване на специални обстоятелства и по искане на някоя от страните по споразумението подкомитетът се свиква на заседание по съгласие на страните по споразумението не по-късно от 30 дни след датата на това искане. Заседанията на Подкомитета по селското стопанство могат да се провеждат също така на двустранно равнище и се председателстват от представители на страната по споразумението, в която се провежда заседанието.

4. Подкомитетът по селското стопанство приема всички решения с консенсус.

ГЛАВА 2

СРЕДСТВА ЗА ТЪРГОВСКА ЗАЩИТА

РАЗДЕЛ 1

АНТИДЪМПИНГОВИ И ИЗРАВНИТЕЛНИ МЕРКИ

ЧЛЕН 37

Общи разпоредби

1. Страните по споразумението потвърждават отново своите права и задължения по Антидъмпинговото споразумение, Споразумението за субсидиите и Споразумението на СТО за правилата за произход (наричано по-нататък „Споразумение за правилата за произход“).
2. В случай на прилагане на антидъмпингово мито или на изравнителна мярка или приемане на ценова гаранция от орган на Андската общност от името на две или повече държави — членки на Андската общност, компетентният съдебен орган на Андската общност е единственият орган за съдебен контрол.
3. Страните по споразумението гарантират, че по отношение на един и същ продукт не се прилагат антидъмпингови мерки едновременно от регионалните и от националните органи. Същото правило е приложимо и по отношение на изравнителните мерки.

ЧЛЕН 38

Прозрачност

1. Страните по споразумението се договарят, че средствата за търговска защита се прилагат, като се спазват в пълна степен приложимите изисквания на СТО и като се основават на прозрачна система.
2. Признавайки предимствата на правната сигурност и предвидимост за икономическите оператори, всяка страна по споразумението гарантира, че нейното вътрешно законодателство в областта на средствата за търговска защита е в пълно съответствие с приложимите правила на СТО.
3. Без да се засягат разпоредбите на член 6.5 от Антидъмпинговото споразумение и разпоредбите на член 12.4 от Споразумението за субсидиите, всяка страна по споразумението гарантира, че след налагането на временни мерки във възможно най-кратък срок в съответствие с нейното вътрешно законодателство, но във всички случаи преди окончателното решение, се извършва пълно и съдържателно разгласяване на съществените факти, подлежащи на разглеждане, които съставляват основание за решението за налагане или неналагане на дадена мярка. Разгласяването на тази информация се прави писмено и се предоставя достатъчно време на заинтересованите страни за представяне на коментари.
4. При условие че това не забавя ненужно провеждането на разследване, по искане на всяка от заинтересованите страни разследващият орган предоставя възможност за изслушване, за да могат страните да изразят своите становища в хода на разследванията относно средствата за търговска защита.

ЧЛЕН 39

Отчитане на обществения интерес

В съответствие с вътрешното си законодателство ЕС страната по споразумението и Колумбия предоставят възможност — в зависимост от случая — на промишлените потребители и вносителите на продукта, във връзка с който се провежда разследване, както и на представителни организации на потребителите да представят информация, която е от значение за разследването. Тази информация се взема предвид от разследващия орган, доколкото тя е относима, надлежно подкрепена с доказателства и представена в сроковете, посочени във вътрешното законодателство.

ЧЛЕН 40

Правило за по-ниското мито

Независимо от техните права по Антидъмпинговото споразумение и Споразумението за субсидиите по отношение на прилагането на антидъмпингови и изравнителни мита, ЕС страната по споразумението и Колумбия считат, че е желателно размерът на прилаганото мито да бъде по-нисък от съответстващия марж на дъмпинга или субсидията, в зависимост от случая, ако по-ниското мито би било достатъчно за премахване на вредата за местната промишленост.

ЧЛЕН 41

Разследващи органи

За целите на настоящия раздел

- „разследващ орган“ означава:
 - а) за Колумбия — Министерството на търговията, промишлеността и туризма или неговият правопреемник;
 - б) за Перу — Националният институт за защита на конкуренцията и закрила на интелектуалната собственост или неговият правопреемник; и
 - в) за ЕС страната по споразумението — Европейската комисия.

ЧЛЕН 42

Изключване от обхвата на механизма за уреждане на спорове

Дял XII (Уреждане на спорове) не се прилага за настоящия раздел.

РАЗДЕЛ 2

МНОГОСТРАННИ ЗАЩИТНИ МЕРКИ

ЧЛЕН 43

Общи разпоредби

Всяка страна по споразумението запазва своите права и задължения по член XIX от ГАТТ от 1994 г., по Споразумението за защитни мерки и по Споразумението за правилата за произход.

ЧЛЕН 44

Прозрачност

Независимо от разпоредбите на член 43, страна по споразумението, която започва разследване или възнамерява да приеме защитни мерки, предоставя по искане на друга страна по споразумението незабавно *ad hoc* писмено уведомление за цялата информация, която е от значение, включително, когато е приложимо, информация за започването на разследване относно защитни мерки, предварителното решение и окончателното решение от разследването.

ЧЛЕН 45

Неедновременно прилагане на защитни мерки

Никоя страна по споразумението не може да прилага едновременно по отношение на един и същ продукт:

- а) двустранна защитна мярка по реда на раздел 3 (Двустранна защитна клауза) от настоящата глава; и
- б) мярка по реда на член XIX от ГАТТ от 1994 г. и Споразумението за защитни мерки.

ЧЛЕН 46

Разследващ орган

За целите на настоящия раздел „разследващ орган“ означава:

- а) за Колумбия — Министерството на търговията, промишлеността и туризма или неговият правопреемник;
- б) за Перу — Националният институт за защита на конкуренцията и закрила на интелектуалната собственост; и
- в) за ЕС страната по споразумението — Европейската комисия.

ЧЛЕН 47

Изключване от обхвата на механизма за уреждане на спорове

С изключение на член 45, дял XII (Уреждане на спорове) не се прилага за разпоредбите на настоящия раздел.

РАЗДЕЛ 3

ДВУСТРАННА ЗАЩИТНА КЛАУЗА

ЧЛЕН 48

Прилагане на двустранна защитна мярка

1. Независимо от разпоредбите на раздел 2 (Многостранни защитни мерки), ако в резултат на предоставени отстъпки по настоящото споразумение продукт с произход от дадена страна по споразумението се внася на територията на друга страна по споразумението в такива увеличени количества в абсолютно изражение или относително спрямо производството на вътрешния пазар и по начин, който причинява или съществува опасност да причини сериозна вреда на местните производители на подобни или пряко конкурентни продукти, страната по споразумението вносител може да приеме подходящи мерки при условията и в съответствие с процедурите, установени в настоящия раздел.

2 Страните по споразумението могат да прилагат двустранни защитни мерки единствено през преходния период¹⁰.

ЧЛЕН 49

Уведомяване и консултации

1. Дадена страна по споразумението уведомява незабавно съответната страна по споразумението износител при започването на разследване и при прилагането на временни и окончателни мерки.
2. Когато дадена страна по споразумението счита, че обстоятелствата, посочени в член 48, са налице по отношение на прилагането или удължаването на срока на действие на окончателна мярка, тя предоставя подходящи възможности за провеждане на консултации със засегнатата страна по споразумението в съответствие със законодателството на всяка страна по споразумението с цел разглеждане на наличната информация, обмен на становища относно прилагането или удължаването на срока на дадена мярка и постигане на взаимно удовлетворяващо решение.
3. Посочените в параграф 2 консултации започват в срок от 15 дни след датата на получаване от засегнатата страна по споразумението на покана за консултации от разследващия орган.

¹⁰ Преходен период означава 10 години, считано от датата на влизане в сила на настоящото споразумение. За всяка стока, за която в графика от приложение I (Графици за премахване на митата) на страната по споразумението, прилагаща мярката, се предвижда период за премахване на мита от 10 или повече години, „преходен период“ означава периодът за премахване на митата, установен за въпросната стока в този график, плюс три години.

4. Ако в срок от 45 дни след датата, на която засегнатата страна по споразумението е получила покана за консултации, не бъде постигнато взаимно удовлетворително решение, страната по споразумението вносител може да приеме мерките за отстраняване на обстоятелствата в съответствие с настоящия раздел.

5. Дадена страна по споразумението може временно да прилага двустранна защитна мярка без предварителни консултации.

ЧЛЕН 50

Видове мерки

Всяка двустранна защитна мярка, прилагана от страна по споразумението вносител по член 48, може да се състои от една или повече от следните мерки:

- а) спиране на по-нататъшното намаляване на митото върху съответния продукт, предвидено в графика за тази страна по споразумението съгласно приложение I (Графици за премахване на митата), или
- б) увеличаване на митото за съответния продукт до равнище, което не надвишава по-ниската от следните две ставки: митото за най-облагодетелствана нация, прилаганото по отношение на продукта, което е в сила към момента на предприемане на мярката, или базовата ставка, посочена в графика за тази страна по споразумението съгласно приложение I (Графици за премахване на митата).

ЧЛЕН 51

Процедура на разследване

1. Дадена страна по споразумението прилага двустранна защитна мярка единствено след разследване от нейните компетентни органи в съответствие с член 3 от Споразумението за защитни мерки, като за тази цел посоченият член се включва в настоящото споразумение и съставлява неразделна част от него, *mutatis mutandis*.
2. При всяко разследване от дадена страна по споразумението по реда на параграф 1 се спазват изискванията на член 4.2, букви а) и в) от Споразумението за защитни мерки и за тази цел член 4.2, букви а) и в) от Споразумението за защитни мерки се включва в настоящото споразумение и съставлява неразделна част от него, *mutatis mutandis*.
3. В допълнение към параграф 2 разследващата страна по споразумението доказва въз основа на обективни данни наличието на причинно-следствена връзка между увеличаването на вноса на продукта от страната по споразумението износител и сериозната вреда или опасността от сериозна вреда.
4. Всяка страна по споразумението гарантира, че нейните компетентни органи завършват такива разследвания в сроковете, установени в нейното вътрешно законодателство, които не могат да превишават 12 месеца от датата на започване на разследването.

ЧЛЕН 52

Условия и срок на прилагане на дадена мярка

1. Някоя от страните по споразумението не може да прилага двустранна защитна мярка:
 - а) освен доколкото и за какъвто период от време това може да бъде необходимо, за да се предотврати или поправи сериозна вреда по реда на член 48;
 - б) за период, по-дълъг от две години; по изключение този период може да бъде удължен с още две години, ако:
 - i) компетентните органи на страната по споразумението вносител установят, в съответствие с приложимите процедури по член 51, че мярката продължава да е необходима за предотвратяване или поправяне на сериозна вреда по реда на член 48; и
 - ii) са налице доказателства, че местната промишленост се приспособява;

общият период на прилагане на защитна мярка, включително периодът на първоначално прилагане и евентуалното му удължаване, е не по-дълъг от четири години.
2. Когато дадена страна по споразумението прекрати прилагането на двустранна защитна мярка, ставката на митото е ставката, която би се прилагала в съответствие с приложение I (Графици за премахване на митата) за тази страна по споразумението, ако не беше мярката.

ЧЛЕН 53

Временни мерки

1. При критични обстоятелства, когато забавянето би причинило труднопоправима вреда, една от страните по споразумението може да приложи временно двустранна защитна мярка, след като е предварително установено наличието явни данни за това, че вносът на продукт с произход от страната по споразумението износител се е увеличил в резултат на намаляването или премахването на мита съгласно приложение I (Графици за премахване на мита) и че този внос причинява сериозна вреда или съществува опасност да причини сериозна вреда по смисъла на член 48.
2. Срокът на прилагане на всяка временна мярка не може да превишава 200 дни, като през това време страната по споразумението спазва изискванията на член 49 и член 51, параграфи 1, 2 и 3.
3. Страната по споразумението своевременно възстановява всяко увеличение на митата, прилагано съгласно параграф 1, ако при разследването не бъде установено, че са спазени изискванията на член 48. Срокът на прилагане на всяка временна мярка се разглежда като част от периода, посочен в член 52, параграф 1, буква б).

ЧЛЕН 54

Компенсация

1. Страна по споразумението, която желае да удължи срока на прилагане на двустранна защитна мярка, се консултира със страната по споразумението, спрямо чиито продукти се прилага мярката, за да се постигне взаимно съгласие относно подходяща компенсация под формата на отстъпки, които оказват равностоен ефект по същество върху търговията. Страната по споразумението вносител осигурява възможност за такива консултации не по-късно от 30 дни преди удължаването на срока на прилагането на двустранната защитна мярка.
2. Ако консултациите по параграф 1 не доведат до постигане на съгласие относно компенсацията в срок от 30 дни от предложението за консултации, а страната по споразумението вносител реши да удължи срока на прилагане на защитната мярка, страната по споразумението, спрямо чиито продукти се прилага защитната мярка, може да спре прилагането на отстъпките с равностоен по същество ефект спрямо търговията на страната по споразумението, удължаваща срока на прилагане на мярката.

ЧЛЕН 55

Повторно прилагане на мярка

Посочените в настоящия раздел мерки не се прилагат за внос на продукт, спрямо който по-рано е прилагана такава мярка, освен еднократно, за период от време, равен на половината на периода, през който тази мярка се е прилагала преди, при условие че периодът на неприлагане е най-малко една година.

ЧЛЕН 56

Най-отдалечени региони на Европейския съюз¹¹

1. Когато даден продукт с произход от андските държави, подписали настоящото споразумение, се въвежда на територията на най-отдалечените региони на Европейския съюз (наричани по-нататък "най-отдалечените региони на ЕС") в такива увеличени количества и по такъв начин, че причинява или съществува опасност да причини сериозно влошаване на икономическото положение на най-отдалечените региони на ЕС, ЕС страната по споразумението, след като е разгледала алтернативните възможности за решение, може по изключение да предприеме защитни мерки, ограничени до територията на засегнатите региони.
2. Защитните мерки за най-отдалечените региони на ЕС се прилагат в съответствие с разпоредбите на настоящата глава.

¹¹ Към датата на подписване на настоящото споразумение най-отдалечените региони на Европейския съюз са: Гваделупа, Френска Гвиана, Мартиника, Реюнион, Сен Мартен, Азорските острови, Мадейра и Канарските острови. Настоящият член се прилага и по отношение на държавата или територията, която промени своя статут на най-отдалечен регион с решение на Европейския съвет по реда на процедурата, посочена в член 355, параграф 6 от Договора за функционирането на Европейския съюз, считано от датата на приемане на това решение. В случай че по същата процедура даден най-отдалечен регион на Европейския съюз промени своя статут като такъв, настоящият член няма да се прилага за него, считано от датата на съответното решение на Европейския съвет. ЕС страната по споразумението уведомява останалите страни по споразумението за всяка промяна на териториите, считани за най-отдалечени региони на Европейския съюз.

ЧЛЕН 57

Компетентен орган

За целите на настоящия раздел „компетентен орган“ означава:

- а) за Колумбия — Министерството на търговията, промишлеността и туризма или неговият правопреемник;
- б) за Перу — Министерството на външната търговия и туризма или неговият правопреемник; и
- в) за ЕС страната по споразумението — Европейската комисия.

ГЛАВА 3

МИТНИЦИ И УЛЕСНЯВАНЕ НА ТЪРГОВИЯТА

ЧЛЕН 58

Цели

1. Страните по споразумението признават значението на въпросите в областта на митниците и улесняването на търговията в динамичния контекст на световната търговия. Страните по споразумението се договарят да укрепват сътрудничеството в тази област с цел да гарантират, че съответното им законодателство и процедури, както и административният капацитет на техните съответни администрации, отговарят на целта за ефективен контрол и насърчаване на улесняването на търговията.

2. Страните по споразумението признават, че по никакъв начин не могат да бъдат застрашавани законните цели на обществената политика, включително тези, свързани със сигурността, предотвратяването на измамите и борбата с тях.

ЧЛЕН 59

Митнически и свързани с търговията процедури

1. Всяка страна по споразумението установява ефикасни, прозрачни и опростени процедури с цел намаляване на разходите и гарантиране на предвидимост за вносители и износители.

2. Страните по споразумението се договарят техните съответни търговски и митнически законодателства, разпоредби и процедури да се основават на:

- а) международни инструменти и стандарти, приложими в митническата и търговската област, включително съществените елементи на изменената Конвенция от Киото за опростяване и уеднаквяване на митническите процедури (наричана по-нататък „изменена Конвенция от Киото), Международната конвенция по хармонизираната система за описание и кодиране на стоките (наричана по-нататък „Конвенция по ХС“), Рамката от стандарти за сигурност и улесняване на глобалната търговия на Световната митническа организация (наричана по-нататък „SAFE на СМО“) и Образец за митнически данни на СМО (наричан по-нататък „Образец за данни“);
- б) закрилата и улесняването на търговията посредством ефективно прилагане и спазване на законодателните изисквания;

- в) разумни, недискриминационни и предотвратяващи измамните изисквания по отношение на икономическите оператори;
- г) използването на единен административен документ или негов електронен еквивалент с цел попълване на митнически декларации при внос и износ;
- д) прилагането на съвременни митнически практики, в това число оценка на риска, опростени процедури за въвеждане и освобождаване на стоките, контрол след освобождаването и методи за одит на дружествата;
- е) прогресивното развитие на системите, в това число на тези от тях, които се основават на информационните технологии, за да се улесни електронният обмен на данни между икономическите оператори, митническите администрации и други свързани агенции. За тази цел и във възможно най-голяма степен всяка страна по споразумението полага последователни усилия за установяването на обслужване на едно гише с оглед улесняване на външните търговски операции;
- ж) правила, които гарантират, че всяка санкция, наложена за нарушения на митнически разпоредби или процедурни изисквания, е пропорционална и недискриминационна и че нейното прилагане не води до необосновано забавяне при освобождаването на стоките;
- з) налози и такси, които са разумни и не превишават разходите за услугите, предоставени във връзка с конкретна сделка, и не се изчисляват въз основа на стойността. Не се налагат налози и такси за консулски операции;

- и) премахването на всяко изискване за задължителни предекспедиционни проверки на стоките или за равностойни действия; и
 - й) необходимостта да се гарантира, че всички компетентни административни органи, които участват в контрола и физическата проверка на внасяни или изнасяни стоки, извършват своите дейности, когато е възможно, едновременно и на едно и също място.
3. С цел да се подобрят методите на работа, както и да се гарантира недискриминационният характер, прозрачността, ефикасността, целостта и отчетността на операциите, всяка от страните по споразумението:
- а) предприема допълнителни действия с оглед на намаляването, опростяването и стандартизирането на данните и документацията, изисквани от митници и други агенции;
 - б) опростява изискванията и формалностите, доколкото е възможно, с оглед на бързото митническо оформяне и освобождаване на стоките, което позволява на вносителите да извършват митническо освобождаване без плащане на мита, при условие че е предоставена гаранция в съответствие с вътрешното законодателство с цел гарантиране на окончателното плащане на мита, налози и такси;
 - в) осигурява ефективни, бързи, недискриминационни и лесно достъпни процедури, които да гарантират възможността за обжалване на административни предписания и решения на митническите органи, засягащи вноса, износа или транзита на стоки. Процедурите са леснодостъпни, включително за микропредприятия и МСП; и

- г) гарантира поддържането на най-високи стандарти на добросъвестност посредством прилагането на мерки, които отразяват принципите на съответните конвенции и инструменти в тази област.

ЧЛЕН 60

Предварителни предписания

1. По писмено искане и преди вноса на стоки на нейната територия всяка страна по споразумението издава в съответствие със своите вътрешни закони и подзаконови разпоредби посредством своите компетентни органи предварителни предписания в писмена форма относно тарифното класиране, произхода или други свързани въпроси, за които страните по споразумението могат да се договорят.
2. В съответствие със съществуващите изисквания за поверителност в своето законодателство всяка страна по споразумението публикува, доколкото е възможно чрез електронни средства, своите предварителни предписания относно тарифното класиране и всички други свързани въпроси, за които страните по споразумението могат да се договорят.
3. За улесняване на търговията в рамките на своя двустранен диалог страните по споразумението редовно си предоставят актуализирана информация относно измененията в тяхното съответно законодателство по въпросите, посочени в параграфи 1 и 2.

4. Всички процедурни въпроси по отношение на издаването на предварителни предписания се определят от вътрешното законодателство на всяка страна по споразумението в съответствие с международните стандарти на СМО. Тези процедури се публикуват и са обществено достъпни.

ЧЛЕН 61

Управление на риска

1. Всяка от страните по споразумението използва системи за управление на риска, за да даде възможност на митническите си органи да съсредоточат своите дейности по проверка върху операции с висока степен на риск и да ускорят освобождаването на стоки с ниска степен на риск.

2. Страната по споразумението вносител взема под внимание усилията, положени от страната по споразумението износител във връзка със сигурността на търговската верига за доставка.

3. Страните по споразумението полагат усилия за обмен на информация относно техниките за управление на риска, прилагани от техните съответни митнически органи, като запазват поверителността на информацията и, когато е необходимо, извършват трансфер на знания.

ЧЛЕН 62

Одобрен икономически оператор

Страните по споразумението насърчават прилагането на концепцията за одобрен икономически оператор (наричан по-нататък „ОИО“) в съответствие с Рамката от стандарти SAFE на СМО. Страна по споразумението предоставя защитен статут на ОИО и преференции за улесняване на търговията на оператори, които отговарят на нейните стандарти за митническа сигурност в съответствие с нейното вътрешно законодателство.

ЧЛЕН 63

Транзит

1. Страните по споразумението гарантират свободното транзитно преминаване през тяхната територия по най-удобния за транзитиране маршрут.
2. Всички ограничения, проверки или изисквания трябва да са насочени към постигането на законна цел на обществената политика, да са недискриминационни, пропорционални и да се прилагат по еднакъв начин.
3. Без да се засяга законният митнически контрол и надзор на транзитно преминаващи стоки, страните по споразумението предоставят на транзитния трафик към и от територията на всяка от страните по споразумението не по-малко благоприятно третиране от предоставяното на транзитния трафик на тяхна територия.

4. Страните по споразумението извършват дейност в рамките на свързани транспортни режими, които позволяват транзитирането на стоки без плащане на мита или други налози при предоставяне на съответна гаранция.
5. Страните по споразумението насърчават регионални договорености в областта на транзита с цел намаляване на пречките пред търговията.
6. Страните по споразумението се позовават на и използват международни стандарти и инструменти, свързани с транзит.
7. Страните по споразумението осигуряват сътрудничеството и координирането между всички съответни органи и агенции на своята територия с цел улесняване на транзитния трафик и насърчаване на трансграничното сътрудничество.

ЧЛЕН 64

Отношения с деловите среди

Страните по споразумението се договарят:

- а) да гарантират, че всички свързани с митниците законодателни актове, процедури, както и мита, налози и такси, се оповестяват публично, доколкото е възможно, посредством електронни средства и, когато е целесъобразно, заедно със съответните пояснения;

- б) относно наличието, доколкото е възможно, на разумен период от време между публикуването на нови или изменени митнически законодателни актове и процедури, както и мита, налози или такси и тяхното влизане в сила;
- в) да предоставят на деловите среди възможности да правят коментари по свързани с митниците законодателни предложения и процедури. За тази цел всяка страна по споразумението установява механизми за консултации между своята администрация и деловите среди;
- г) да оповестяват публично съответните известия от административен характер, включително изисквания на органите и процедури при въвеждане на стоки, работно време и правила за дейността на митническите служби на пристанищата и граничните пунктове, както и данни за звената за контакт, към които да се отправят искания за информация;
- д) да насърчават сътрудничеството между икономическите оператори и съответните органи, свързани с търговията, посредством прилагането на безпристрастни и общодостъпни процедури с цел борба с измамите и незаконните дейности, укрепване на сигурността на веригата на доставки и улесняване на търговията; и
- е) да гарантират, че техните съответни митнически и свързани с тях изисквания и процедури продължават да отговарят на потребностите на търговските среди, като следват най-добрите практики и ограничават търговията във възможно най-малка степен.

ЧЛЕН 65

Митническо остойностяване

Споразумението за прилагане на член VII от ГАТТ от 1994 г. (наричано по-нататък „Споразумение за митническо остойностяване“) урежда правилата за митническо остойностяване, прилагани за реципрочната търговия между страните по споразумението.

ЧЛЕН 66

Митническо сътрудничество

1. Страните по споразумението насърчават и улесняват сътрудничеството между своите съответни митнически администрации с оглед да гарантират постигане на целите, посочени в настоящата глава, по-специално, за да гарантират опростяване на митническите процедури и улесняване на законната търговия, като същевременно запазят възможностите си за контрол.
2. Сътрудничеството съгласно параграф 1 включва наред с друго:
 - а) обмен на информация относно митническите законодателни актове, процедури и техники в следните области:
 - і) опростяване и модернизиране на митнически процедури; и

- ii) отношения с деловите среди;
 - б) разработването на съвместни инициативи в договорени по между им области; и
 - в) насърчаване на координацията сред свързани агенции.
3. Сътрудничеството в областта на упражняването на правата върху интелектуална собственост със съдействието на митническите органи се извършва в съответствие с дял VII (Интелектуална собственост).

ЧЛЕН 67

Взаимопомощ

Администрациите на страните по споразумението предоставят административна взаимопомощ по митнически въпроси в съответствие с разпоредбите на приложение V (Административна взаимопомощ по митнически въпроси).

ЧЛЕН 68

Подкомитет по митниците, улесняването на търговията и правилата за произход

1. Страните по споразумението създават Подкомитет по митниците, улесняването на търговията и правилата за произход, който включва представители на всяка от страните по споразумението. Подкомитетът заседава на дата и с дневен ред, одобрени предварително от страните по споразумението, и се председателства за период от една година от всяка страна по споразумението на ротационен принцип. Подкомитетът докладва на Комитета по търговията.
2. Подкомитетът, наред с друго:
 - а) наблюдава прилагането и управлението на настоящата глава и на приложение II (Относно определението на понятието „продукти с произход“ и методите на административно сътрудничество);
 - б) предоставя форум за консултации и обсъждане на всички въпроси, свързани с митниците, в това число по-специално с митническите процедури, митническото остойностяване, тарифните режими, митническата номенклатура, митническото сътрудничество и административната взаимопомощ по митнически въпроси;
 - в) предоставя форум за консултации и обсъждане на въпроси, свързани с правилата за произход и административното сътрудничество;

- г) насърчава сътрудничеството за разработване, прилагане и изпълнение на митнически процедури, административна взаимопомощ по митнически въпроси, правила за произход и административно сътрудничество;
- д) предоставя на Комитета по търговията предложения за изменения на приложение II (Относно определението на понятието „продукти с произход“ и методите на административно сътрудничество) за приемане от негова страна;
- е) предоставя форум за консултации и обсъждане на искания за кумулация на произход съгласно членове 3 и 4 от приложение II (Относно определението на понятието „продукти с произход“ и методите на административно сътрудничество);
- ж) полага усилия за постигане на взаимно удовлетворителни решения при поява на разногласия между страните по споразумението след процес на проверка, проведена в съответствие с член 31 от приложение II (Относно определението на понятието „продукти с произход“ и методите на административно сътрудничество); и
- з) полага усилия за постигане на взаимно удовлетворителни решения при поява на разногласия между страните по споразумението по отношение на тарифното класиране на стоки. Ако въпросът не бъде решен в процеса на тези консултации, той се отнася до Комитета за хармонизираната система на СМО. Тези решения са задължителни за засегнатите страни по споразумението.

3. Страните по споразумението могат да се споразумеят да провеждат *ad hoc* заседания за митническо сътрудничество или за правила за произход и административна взаимопомощ.

ЧЛЕН 69

Техническа помощ в областта на митниците и улесняване на търговията

1. Страните по споразумението признават значението на техническата помощ в областта на митниците и улесняването на търговията с цел изпълнение на установените в настоящата глава задължения.

2. Страните по споразумението се договарят да си сътрудничат по-специално, но не само, за:

- а) насърчаване на институционалното сътрудничество между страните по споразумението;
- б) предоставяне на експертни познания и изграждане на капацитет по законодателни и технически въпроси за разработване и прилагане на митническо законодателство;
- в) прилагането на съвременни митнически практики, включително оценка на риска, предварителни обвързващи предписания, митническо остойностяване, опростени процедури за въвеждане и освобождаване на стоките, контрол след освобождаването и методи за одит на дружествата и ОИО;

- г) въвеждането на процедури и практики, които отразяват, доколкото е възможно, международните инструменти и стандарти, приложими в областта на митниците и търговията, включително правилата на СТО и инструментите и стандартите на СМО, *inter alia* изменената Конвенция от Киото и SAFE на СМО; и
- д) опростяването, хармонизирането и автоматизирането на митническите процедури.

ЧЛЕН 70

Прилагане

Разпоредбите на член 59, параграф 2, буква е) и на член 60 се прилагат за Перу две години след влизането в сила на настоящото споразумение.

ГЛАВА 4

ТЕХНИЧЕСКИ ПРЕЧКИ ПРЕД ТЪРГОВИЯТА

ЧЛЕН 71

Цели

Целите на настоящата глава са:

- а) да се улесни и увеличи търговията със стоки и да се получи ефективен достъп до пазара на страните по споразумението посредством подобряване на прилагането на Споразумението на СТО относно техническите пречки пред търговията (наричано по-нататък „споразумение относно ТПТ“);
- б) да се избегне създаването и да се насърчи премахването на ненужните технически пречки пред търговията; и
- в) да се насърчи сътрудничеството между страните по споразумението по въпроси, попадащи в обхвата на настоящата глава.

ЧЛЕН 72

Определения

1. За целите на настоящата глава се прилагат определенията в приложение 1 към Споразумението за ТПТ.
2. Прилагат се също следните определения:
 - „нетрайно етикетирание“ означава поставяне на информация върху продукт чрез използване на самозалепващи се етикети, висящи етикети или друг вид етикети, които могат да се отстранят, или прилагане на информацията в опаковката на продукта;
 - „трайно етикетирание“ означава поставяне на информация върху продукт чрез устойчивото ѝ закрепване върху продукта чрез отпечатване, зашиване, гравироване или подобни процеси.

ЧЛЕН 73

Отношения със Споразумението относно ТПТ

Страните по споразумението отново потвърждават своите права и задължения съгласно Споразумението относно ТПТ, което се включва и съставлява неразделна част от настоящото споразумение, *mutatis mutandis*.

ЧЛЕН 74

Приложно поле

1. Разпоредбите на настоящата глава се прилагат за изготвянето, приемането и прилагането на технически регламенти, стандарти и процедури за оценка на съответствие, включително за тяхното изменение или допълнение, което може да засегне търговията със стоки между страните по споразумението.
2. Настоящата глава не се прилага за:
 - а) спецификации за покупка, изготвени от правителствени организации за производствени или потребителски изисквания на такива органи; и
 - б) санитарни и фитосанитарни мерки.

ЧЛЕН 75

Сътрудничество и улесняване на търговията

1. Страните по споразумението се договарят, че сътрудничеството между органите и организациите както в публичния, така и в частния сектор, свързано с технически регламенти, стандартизация, оценка на съответствие, акредитация, метрология и граничен контрол и надзор на пазара, е важно за улесняване на търговията между страните по споразумението. За целта страните по споразумението се задължават да:

- а) засилят взаимното сътрудничество, за да улеснят достъпа до своите пазари и да увеличат познаването и разбирането на съответните си системи;
- б) набелязват, разработват и насърчават инициативи, които улесняват търговията, като вземат под внимание своя съответен опит. Тези инициативи могат да включват, наред с другото:
 - i) обмен на информация, опит и данни, научно и технологично сътрудничество и използването на добри регулаторни практики;
 - ii) опростяване на процедурите за сертифициране и административни изисквания, установени със стандарт или технически регламент, и премахване на изискванията за регистрация или предварително разрешение, които са ненужни по силата на разпоредбите на Споразумението за ТПТ;

- iii) дейност, насочена към възможността за сближаване, уеднаквяване или установяване на равностойността на технически регламенти и процедури за оценка на съответствието. Равностойността не води *a priori* до каквото и да било задължение за страните по споразумението, освен ако изрично е договорено друго;
- iv) разглеждане, в рамките на бъдещо изменение на нормативната уредба, на възможността за използване на акредитация или обозначаване като инструмент за признаване на органите за оценка на съответствието, установени на територията на друга страна по споразумението; и
- v) насърчаване и улесняване на сътрудничеството и обмяна на информация между съответни организации от публичния или частния сектор в страните по споразумението.

2. Когато дадена страна по споразумението задържи стоки с произход от територията на друга страна по споразумението на входно пристанище поради забелязано несъответствие с технически регламент, страната по споразумението, която задържа стоките, уведомява незабавно вносителя за основанията за задържането.

3. Дадена страна по споразумението по искане на друга страна по споразумението разглежда с необходимото внимание предложенията на другата страна по споразумението за сътрудничество съгласно настоящата глава.

ЧЛЕН 76

Технически регламенти

1. Страните по споразумението използват международни стандарти като основа за изготвяне на техническите си регламенти, освен ако тези международни стандарти са неефективни или неподходящи средства за постигане на поставената законна цел. Дадена страна по споразумението по искане на друга страна по споразумението посочва основанията, поради които не е използвала международни стандарти като основа за изготвяне на своите технически регламенти.
2. По искане на друга страна по споразумението, която проявява интерес към изготвянето на подобен технически регламент, и с цел свеждане до минимум на повторното възникване на разходи, дадена страна по споразумението, доколкото е възможно, предоставя на направилата искането страна по споразумението, информация, техническо проучване или оценка на риска или друг наличен документ, който е от значение, с изключение на поверителна информация, която тази страна по споразумението е използвала при изготвянето на техническия регламент.

ЧЛЕН 77

Стандарти

1. Всяка страна се задължава да:
 - а) поддържа ефективна комуникация между своите регулаторни органи и институциите си за стандартизация;
 - б) прилага Решението на Комитета относно принципите за разработване на международни стандарти, ръководствата и препоръките във връзка с членове 2, 5 и приложение 3 от споразумението, прието от Комитета по техническите пречки пред търговията към СТО на 13 ноември 2000 г., когато установява дали даден международен стандарт, ръководство или препоръка съществува по смисъла на членове 2 и 5 и в приложение 3 от Споразумението за ТПТ;
 - в) насърчава своите органи по стандартизация да си сътрудничат по международни дейности по стандартизация със съответните органи по стандартизация на друга страна по споразумението. Подобно сътрудничество може да се предприеме в рамките на международните органи за стандартизация или на регионално равнище по покана от съответния орган по стандартизация или чрез меморандум за разбирателство с цел, наред с друго, изготвяне на общи стандарти;
 - г) обменя информация относно използването на стандарти от страните по споразумението във връзка с технически регламенти и гарантира, доколкото е възможно, че стандартите не са задължителни;

- д) обменя информация във връзка с процесите по стандартизация на всяка страна по споразумението и обхвата на използване на международни, регионални или субрегионални стандарти като основа за национални стандарти; и
 - е) обменя обща информация относно споразумения за сътрудничество, сключени с трети държави по въпроси във връзка със стандартизацията.
2. Всяка страна препоръчва на неправителствените органи по стандартизация, които се намират на нейна територия, да спазват разпоредбите на настоящия член.

ЧЛЕН 78

Оценка на съответствието и акредитация

1. Страните по споразумението признават, че съществува широк спектър от механизми за улесняване на приемането в територията на дадена страна по споразумението на резултатите от процедури за оценка на съответствие, проведени на територията на друга страна по споразумението. Съобразно това страните по споразумението могат да се договорят:
- а) относно приемането на декларация за съответствие от доставчика;
 - б) относно приемането на резултатите от процедурите за оценка на съответствието на органите, които се намират на територията на друга страна по споразумението;

- в) че орган за оценка на съответствието, който се намира територията на дадена страна по споразумението, може да сключва доброволни споразумения за признаване с орган за оценка на съответствието, който се намира на територията на друга страна по споразумението, за признаване на резултатите от нейните процедури за оценка на съответствието;
- г) за избора на органи за оценка на съответствието, които се намират на територията на друга страна по споразумението; и
- д) за приемането на процедури за акредитиране с цел признаването на органите за оценка на съответствието, които се намират на територията на друга страна по споразумението.

2. За целта страните се задължават да:

- а) гарантират, че неправителствените организации, използвани за оценка на съответствието, могат да се конкурират;
- б) насърчават в хода на процедури за оценка на съответствието да бъдат приемани резултатите, издадени от органи, признати съгласно споразумение за многостранно акредитиране или съгласно споразумение, постигнато между някои от техните съответни органи за оценка на съответствието;
- в) обмислят започването на преговори с цел постигане на споразумение за улесняване на признаването в техните територии на резултатите от процедури за оценка на съответствието, проведени от органи, които се намират на територията на друга страна по споразумението, когато това е в интерес на страните по споразумението и е икономически обосновано; и

- г) насърчават своите органи за оценка на съответствието да участват в споразумения с органите за оценка на съответствието на друга страна по споразумението с цел приемането на резултатите от оценка на съответствието.

ЧЛЕН 79

Процедури за прозрачност и уведомление

1. Всяка страна по споразумението изпраща по електронен път на звената за контакт, посочени в член 10 от Споразумението за ТПТ, пряко или чрез секретариата на СТО, своите предложения за технически регламенти и процедури за оценка на съответствието или тези, приети с цел разрешаване на спешни проблеми, свързани с безопасността, здравето, опазването на околната среда или националната сигурност, които са възникнали или съществува опасност да възникнат, в съответствие със Споразумението за ТПТ. Изпращането по електронен път на технически регламенти и процедури за оценка на съответствието включва електронен линк към или копие на пълния текст на документа, който е предмет на уведомлението.
2. Всяка страна по споразумението също така публикува или предава по електронен път проектите или предложенията за технически регламенти и процедури за оценка на съответствието или онези, приети с цел разрешаване на спешни проблеми, свързани с безопасността, здравето, опазването на околната среда или националната сигурност, произтичащи или за които съществува опасност да произтекат, които съответстват на техническото съдържание на съответните международни стандарти.

3. В съответствие с параграфи 1 и 2 всяка страна предоставя срок от най-малко 60 дни, а когато е възможно 90 дни, от датата на изпращането по електронен път на предложението за технически регламенти и процедури за оценка на съответствието, за да могат другите страни по споразумението или други заинтересовани лица да представят писмени коментари. Дадена страна по споразумението разглежда добронамерено основателните искания за удължаване на срока за коментари.
4. Страна по споразумението разглежда с необходимото внимание получените коментари от друга страна по споразумението, когато дадено предложение за технически регламент е подложено на обществени консултации, и по искане на друга страна по споразумението предоставя писмени отговори на направените от нея коментари.
5. Всяка страна по споразумението публикува или оповестява публично, в печатна или електронна форма, своите отговори на получените съществени коментари не по-късно от датата на публикуване на окончателния технически регламент или процедура за оценка на съответствието.
6. Всяка страна по споразумението по искане на друга страна по споразумението, предоставя информация относно технически регламент или процедура за оценка на съответствието, която страната по споразумението е приела или предлага да приеме.
7. Периодът от време между публикуването и влизането в сила на техническите регламенти и процедурите за оценка на съответствието не може да бъде по-кратък от шест месеца, освен ако не е възможно законните цели да бъдат постигнати в рамките на този период. Страната по споразумението разглежда добронамерено основателните искания за удължаване на този период.

8. Страните по споразумението гарантират, че всички технически регламенти и процедури за оценка на съответствието, приети и действащи, са оповестени публично на безплатен официален уебсайт по такъв начин, че да са лесни за намиране и достъп. Ако е уместно се предоставят също така ръководства за прилагането на технически регламенти, ако такива съществуват.

ЧЛЕН 80

Граничен контрол и надзор на пазара

Страните по споразумението се задължават да:

- а) обменят информация и опит относно своите дейности за граничен контрол и надзор на пазара, освен в случаите, когато документацията е поверителна; и
- б) гарантират, че дейностите за граничен контрол и надзор на пазара се извършват от компетентните органи, като за тази цел съответните органи могат да използват акредитирани, назначени или делегирани органи и се избягва конфликт на интереси между тези органи и икономическите оператори, които подлежат на контрол или надзор.

ЧЛЕН 81

Маркиране и етикетиране

1. Когато дадена страна по споразумението изисква задължително маркиране или етикетиране на продукти:

- а) трайно маркиране или етикетиране се изисква единствено когато информацията е важна за потребителите или ползвателите на продукта или за обозначаване на съответствието на продукта със задължителните технически изисквания;
- б) допълнителна информация върху пакета или опаковката на продукта чрез нетрайни етикети може да се изисква, когато е необходимо да се гарантира надзор на пазара от компетентните власти;
- в) във връзка с информацията, посочена в буква б), при преразглеждане на приложимите правила тази страна по споразумението проверява дали е възможно да се изисква информацията да се предостави чрез други средства;
- г) освен ако това се налага с оглед на риска от продуктите за здравето или живота на хората, животните и растенията, безопасността на околната среда или националната сигурност, страната по споразумението не изисква одобрението, регистрирането или удостоверяването на етикети или маркировки като предварително условие за продажба на своите съответни пазари. Настоящата разпоредба не засяга мерките, приети от дадена страна в съответствие с нейните вътрешни правила за проверка на съответствието на етикети със задължителните изисквания и предприетите мерки за контрол на практики, които могат да заблудят потребителите;

- д) когато дадена страна по споразумението изисква от икономическия оператор да използва идентификационен номер, той се издава без необосновано забавяне;
- е) при условие че информацията, изисквана в държавата по местоназначение на стоките, не е заблуждаваща, противоречива или объркваща, по отношение на тази информация страната по споразумението допуска:
 - i) информация на други езици освен на езика, изискван в държавата на местоназначение на стоките;
 - ii) международни номенклатури, пиктограми, символи или графики; и
 - iii) допълнителна информация освен изискваната в държавата по местоназначение на стоките.
- ж) когато това не застрашава законните цели, определени в Споразумението за ТПТ, тази страна по споразумението се задължава да приеме нетрайни или подвижни етикети или предоставянето на информацията посредством ръководството на продукта, пакета или опаковката, вместо отпечатването или залепването ѝ върху продукта.

2. Когато дадена страна по споразумението изисква маркиране или етикетирание на текстилни изделия, облекла или обувки, тази страна по споразумението:

- а) може да изисква трайно маркиране или етикетирание само на следната информация:
 - i) в случай на текстилни изделия и облекло: състав на влакната, държава на произход, указания за безопасност за специфични приложения и указания за поддръжка; и

- ii) в случай на обувки: преобладаващите материали на основните части, указания за безопасност за специфични приложения и държава на произход;

б) не може да установява:

- i) изисквания по отношение на физичните характеристики или дизайна на етикет, без да се засягат мерки, които тази страна предприема за защита на потребителите от заблуждаваща реклама;
- ii) задължение за поставяне на трайни етикети на облекла, което поради размера им е трудно или понижава тяхната стойност; и
- iii) за стоки, които се продават на чифтове, задължение за етикетиране на двете части, когато те са от един и същ материал и с един и същ дизайн;

3. Страните по споразумението прилагат този член най-късно една година след влизането в сила на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 82

Техническа помощ и изграждане на капацитет, свързани с търговията

Страните признават значението на техническата помощ и изграждането на капацитет, свързани с търговията, за улесняване на прилагането на разпоредбите на настоящата глава, които, наред с друго, са насочени към:

- а) изграждане на капацитет на националните институции, техническата им инфраструктура и оборудване и обучение на човешки ресурси;
- б) насърчаване и улесняване на участието в международни органи, които имат отношение към настоящата глава; и
- в) насърчаване на връзките между органите по стандартизация, технически регламенти, оценка на съответствие, акредитация, метрология и граничен контрол и надзор на пазара на страните.

ЧЛЕН 83

Подкомитет по техническите пречки пред търговията

1. Страните по споразумението създават Подкомитет по техническите пречки пред търговията, който включва представители на всяка страна по споразумението.

2. Подкомитетът:

- а) наблюдава и оценява прилагането и управлението, както и спазването на настоящата глава;
- б) разглежда по подходящ начин всеки въпрос, който някоя от страните по споразумението повдигне във връзка с настоящата глава и Споразумението за ТПТ;
- в) спомага за определяне на приоритети във връзка с въпроси на сътрудничеството и програмите за техническа помощ в областта на стандартите, техническите регламенти, процедурите за оценка на съответствието, акредитацията, метрологията и граничния контрол и надзора на пазара и проверява постигнатия напредък или резултати;
- г) обменя информация за извършената работа в неправителствени, регионални и многостранни форуми, участващи в дейности, свързани със стандартите, техническите регламенти и процедурите за оценка на съответствието;
- д) по искане на дадена страна предоставя консултации по въпроси, произтичащи от настоящата глава и от Споразумението за ТПТ;
- е) създава, когато е необходимо за постигане на целите на настоящата глава, работни групи за справяне със специфични въпроси, свързани с настоящата глава и Споразумението за ТПТ, като определя ясно сферата на компетентност и отговорностите на тези работни групи;

- ж) улеснява, ако е приложимо, диалога и сътрудничеството между регулаторните органи в съответствие с настоящата глава;
- з) съгласно член 75, параграф 1, буква б) от настоящата глава изготвя работна програма по въпроси от взаимен интерес за страните, която се преразглежда периодично;
- и) проучва всички останали въпроси, свързани с настоящата глава, които могат да спомогнат за подобряване на достъпа до пазарите на страните по споразумението;
- й) преразглежда настоящата глава с оглед на всички новости във връзка със Споразумението за ТПТ и с решенията или препоръките на Комитета по техническите пречки пред търговията към СТО и прави предложения за евентуални изменения на настоящата глава;
- к) информира, ако се счита за целесъобразно, Комитета по търговията за прилагането на настоящата глава; и
- л) предприема всякакви други действия, които страните по споразумението считат, че ще са от помощ при прилагането на настоящата глава и на Споразумението за ТПТ и при улесняване на търговията.

3. С цел да улесни прилагането на настоящата глава представителят на всяка страна по споразумението в подкомитета отговаря за координирането с институциите на централно държавно управление, местните публични институции, неправителствените институции и съответните лица на територията на тази страна; и по искане на друга страна по споразумението ги кани да участват в заседанията на подкомитета. Представителят на страните по споразумението уведомява за всеки въпрос, свързан с настоящата глава.

4. Освен ако страните по споразумението са договорили друго, консултациите в съответствие с параграф 2, буква д) съставляват консултации съгласно член 301, при условие че те отговарят на изискванията, установени в параграф 9 от посочения член.

5. Подкомитетът може да заседава с участието на ЕС страната по споразумението и една андска държава, подписала настоящото споразумение, по въпроси, свързани изключително с двустранните взаимоотношения между ЕС страната по споразумението и тази андска държава, подписала настоящото споразумение. Ако друга андска държава, подписала настоящото споразумение, изрази интерес към въпроса, който ще се обсъжда на такова заседание, тя може да участва в заседанието след предварителното съгласие на ЕС страната по споразумението и съответната андска държава, подписала настоящото споразумение.

6. Освен ако страните по споразумението договорят друго, подкомитетът заседава най-малко веднъж годишно. Заседанията могат да са присъствени или да се провеждат по друг начин, договорен от страните по споразумението.

ЧЛЕН 84

Обмен на информация

1. Всяка информация или обяснение, предоставени по искане на дадена страна по споразумението в съответствие с разпоредбите на настоящата глава, се предоставят в печатна или електронна форма в срок от 60 дни, като този срок може да бъде удължен, след като докладващата страна по споразумението предварително посочи основания за това.

2. По отношение на запитванията, на които следва да са подготвени да отговорят информационните центрове, както и по отношение на управлението и разглеждането на такива запитвания в съответствие с член 10 от Споразумението за ТПТ или с настоящата глава, страните по споразумението прилагат препоръките на Комитета по техническите пречки пред търговията към СТО, приети на 4 октомври 1995 г.

ГЛАВА 5

САНИТАРНИ И ФИТОСАНИТАРНИ МЕРКИ

ЧЛЕН 85

Цели

Целите на настоящата глава са:

- а) защита на живота или здравето на хората, на животните или растенията на територията на страните по споразумението, като същевременно се улеснява търговията между тях в областта на санитарните и фитосанитарните мерки (наричани по-нататък „СФС мерки“);

- б) сътрудничество за по-нататъшното прилагане на Споразумението на СТО за санитарните и фитосанитарните мерки (наричано по-нататък „Споразумение за СФМ“);
- в) гарантиране, че СФС мерките не представляват неоправдани пречки пред търговията между страните по споразумението;
- г) разработване на механизми и процедури, насочени към ефективно разрешаване на проблемите, възникващи между страните по споразумението в резултат на разработването и прилагането на СФС мерки;
- д) засилване на комуникацията и сътрудничеството между компетентните органи на страните по споразумението по санитарни и фитосанитарни въпроси;
- е) улесняване на прилагането на специалното и диференцирано третиране, като се вземат под внимание различията между страните.

ЧЛЕН 86

Права и задължения

Страните по споразумението потвърждават отново своите права и задължения съгласно Споразумението за СФМ. По отношение на страните по споразумението се прилагат и разпоредбите на настоящата глава.

ЧЛЕН 87

Приложно поле

1. Настоящата глава се прилага за всяка СФС мярка, която може да засегне пряко или косвено търговията между страните по споразумението.
2. Настоящата глава не се прилага за стандартите, техническите регламенти и процедурите за оценка на съответствието, определени в Споразумението за ТПТ, освен когато те се отнасят за СФС мерки.
3. Освен това настоящата глава се прилага по отношение на сътрудничеството между страните по споразумението по въпроси, свързани с хуманното отношение към животните.

ЧЛЕН 88

Определения

1. За целите на настоящата глава се прилагат определенията от приложение А от Споразумението за СФМ.
2. Страните по споразумението могат да се договорят за други определения за целите на прилагането на настоящата глава, като вземат предвид глосарите и определенията на съответните международни организации.

ЧЛЕН 89

Компетентни органи

За целите на настоящата глава компетентните органи на всяка страна по споразумението са посочените в допълнение 1 на приложение VI (Санитарни и фитосанитарни мерки). Страните по споразумението се информират взаимно за всяка промяна на тези компетентни органи.

ЧЛЕН 90

Общи принципи

1. СФС мерките не могат да бъдат използвани като необосновани пречки пред търговията между страните по споразумението.
2. Установените в обхвата на настоящата глава процедури се прилагат:
 - а) по прозрачен начин,
 - б) без ненужно забавяне; и
 - в) съгласно условия и изисквания, включително разходи, които не трябва да бъдат по-високи от действителните разходи за услугата и които трябва да са съразмерни с таксите, налагани за подобни местни продукти на страните по споразумението.

3. Страните по споразумението не могат да използват процедурите, посочени в параграф 2, нито исканията за допълнителна информация с цел забавяне на достъпа на внесените продукти до своите пазари без наличието на научна и техническа обосновка.

ЧЛЕН 91

Изисквания по отношение на вноса

1. Общите изисквания на дадена страна с по споразумението по отношение на вноса се прилагат за продуктите на друга страна по споразумението.

2. Всяка страна по споразумението гарантира, че изнасяните за друга страна по споразумението продукти отговарят на санитарните и фитосанитарните изисквания на страната по споразумението вносител.

3. Страната по споразумението вносител гарантира, че нейните условия за внос се прилагат по пропорционален и недискриминационен начин.

4. При всяко изменение на изискванията за внос на дадена страна по споразумението трябва се да предвижда установяването на преходен период в съответствие с естеството на изменението, за да се избегне прекъсване на търговския поток от продукти и да се позволи на страната по споразумението износител да приведе своите процедури в съответствие с това изменение.

5. Когато в своите изисквания по отношение на вноса дадена страна по споразумението включи оценка на риска, тази страна по споразумението незабавно започва извършването на тази оценка и информира страната по споразумението износител за периода от време, необходим за оценката.
6. Когато страната по споразумението вносител е стигнала до заключението, че продуктите на страна по споразумението износител отговарят на нейните санитарни и фитосанитарни изисквания по отношение на вноса, тази страна по споразумението разрешава вноса на тези продукти в срок от 90 работни дни¹² след датата, на която е направено заключението.
7. Таксите за проверка могат единствено да покриват разходите, направени от компетентния орган при извършване на проверки при внос. Таксите за проверка са съразмерни с налаганите такси за проверката на подобни местни продукти.
8. Страната по споразумението вносител информира във възможно най-кратък срок страната по споразумението износител за всяко изменение по отношение на такси, включително за основанията за това изменение.

ЧЛЕН 92

Процедури за внос

1. При внос на продукти от животински произход страната по споразумението износител информира страната по споразумението вносител за списъка с нейните предприятия, които отговарят на изискванията на страната по споразумението вносител.

¹² За целите на настоящата глава „работни дни“ означава работните дни в страната по споразумението, за която се отнася срокът.

2. По искане на страна по споразумението износител, придружено със съответните гаранции, страната по споразумението вносител одобрява предприятията, посочени в параграф 3 от допълнение 2 на приложение VI (Санитарни и фитосанитарни мерки), които са разположени на територията на страната по споразумението износител, без предварителна проверка на отделните предприятия. Това одобрение трябва да е в съответствие с условията и разпоредбите, установени в допълнение 2 на приложение VI (Санитарни и фитосанитарни мерки), и е ограничено до категориите продукти, за които вносът е разрешен.
3. Освен когато е поискана допълнителна информация, страната по споразумението вносител приема необходимите законодателни или административни мерки в съответствие с приложимите процедури съгласно своето право, за да позволи внос на продукти от предприятия, посочени в параграф 2, в срок от 40 работни дни след датата на получаване на искането, посочено в параграф 2.
4. Подкомитетът по санитарните и фитосанитарните мерки (наричан по-нататък „Подкомитет по СФМ“) може да изменя изискванията и разпоредбите за одобрение на предприятия за продукти от животински произход от страните. Съответното изменение на допълнение 2 на приложение VI (Санитарни и фитосанитарни мерки) се приема от Комитета по търговията.
5. Страната по споразумението вносител редовно предоставя отчет на отхвърлените доставки, включително и информация за несъответствията, на които се основават отказите.

ЧЛЕН 93

Проверки

1. За да се запази доверието в ефективното прилагане на разпоредбите на настоящата глава, всяка страна по споразумението в рамките на обхвата на настоящата глава има право да:
 - а) извършва проверка на цялата или на част от системата за контрол на органите на другата страна по споразумението, в съответствие с насоките, посочени в допълнение 3 на приложение VI (Санитарни и фитосанитарни мерки); разходите за тази проверка се поемат от страната по споразумението, която я извършва; и
 - б) получава информация от другите страни по споразумението относно техните системи за контрол и за резултатите от проверките, извършени съгласно тази система.
2. Страна по споразумението, която извършва проверка в съответствие с настоящия член на територията на друга страна по споразумението, предоставя на тази страна по споразумението резултатите и заключенията от тази проверка.
3. Когато страната по споразумението вносител реши да извърши проверка на място в страната по споразумението износител, това се съобщава на страната по споразумението износител най-малко 60 работни дни преди извършването на проверката, освен в неотложни случаи или ако засегнатите страни по споразумението се договорят за друго. Всяко изменение, свързано с тази проверка на място, се извършва със съгласието на засегнатите страни по споразумението.

ЧЛЕН 94

Мерки, свързани със здравето на животните и растенията

1. Страните по споразумението възприемат понятието „райони, свободни от вредители и болести“ и „райони с ниска степен на разпространение на вредители или болести“ в съответствие със Споразумението за СФС, както и стандартите, ръководствата или препоръките на Световната организация за здравеопазване на животните (наричана по-нататък „OIE“) и на Международната конвенция по растителна защита (наричана по-нататък „IPPC“).
2. В съответствие с параграф 1 подкомитетът по СФМ установява подходяща процедура за признаването на райони, свободни от вредители и болести, и райони с ниска степен на разпространение на вредители или болести, като взема под внимание всеки съответен международен стандарт, ръководство или препоръка. Тази процедура включва ситуации, свързани с появата на огнища на болест и повторно заразяване.
3. При определяне на районите, посочени в параграфи 1 и 2, страните по споразумението вземат под внимание фактори като географско местоположение, екосистеми, епидемиологично наблюдение и ефективност на санитарния и фитосанитарния контрол в този район.
4. Страните по споразумението установяват тясно сътрудничество при определянето на районите, свободни от вредители и болести, и на районите с ниска степен на разпространение на вредители и болести с цел постигане на доверие в следваните от всяка от страните по споразумението процедури за определяне на райони, свободни от вредители и болести, и на райони с ниска степен на разпространение на вредители и болести.

5. При определяне на райони, свободни от вредители и болести, и на райони с ниска степен на разпространение на вредители и болести, независимо дали за първи път или след появата на огнища на болест по животните или повторна поява на вредител по растенията, страната по споразумението вносител по правило определя здравния статус на животните или растенията в страната по споразумението износител или в части от нея въз основа на предоставената от страната по споразумението износител информация в съответствие със Споразумението за СФМ и със стандартите на ОІЕ и на ІРРС, и взема предвид направеното от страната по споразумението износител определяне.
6. В случай че дадена страна по споразумението вносител не признае районите, определени от страна износител като райони, свободни от вредители и болести, и райони с ниска степен на разпространение на вредители и болести, тя предоставя по искане на страната по споразумението износител информацията, въз основа на която е било взето това решение и/или провежда консултации във възможно най-кратки срокове, за да оцени дали е възможно алтернативно решение по взаимно съгласие.
7. Страната по споразумението износител предоставя достатъчно данни, с които обективно да докаже на страната по споразумението вносител, че въпросните райони са и е вероятно да продължават да бъдат райони, свободни от вредители и болести, или райони с ниска степен на разпространение на вредители и болести, в зависимост от конкретния случай. За тази цел при поискване страната по споразумението износител предоставя разумен достъп на страната по споразумението вносител с оглед извършването на инспекция, проверка и други съответни процедури.
8. Страните по споразумението признават принципа от ОІЕ за въвеждане на разделение и принципа от ІРРС за производствените обекти, свободни от вредители. Подкомитетът по СФМ подлага на оценка всяка бъдеща препоръка на ОІЕ или на ІРРС по въпроса и прави съответни препоръки.

ЧЛЕН 95

Равностойност

Подкомитетът по СФМ може да изготвя разпоредби за равностойност и да прави съответни препоръки до Комитета по търговия. Този подкомитет също така установява процедурата за признаване на равностойност.

ЧЛЕН 96

Прозрачност и обмен на информация

1. Страните по споразумението:
 - а) се стремят към прозрачност по отношение на СФС мерки, приложими за търговията, и по-специално за СФС изисквания, прилагани за внос от други страни по споразумението;
 - б) задълбочават взаимното разбиране на СФС мерки на всяка от страните по споразумението и тяхното прилагане;
 - в) обменят информация по въпроси, свързани с разработването и прилагането на СФС мерки, включително за напредъка по отношение на нови налични научни доказателства, които засягат или могат да засегнат търговията между страните по споразумението с оглед на свеждането до минимум на отрицателните последици за търговията;

- г) съобщават, по искане на дадена страна по споразумението и в рамките на 15 работни дни след датата на подобно искане, изискванията, които се прилагат по отношение на вноса на конкретни продукти, включително дали е необходима оценка на риска;
- д) съобщават, по искане на дадена страна по споразумението, състоянието на процедурата за разрешаване на вноса на конкретни продукти.

2. Звената за контакт на страните по споразумението за обмен на информация, посочени в настоящия член, са изброени в допълнение 4 на приложение VI (Санитарни и фитосанитарни мерки). Информацията се изпраща по пощата, факс или по електронна поща. Изпращаната по електронна поща информация може да се подписва електронно и се изпраща единствено между звената за контакт.

3. Когато посочената в настоящия член информация е била предоставена чрез уведомление до СТО в съответствие с приложимите правила или на някой от официалните, общодостъпни и безплатни уебсайтове на засегнатата страна по споразумението, посочени в допълнение 4 на приложение VI (Санитарни и фитосанитарни мерки), се счита, че е извършен обмен на информация.

ЧЛЕН 97

Съобщаване и консултация

1. Всяка страна по споразумението уведомява писмено другата страна по споразумението в рамките на два работни дни относно всеки сериозен или съществен риск за здравето на хората, животните или растенията, включително относно неотложни случаи в областта на храните.
2. Посочените в параграф 1 уведомления се отправят до звената за контакт, посочени в допълнение 4 на приложение VI (Санитарни и фитосанитарни мерки). Страните по споразумението се информират взаимно в съответствие с член 96 за всички промени в звената за контакт. Писмените уведомления, посочени в параграф 1, се изпращат по пощата, факс или електронна поща.
3. Когато една от страните по споразумението има сериозни опасения, свързани с риск за здравето на хората, животните или растенията, засягащ продукти, с които се извършва търговия между страните по споразумението, тя може да поиска консултации със страната по споразумението износител във връзка със ситуацията. Тези консултации се провеждат във възможно най-кратки срокове. При тези консултации всяка страна по споразумението полага усилия да предостави цялата необходима информация, за да се избегне нарушаване на търговията.
4. Посочените в параграф 3 консултации могат да се проведат по електронна поща, чрез видео- или аудиоконферентна връзка или чрез други технологични средства, които са на разположение на страните по споразумението. Страната по споразумението, поскала консултацията, осигурява съставянето на протокола от тези консултации.

ЧЛЕН 98

Неотложни мерки

1. При сериозен риск за здравето на хората, животните или растенията страната по споразумението вносител може да приеме без предварително уведомяване временни и преходни мерки, необходими за защита на здравето на хората, животните или растенията. За доставки, които са в процес на транспортиране между страните по споразумението, страната по споразумението вносител прилага най-подходящото и пропорционално решение, за да се избегне ненужното нарушаване на търговията.
2. Страната по споразумението, която приема мерки в съответствие с параграф 1, уведомява другите страни по споразумението във възможно най-кратки срокове и във всеки случай не по-късно от един работен ден след датата на приемане на мярката. Другите страни по споразумението могат да поискат информация, свързана със санитарната ситуация в страната по споразумението, която приема мярката, както и със самата мярка. Страната по споразумението, която приема мярката, отговаря веднага след като исканата информация е на разположение.
3. По искане на една от страните по споразумението и в съответствие с разпоредбите на член 97 страните по споразумението провеждат консултации относно ситуацията в рамките на 15 работни дни след датата на получаване на искането за консултации. Тези консултации се провеждат, за да се избегне ненужното нарушаване на търговията. Могат да бъдат разгледани възможности за улесняване на прилагането или за замяната на мерките.

ЧЛЕН 99

Алтернативни мерки

1. По искане от страна по споразумението износител и по отношение на мерки, приети от страната вносител, които засягат търговията (включително установяването на специфични гранични стойности за добавки, остатъци и замърсители), засегнатите страни по споразумението започват консултации в съответствие с член 97 с цел да се договорят за допълнителни условия за внос или за алтернативни мерки, които да се прилагат от страната по споразумението вносител. Тези допълнителни условия за внос или алтернативни мерки могат, когато е целесъобразно, да се основават на международни стандарти или на мерки на страната по споразумението износител, които осигуряват същото равнище на защита като това на страната по споразумението вносител. Член 95 не се прилага за тези мерки.
2. По искане на страната по споразумението вносител страна по споразумението износител предоставя цялата информация, която е от значение и се изисква съгласно законодателството на страната по споразумението вносител, включително резултатите от нейните официални лаборатории или друга научна информация с цел подлагането им на оценка от подходящите научни инстанции. При постигане на съгласие страната по споразумението вносител приема законодателните или административните мерки за разрешаване на вноса на основата на това съгласие.
3. Когато съответните научни доказателства са недостатъчни, страна по споразумението може временно да приеме СФС мерки въз основа на налична подходяща информация. В подобни случаи страните по споразумението правят всичко възможно, за да получат допълнителната информация, необходима за по-точна оценка на риска с цел да дадат възможност на страната по споразумението вносител да преразгледа съответно СФС мярката.

ЧЛЕН 100

Специално и диференцирано третиране

В съответствие с член 10 от Споразумението за СФМ, когато андска държава, подписала настоящото споразумение, установи затруднения във връзка с предложена мярка, за която е подадено уведомление от ЕС страната по споразумението, андската държава, подписала настоящото споразумение, може да поиска в своите коментари, представени на ЕС страната по споразумението в съответствие с член 7 от Споразумението за СФМ, възможност за обсъждане на въпроса. Засегнатите страни по споразумението започват консултации с цел да се договорят за:

- а) алтернативни условия за внос, които да се приложат от страната по споразумението вносител; и/или
- б) техническа помощ в съответствие с член 101; и/или
- в) преходен период от шест месеца, който в изключителни случаи може да бъде удължен за допълнителен период от не повече от шест месеца.

ЧЛЕН 101

Техническа помощ и укрепване на търговския капацитет

1. В съответствие с разпоредбите на дял XIII (Техническа помощ и изграждане на търговски капацитет) страните по споразумението се договарят да укрепват сътрудничеството с цел допринасяне за прилагането по възможно най-ефективен начин на настоящата глава с оглед оптимизиране на резултатите от нея и разширяване на възможностите и получаване на максимални ползи за страните по споразумението по отношение на общественото здраве, здравето на животните и растенията и безопасността на храните. Това сътрудничество се развива в обхвата на нормативната уредба и институционална рамка, които уреждат отношенията на сътрудничество между страните по споразумението.
2. За постигането на тези цели страните по споразумението се договарят да придават особено важно значение на потребностите от сътрудничество, определени от подкомитета по СФМ, и да предоставят информацията, посочена в дял XIII (Техническа помощ и изграждане на търговски капацитет). Този подкомитет може също така да преразгледа посочените нужди.

ЧЛЕН 102

Сътрудничество във връзка с хуманното отношение към животните

Подкомитетът по СФМ насърчава сътрудничеството между страните по въпроси, свързани с хуманното отношение към животните.

ЧЛЕН 103

Подкомитет по санитарните и фитосанитарните мерки

1. Страните по споразумението създават Подкомитет по санитарните и фитосанитарните мерки като форум за гарантиране и наблюдение на прилагането на настоящата глава и за разглеждане на всички въпроси, които биха могли да засегнат спазването на нейните разпоредби. Подкомитетът по СФМ може да преразглежда настоящата глава и да отправя съответни препоръки.

2. Подкомитетът по СФМ се състои от представители, посочени от всяка страна по споразумението. Този подкомитет се свиква на редовно заседание най-малко веднъж годишно на съвместно договорени дата и място и провежда специални заседания по искане на някоя от страните по споразумението. Подкомитетът по СФМ провежда своето първо редовно заседание през първата година след влизането в сила на настоящото споразумение. На това първо заседание Подкомитетът по СФМ приема правилника за своята дейност. Дневният ред се договаря от страните по споразумението преди заседанията. Подкомитетът може също така да заседава чрез видео- или аудиоконферентна връзка.

3. Подкомитетът по СФМ:

- а) разработва и наблюдава прилагането на настоящата глава;
- б) предоставя форум за обсъждане на проблеми, произтичащи от прилагането на санитарните и фитосанитарните мерки и от прилагането на настоящата глава; и набелязва възможни решения;

- в) обсъжда необходимостта от създаване на програми за съвместни изследвания, по-специално във връзка с определянето на специфични граници;
 - г) установява нуждите от сътрудничество;
 - д) провежда консултациите, посочени в член 104, относно уреждането на спорове, произтичащи от настоящата глава;
 - е) провежда консултациите, посочени в член 100 от настоящата глава, по отношение на специалното и диференцирано третиране; и
 - ж) изпълнява всяка друга функция, за която са се договорили страните по споразумението;
4. Подкомитетът по СФМ може да създава *ad hoc* работни групи за изпълнение на специални задачи и определя техните функции и работни процедури.

ЧЛЕН 104

Уреждане на спорове

1. Когато една от страните по споразумението счита, че санитарна и фитосанитарна мярка на друга страна по споразумението противоречи или може да противоречи на задълженията по настоящата глава, или че друга страна по споразумението е нарушила дадено попадащо в обхвата на настоящата глава задължение, свързано със санитарна и фитосанитарна мярка, тази страна по споразумението може да поиска технически консултации в рамките на Подкомитета по СФМ. Компетентните органи, посочени в допълнение 1 на приложение VI (Санитарни и фитосанитарни мерки), подпомагат тези консултации.
2. Освен ако участващите в спора страни по споразумението са договорили друго, когато по даден спор са се провели консултации в рамките на Подкомитета по СФМ съгласно параграф 1, тези консултации заменят консултациите, предвидени в член 301, при условие че те отговарят на изискванията, установени в параграф 9 от посочения член. Консултациите в рамките на подкомитета по СФМ се считат за приключени в срок от 30 дни след датата на подаване на искането, освен ако участващите в тях страни по споразумението се договорят да ги продължат. Тези консултации могат да се провеждат чрез видеотелефонна конферентна връзка, видеоконферентна връзка или всякакви други технологични средства, за които са страните по споразумението са постигнали взаимно съгласие.

ГЛАВА 6

ЧЛЕН 105

Движение на стоки

1. Страните по споразумението признават различните равнища, достигнати в процесите на регионална интеграция в рамките на Европейския съюз, от една страна, и между андските държави, подписали настоящото споразумение, в рамките на Андската общност, от друга страна. В това отношение действията на страните по споразумението ще са насочени постигането на целта за създаване на условия, благоприятстващи свободното движение на стоки от други страни по споразумението между своите съответни територии. В тази връзка:
 - а) продукти с произход от андска държава, подписала настоящото споразумение, се ползват от свободното движение на стоки в рамките на територията на Европейския съюз в съответствие с условията, установени от Договора за функционирането на Европейския съюз за свободно движение на стоки с произход от трети държави;
 - б) при спазване на разпоредбите на Споразумението за субрегионална интеграция на Андската общност (наричано по-нататък „Споразумението от Картахена“) относно движението на стоки, андските държави, подписали настоящото споразумение, взаимно си предоставят третиране не по-малко благоприятно от предоставеното на ЕС страната по споразумението съгласно настоящото споразумение. По отношение на това задължение не се прилага дял XII (Уреждане на спорове);

- в) с оглед на член 10, андските държави, подписали настоящото споразумение, полагат максимални усилия за улесняване движението на стоки с произход от Европейския съюз между своите територии и за избягване на повтарянето на процедури и мерки за контрол.

2. В допълнение към параграф 1:

- а) по митнически въпроси андските държави, подписали настоящото споразумение, ще прилагат за стоки с произход от Европейския съюз и пристигащи от друга андска държава, подписала настоящото споразумение, най-благоприятните митнически процедури, приложими за стоки от други андски държави, подписали настоящото споразумение;
- б) по въпроси, свързани с техническите пречки пред търговията:
 - i) андските държави, подписали настоящото споразумение, допускат стоките с произход от Европейския съюз да се възползват от хармонизираните стандарти, техническите регламенти и процедурите за оценка на съответствието, приложими за търговията между андските държави, подписали настоящото споразумение;
 - ii) в областите, представляващи интерес, андските държави, подписали настоящото споразумение, полагат максимални усилия за насърчаване на постепенното хармонизиране на стандарти, технически регламенти и процедури за оценка на съответствието.

в) по въпроси, свързани със санитарните и фитосанитарните мерки: андските държави, подписали настоящото споразумение, допускат стоките с произход от Европейския съюз да се възползват от хармонизираните процедури и изисквания, прилагани за търговията. Подкомитетът по СФМ контролира прилагането на настоящата буква.

3. В случай че всички държави-членки на Андската общност станат страни по настоящото споразумение, андските държави, подписали настоящото споразумение, ще разгледат тази нова ситуация и ще предложат на ЕС страната по споразумението подходящите мерки за подобряване на условията за движение на стоки с произход от Европейския съюз по-специално между държавите — членки на Андската общност с цел избягване на повтарянето на процедури, мита и други такси, инспекции и мерки за контрол.

4. Съгласно параграф 3, андските държави, подписали настоящото споразумение, ще положат максимални усилия за насърчаване на хармонизирането на своето законодателство и процедури относно технически регламенти и СФС мерки и за насърчаване на хармонизирането или взаимното признаване на своите мерки за контрол и инспекции.

5. В съответствие с параграф 1 страните по споразумението изграждат механизми за сътрудничество, като вземат под внимание своите потребности и действителното положение в тях, в обхвата на нормативната уредба и институционалната рамка, които уреждат отношенията на сътрудничество между страните по споразумението.

ГЛАВА 7

ИЗКЛЮЧЕНИЯ

ЧЛЕН 106

Изключения от дяла относно търговията със стоки

1. При условие че такива мерки не се прилагат по начин, който представлява средство за произволна или необоснована дискриминация между страните по споразумението, в които съществуват същите условия, или средство за прикрито ограничаване на търговията със стоки, никоя от разпоредбите в настоящото споразумение не може да се тълкува като пречка за страните по споразумението да приемат или прилагат мерки, които:
- а) са необходими за защита на обществения морал или за поддържане на обществен ред¹³;
 - б) са необходими за защита на живота или здравето на хората, животните или растенията, включително необходимите за тази цел мерки в областта на околната среда;
 - в) се отнасят до вноса или износа на злато или сребро;

¹³ Позоваване на изключението от съображения за обществен ред може да се прави само в случаите, когато е налице реална и достатъчно сериозна опасност за някой от основните обществени интереси.

- г) са необходими, за да се гарантира спазването на законови или подзаконови разпоредби, които са в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение, включително и такива, които се отнасят до прилагане на митнически процедури, упражняването на монопол по с член 27, закрила на правата върху интелектуална собственост и предотвратяване на измамни практики;
- д) се отнасят до продукти от труд, полаган в места за лишаване от свобода;
- е) са наложени за опазване на националните богатства с художествена, историческа или археологическа стойност;
- ж) се отнасят до опазването на живите и неживите изчерпаеми природни ресурси, ако такива мерки влязат в сила заедно с ограничения по отношение на местното производство или потребление;
- з) са предприети в изпълнение на задължения по някое междуправителствено споразумение относно стоки, отговарящо на критериите, които са били представени на страните и по които те не са изказали неодобрение, или когато самото споразумение е представено и по него не е изказано неодобрение по този начин¹⁴;

¹⁴ Изключението, предвидено в настоящата буква, обхваща всяко споразумение относно суровини, което отговаря на принципите, одобрени от Икономическия и социалния съвет в неговата резолюция 30 (IV) от 28 март 1947 г.

- и) включват ограничения на износа на местни материали, необходими за гарантиране на съществените количества на такива материали за местната преработвателна промишленост през периоди, когато местната цена на такива материали се задържа на по-ниски нива от световната цена като част от правителствен план за стабилизация; при условие че такива ограничения не водят до увеличаване на износа на или на защитата, предоставена на такава местна промишленост и не се отклоняват от разпоредбите на настоящото споразумение относно недискриминацията; и
- й) са от съществено значение за придобиването или разпространението на продукти, за които е налице недостиг от общ или местен характер; при условие че всички тези мерки са в съответствие с принципа, че всички страни по споразумението имат право на справедлив дял от международното предлагане на такива продукти и че всички такива мерки, които не съответстват на останалите разпоредби на настоящото споразумение, се прекратяват веднага след като престанат да съществуват условията, които ги налагат.

2. Страните по споразумението постигат съгласие, че когато дадена страна по споразумението възнамерява да приеме някоя от мерките съгласно параграф 1, букви и) и й) по-горе, тя предоставя на другите страни по споразумението цялата информация, която е от значение, с оглед постигането на приемливо за страните по споразумението решение. Страните по споразумението могат да постигат съгласие по всякакви средства, необходими за справянето с положението на страната по споразумението, която възнамерява да приеме мярката. Ако не се постигне съгласие в рамките на 30 дни, тази страна по споразумението може да приложи мерките съгласно параграф 1, букви и) и й) по отношение на износа на съответния продукт. При все това, когато поради изключителни и сериозни обстоятелства, изискващи незабавно действие, не е възможно предварително уведомяване или разглеждане, страната по споразумението, която възнамерява да приеме мерките, може да направи това и да информира другите страни по споразумението във възможно най-кратки срокове.

ДЯЛ IV

ТЪРГОВИЯ С УСЛУГИ, УСТАНОВЯВАНЕ И ЕЛЕКТРОННА ТЪРГОВИЯ

ГЛАВА 1

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 107

Цел и приложно поле

1. Страните по споразумението, като потвърждават отново своите задължения по Споразумението за СТО и с оглед улесняване на своята икономическа интеграция, устойчиво развитие и непрекъсната интеграция в световната икономика, както и предвид различията в равнището на своето развитие, страните по споразумението създават необходимите разпоредби за постепенна либерализация на установяването и търговията с услуги и за сътрудничество в областта на електронната търговия.
2. Никоя от разпоредбите на настоящия дял не може да се тълкува като изискване за приватизация на публичните предприятия или като налагаща каквито и да било задължения по отношение на държавните поръчки.

3. Разпоредбите на настоящия дял не се прилагат по отношение на субсидии, предоставени от дадена страна по споразумението¹⁵.
4. Разпоредбите на настоящия дял не се прилагат по отношение на услуги, предоставяни при упражняване на държавна власт.
5. При спазване на разпоредбите на настоящия дял, всяка от страните по споразумението си запазва правото да упражнява своите правомощия и да урежда и въвежда нови разпоредби за постигането на законните цели на обществената политика.
6. Настоящият дял не се прилага по отношение на мерки, засягащи физическите лица, търсещи достъп до пазара на труда на дадена страна, нито пък се прилага към мерките, засягащи гражданството, пребиваването и трудовата заетост с безсрочен характер.
7. Никоя от разпоредбите на настоящия дял не е пречка страна по споразумението да прилага мерки за уреждане на влизането или временното пребиваване на физически лица на нейна територия, в това число и мерките, необходими за опазване на целостта на нейните граници и за гарантиране на нормалното придвижване на физически лица през тях, при условие че подобни мерки не се прилагат по такъв начин, че да обезсилят или да накърняват ползите за която и да е от страните по споразумението съобразно условията на специфично задължение в настоящия дял и приложенията към него¹⁶.

¹⁵ За целите на настоящия параграф понятието „субсидии“ включва подпомагани от правителството заеми, гаранции и застраховки.

¹⁶ Самият факт, че се изисква виза за физически лица от дадена държава, но не и за физически лица от други държави, не се разглежда като обезсилване или накърняване на ползите по специфично задължение.

ЧЛЕН 108

Определения

За целите на настоящия дял:

- „споразумение за икономическа интеграция“ означава споразумение, което съществено либерализира търговията с услуги и установяването съобразно правилата на СТО;
- „юридическо лице от страна по споразумението“ означава юридическо лице, регистрирано в съответствие със законодателството на тази страна по споразумението, което има седалище, централно управление или основно място на стопанска дейност на територията на тази страна по споразумението; в случай че само седалището или централното управление на юридическо лице е на територията на дадена страна по споразумението, то не се разглежда като юридическо лице от тази страна по споразумението, освен ако извършваните от него дейности имат действителна и непрекъсната връзка с икономиката на тази страна¹⁷;
- „мярка“ означава всяка мярка, приета от дадена страна по споразумението, независимо дали във вид на закон, подзаконов акт, разпоредба, процедура, решение, административно действие или под каквато и да било друга форма;

¹⁷ Дружествата за корабоплаване, установени извън Европейския съюз или извън андските държави, подписали настоящото споразумение, и които са под контрола на граждани съответно на държава-членка на Европейския съюз или на андска държава, подписала настоящото споразумение, също се ползват от разпоредбите на настоящия дял, ако плавателните им съдове са регистрирани съгласно съответното законодателство на тази държава-членка на Европейския съюз или на андската държава, подписала настоящото споразумение, и плават под флага на държава-членка на Европейския съюз или на андска държава, подписала настоящото споразумение.

- „мерки, приети или поддържани от страна по споразумението“ означава мерки, приети или поддържани от:
 - а) органи на централната власт, регионални или местни органи на управление и власти; както и
 - б) неправителствени организации, изпълняващи правомощия, възложени им от органи на централната власт, регионални или местни органи на управление или власти;
- „физическо лице от страна по споразумението“ означава физическо лице, което е гражданин на държава-членка на Европейския съюз или на андска държава, подписала настоящото споразумение, съгласно тяхното съответно вътрешно законодателство¹⁸;
- „услуги“ включва всяка услуга във всеки сектор, освен услугите, предоставяни в процеса на упражняване на държавна власт;
- „услуга, предоставена при упражняване на държавна власт“ означава всяка услуга, която нито се предоставя на търговска основа, нито в конкуренция с един или повече доставчици на услуги;
- „доставчик на услуга от страна по споразумението“ означава всяко физическо или юридическо лице от дадена страна по споразумението, което предоставя или цели предоставянето на услуга;
- „предоставяне на услуга“ включва производството, дистрибуцията, предлагането на пазара, продажбата и доставката на услуга.

¹⁸ За целите на настоящия дял физическо лице от дадена страна по споразумението, което е едновременно гражданин на държава-членка на Европейския съюз и на андска държава, подписала настоящото споразумение, се счита за гражданин само на страната по споразумението, гражданството на която той/тя признава за свое основно и ефективно гражданство. За тази цел под основно и ефективно гражданство на дадена страна по споразумението се разбира гражданството на страната по споразумението, с която физическото лице е по-силно свързано, като се вземат предвид, наред с друго, фактори като неговото обичайно пребиваване, семейни връзки, място на данъчно облагане или мястото, където той/тя упражнява своите политически права.

ЧЛЕН 109

Работни групи

Доколкото е необходимо и обосновано, Комитетът по търговията може да създаде работна група с цел изпълнение, наред с друго, на следните задачи:

- а) обсъждане на въпроси във връзка с нормативната уредба по отношение на установяването, търговията с услуги и електронната търговия;
- б) предлагане на насоки и стратегии, които позволяват на андските държави, подписали настоящото споразумение, да станат сигурно място за защита на личните данни. С оглед на това работната група трябва да приеме план за сътрудничество, в който да определи приоритетни аспекти за постигане на тази цел, и особено относно съответните процеси за официално признаване на системите за защита на данните;
- в) търсене на необходимите механизми за разглеждане на аспектите, попадащи в обхвата на член 162;
- г) препоръчване на механизми, които да подпомогнат микропредприятията и МСП да преодолеят пречките пред тях при използването на електронната търговия;
- д) подобряване, наред с друго, на сигурността на електронните сделки и електронното управление;

- е) насърчаване на участието на частния сектор в обучение и приемане на етични кодекси, примерни договори, насоки и механизми за съответствие за електронната търговия, заедно с активно участие във форуми, организирани между страните по споразумението;
- ж) създаване на механизми за сътрудничество в областта на цифровото акредитиране и сертифициране на електронни сделки и взаимното признаване на цифрови сертификати; и
- з) активно участие в регионални и многостранни форуми за насърчаване на развитието на електронната търговия.

ГЛАВА 2

УСТАНОВЯВАНЕ

ЧЛЕН 110

Определения

За целите на настоящата глава:

— „клон на юридическо лице“ означава място на стопанска дейност без правосубектност, което:

- а) изглежда дълготрайно установено, като например разширение на дружеството майка;

- б) има собствено управление; и
- в) е материално обезпечено да води преговори с трети лица; така че последните, независимо че знаят, че при необходимост възниква правоотношение с дружеството-майка, чието централно управление е в чужбина, не се налага да работят пряко с това дружество-майка, а могат да водят преговори в мястото на стопанска дейност, което представлява разширението;
- „стопанска дейност“ не включва дейности, извършвани при упражняване на държавна власт, т.е. дейност, която не се извършва нито на търговска основа, нито в конкуренция с един или няколко икономически оператори;
- „установяване“ означава всеки вид стопанско или професионално установяване¹⁹ чрез:
 - а) учредяване, придобиване или поддържане на юридическо лице²⁰; или
 - б) създаване или поддържане на клон или представителство;

на територията на една от страните по споразумението за целите на извършване на стопанска дейност;

¹⁹ Понятието „стопанско или професионално установяване“ включва установяването в някаква продуктивна стопанска дейност, независимо дали промишлена или търговска, свързана с производството на стоки и предоставянето на услуги.

²⁰ Понятията „учредяване“ и „придобиване“ на юридическо лице се разбират като обхващащи капиталовото участие в дадено юридическо лице с оглед на установяването или поддържането на трайни икономически отношения.

- „инвеститор от страна по споразумението“ означава всяко физическо или юридическо лице от страна по споразумението, което има за цел чрез конкретни действия да извършва, извършва в момента или е извършвало стопанска дейност в друга страна по споразумението посредством установяване;
- „мерки на страна по споразумението, засягащи установяването“ включват мерки по отношение на всички дейности, попадащи в обхвата на определението за установяване;
- „дъщерно дружество на юридическо лице от страна по споразумението“ означава юридическо лице, ефективно контролирано от друго юридическо лице от тази страна по споразумението ²¹.

ЧЛЕН 111

Приложно поле

Настоящата глава се прилага по отношение на мерките, приети или поддържани от страните, засягащи установяването²² в сферата на която и да е стопанска дейност, с изключение на:

- а) добив, производство и преработка на ядрени материали;

²¹ Юридическо лице се счита за контролирано от друго юридическо лице, ако последното има право да назначава мнозинството от управителите или по друг начин да оказва законно влияние върху неговите действия.

²² С цел постигането на по-голяма сигурност и без да се засягат установените в нея задължения, настоящата глава не обхваща разпоредби относно защитата на инвестиции като например такива, които се отнасят конкретно за отчуждаване, справедливо и безпристрастно третиране, нито процедури за уреждане на спорове между инвеститор и държавата.

- б) производство или търговия с оръжия, боеприпаси и военно оборудване;
- в) аудиовизуални услуги;
- г) национален морски каботаж²³;
- д) преработване, обезвреждане и унищожаване на токсични отпадъци; и
- е) редовни или извънредни услуги в сферата на националния и международен въздушен транспорт, както и услуги, пряко свързани с упражняването на права, свързани с движението, различни от:
 - i) услуги по ремонт и поддръжка на въздухоплавателни средства, по време на които те са извадени от експлоатация;
 - ii) продажба и маркетинг на услуги, свързани с въздушния транспорт;
 - iii) услуги, свързани с компютърните системи за резервация (CRS); както и
 - iv) услуги по наземно обслужване и услуги по експлоатация на летище.

²³ Без да се засяга обхватът на дейностите, които могат да се разглеждат като каботаж съгласно съответното вътрешно законодателство, понятието „национален каботаж“ съгласно настоящата глава обхваща превода на пътници или стоки между пристанище или точка, разположена в андска държава, подписала настоящото споразумение, или държава-членка на Европейския съюз и друго пристанище или точка, разположена в същата андска държава, подписала настоящото споразумение, или държава-членка на Европейския съюз, включително и върху нейния континентален шелф, както и трафик от и с крайно местоназначение в същото пристанище или точка, разположена в андска държава, подписала настоящото споразумение, или държава-членка на Европейския съюз.

ЧЛЕН 112

Достъп до пазара

1. По отношение на до пазара посредством установяване, всяка страна по споразумението предоставя на установяванията и инвеститорите от другата страна по споразумението не по-малко благоприятно третиране от предвиденото по специфичните задължения, посочени в приложение VII (Списъци на задълженията относно установяването).
2. В секторите, в които са поети задължения по отношение на достъпа до пазара, мерките, които страна по споразумението не може да поддържа или приема нито на цялата си територия, нито на част от нея, освен ако в приложение VII (Списъци на задълженията относно установяването) е посочено друго, са определени както следва:
 - а) ограничения по отношение на броя на установяванията, независимо дали под формата на количествени квоти, монополи, изключителни права или други изисквания по отношение на установяването, като например изискване за тест за икономическа необходимост;
 - б) ограничения по отношение на общата стойност на сделките или активите, под формата на количествени квоти или изискване за тест за икономическа необходимост;
 - в) ограничения по отношение на общия брой операции или на общото количество на произведените услуги, изразено като определени количествени единици под формата на квоти или изискване за тест за икономическа необходимост²⁴;

²⁴ Параграф 2, букви а), б) и в) не обхваща мерките, приети с цел ограничаване на производството на даден селскостопански продукт.

- г) ограничения по отношение на общия брой физически лица, които могат да бъдат наети в рамките на определена стопанска дейност или които дадено установяване може да наеме и които са необходими за извършването на стопанска дейност или са пряко свързани с него, под формата на количествени квоти или изискване за тест за икономическа необходимост;
- д) ограничения по отношение на участието на чуждестранен капитал във вид на ограничение на максималния размер на чуждестранните капиталови участия или общата стойност на отделните или съвкупни чуждестранни инвестиции; и
- е) мерки, които ограничават или съдържат изискване за специален вид установяване (дъщерно дружество, клон, представителство) или съвместни предприятия, посредством които даден инвеститор от другата страна по споразумението може да извършва стопанска дейност²⁵.

²⁵ Всяка страна може да изисква в случай на учредяване на юридическо лице съгласно нейното законодателство инвеститорите да възприемат специална правна форма. Доколкото това изискване се прилага по недискриминационен начин, не е необходимо то да бъде изрично посочено в приложение VII (Списък на задълженията относно установяването), за да бъде запазено в сила или прието от страните.

Национално третиране

1. В секторите, за които в приложение VII са изброени задължения по отношение на достъпа до пазара (Списъци на задълженията относно установяването) от Колумбия, и съобразно определените в същото приложение условия и квалификации, Колумбия предоставя на установяванията и на инвеститорите от ЕС страната по споразумението, по отношение на всички мерки, засягащи установяването, третиране, което е не по-малко благоприятно от предоставеното на нейните собствени подобни²⁶ предприятия и инвеститори.

2. В секторите, за които в приложение VII (Списъци на задълженията относно установяването) са изброени задължения по отношение на достъпа до пазара от Перу, и съобразно определените в същото приложение условия и квалификации, Перу предоставя на установяванията и на инвеститорите от ЕС страната по споразумението, по отношение на всички мерки, засягащи установяването, третиране, което е не по-малко благоприятно от предоставеното при подобни обстоятелства на неговите собствени установявания и инвеститори²⁷.

3. В секторите, за които в приложение VII (Списъци на задълженията относно установяването) са изброени задължения по отношение на достъпа до пазара от ЕС страната по споразумението, и съобразно определените в същото приложение условия и квалификации, ЕС страната по споразумението предоставя на установяванията и на инвеститорите от андските държави, подписали настоящото споразумение, по отношение на всички мерки, засягащи установяването, третиране, което е не по-малко благоприятно от предоставеното на неговите собствени подобни установявания и инвеститори.

²⁶ С цел постигането на по-голяма сигурност понятието „подобни“ не засяга понятието „подобни обстоятелства“, които Колумбия е договорила или договаря по други международни споразумения.

²⁷ С цел постигането на по-голяма сигурност правата, произтичащи за услуги и доставчици на услуги от ЕС страната по споразумението от задълженията на Перу съгласно ГАТС, продължават да се прилагат изцяло в рамките на СТО, по-специално що се отнася до прилагането на принципа на „подобни услуги и доставчици на услуги“.

4. Специфичните задължения, поети по настоящия член, не могат да се тълкуват по начин, който да изисква дадена страна по споразумението да компенсира присъщи конкурентни недостатъци, произтичащи от чуждестранния характер на съответните инвеститори.

ЧЛЕН 114

Списък на задълженията

Секторите, в които всяка страна по споразумението е поела задължения съгласно настоящата глава, както и всяка резерва или ограничение за достъпа до пазара и/или за национално третиране, приложими по отношение на установявания и инвеститори от друга страна по споразумението в тези сектори, са изброени в приложение VII (Списък на задълженията относно установяването).

ЧЛЕН 115

Други споразумения

1. Никоя от разпоредбите в настоящия дял няма да се тълкува като ограничаваща правата и задълженията на страните по споразумението и техните инвеститори, уредени в действащо или бъдещо международно споразумение относно инвестиции, по което дадена държава-членка на Европейския съюз и андска държава, подписала настоящото споразумение, са страни.

2. Независимо от параграф 1, всеки механизъм за уреждане на спор, уреден в действащо или бъдещо международно споразумение относно инвестиции, по което Европейският съюз, държава-членка на Европейския съюз или андска държава, подписала настоящото споразумение, са страни, не се прилага по отношение твърдени нарушения на настоящата глава.

ЧЛЕН 116

Насърчаване на инвестициите и преразглеждане

1. С оглед на постепенната либерализация на инвестициите Европейският съюз и андските държави, подписали настоящото споразумение, полагат усилия да насърчават благоприятна за реципрочните инвестиции среда в рамките на своите съответни компетентности.

2. Посоченото в параграф 1 насърчаване трябва да води до сътрудничество, което включва наред с друго и преразглеждане на правната уредба по отношение на инвестициите, инвестиционната среда и инвестиционните потоци между страните, в съответствие с поетите от тях задължения по международни споразумения. Това преразглеждане се извършва не по-късно от пет години след влизането в сила на настоящото споразумение и на равни интервали след това.

ГЛАВА 3

ТРАНСГРАНИЧНО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА УСЛУГИ

ЧЛЕН 117

Определения

За целите на настоящата глава:

- „трансгранично предоставяне на услуги“ означава предоставяне на услуги:
 - а) от територията на една от страните по споразумението към територията на друга страна по споразумението (начин 1); и
 - б) на територията на една от страните по споразумението към потребител на услугата от друга страна по споразумението (начин 2);
- „мярка от страна по споразумението, засягаща трансграничното предоставяне на услуги“ включва мерки по отношение на:
 - а) закупуването, заплащането или използването на услуга; и
 - б) достъпа до и използването на услуги във връзка с тяхното трансгранично предоставяне, които тази страна по споразумението изисква да се предлагат на широката общественост.

ЧЛЕН 118

Приложно поле

Настоящата глава се прилага за приетите от страните мерки, които засягат трансграничното предлагане на услуги от всички сектори, с изключение на:

- а) аудиовизуални услуги;
- б) национален морски каботаж²⁸, и
- в) редовни или извънредни услуги в сферата на националния и международен въздушен транспорт, както и услуги, пряко свързани с упражняването на права, свързани с движението, различни от:
 - i) услуги по ремонт и поддръжка на въздухоплавателни средства, по време на които те са извадени от експлоатация;
 - ii) продажба и маркетинг на услуги, свързани с въздушния транспорт;

²⁸ Без да се засяга обхватът на дейностите, които могат да се разглеждат като каботаж съгласно съответното вътрешно законодателство, понятието „национален морски каботаж“ съгласно настоящата глава обхваща превоза на пътници или стоки между пристанище или точка, разположена в андска държава, подписала настоящото споразумение, или държава-членка на Европейския съюз и друго пристанище или точка, разположена в същата андска държава, подписала настоящото споразумение, или държава-членка на Европейския съюз, включително върху нейния континентален шelf, както и трафик от и с крайно местоназначение в същото пристанище или точка, разположена в андска държава, подписала настоящото споразумение, или държава-членка на Европейския съюз.

- iii) услуги, свързани с компютърните системи за резервация (CRS); както и
- iv) услуги по наземно обслужване и услуги по експлоатация на летище.

ЧЛЕН 119

Достъп до пазара

1. По отношение на достъпа до пазара посредством трансграничното предоставяне на услуги, всяка страна по споразумението предоставя на услугите и доставчиците на услуги от другата страна по споразумението не по-малко благоприятно третиране от предвиденото по специфичните задължения, посочени в приложение VIII (Списъци на задълженията относно трансграничното предоставяне на услуги).
2. В секторите, в които са поети задължения по отношение на достъпа до пазара, мерките, нито една от страните по споразумението не може да поддържа или да приема нито в рамките на регионално териториално деление, нито в рамките на цялата си територия, освен ако е посочено друго в приложение VIII (Списък на задълженията относно трансграничното предоставяне на услуги), се определят както следва:
 - а) ограничения по отношение на броя на доставчиците на услуги, независимо дали под формата на количествени квоти, монополи, изключителни доставчици на услуги или на изискване за тест за икономическа необходимост;

- б) ограничения по отношение на общата стойност на сделките с услуги или активите, под формата на количествени квоти или изискване за тест за икономическа необходимост; и
- в) ограничения по отношение на общия брой операции в областта на услугите или на общото количество на произведените услуги, изразени като определени количествени единици под формата на квоти или изискване за тест за икономическа необходимост²⁹.

ЧЛЕН 120

Национално третиране

1. В секторите, за които в приложение VIII (Списъци на задълженията относно трансграничното предоставяне на услуги) са изброени задължения по отношение на достъпа до пазара от Колумбия, и съобразно определените в същото приложение условия и квалификации, Колумбия предоставя на услугите и доставчиците на услуги от ЕС страната по споразумението, по отношение на всички мерки, засягащи трансграничното предоставяне на услуги, третиране, което е не по-малко благоприятно от предоставеното на нейните собствени подобни услуги и доставчици на услуги.

²⁹ В обхвата на параграф 2, буква в) не попадат мерките на някоя от страните по споразумението, които ограничават вложените ресурси за предоставянето на услуги.

2. В секторите, за които в приложение VIII (Списък на задълженията относно трансграничното предоставяне на услуги) са изброени задължения по отношение на достъпа до пазара от Перу, и съобразно определените в същото приложение условия и квалификации, Перу предоставя на услугите и доставчиците на услуги от ЕС страната по споразумението, по отношение на всички мерки, засягащи трансграничното предоставяне на услуги, третиране, което е не по-малко благоприятно от предоставеното при подобни обстоятелства на неговите собствени услуги и доставчици на услуги³⁰.

3. В секторите, за които в приложение VIII (Списъци на задълженията относно трансграничното предоставяне на услуги) са вписани задължения по отношение на достъпа до пазара от ЕС страната по споразумението, и съобразно определените в същото приложение условия и квалификации, ЕС страната по споразумението предоставя на услугите и доставчиците на услуги от андските държави, подписали настоящото споразумение, по отношение на всички мерки, засягащи трансграничното предоставяне на услуги, третиране, което е не по-малко благоприятно от предоставеното на неговите собствени подобни услуги и доставчици на услуги.

4. Специфичните задължения, поети по настоящия член, не могат да се тълкуват като изискване дадена страна по споразумението да компенсира присъщи конкурентни недостатъци, произтичащи от чуждестранния характер на съответните услуги или доставчици на услуги.

³⁰ С цел постигането на по-голяма сигурност правата, произтичащи за услуги и доставчици на услуги от ЕС страната по споразумението от задълженията на Перу съгласно ГАТС, остават напълно приложими в рамките на СТО, и по-специално когато засягат прилагането на принципа на „подобни услуги и доставчици на услуги“, включен в член XVII на ГАТС.

ЧЛЕН 121

Списъци на задълженията

Секторите, в които всяка от страните по споразумението е поела задължения съгласно настоящата глава, както и всяка резерва и ограничение по отношение на достъпа до пазара и/или националното третиране, приложими към услугите и доставчиците на услуги от друга страна по споразумението в тези сектори са изброени в приложение VIII (Списък на задълженията относно трансграничното предоставяне на услуги).

ГЛАВА 4

ВРЕМЕННО ПРИСЪСТВИЕ НА ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА СЪС СТОПАНСКА ЦЕЛ

ЧЛЕН 122

Приложно поле

Настоящата глава се прилага за всяка мярка, приета от дадена страна по споразумението във връзка с влизането и временното пребиваване на нейна територия на ключов персонал, дипломирани стажанти, представители за търговия с услуги за предприятия, доставчици на услуги по договор, независими специалисти и лица на краткосрочно посещение със стопанска цел в съответствие с член 107, параграф 6.

ЧЛЕН 123

Определения

За целите на настоящата глава:

- „представители за търговия с услуги за предприятия“ означава физически лица, представители на доставчик на услуги от една от страните по споразумението, които желаят да влязат временно на територията на другата страна по споразумението с цел договаряне на продажбата на услуги или подписване на договорености с цел продажба на услуги от името на този доставчик на услуги. Представителите за търговия с услуги за предприятия не извършват директни продажби на широката общественост и не получават възнаграждение от източник, намиращ на територията на приемната страна по споразумението;
- „лица на посещение със стопанска цел“ означава физически лица, работещи на ръководна длъжност, на които е възложено създаването на установяване. Лицата на посещение със стопанска цел не влизат пряко в стопански отношения с широката общественост и не получават възнаграждение от източник, намиращ се в приемащата страна по споразумението;
- „доставчици на услуги по договор“ означава физически лица, наети от юридическо лице от една от страните по споразумението, което няма установяване на територията на другата страна по споразумението и което е сключило договор *bona fide* (сключен по начин, различен от този чрез посредничеството на агенция по смисъла на код 872 на Централната класификация на продуктите на ООН (наричана по-нататък „СРС“) за предоставяне на услуги, чийто краен потребител се намира на територията на другата страна по споразумението, което налага временното присъствие на неговите служители в съответната страна по споразумението, с цел изпълнение на договора за услуга³¹;

³¹ Договорът за услуга е в съответствие със законовите и подзаконовите разпоредби, както и с изискванията на страната по споразумението, в която той се изпълнява.

- „дипломирани стажанти“ означава физически лица, които са наети от юридическо лице от една от страните по споразумението или негов клон най-малко от една година, притежават диплома за завършено висше образование и са временно изпратени към дадено установяване на юридическото лице на територията на другата страна по споразумението за целите на професионалното им развитие или за да бъдат обучени в определени стопански практики и методи³²;
- „независими специалисти“ означава физически лица, занимаващи се с предлагането на услуга като самостоятелно заети лица на територията на дадена страна по споразумението, които не са установени на територията на другата страна по споразумението и които са сключили договор *bona fide* (сключен по начин, различен от този чрез посредничеството на агенция) по смисъла на код 872 на СРС за предоставяне на услуги, чийто краен потребител се намира на територията на другата страна по споразумението, което налага временното присъствие в съответната страна по споразумението с цел изпълнение на договора за услуга³³;

³² От установяването приемник може да се изиска да представи за предварително одобрение програма за обучение, обхващаща продължителността на пребиваването, от която е видно, че пребиваването е с цел обучение. За Австрия, Чешката република, Германия, Франция, Испания и Унгария обучението следва да бъде свързано с придобитата образователна степен.

³³ Договорът за услуга е в съответствие със законовите и подзаконовите разпоредби, както и с изискванията на страната по споразумението, в която той се изпълнява.

— „служители по вътрешнокорпоративни трансфери“ означава физически лица, които са наети от юридическо лице или негов клон или са били съдружници в него най-малко от една година и които са временно изпратени в установяване, което може да бъде дъщерно дружество, клон или дружество майка на юридическото лице на територията на другата страна по споразумението. Въпросното физическо лице трябва да принадлежи към някоя от следните категории:

а) „ръководители“ означава лица, работещи на ръководна длъжност в рамките на юридическо лице, които основно ръководят управлението на установяването, като са контролирани или направлявани от съвет на директорите или от акционерите/съдружниците в дружеството или техни равностойни органи, включително:

- i) управляващи установяването или негов отдел или подразделение;
- ii) ръководещи и контролиращи работата на други служители с надзорни, професионални или ръководни функции;
- iii) имащи право лично да назначават и освобождават служители или да дават препоръки за назначаването, освобождаването или други кадрови въпроси;

или;

- б) „специалисти“ означава лица, работещи в рамките на юридическо лице, които притежават специални познания, важни за дейността, оборудването за научноизследователски дейности, техниките, процесите, процедурите или управлението на установяването. При оценката на такива познания се вземат предвид не само специфични за установяването знания, но и притежаването от лицето на високо ниво на квалификация за вид работа или занятие, изискваща специфични технически познания, включително принадлежност към акредитирана професия.
- „ключов персонал“ означава физически лица, наети от юридическо лице от една от страните по споразумението, различно от организация с нестопанска цел³⁴, на които е възложено създаването или съответния контрол, управление и дейност на установяване, в това число „лица на посещение със стопанска цел“, на които е възложено създаването на установяване, както и „служителите по вътрешнокорпоративни трансфери“; и
- „квалификации“ означава дипломи, сертификати и други доказателства (за официално придобита квалификация), издадени от орган, определен в съответствие със закони, подзаконови или административни разпоредби, и удостоверяващи успешното завършване на професионално обучение.

³⁴ Изразът „различно от организация с нестопанска цел“ се прилага за Австрия, Белгия, Кипър, Чешката република, Германия, Дания, Естония, Гърция, Испания, Финландия, Франция, Ирландия, Италия, Литва, Люксембург, Латвия, Малта, Нидерландия, Португалия, Словения, Обединеното кралство и Перу.

ЧЛЕН 124

Ключов персонал и дипломирани стажанти

1. За всеки сектор, в който са поети задължения съгласно глава 2 (Установяване) от настоящия дял, и при спазване на резервите, изброени в приложение VII (Списъци на задълженията относно установяването) или в допълнение 1 на приложение IX (Резерви относно временното присъствие на физически лица със стопанска цел) всяка страна по споразумението позволява на инвеститорите от другата страна по споразумението да наемат в установяването си физически лица от другата страна по споразумението, при условие че те са ключов персонал или дипломирани стажанти съгласно определението по член 123. Временното влизане и пребиваване на ключов персонал и на дипломирани стажанти е за период от най-много три години³⁵ при вътрешнокорпоративен трансфер, деветдесет дни на всеки дванадесет месеца за лица на посещение със стопанска цел и една година за дипломирани стажанти.
2. За всеки от секторите, в които са поети задължения съгласно глава 2 (Установяване) от настоящия дял, мерките, които дадена страна по споразумението не може да поддържа или приема нито в рамките на регионално териториално деление, нито в рамките на цялата си територия, освен ако не е посочено друго в допълнение 1 на приложение IX (Резерви относно временното присъствие на физически лица със стопанска цел), се определят като дискриминационни ограничения и ограничения по отношение на общия брой физически лица, които съответният инвеститор може да наема като ключов персонал и дипломирани стажанти в конкретен сектор, под формата на количествени квоти или изискване за тест за икономическа необходимост.

³⁵ За Колумбия максималната продължителност на пребиваването на служителите по вътрешнокорпоративни трансфери, е две години, с възможност за продължаване с още една година. За Перу трудовият договор може да бъде за срок до три години. Продължителността на пребиваването на служителите по вътрешнокорпоративни трансфери обаче е до една година, с възможност за продължаване, при условие че продължават да са налице условията, въз основа на които е предоставено разрешението за пребиваване.

ЧЛЕН 125

Представители за търговия с услуги за предприятия

За всеки сектор, в който са поети задължения съгласно глава 2 (Установяване) или глава 3 (Трансгранично предлагане на услуги) и при спазване на всички резерви, изброени в приложение VII (Списъци на задълженията относно установяването) и приложение VIII (Списъци на задълженията относно трансграничното предоставяне на услуги), всяка страна по споразумението позволява влизането и временното пребиваване на представители за търговия с услуги за предприятия за период от най-много деветдесет дни на всеки дванадесет месеца.

ЧЛЕН 126

Доставчици на услуги по договор

1. Страните по споразумението потвърждават отново съответните си права и задължения, произтичащи от ангажиментите им по ГАТС по отношение на влизането и временното пребиваване на доставчици на услуги по договор.

2. Колумбия и ЕС страната по споразумението позволяват предлагането на услуги на тяхна територия от физически лица, доставчици на услуги по договор съответно от ЕС страната по споразумението и Колумбия при спазване на условията, посочени в параграф 4 и в допълнение 2 на приложение IX (Резерви относно временното присъствие на физически лица със стопанска цел) за всеки един от следните сектори:

- а) правни консултантски услуги по международно публично право и по чуждестранно право; по отношение на ЕС страната по споразумението, правото на Европейския съюз (наричано по-нататък "право на ЕС") не се счита за международно публично право или чуждестранно право;
- б) счетоводство и счетоводни услуги;
- в) консултантски услуги в сферата на данъчното облагане;
- г) архитектурни услуги;
- д) услуги, свързани с градоустройственото планиране и ландшафтната архитектура;
- е) инженерингови услуги;
- ж) интегрирани инженерингови услуги;
- з) медицински (включително психологически) и стоматологични услуги;
- и) ветеринарни услуги;

- й) акушерски услуги;
- к) услуги, предоставяни от медицински сестри, физиотерапевти и помощен медицински персонал;
- л) компютърни и свързани с тях услуги;
- м) услуги по пазарни проучвания и проучвания на общественото мнение;
- н) консултантски услуги в сферата на мениджмънта;
- о) услуги, сродни на консултантските услуги в сферата на мениджмънта;
- п) дизайнерски услуги;
- р) инженерна химия, фармация и фотохимия;
- с) услуги по козметични технологии;
- т) специализирани услуги по технологии, проектиране, пускане на пазара и продажби в автомобилния сектор;
- у) услуги по търговски дизайн и маркетинг за модната текстилна промишленост, облекла, обувки и други артикули; и
- ф) поддръжка и ремонт на оборудване, включително транспортно, по-специално в контекста на договор за следпродажбена поддръжка или след отдаването на лизинг.

3. Перу и ЕС страната по споразумението позволяват предлагането на услуги на тяхна територия от физически лица, доставчици на услуги по договор съответно от ЕС страната по споразумението и Перу при спазване на условията, посочени в параграф 4 и в допълнение 2 на приложение IX (Резерви относно временното присъствие на физически лица със стопанска цел) за всеки един от следните сектори:

- а) правни консултантски услуги по международно публично право и по чуждестранно право (по отношение на ЕС страната по споразумението правото на ЕС не се счита за международно публично право или чуждестранно право);
- б) счетоводство и счетоводни услуги;
- в) консултантски услуги в сферата на данъчното облагане;
- г) архитектурни услуги;
- д) услуги, свързани с градоустройственото планиране и ландшафтната архитектура;
- е) инженерингови услуги;
- ж) интегрирани инженерингови услуги;
- з) медицински (включително психологически) и стоматологични услуги;
- и) ветеринарни услуги;

- й) акушерски услуги;
- к) компютърни и свързани с тях услуги;
- л) услуги по пазарни проучвания и проучвания на общественото мнение;
- м) консултантски услуги в сферата на мениджмънта; и
- н) услуги, сродни на консултантските услуги в сферата на мениджмънта.

4. По отношение на задълженията, поети от страните по споразумението, се прилагат следните условия:

- а) физическите лица трябва временно да участват в предоставянето на услуга в качеството си на наети лица в юридическо лице, което е сключило договор за услуга със срок, не по-дълъг от дванадесет месеца;
- б) физическите лица, влизащи на територията на друга страна по споразумението, трябва да са предлагали тези услуги в качеството си на наети лица в юридическото лице, предоставящо услугите, най-малко през годината непосредствено предшестваща датата на подаване на заявлението за влизане в другата страна по споразумението; освен това към датата на подаване на заявлението за влизане на територията на друга страна по споразумението физическите лица трябва да притежават най-малко три години професионален опит³⁶ в сферата на дейност, за която се отнася договорът;

³⁶ За целите на настоящата буква „професионален опит“ означава опитът, придобит след навършване на пълнолетие.

- в) физическите лица, влизащи на територията на друга страна по споразумението, трябва да притежават:
- i) диплома за завършено висше образование или квалификация, която удостоверява равностойно ниво на знания³⁷; и
 - ii) професионални квалификации, в случаите, когато това се изисква за упражняването на дейност съгласно законовите и подзаконовите разпоредби или изискванията на страната по споразумението, на чиято територията се предлага услугата.
- г) физическите лица не получават възнаграждение за предоставянето на услуги, различни от възнаграждението, заплащано им от юридическото лице, в което са наети по време на пребиваването си на територията на другата страна;
- д) влизане и временно пребиваване на физически лица в съответната страна по споразумението се разрешава за срок, който общо не превишава шест месеца, а за Люксембург — двадесет и пет седмици, в рамките на всеки дванадесет месеца, или за срока на договора, ако той е по-кратък;
- е) достъпът, предоставен съгласно настоящия член, се отнася само за дейността по предоставяне на услуга, която е предмет на договорните отношения, и не предоставя право за упражняване на професия под професионалното звание, признато в страната по споразумението, на чиято територия се предоставя услугата;

³⁷ В случаите, когато дипломата или квалификацията не е придобита в съответната страна по споразумението, на чиято територия се предоставя услугата, тази страна по споразумението може да прецени дали тя е равностойна на дипломата за завършено висше образование, изисквана на нейна територия.

- ж) броят на лицата от обхвата на договора за услуга не може да превишава броя на лицата, необходими за изпълнението на договора, установен съгласно законовите и подзаконовите разпоредби и изискванията на страната по споразумението, на чиято територия се предоставя услугата;
- з) други дискриминационни ограничения, в това число върху броя на физическите лица под формата на тестове за икономическа необходимост, посочени в допълнение 2 на приложение IX (Резерви относно временното присъствие на физически лица със стопанска цел).

ЧЛЕН 127

Независими специалисти

1. Страните по споразумението потвърждават отново съответните си права и задължения, произтичащи от ангажиментите им по ГАТС, по отношение на влизането и временното пребиваване на независими специалисти.
2. Колумбия и ЕС страната по споразумението позволяват предоставянето на услуги на тяхна територия от независими специалисти съответно от ЕС страната по споразумението и Колумбия посредством присъствие на физически лица, при спазване на условията, посочени в параграф 4 и в допълнение 2 на приложение IX (Резерви относно временното присъствие на физически лица със стопанска цел) за всеки един от следните сектори:
 - а) правни консултантски услуги по международно публично право и по чуждестранно право (по отношение на ЕС страната по споразумението "правото на ЕС" не се счита за международно публично право или чуждестранно право);

- б) архитектурни услуги;
- в) инженерингови услуги;
- г) интегрирани инженерингови услуги;
- д) компютърни и свързани с тях услуги;
- е) услуги по пазарни проучвания и проучвания на общественото мнение;
- ж) консултантски услуги в сферата на мениджмънта;
- з) услуги, сродни на консултантските услуги в сферата на мениджмънта;
- и) услуги по писмен и устен превод; и
- й) специализирани услуги по технологии, проектиране, пускане на пазара и продажби в автомобилния сектор.

3. Перу и ЕС страната по споразумението позволяват предоставянето на услуги на тяхна територия от независими специалисти съответно от ЕС страната по споразумението и Перу посредством присъствие на физически лица, при спазване на условията, посочени в параграф 4 и в допълнение 2 на приложение IX (Резерви относно временното присъствие на физически лица със стопанска цел) за всеки един от следните сектори:

- а) правни консултантски услуги по международно публично право и по чуждестранно право (по отношение на ЕС страната по споразумението "правото на ЕС" не се счита за международно публично право или чуждестранно право);

- б) архитектурни услуги;
 - в) инженерингови услуги;
 - г) интегрирани инженерингови услуги;
 - д) компютърни и свързани с тях услуги;
 - е) услуги по пазарни проучвания и проучвания на общественото мнение;
 - ж) консултантски услуги в сферата на мениджмънта; и
 - з) услуги, сродни на консултантските услуги в сферата на мениджмънта.
4. Поетите от страните задължения зависят от изпълнението на следните условия:
- а) физическите лица трябва временно да участват в предоставянето на услуга като самостоятелно заети лица, установени на територията на друга страна по споразумението, и да са сключил договор за услуга със срок, не по-дълъг от 12 месеца;
 - б) физическите лица, влизащи на територията на другата страна, трябва да притежават, към датата на подаване на заявление за влизане в другата страна по споразумението, най-малко шест години професионален опит в сферата на дейност, за която се отнася договорът;

- в) физическите лица, влизащи на територията на другата страна по споразумението, трябва да притежават:
- i) диплома за завършено висше образование или квалификация, която удостоверява равностойно ниво на знания³⁸; и
 - ii) професионални квалификации в случаите, когато това се изисква за упражняването на дейност съгласно законовите и подзаконовите разпоредби или изискванията на страната по споразумението, на чиято територия се предоставя услугата;
- г) влизането и временното пребиваване на физически лица в съответната страна се разрешава за срок, който в рамките на всеки дванадесет месеца не превишава общо шест месеца, а за Люксембург — двадесет и пет седмици, или за срока на договора, ако той е по-кратък;
- д) достъпът, предоставен съгласно настоящия член, се отнася само за дейността по предоставяне на услуга, която е предмет на договорните отношения; той не предоставя право за упражняване на професия под професионалното звание, признато в страната по споразумението, на чиято територия се предоставя услугата; и
- е) други дискриминационни ограничения, в това число върху броя на физическите лица под формата на тестове за икономическа необходимост, посочени в допълнение 2 на приложение IX (Резерви относно временното присъствие на физически лица със стопанска цел).

³⁸ В случаите, когато дипломата или квалификацията не е придобита в страната по споразумението, на чиято територия се предоставя услугата, тази страна по споразумението може да прецени дали степента е равностойна на дипломата за завършено висше образование, изисквана на нейна територия.

ЧЛЕН 128

Лица на краткосрочно посещение със стопанска цел

1. Страните по споразумението полагат усилия да улесняват в съответствие със своето приложимо законодателство влизането и временното пребиваване на тяхна територия на лица на краткосрочно посещение със стопанска цел за извършване на следните дейности³⁹:

- а) научни изследвания и проектиране: технически, научни и статистически работници, действащи от името на дружество, което се намира на територията на друга страна по споразумението;
- б) маркетингови проучвания: служители, провеждащи проучвания или анализи, в това число и пазарни проучвания, от името на дружество, установено на територията на друга страна по споразумението;
- в) търговски панаири и изложения: служители, посещаващи търговско изложение, с цел реклама на дружеството, за което работят, или негови продукти и услуги; и
- г) туристически персонал (хотелски представители, служители на туроператорски и туристически агенции, екскурзоводи или туроператори), посещаващи или участващи във форуми или изложби в сферата на туризма, или организиращи екскурзия, която е започнала на територията на друга страна по споразумението;

³⁹ Дейностите, посочени в букви в) и г), се прилагат само между Колумбия и ЕС страната по споразумението.

при условие, че такива посетители с краткотраен престой:

- а) не продават свои стоки или услуги на широката общественост, нито предоставят стоки или услуги;
- б) самите те не получават възнаграждение от източник, намиращ се в Европейския съюз или андска държава, подписала настоящото споразумение, на чиято територия те пребивават временно; и
- в) не се занимават с предоставянето на услуга в рамките на договор, сключен между юридическо лице, което няма търговско присъствие в Европейския съюз или в андска държава, подписала настоящото споразумение, на чиято територия лице на краткосрочно посещение със стопанска цел пребивава временно, и потребител от Европейския съюз или андска държава, подписала настоящото споразумение.

2. В случаите, когато е разрешено, влизането и временното пребиваване на територията на страна по споразумението на посетителите на краткосрочно посещение от друга страна по споразумението е с продължителност, непревишаваща деветдесет дни за всеки дванадесетмесечен период.

ГЛАВА 5

НОРМАТИВНА УРЕДБА

РАЗДЕЛ 1

РАЗПОРЕДБИ С ОБЩО ПРИЛОЖЕНИЕ

ЧЛЕН 129

Взаимно признаване

1. Някоя от разпоредбите на настоящия дял не е пречка страна по споразумението да изисква от физическите лица необходимите квалификации и/или професионален опит, изисквани на територията на страната по споразумението, в която се предоставя услугата, за съответния сектор на стопанска дейност.
2. Страните по споразумението насърчават съответните професионални организации на тяхна територия съвместно да разработват и предоставят на Комитета по търговията препоръки относно взаимното признаване, за целите на цялостното или частично изпълнение от страна на инвеститорите и доставчиците на услуги на критериите, прилагани от всяка страна по споразумението по отношение на одобряването, лицензирането, работата и сертифицирането на инвеститори и доставчици на услуги, по-специално в сектора на професионалните услуги.

3. След като получи препоръка по параграф 2, Комитетът по търговията я разглежда в разумен срок с цел да определи дали е съвместима с настоящото споразумение.

4. Когато Комитетът по търговията е установил по реда на параграф 3, че някоя препоръка е съвместима с настоящото споразумение и е налице достатъчна степен на съответствие между съответните разпоредби на страните по споразумението, с оглед на изпълнението на препоръката страните по споразумението договарят посредством компетентните си органи споразумение относно взаимното признаване на изискванията, квалификациите, лицензите и други разпоредби.

5. Всяко споразумение, постигнато съгласно параграф 4, трябва да е в съответствие със съответните разпоредби на Споразумението за СТО, и по-специално с член VII от ГАТС.

ЧЛЕН 130

Прозрачност и разгласяване на поверителна информация

1. Всяка от страните по споразумението:

- а) своевременно отговаря на всички искания, отправени от другата страна по споразумението, за предоставяне на конкретна информация относно всяка от нейните мерки с общо приложение или международни споразумения, които се отнасят до настоящия дял или го засягат; и

б) създава един или няколко информационни центрове, които да предоставят, при поискване, конкретна информация за инвеститорите и доставчиците на услуги от съответната друга страна, по всички въпроси, посочени в буква а). Тези информационни центрове са изброени в приложение X (Информационни центрове относно търговията с услуги, установяването и електронната търговия). Не е необходимо информационните центрове да бъдат депозитари на законови и подзаконови актове.

2. Някоя от разпоредбите в настоящия дял не изисква от която и да е страна по споразумението да предоставя поверителна информация, чието разгласяване би възпрепятствало правоприлагането или въобще би противоречало на обществен интерес, или би накърнило законни търговски интереси на отделни публични или частни предприятия.

ЧЛЕН 131

Вътрешно законодателство

1. В сектори, в които са поети специфични задължения, всяка страна по споразумението гарантира, че всички мерки с общо приложение, попадащи в обхвата на настоящия дял, се изпълняват по разумен, обективен и безпристрастен начин.

2. Когато се изисква разрешение за предоставянето на дадена услуга или за установяване, за които е поето специфично задължение, в разумен срок след подаването на заявление, считано за пълно съгласно вътрешните закони и подзаконови разпоредби, компетентните органи на съответната страна по споразумението уведомяват заявителя за своето решение по заявлението. По искане на заявителя компетентните органи на страната по споразумението предоставят без необосновано забавяне информация относно статуса на заявлението.
3. Всяка страна по споразумението поддържа или създава общи, арбитражни или административни съдилища или процедури, които, при искане от засегнат инвеститор или доставчик на услуги, осъществяват своевременен контрол, а в обосновани случаи предоставят целесъобразна защита срещу административни актове, засягащи установяването, трансграничното предоставяне на услуги или временното присъствие на физически лица със стопанска цел. Когато подобни процедури не са независими от органа, оправомощен да приема съответния административен акт, страните по споразумението гарантират, че процедурата в действителност осигурява обективен и безпристрастен контрол.
4. След необходимите консултации между страните по споразумението настоящият член се изменя по целесъобразност, така че настоящият дял да включва резултатите от всички преговори съгласно член VI.4 от ГАТС или подобни преговори, проведени в рамките на други многостранни форуми, в които страните по споразумението участват, след като произтичащите от това задължения влязат в сила.

5. До приключването на преговорите съгласно член VI.4 от ГАТС, в съответствие с посоченото в параграф 4, нито една от страните по споразумението не може да прилагат изисквания, процедури и технически стандарти за лицензиране и квалификация, които обезсилват или накърняват техните специфични задължения по начин, който:

- а) не отговаря на критериите, посочени в член VI.4, букви а), б), в) от ГАТС; и
- б) не може разумно да е бил очакван от тази страна по споразумението в момента, когато са били поети специфичните задължения.

6. При установяване на обстоятелството дали дадена страна по споразумението изпълнява своите задължения съгласно параграф 5 трябва да се вземат под внимание международните стандарти на съответните международни организации⁴⁰, прилагани от тази страна.

⁴⁰ Понятието „съответните международни организации“ се отнася за международни организации, в които могат да членуват съответните организации на страните по споразумението.

РАЗДЕЛ 2

КОМПЮТЪРНИ УСЛУГИ

ЧЛЕН 132

Договорености относно компютърните услуги

Доколкото търговията с компютърни услуги е либерализирана съгласно глава 2 (Установяване), глава 3 (Трансгранично предоставяне на услуги) и глава 4 (Временно присъствие на физически лица със стопанска цел), страните се присъединяват към посочените по-нататък договорености:

- а) код 84 СРС, използван за описание на компютърните и свързаните с тях услуги, обхваща основните дейности, използвани за предоставяне на всички компютърни и свързани с тях услуги: компютърни програми, определяни като набор от инструкции, необходими за осигуряване на функционирането и взаимодействието между компютрите (в това число разработването и прилагането на такива програми), обработка и съхранение на данни и свързани услуги, като консултантски услуги и услуги по обучение на персонала на клиентите. Технологичният напредък доведе до нараснало предлагане на такива услуги като набор или пакет от свързани услуги, който може да включва част от или всички тези основни дейности. Например всеки един от видовете услуги уеб/домейн-хостинг, извличане на данни и изчислителни услуги по технологията GRID се състои от комбинация от основни дейности по предоставяне на компютърни услуги;

- б) независимо от това дали се предоставят посредством мрежа, включително по интернет, компютърните и свързаните с тях услуги включват всички услуги, при които се предоставят:
- i) консултантски услуги, разработване на стратегии, анализ, планиране, спецификация, дизайн, развитие, инсталиране, внедряване, интегриране, тестване, откриване и отстраняване на неизправности, актуализация, техническа поддръжка, техническа помощ или управление на или в полза на компютри или компютърни системи;
 - ii) компютърни програми, определени като набори от инструкции, необходими за осигуряване на функционирането и взаимодействието между компютрите (в самите тях и помежду им), плюс консултантски услуги, разработване на стратегии, анализ, планиране, спецификация, дизайн, развитие, инсталиране, внедряване, интегриране, тестване, откриване и отстраняване на неизправности, актуализация, адаптиране, техническо обслужване, поддръжка, техническа помощ, управление или употреба на или за компютърни програми;
 - iii) обработка, съхранение, хостинг на данни или услуги по поддържане на бази данни;
 - iv) техническо обслужване и ремонт на офис оборудване и техника, в това число и на компютри; или
 - v) услуги по обучение на персонала на клиенти във връзка с компютърни програми, компютри или компютърни системи, неклассифицирани другаде;

- в) компютърните и свързаните с тях услуги дават възможност за предоставяне на други услуги (например банкиране) чрез електронни и други средства. Въпреки това съществува важно разграничение между създаващата възможността услуга (например уеб хостинг или хостинг на приложения) и съдържанието или същинската услуга, която се предоставя с електронни средства (например банкиране). В такива случаи съдържанието или същинската услуга не попада в обхвата на код 84 по СРС.

РАЗДЕЛ 3

ПОЩЕНСКИ И КУРИЕРСКИ УСЛУГИ

ЧЛЕН 133

Приложно поле

В настоящия раздел се определят принципите на нормативната уредба на всички пощенски и куриерски услуги, по които са поети задължения по реда на глава 2 (Установяване), глава 3 (Трансгранично предоставяне на услуги) и глави 4 (Временно присъствие на физически лица със стопанска цел).

ЧЛЕН 134

Определения

За целите на настоящия раздел и на глава 2 (Установяване), глава 3 (Трансгранично предоставяне на услуги) и глава 4 (Временно присъствие на физически лица със стопанска цел):

- „индивидуален лиценз“ означава разрешение, концесия или друг вид разрешително, предоставено на отделен доставчик от регулаторен орган, което се изисква преди предоставянето на дадена услуга; и
- „универсална услуга“ означава постоянното предоставяне на пощенска услуга с уточнено качество на всички точки от територията на дадена страна по споразумението на достъпни цени за всички потребители.

ЧЛЕН 135

Предотвратяване на антиконкурентни практики в сектора на пощенските и куриерските услуги

В съответствие с разпоредбите на дял VIII (Конкуренция) всяка страна по споразумението приема или поддържа подходящи мерки с цел да попречи на доставчиците, които самостоятелно или колективно са в състояние съществено да въздействат на условията за участие (по отношение на цената и предлагането) на съответния пазар на пощенски и куриерски услуги в резултат на своята позиция на пазара, да предприемат или поддържат антиконкурентни практики.

ЧЛЕН 136

Универсална услуга

Всяка страна по споразумението има правото да определя вида на задължението за универсална услуга, което желае да приеме или поддържа. Това задължение не се счита само по себе си за антиконкурентно, при условие че се управлява по прозрачен, недискриминационен и неутрален по отношение на конкуренцията начин и не са по-обременяващи от необходимото за вида универсална услуга, определена от страната по споразумението.

ЧЛЕН 137

Индивидуални лицензи

1. Дадена страна по споразумението може да изисква индивидуален лиценз само за услуги, които попадат в обхвата на определението за универсална услуга⁴¹.

⁴¹ В Колумбия официалният пощенски оператор или концесионер е юридическо лице, което предоставя универсална пощенска услуга по силата на договор за концесия. Останалите пощенски услуги подлежат на експедитивен лицензионен режим, прилаган от Министерството на информационните и комуникационните технологии. В Перу определеният пощенски оператор е юридическо лице, което въз основа на предоставена му със закон концесия, без да притежава изключителни права има задължение да предоставя пощенската услуга в цялата държава. За останалите пощенски услуги се прилага разрешителен режим, като разрешителните се издават от Министерството на транспорта и съобщенията.

2. Когато дадена страна по споразумението изисква индивидуален лиценз, следната информация се оповестява публично:

- а) всички критерии за лицензиране и срокът, който обикновено е необходим за приемане на решение по заявлението за лиценз; и
- б) условията на индивидуалните лицензи.

3. Когато дадена страна по споразумението откаже индивидуален лиценз, тя по искане на заявителя му съобщава основанията за отказа. Всяка страна по споразумението установява или поддържа— в зависимост от случая — процедура за обжалване или контрол от независим орган⁴². Тези процедури следва да бъдат прозрачни, недискриминационни и основани на обективни критерии.

ЧЛЕН 138

Независимост на регулаторните органи

Регулаторните органи са юридически самостоятелни и не се отчитат пред който и да било доставчик на пощенски и куриерски услуги. Решенията на регулаторните органи, както и прилаганите от тях процедури, са безпристрастни по отношение на всички участници на пазара.

⁴² С цел постигането на по-голяма сигурност независимият орган може да бъде съдебен.

РАЗДЕЛ 4

ДАЛЕКОСЪОБЩИТЕЛНИ УСЛУГИ

ЧЛЕН 139

Приложно поле

Настоящият раздел определя принципите на нормативната уредба на далекосъобщителни услуги, различни от телевизионно и радиоразпръскване⁴³, по които са поети задължения по реда на глава 2 (Установяване), глава 3 (Трансгранично предоставяне на услуги) и глава 4 (Временно присъствие на физически лица със стопанска цел)^{44 45}.

⁴³ „Разпръскването“ се определя като непрекъсната предавателна верига, необходима за разпространение на сигналите на радио- и телевизионните програми до широката общественост, но не включва взаимодействие между операторите.

⁴⁴ Между ЕС страната по споразумението и Перу настоящият раздел се прилага само за далекосъобщителни услуги, предлагани на широката общественост, които включват предаване в реално време на предоставена от клиент информация между две или повече точки, без по веригата да настъпва промяна във формата или съдържанието на информацията на клиента.

⁴⁵ Между ЕС страната по споразумението и Колумбия настоящият раздел се прилага също за далекосъобщителни услуги с добавена стойност. С цел постигането на по-голяма сигурност и за целите на настоящия раздел и приложение VII (Списъци на задълженията относно установяването) и списък VIII (Списъци на задълженията относно трансграничното предоставяне на услуги), за Колумбия и ЕС страната по споразумението „далекосъобщителни услуги с добавена стойност“ са далекосъобщителни услуги, за които доставчиците „добавят стойност“ към информацията на клиента, като подсилват нейната форма или съдържание или като осигуряват нейното съхранение и извличане.

ЧЛЕН 140

Определения

За целите на настоящия раздел:

- „основни далекосъобщителни съоръжения“ означава съоръжения на обществена далекосъобщителна преносна мрежа и услуга⁴⁶, които:
 - а) се предоставят изключително или основно от един или от ограничен брой доставчици; и
 - б) не може да бъде икономически или технически заместено по приемлив начин за предоставянето на услуга.
- „взаимно свързване“ означава свързването с доставчици, осигуряващи далекосъобщителни преносни мрежи или услуги⁴⁷, с цел да се позволи на потребителите на даден доставчик да общуват с потребителите на друг доставчик и да имат достъп до услугите, предоставяни от друг доставчик;
- „основен доставчик“ е доставчик в далекосъобщителния сектор, който има способността съществено да въздейства на условията за участие (по отношение на цената и предлагането) на съответния пазар на далекосъобщителни услуги в резултат на контрол върху основно оборудване или използването на своето положение на пазара;

⁴⁶ С цел постигането на по-голяма сигурност „обществена далекосъобщителна преносна услуга“ се разбира в смисъла, определен в Приложението относно далекосъобщенията към ГАТС.

⁴⁷ С цел постигането на по-голяма сигурност „обществена далекосъобщителна преносна услуга“ се разбира в смисъла, определен в Приложението относно далекосъобщенията към ГАТС.

- „регулаторен орган“ означава органът или органите в сектора на далекосъобщенията, на който(които) е възложено регулирането на далекосъобщителните услуги, посочени в настоящия раздел; и
- „далекосъобщителни услуги“ означава всички услуги, състоящи се в предаването и приемането на електромагнитни сигнали, като се изключва стопанската дейност, изразяваща се в предоставяне на съдържание, за чието предаване са необходими далекосъобщителни средства;

ЧЛЕН 141

Защитни мерки в областта на конкуренцията по отношение на основните доставчици

В съответствие с разпоредбите на дял VIII (Конкуренция), всяка страна по споразумението въвежда или поддържа подходящи мерки с цел да се попречи на доставчици, които самостоятелно или колективно се явяват основен доставчик, да участват във или да продължават антиконкурентни практики. Антиконкурентните практики включват по-специално:

- а) участие в антиконкурентно кръстосано субсидиране или в свиване на маржовете⁴⁸;

⁴⁸ Понятието „свиване на маржовете“ се прилага само за ЕС страната по споразумението.

- б) използване на получена от конкурентите информация с антиконкурентни последици; както и
- в) несвоевременно предоставяне на други доставчици на услуги на основна техническа информация за основни съоръжения и информация, която е от значение за търговската дейност и която им е необходима, за да предоставят услуги.

ЧЛЕН 142⁴⁹

Допълнителни задължения на основните доставчици

1. Съгласно съответното вътрешно законодателство и процедури, установени от всяка страна по споразумението, когато е целесъобразно, регулаторният орган от всяка страна по споразумението налага на основните доставчици:
 - а) задължение за прозрачност по отношение на взаимното свързване и/или достъпа. В случаите, когато основен доставчик има задължения да не допуска дискриминация, както е предвидено в буква б), регулаторният орган може да изиска от основния доставчик да публикува примерна оферта, която да бъде достатъчно необвързваща, за да гарантира, че от доставчиците не се изисква да плащат за съоръжения, които не са необходими за исканата услуга. Тази примерна оферта включва също така разбивка по компоненти съобразно пазарните потребности и свързаните с тях условия, включително цени;

⁴⁹ Без да се засяга вътрешното законодателство на всяка от страните по споразумението, настоящият член не е част от задълженията, поети между Перу и ЕС страната по споразумението съгласно настоящото споразумение. За Колумбия и ЕС страната по споразумението настоящият член се прилага само за далекосъобщителни услуги, които включват предаване в реално време на предоставена от клиент информация между две или повече точки, без да се внасят промени във формата или съдържанието на тази информация.

- б) задължение за недопускане на дискриминация във връзка с взаимното свързване и/или достъпа:
- і) за да гарантира, че основните доставчици на нейна територия прилагат равни условия при равностойни обстоятелства към други доставчици на далекосъобщителни услуги от друга страна по споразумението, предоставящи равностойни услуги; и
 - іі) за услуги и информация за други доставчици при същите условия и със същото качество като тези за техните собствени услуги или тези на техни дъщерни дружества или партньори;
- в) задължения във връзка с възстановяването на разходите и ценовия контрол, включително задължения за разходоориентираност на цените и задължения във връзка със системите за отчитане на разходите при предоставянето на определени видове взаимно свързване и/или достъп; и
- г) задължения да изпълняват разумни искания от доставчиците от другата страна по споразуменията за достъп и използване на специфични мрежови компоненти и свързани с тях съоръжения, *inter alia*, в случаите, когато регулаторният орган смята, че отказът на достъп или необосновани условия със сходен ефект биха попречили на възникването на устойчив конкурентен пазар на дребно или не биха били в интерес на крайните потребители.

2. Съгласно параграф 1, буква г) от основните доставчици може да се изисква, *inter alia*:

- а) да предоставят на трети лица достъп до специфични мрежови компоненти и/или съоръжения;
- б) да водят добросъвестно преговорите с предприятията, които искат достъп;
- в) да предоставят определени услуги на едро за препродажба от трети лица;
- г) да предоставят достъп до технически интерфейси, протоколи или други ключови технологии, които са необходими за осигуряването на оперативна съвместимост на услугите и които позволяват при поискване взаимно свързване в допълнителни точки, различни от крайните точки на мрежата, предлагани на мнозинството потребители при заплащане на такси, които отразяват разходите по изграждането на необходимите допълнителни съоръжения;
- д) да предоставят съвместно ползване на обекти или други форми за съвместно ползване на съоръжения, включително проводи, сгради или стълбове;
- е) да предоставят определени услуги за осигуряване на оперативна съвместимост по цялата верига на услугите от доставчика до крайния потребител, включително съоръжения за услуги в интелигентни мрежи или роуминг в мобилни мрежи; и
- ж) да осигуряват взаимно свързване между мрежи или мрежови съоръжения.

ЧЛЕН 143

Регулаторни органи

1. Регулаторните органи в сектора на далекосъобщителните услуги са юридически самостоятелни и функционално независими от който и да е доставчик на далекосъобщителни услуги.
2. Регулаторният орган разполага с достатъчни правомощия за регулиране на сектора. Функциите, които трябва да изпълнява регулаторният орган, се оповестяват публично по леснодостъпен и ясен начин, по-специално в случаите, когато с тези функции са възложени на повече от един орган.
3. Решенията на регулаторните органи и използваните от него процедури са прозрачни и безпристрастни по отношение на всички участници на пазара.
4. Доставчик, засегнат от определено решение на регулаторен орган на Колумбия, има право да го обжалва по административен или съдебен ред, в зависимост от случая, пред орган, който е независим от регулаторния орган.
5. Доставчик, засегнат от определено решение на регулаторен орган на Перу или ЕС страната по споразумението, има право да го обжалва пред независим от страните по спора орган по обжалванията, който може да е съдебен или несъдебен.

6. Когато органът на Перу по обжалванията не е съдебен, неговите решения винаги се мотивират писмено и подлежат на контрол от безпристрастен и независим съдебен орган. Решенията, приети от органи за съдебен контрол или от органи по обжалванията на дадена страна по споразумението, се изпълняват ефективно.

ЧЛЕН 144

Разрешение за предоставяне на далекосъобщителни услуги

1. Страните по споразумението полагат усилия да прилагат опростени процедури при издаването на разрешение за предоставяне на далекосъобщителни услуги.
2. В съответствие с вътрешното законодателство на всяка страна по споразумението може да се изисква разрешение⁵⁰ с цел справянето с проблеми, свързани с разпределението на номерата и честотите. Условието за издаване на такова разрешение се оповестяват публично.
3. В случаите, когато е необходимо разрешение:
 - а) всички критерии за предоставянето на разрешение и разумният срок, който обичайно е необходим за приемане на решение по заявление за разрешение, се оповестяват публично;

⁵⁰ За целите на настоящия раздел понятието „разрешение“ се разбира в смисъл, че обхваща лицензи, концесии, разрешителни, регистри или всяко друго разрешение, което страна по споразумението може да изисква за предоставянето на далекосъобщителни услуги.

- б) основанията за отказ за предоставяне на разрешение се съобщават на заявителя в писмена форма при поискване;
- в) в случай на необоснован отказ за предоставяне на разрешително заявителят има право да оспори решението по съдебен или административен ред съгласно вътрешното законодателство на съответната страна по споразумението;
- г) размерът на таксите за предоставяне на разрешение от дадена страна по споразумението не превишава административните разходи, които обичайно се правят при управлението, контрола и прилагането на съответното разрешение⁵¹.

ЧЛЕН 145

Взаимно свързване

1. Всяка страна по споразумението гарантира, че всеки доставчик, който има разрешение да предоставя далекосъобщителни услуги на нейната територия, има правото да договаря взаимно свързване с други доставчици на обществени далекосъобщителни мрежи и услуги. Взаимно свързване следва по принцип да бъде договорено въз основа на търговски преговори между заинтересованите доставчици.

⁵¹ Таксите за разрешения не включват плащания за търгове, тръжни процедури или други недискриминационни начини за възлагане на концесии или определените задължителни вноски за предоставянето на универсална услуги. С цел постигането на по-голяма сигурност настоящата буква не може да се тълкува като ограничаване на правото на всяка страна по споразумението да изисква плащане за разпределение на ограничени ресурси като радиочестотния спектър.

2. Регулаторните органи на всяка страна по споразумението изискват от доставчиците, които придобиват информация от друг доставчик по време на процеса на договаряне на формалностите по взаимно свързване, да ползват тази информация единствено за целите, за които тя е предоставена, и да зачитат по всяко време поверителността на предаваната или съхранявана информация.
3. Във всяка технически пригодна точка в мрежата се осигурява взаимно свързване с основен доставчик. Взаимно свързване се предоставя:
- а) при недискриминационни условия (включително технически стандарти и спецификации) и цени, и при качество, което е не по-лошо от осигуряваното за собствените им подобни услуги, за подобни услуги на несвързани доставчици на услуги или за собствените им дъщерни дружества или други свързани лица;
 - б) своевременно, по ред и условия (включително технически стандарти и спецификации) и разходно ориентирани цени, които са прозрачни, разумни, вземат предвид икономическата осъществимост и са необвързани в достатъчна степен, така че доставчикът да не трябва да заплаща за мрежови компоненти и съоръжения, които не са му необходими за предоставяната услуга; и
 - в) при поискване, при допълнителни точки освен мрежовите крайни точки, предлагани на мнозинството потребители — при заплащане на такси, които отразяват разходите за изграждане на необходимите допълнителни съоръжения.

4. Всяка страна по споразумението гарантира, че процедурите, приложими за взаимно свързване с основен доставчик, се оповестяват публично.
5. Всяка страна изисква основните доставчици да оповестяват публично своите споразумения за взаимно свързване или своите примерни оферти за взаимно свързване.
6. Всяка страна по споразумението гарантира, че доставчик на услуги, който иска взаимно свързване с основен доставчик, може по всяко време или след изтичането на публично оповестен разумен срок да сезира независим вътрешен орган, който може да бъде посоченият в член 143 регулаторен орган, с оглед на разрешаването на спорове относно подходящия ред, условия и цени за взаимно свързване в разумен срок.

ЧЛЕН 146

Ограничени ресурси

Всяка страна по споразумението гарантира, че всяка процедура за разпределението и използването на ограничени ресурси, включително честоти, номера и права на ползване, се провежда по обективен, навременен, прозрачен и недискриминационен начин. Текущото положение с разпределените честотни ленти се оповестява публично, но не се изисква подробно посочване на честотите, разпределени за специално ползване от органите на държавно управление.

ЧЛЕН 147

Универсална услуга

1. Всяка страна по споразумението има правото да определя вида на задълженията за универсална услуга, които желае да въведе или поддържа.
2. Задълженията, посочени в параграф 1, не се считат сами по себе си за антиконкурентни, при условие че се управляват по прозрачен, обективен и недискриминационен начин. Управлението на такива задължения се извършва по неутрален по отношение на конкуренцията начин, който също така не е по-обременяващ от необходимото за вида универсална услуга, определена от всяка страна по споразумението.
3. Всички доставчици трябва да имат право да предоставят универсална услуга, и никой доставчик не трябва да бъде изключван *a priori*. Изборът им се извършва по ефикасен, прозрачен и недискриминационен начин съгласно вътрешното законодателство на всяка страна по споразумението.

ЧЛЕН 148

Телефонни указатели

Всяка страна по споразумението гарантира, че:

- а) указателите с данните на всички абонати на стационарни телефонни постове са достъпни за ползвателите в одобрена от националните регулаторни органи форма, на хартиен носител, в електронна форма или и в двете форми, и че те се актуализират редовно най-малко веднъж годишно; и
- б) организациите, които предоставят посочените в буква а) услуги, прилагат принципа на недискриминация при обработването на информация, предоставена им от други организации.

ЧЛЕН 149

Поверителност на информацията

Всяка страна по споразумението гарантира поверителността на далекосъобщенията и свързания пренос на данни посредством обществени далекосъобщителни мрежи и услуги, без да налага ограничения на търговията с услуги.

ЧЛЕН 150

Спорове между доставчици

1. В случай на спор, възникнал между доставчици на далекосъобщителни мрежи или услуги във връзка с права и задължения, произтичащи от настоящия раздел, регулаторният орган на съответната страна по споразумението, по искане на която и да било от страните по спора, във възможно най-кратък срок постановява решение за уреждане на спора, което има задължителна сила.
2. Когато подобен спор е свързан с трансгранично предоставяне на услуги, регулаторните органи на съответните страни по споразумението съгласуват усилията си с цел решаване на спора.

РАЗДЕЛ 5

ФИНАНСОВИ УСЛУГИ

ЧЛЕН 151

Приложно поле

В настоящия раздел са установени принципите на нормативната уредба на всички финансови услуги, за които са поети задължения по реда на глави 2 (Установяване), 3 (Трансгранично предоставяне на услуги) и 4 (Временно присъствие на физически лица със стопанска цел) от настоящия дял. Настоящият раздел се прилага за мерки, които засягат доставката на финансови услуги⁵².

ЧЛЕН 152

Определения

За целите на настоящата глава и на глава 2 (Установяване), глава 3 (Трансгранично предоставяне на услуги) и глава 4 (Временно присъствие на физически лица със стопанска цел) от настоящия дял:

⁵² Използваното в настоящия раздел понятие „доставка на финансови услуги“ означава доставка на услуги съгласно определението в член 108.

– „финансова услуга“ е всяка услуга от финансов характер, предлагана от доставчик на финансови услуги от страна по споразумението. Финансовите услуги включват всички застрахователни и свързани с тях услуги и всички банкови и други финансови услуги (с изключение на застрахователни услуги). Финансовите услуги включват следните дейности:

а) застрахователни и свързани със застраховането услуги:

i) пряко застраховане (включително съвместно застраховане):

А) животозастраховане;

Б) застраховане, различно от животозастраховане;

ii) презастраховане и ретроцесия;

iii) застрахователно посредничество, като брокерство и агентство; както и

iv) спомагателни застрахователни услуги, например консултации, актюерски услуги, оценка на риска и услуги по решаване на искове;

б) банкови и други финансови услуги (с изключение на застраховане):

i) приемане на депозити и други подлежащи на изплащане суми от граждани;

ii) предоставяне на заеми от всякакъв вид, включително потребителски кредити, ипотечни кредити, факторинг и финансиране на търговски сделки;

- iii) финансов лизинг;
- iv) всички услуги по плащания и парични преводи, включително кредитни, разплащателни и дебитни карти, пътнически чекове и платежни нареждания;
- v) гаранции и задължения;
- vi) търговия за собствена сметка или за сметка на клиенти, независимо дали на борсовия или извънборсов пазар или по друг начин със следното:
 - А) инструменти на паричния пазар (включително чекове, полици, депозитни удостоверения);
 - Б) обмен на чужда валута;
 - В) производни продукти, включително, но не само, фючърси и опции;
 - Г) инструменти на валутния курс и лихвения процент, включително продукти като суапови споразумения и споразумения за форуърд курсове;
 - Д) прехвърляеми ценни книжа; и
 - Е) други платими на предявителя инструменти и финансови активи, включително авоари в злато;

- vii) участие в емитирането на всички видове ценни книжа, включително подписване и назначаване като агенти (независимо дали държавно или частно) и предоставяне на услуги, свързани с такива емисии;
- viii) парично брокерство;
- ix) управление на активи, като управление на пари в брой и портфолио, всички форми на управление на колективни инвестиции, управление на пенсионни фондове, попечителство, услуги по съхранението и пълномощията;
- x) услуги, свързани с прехвърляне на собственост и клиринг на финансови активи, включително ценни книжа, производни продукти и други подлежащи на покупко-продажба или преотстъпване инструменти;
- xi) осигуряване и предаване на финансова информация, обработка на финансови данни и свързани с тях програмни продукти; и
- xii) консултантски, посреднически и други спомагателни финансови услуги по всички дейности, включени в подточки i) — xi) по-горе, включително кредитни референции и анализи, проучвания на инвестиции и портфолио и консултации относно тях, както и консултации във връзка с придобиването и с корпоративното реструктуриране и стратегия.

— „доставчик на финансови услуги“ означава всяко физическо или юридическо лице от страна по споразумението, предоставящо или желаещо да предоставя финансови услуги. Понятието „доставчик на финансови услуги“ не обхваща публичноправните субекти.

- „нова финансова услуга“ означава услуга от финансов характер, включително услугите, свързани със съществуващи и нови продукти или с начина, по който се доставя продуктът, която не се предоставя от доставчик на финансови услуги на територията на страна по споразумението, но се предоставя на територията на друга страна по споразумението
- „публичноправен субект “ означава:
 - а) правителство, централна банка или монетарна институция на някоя от страните по споразумението, или субект, собственост на някоя от страните по споразумението или контролиран от нея, който основно е ангажиран с изпълнението на управленски функции или дейности с управленска цел, с изключение на субекти, заети по принцип с предлагането на финансови услуги при търговски условия; или
 - б) частноправен субект, изпълняващ функции, обичайно изпълнявани от централната банка или от монетарна институция, при упражняването на тези функции.
- „саморегулираща се организация“ означава всяка неправителствена организация, включително всяка борса или пазар на ценни книжа или на срочни инструменти, клирингова агенция или друга организация или асоциация, която упражнява собствени или делегирани регулаторни правомощия или правомощия за надзор над доставчиците на финансови услуги; с цел постигането на по-голяма сигурност саморегулиращата се организация не се счита за определен монопол за целите на дял VIII (Конкуренция).

– „услуги, предоставяни в процеса на упражняване на държавна власт“ за целите на член 108 включват също:

- а) дейности, извършвани от централна банка или монетарна институция, или от друг публичноправен субект, за целите на осъществяване на монетарна или свързана с валутния курс политика;
- б) дейности, представляващи част от законоустановена система за социална сигурност или от обществени пенсионни схеми; и
- в) други дейности, извършвани от публичноправен субект за сметка на или с гаранцията, или с използването на финансови ресурси на правителството;

за целите на определението на понятието „услуги, предоставяни в процеса на упражняване на държавна власт“ в член 108, ако страна по споразумението разреши която и да било от дейностите, посочени в букви б) или в) по-горе, да се осъществява от нейни доставчици на финансови услуги в конкуренция с държавен орган или доставчик на финансови услуги, определението на понятието „услуги“ съгласно член 108 включва такива дейности;

ЧЛЕН 153

Системи за клиринг и плащане

1. По реда и условията за предоставяне на национално третиране всяка страна по споразумението предоставя на доставчиците на финансови услуги на друга страна по споразумението, установени на нейна територия, достъп до системите за плащане и клиринг, използвани от публичноправни субекти, както и до официалните механизми за финансиране и рефинансиране, които са на разположение в хода на обичайната дейност. Настоящият параграф няма за цел предоставянето на достъп до механизми на кредитора от последна инстанция на страна по споразумението.

2. Когато страна по споразумението:

- а) изисква членството или участието във, или достъпа до саморегулираща се организация, борса за ценни книжа или фючърси, клирингова агенция или друга организация или асоциация, като условие за това доставчиците на финансови услуги от друга страна по споразумението да предоставят финансови услуги на равноправна основа с местните доставчици на финансови услуги от тази страна ; или
- б) осигурява на такива субекти, пряко или непряко, привилегии или предимства в предоставянето на финансови услуги;

тази страна по споразумението гарантира, че тези субекти предоставят национално третиране на доставчиците на финансови услуги от друга страна по споразумението, установени на нейна територия.

ЧЛЕН 154

Предпазни мерки

1. Независимо от други разпоредби на настоящия дял или на дял V (Текущи плащания и движение на капитали) страна по споразумението може да приеме или поддържа мерки от съображения за предпазливост, като например:

- а) закрила на инвеститорите, вложителите, титулярите на полици или лицата, в чийто интерес е длъжен да действа доставчикът на финансови услуги;

б) гарантиране на целостта и стабилността на нейната финансова система.

2. Мерките, посочени в параграф 1, не налагат тежест, по-голяма от необходимата за постигането на техните цели, и не дискриминират финансовите услуги или доставчиците на финансови услуги от друга страна по споразумението в сравнение с нейните собствени подобни финансови услуги или подобни доставчици на финансови услуги.

3. Никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не може да се тълкува като изискване към страна по споразумението да разгласява информация относно дейностите и сметките на отделни потребители или каквато и да било поверителна или защитена информация, с която разполагат публичноправните субекти.

4. Без да се засягат други средства за пруденциално регулиране на трансграничното предоставяне на финансови услуги, страна по споразумението може да изисква регистрация или разрешение за трансграничните доставчици на финансови услуги на друга страна по споразумението, както и на финансовите инструменти.

ЧЛЕН 155

Ефикасност и прозрачност на регулирането

1. Всяка страна по споразумението полага максимални усилия, за да представи предварително на всички заинтересовани лица всяка мярка с общо приложение, която възнамерява да приеме, за да се предостави възможност на тези лица да представят коментарите си относно въпросната мярка. Такива мерки се представят:

а) посредством официално публикуване; или

б) в друга писмена или електронна форма.

2. Всяка страна по споразумението предоставя на разположение на заинтересованите лица своите изисквания относно попълването на заявления във връзка с предоставянето на финансови услуги.

3. По искане на заявителя съответната страна по споразумението го информира относно статуса на неговото/нейното заявление. Ако съответната страна по споразумението изисква допълнителна информация от заявителя, тя го уведомява за това без необосновано забавяне.

4. Всяка страна по споразумението полага максимални усилия, за да гарантира, че на нейната територия се въвеждат и прилагат международните стандарти за регулиране и надзор в сектора на финансовите услуги и за борба срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма. Такива международни стандарти са Основни принципи на ефективния банков надзор на Базелския комитет, Основни принципи и методология на застраховането на Международната асоциация на застрахователните надзорни институции (IAIS), Цели и принципи на правната уредба на ценните книжа на Международната организация на комисиите по ценни книжа (IOSCO), Четиридесетте препоръки за борба срещу изпирането на пари и Деветте специални препоръки срещу финансиране на тероризма на Специалната група за финансови действия.

5. Страните по споразумението вземат под внимание също „Десетте ключови принципа за обмен на информация“, приети от финансовите министри на държавите от Г7, и Споразумението за обмен на информация по данъчни въпроси на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (наричана по-нататък „ОИСР“) и Декларацията относно прозрачността и обмена на информация за данъчни цели на Г20.

ЧЛЕН 156

Нови финансови услуги

Всяка страна по споразумението разрешава на установените на нейна територия доставчици на финансови услуги от другата страна по споразумението, да доставят такива видове нови финансови услуги, които са подобни на услугите, които тази страна по споразумението разрешава да бъдат предоставяни от нейните доставчици на финансови услуги съгласно нейното вътрешно законодателство при подобни обстоятелства. Страна по споразумението може да определя институционалната и правната форма, под която може да бъде доставяна новата финансова услуга, и може да изисква издаване на разрешение за доставка на такава услуга. Когато се изисква подобно разрешение, се взема решение в рамките на разумен срок, като разрешението може да бъде отказано само от съображения за предпазливост..

ЧЛЕН 157

Обработка на данните

1. Всяка страна по споразумението позволява на даден доставчик на финансови услуги от друга страна по споразумението да предава информация в електронен или друг формат, на и извън нейната територия, за целите на обработката на данни, когато такава обработка се налага в рамките на обичайната дейност на доставчика на финансови услуги.
2. Всяка страна по споразумението приема подходящи защитни мерки по отношение на поверителността на личните данни и неприкосновеността на личния живот, семейството, дома и кореспонденцията на гражданите, по-специално по отношение на предаването на лични данни.

ЧЛЕН 158

Признаване на предпазни мерки

1. Страна по споразумението може да признае предпазни мерки на която и да било друга държава, когато определя как се прилагат свързаните с финансовите услуги мерки на тази страна по споразумението. Това признаване, което може да се постигне посредством хармонизиране или по друг начин, може да се основава на споразумение или договореност с въпросната държава или може да бъде предоставено едностранно.
2. Страна по споразумението, която е страна по посочена в параграф 1 договореност или споразумение, независимо дали те са действащи или бъдещи, предоставя подходяща възможност на друга страна по споразумението да договаря своето присъединяване към такива споразумения или договорености или да договаря подобни споразумения или договорености с тази страна по споразумението, при условия, при които биха били налице еднакво регулиране, еднакъв надзор, еднакво прилагане на регулирането и, ако е целесъобразно, еднакви процедури във връзка с обмена на информация между страните по споразумението или договореността. Когато дадена страна по споразумението прави едностранно признаване, тя предоставя подходяща възможност на която и да било друга страна по споразумението да докаже, че са налице такива обстоятелства.

ЧЛЕН 159

Специални изключения

1. Никоя от разпоредбите на настоящия дял не може да се тълкува като пречка за страна по споразумението, включително нейните публичноправни субекти, да разполагат с изключителното правомощие да извършват или предоставят на нейната територия дейности или услуги, представляващи част от обществени пенсионни схеми или от законоустановена система за социална сигурност, освен когато във вътрешното законодателство на страната по споразумението е предвидено, че тези дейности могат да бъдат извършвани от доставчици на финансови услуги в конкуренция с публичноправни субекти или частни организации.
2. Никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не се прилага по отношение на дейности или мерки, извършвани или приети от централна банка или монетарна институция, орган по кредитиране или контрол на валутния курс, или от друг публичноправен субект с цел осъществяване на монетарна или свързана с валутния курс политика.
3. Никоя от разпоредбите на настоящия дял не може да се тълкува като пречка за страна по споразумението, включително нейните държавни органи, да разполагат с изключителното правомощие да извършват или предоставят на нейна територия дейности или услуги за сметка на или обезпечени със, или посредством ползването на финансови средства на страната по споразумението или нейните публичноправни субекти.

РАЗДЕЛ 6

УСЛУГИ ПО МЕЖДУНАРОДЕН МОРСКИ ТРАНСПОРТ

ЧЛЕН 160

Приложно поле и принципи

1. В настоящия раздел се установяват принципите за услугите по международен морски транспорт, по които са поети задължения по реда на глави 2 (Установяване), 3 (Трансгранично предоставяне на услуги) и 4 (Временно присъствие на физически лица със стопанска цел) от настоящия дял.
2. С оглед на съществуващата степен на либерализация между страните по споразумението в сектора на международния морски транспорт всяка страна по споразумението:
 - а) прилага ефективно принципа за неограничен достъп до международните пазари на морски транспорт и до международната търговия по море въз основа на пазарни и недискриминационни принципи; и
 - б) предоставя на корабите, плаващи под флага на другата страна по споразумението или експлоатирани от доставчици на услуги от другата страна по споразумението, третиране, което е не по-малко благоприятно от предоставеното на собствените ѝ кораби, по отношение на, *inter alia*, достъпа до пристанищата, използването на инфраструктурите и допълнителните морски услуги на пристанищата, както и до налозите и таксите, свързани с тях, митническите съоръжения, предоставянето на корабни стоянки и на съоръжения за товарене и разтоварване.

3. При прилагането на тези принципи всяка страна по споразумението:
- а) не въвежда клаузи за разпределяне на корабни товари в последващи двустранни споразумения относно услугите по морски транспорт с трети държави, включително отнасящи се до търговията със сухи и течни насипни товари и редовните търговски линии, и в разумен срок прекратява действието на подобни клаузи за разпределяне на корабни товари, в случай че такива са включени в предходни двустранни споразумения; както и
 - б) при влизането в сила на настоящото споразумение премахва всички едностранни мерки и административни, технически и други пречки, които биха представлявали скрити ограничения или биха имали дискриминационен ефект върху свободното предоставяне на услуги по международен морски транспорт, както и се въздържа от въвеждането на нови такива.
4. Всяка страна по споразумението позволява на международните доставчици на услуги по морски транспорт, включително услуги на морски агенции от друга страна по споразумението, да имат установяване на нейна територия, като условията за установяване и извършване на дейност са не по-малко благоприятни от предоставените на нейните собствени доставчици на услуги или на тези от която и да било трета държава, в случай че последните са по-благоприятни.
5. Всяка страна по споразумението предоставя на доставчиците на услуги по международен морски транспорт от другата страна по споразумението, при разумни и недискриминационни условия, следните пристанищни услуги: корабоводене, теглене на буксир и помощ, оказана от влекач, зареждане с провизии, горива и вода, събиране на отпадъци и унищожаване на баласта, капитански услуги, навигационно осигуряване, оперативни наземни услуги, необходими за експлоатацията на корабите, по-конкретно комуникации и снабдяване с вода и електричество, съоръжения за ремонт при спешни случаи, услуги по хвърляне на котва и акостиране.

ЧЛЕН 161

Определения

За целите на настоящия раздел и на глава 2 (Установяване), глава 3 (Трансгранично предоставяне на услуги) и глава 4 (Временно присъствие на физически лица със стопанска цел) от настоящия дял:

- „услуги по складиране на контейнери“ означава дейности, изразяващи се в съхраняване на контейнери, независимо дали в пристанищните райони или на сушата, с цел уплътняването/демонтирането им, тяхната поправка и предоставяне за изпращане товари;
- „услуги по митническо оформяне“ (наричани също и „услуги по митническо посредничество“) означава дейности, изразяващи се в изпълняването от името на друга страна на митническите формалности относно вноса, износа или посредством превоза на товари, независимо от това дали тази услуга представлява основна дейност на доставчика на услугата или е обичайно допълнение на основната дейност;
- „спедиционни услуги“ означава дейност, която се изразява в организирането и надзора на дейностите по превоз от името на изпращачите, посредством придобиване на транспортни и свързани услуги, изготвяне на документи и предоставяне на необходимата търговска информация;
- понятието „международен морски транспорт“ включва дейности по превоз от врата до врата, както и мултимодален превоз, което означава превоз на стоки при ползването на повече от един вид транспорт, включващ пътуване по море, с единен транспортен документ, като за тази цел е предвидено право на пряко договаряне с доставчиците на други видове транспорт;

- „услуги на морски агенции“ означава дейности, които се изразяват в представяване в качеството на агент в дадена географска зона на търговските интереси на една или няколко линии или дружества за корабоплаване за следните цели:
 - а) маркетинг и продажба на услуги за морски транспорт и на свързани услуги, от оформяне на офертата до фактурирането, както и издаване на коносаменти от името на дружествата, покупка и препродажба на необходимите свързани услуги, подготовка на документите и предоставяне на необходимата търговска информация; и
 - б) организиране от името на дружествата за корабоплаване на временния престой на плавателния съд или, при необходимост, приемане на товара;
- „услуги по обработка на товари за морски транспорт“ означава дейности, упражнявани от пристанищни дружества, в това число от оператори на терминали, но не включващи преките дейности на докерите, в случаите, в които тази работна сила е организирана независимо от пристанищното дружество или дружеството оператор на терминал. Попадащите в обхвата дейности включват организацията и надзора на:
 - а) товаренето/разтоварването на товари на/от кораб;
 - б) закрепване/освобождаване на товар; и
 - в) приемане/предаване и съхраняване на товари преди изпращането им или след разтоварването им.

ГЛАВА 6

ЕЛЕКТРОННА ТЪРГОВИЯ

ЧЛЕН 162

Цели и принципи

1. Като признават, че електронната търговия увеличава възможностите за търговия в редица сектори, страните по споразумението се договарят да насърчават развитието на електронната търговия помежду си, по-специално като си сътрудничат по въпроси, възникващи във връзка с електронната търговия, в съответствие с разпоредбите на настоящия дял.
2. Страните по споразумението се договарят, че развитието на електронната търговия трябва да е в съответствие с международните стандарти за защита на данните, за да бъде спечелено доверието на нейните потребители.
3. Страните по споразумението се договарят, че извършените по електронен път доставки се разглеждат като предоставяне на услуги по смисъла на глава 3 (Трансгранично предоставяне на услуги) и не се облагат с мита.

ЧЛЕН 163

Аспекти на нормативната уредба на електронната търговия

1. Страните по споразумението провеждат диалог по свързани с електронната търговия въпроси относно нормативната уредба, в рамките на който ще бъдат разглеждани *inter alia* следните въпроси :
 - а) признаване на удостоверения за електронен подпис, издадени на граждани, и улесняване на трансграничното предоставяне на удостоверителни услуги;
 - б) отговорност на посредниците в предоставянето на услуги по отношение на предаването или съхраняването на данни;
 - в) третиране на нежелани комуникации във връзка с електронната търговия;
 - г) защита на потребителите в сферата на електронната търговия, включително от измамни и заблуждаващи търговски практики в трансграничен контекст;
 - д) защита на личните данни;
 - е) насърчаване на безкнижната търговия; и
 - ж) всички други въпроси от значение за развитието на електронната търговия.

2. Страните по споразумението осъществяват това сътрудничество, *inter alia*, чрез обмен на информация относно съответното си приложимо законодателство и съдебна практика, както и относно прилагането на това законодателство.

ЧЛЕН 164

Защита на личните данни

Страните по споразумението полагат усилия във възможно най-голяма степен и в рамките на своите съответни правомощия да подготвят или да запазват в сила, в зависимост от случая, разпоредби за защита на личните данни.

ЧЛЕН 165

Управление на безкнижната търговия

Страните по споразумението полагат усилия във възможно най-голяма степен и в рамките на своите съответни правомощия:

- а) да предоставят на гражданите достъп в електронна форма до документи в областта на управлението на търговията; и

- б) да приемат търговските административни документи⁵³, подавани по електронен път, като равностойни по закон на документите на хартиен носител.

ЧЛЕН 166

Защита на потребителите

1. Страните по споразумението признават значението на запазването в сила и приемането на прозрачни и ефективни мерки за защита на потребителите от измамни и заблуждаващи практики, когато потребителите участват в електронни търговски сделки.
2. Страните по споразумението признават важността на засилването на защитата на потребителите и на сътрудничеството между националните органи за защита на потребителите при дейности във връзка с електронна търговия.

⁵³ С цел постигането на по-голяма сигурност за Колумбия и Перу „търговски административни документи“ означава формуляри, издавани или контролирани от страна по споразумението, които трябва да се попълват от или за вносител или износител във връзка с вноса или износа на стоки.

ГЛАВА 7

ИЗКЛЮЧЕНИЯ

ЧЛЕН 167

Общи изключения

1. При условие че такива мерки не се прилагат по начин, който представлява средство за произволна или необоснована дискриминация между страните по споразумението или средство за прикрито ограничаване на правото на установяване или трансграничното предоставяне на услуги, никоя от разпоредбите в настоящия дял и в дял V (Текущи плащания и движение на капитали) не може да се тълкува като пречка за приемането или прилагането от която да е страна по споразумението на мерки, които:

- а) са необходими за защита на обществената сигурност и обществения морал или за поддържане на обществения ред⁵⁴;
- б) са необходими за защита на живота или здравето на хората, животните или растенията, включително необходимите за тази цел мерки за опазване на околната среда;

⁵⁴ Позоваване на изключението относно обществения ред може да се прави само в случаите, когато е налице действителна и достатъчно сериозна заплаха за някои от основните обществени интереси.

- в) се отнасят до опазването на изчерпаемите живи и неживи природни ресурси, ако подобни мерки се прилагат заедно с ограничения по отношение на местните инвеститори или на местното предлагане или потребление на услуги;
- г) са необходими за опазването на национални богатства с художествена, историческа или археологическа стойност;
- д) са необходими за осигуряване спазването на законови или подзаконови разпоредби, които са в съответствие с разпоредбите на настоящия дял и на дял V (Текущи плащания и движение на капитали)⁵⁵, включително и такива, които се отнасят до:
 - i) предотвратяване на въвеждащи в заблуждение и измамни практики или до справяне с последиците от неизпълнение на договори;
 - ii) защита на неприкосновеността на личния живот на лицата във връзка с обработката и разпространението на лични данни и защита на поверителността на лични сведения и сметки на лицата;
 - iii) безопасност;

⁵⁵ С цел постигането на по-голяма сигурност по отношение на Перу се счита, че изпълнението на мерки, които възпрепятстват парични преводи посредством справедливо, недискриминационно и добросъвестно прилагане на перуанските закони в областта на:

- а) процедурите по откриване на производство за обявяване в несъстоятелност или неплатежоспособност, или за защита на правата кредиторите;
- б) емитиране, търговия или сделки с ценни книжа, фючърси, опции или деривати;
- в) престъпления;
- г) финансови отчети или отчетност на преводите, когато това е необходимо за подпомагане правоприлагащите или финансовите регулаторни органи; или
- д) гарантирането на спазването на съдебни или административни актове или решения по съдебни или административни производства; не противоречат на разпоредбите на настоящия дял и на дял V (Текущи плащания и движение на капитали).

2. Разпоредбите на настоящия дял, приложение VII (Списък на задълженията относно установяването) и приложение VIII (Списък на задълженията относно трансграничното предоставяне на услуги) и дял V (Текущи плащания и движение на капитали) не се прилагат по отношение на съответните системи за социална сигурност на страните по споразумението или по отношение на дейности, които са свързани, дори и временно, с упражняването на държавна власт в рамките на територията на всяка от страните.

ДЯЛ V

ТЕКУЩИ ПЛАЩАНИЯ И ДВИЖЕНИЕ НА КАПИТАЛИ

ЧЛЕН 168

Текуща сметка

Страните по споразумението разрешават всички плащания и прехвърляния по текущата сметка на платежния баланс между страните по споразумението, в свободно конвертируема валута и в съответствие с разпоредбите на член VIII от Учредителния договор на Международния валутен фонд.

ЧЛЕН 169

Капиталова сметка

По отношение на операции по капиталовата сметка и финансовата сметка на платежния баланс, след влизането в сила на настоящото споразумение страните по него гарантират свободното движение на капитали, свързани с преки инвестиции⁵⁶, извършени в юридически лица, учредени в съответствие със законодателството на приемащата държава, и инвестиции и други операции, извършени в съответствие с разпоредбите на дял IV (Търговия с услуги, установяване и електронна търговия)⁵⁷, както и ликвидацията и репатрирането на тези капитали и евентуално произтичащата от тях печалба както и ликвидацията и репатрирането на тези инвестиции и всяка произтичаща от тях печалба.

ЧЛЕН 170

Защитни мерки

1. За Колумбия, когато, при изключителни обстоятелства, плащанията и движението на капитали предизвикват или съществува опасност да предизвикат сериозни затруднения за прилагането на валутната политика или паричната политика в Колумбия, последната може да приеме защитни мерки по отношение на движението на капитали за срок, не по-дълъг от една година. Тези защитни мерки могат да бъдат запазени в сила и след този период от време при основателни причини, когато това е необходимо за преодоляване на изключителните обстоятелства, довели до прилагането им. В такива случаи Колумбия представя предварително на останалите страни по споразумението основанията, налагащи запазването на мерките.

⁵⁶ С цел постигането на по-голяма сигурност понятието „преки инвестиции“ не включва заеми, свързани с външна търговия, портфейлни инвестиции съгласно националното законодателство, държавен дълг и заеми, свързани с държавния дълг.

⁵⁷ С цел постигането на по-голяма сигурност глава 7 (Изключения) в дял IV (Търговия с услуги, установяване и електронна търговия) се прилага също и за настоящия дял.

2. За Перу и ЕС страната по споразумението, когато, при изключителни обстоятелства, плащанията и движението на капитали предизвикват или съществува опасност да предизвикат сериозни затруднения за прилагането на валутната политика или паричната политика в Перу или в Европейския съюз, Перу или ЕС страната по споразумението могат да приемат съответно защитни мерки по отношение на движението на капитали за срок, не по-дълъг от една година.
3. Прилагането на защитни мерки по реда на параграф 2 може да бъде удължено чрез тяхното официално повторно въвеждане в случай на крайно изключителни обстоятелства и след предварително координиране между засегнатите страни по споразумението във връзка с изпълнението на всяко предлагано официално повторно въвеждане на мерките.
4. При никакви обстоятелства посочените в параграфи 1 и 2 мерки не могат да се използват като средство за търговска защита или с цел защита на определен промишлен отрасъл.
5. Всяка страна по споразумението, която приема или запазва в сила мерки за защита по реда на параграф 1, 2 или 3, своевременно уведомява останалите страни по споразумението относно тяхното значение и обхват и представя във възможно най-кратък срок график за тяхното премахване.

ЧЛЕН 171

Заклучителни разпоредби

За целите на подпомагането на устойчива и сигурна рамка за дългосрочни инвестиции страните по споразумението провеждат консултации с оглед улесняване движението на капитали между тях, и по-специално на постепенната либерализация на капиталовите и финансовите сметки.

ДЯЛ VI

ДЪРЖАВНИ ПОРЪЧКИ

ЧЛЕН 172

Определения

За целите на настоящия дял:

- „договор за строеж, експлоатация и трансфер и договор за концесия за обществено строителство“ означава договорно споразумение, чиято основна цел е да обезпечи строителството или рехабилитацията на инфраструктура, инсталация, сгради, съоръжения или други строителни обекти, които са държавна собственост, и съгласно което, като възнаграждение за изпълнението на договорното споразумение от страна на изпълнителя, възложителят временно преотстъпва на доставчика за определен срок правото на собственост или му предоставя право на контрол и експлоатация и изисква заплащане за ползването на такива обекти за срока на договора;

- „търговски стоки или услуги“ означават стоки или услуги от вид, който главно се продава или предлага за продажба на търговския пазар на и обикновено се купува от неправителствени купувачи за неправителствени цели;
- „строителна услуга“ означава услуга, която има за цел реализирането по какъвто и да било начин на строителство на съоръжения и сгради, въз основа на сектор 51 на Временната централна класификация на продуктите на ООН (наричана по-нататък „СРРС“);
- „електронен търг“ означава повтарящ се процес, който включва използването на електронни средства за представянето от страна на доставчиците на нови цени или на нови стойности за остойностими неценови елементи на офертата, свързани с критериите за оценка, или и двете, водещи до класирането или прекласирането на офертите;
- „писмено“ или „в писмена форма“ означава всеки израз с думи или цифри, който може да бъде прочетен, възпроизведен и съобщен по-късно. Това може да включва електронно предадена или съхранена информация;
- „ограничена процедура за възлагане на поръчка“ означава метод за възлагане на поръчки, при който възложителят се свързва с доставчик или доставчици по свой избор;
- „мярка“ означава всеки закон, подзаконов акт, процедура, административни насоки или практики, или всяко действие на възложителя, свързано с попадаща в обхвата поръчка;

- „списък за многократно използване“ означава списък с доставчици, които даден възложител е определил като отговарящи на условията за участие в същия списък, който възложителят възнамерява да използва повече от един път;
- „обявление за предстояща поръчка“ означава обявление, публикувано от възложител, който приканва заинтересованите доставчици да подадат заявление за участие, оферта или и двете;
- „компенсация“ означава всяко условие или начинание, което насърчава развитието на местно равнище или се отразява положително върху сметката на платежния баланс на някоя от страните по споразумението, като например използването на местно съдържание, лицензирането на технологии, инвестициите, насрещната търговия и подобни действия или изисквания;
- „открита процедура за възлагане на поръчка“ означава метод за възлагане на поръчки, при който всички заинтересовани доставчици могат да подават оферта;
- „възложител“ означава субект на страна по споразумението, упоменат в допълнение 1 от приложение XII (Държавни поръчки);
- „квалифициран доставчик“ означава доставчик, когото даден възложител признава като отговарящ на условията за участие;
- „селективна процедура за възлагане на поръчка“ означава метод за възлагане на поръчки, при който възложителят кани само квалифицирани доставчици да подават оферти;
- „услуги“ включват строителни услуги, освен ако не е посочено друго; и

- „техническа спецификация“ означава изискване по процедурата за възлагане на поръчка, в което:
 - а) се определят характеристиките на стоки или услуги, за които се възлага поръчка, включително качество, работни характеристики, безопасност и размери, или процесите и методите за тяхното производство или предоставяне; или
 - б) се разглеждат изисквания за терминология, символи, опаковане, маркиране или етикетиране, доколкото са приложими за стока или услуга.

ЧЛЕН 173

Приложно поле

1. Настоящият дял се прилага за всяка мярка, приета от страна по споразумението по отношение на попадаща в обхвата поръчка.
2. За целите на настоящия дял „попадаща в обхвата поръчка“ означава поръчка за държавни цели на стоки, услуги или всяко съчетание от тях от тях, съгласно посоченото за всяка от страните по споразумението в допълнение 1 на приложение XII (Държавни поръчки):
 - а) набавяни с оглед на търговска продажба или препродажба или за използване при производството или доставката на стоки или услуги за търговска продажба или препродажба;

- б) посредством всички договорни средства, включително: покупка, оперативен лизинг, наем или финансов лизинг, независимо дали е налице опция за закупуване, договори за строеж, експлоатация и трансфер и договори за концесия за обществено строителство;
 - в) за които стойността достига или надхвърля съответния праг, посочен за всяка от страните по споразумението в допълнение 1 на приложение XII (Държавни поръчки), в момента на публикуване на обявление в съответствие с член 176;
 - г) от възложител; и
 - д) които не са изключени от приложното поле на настоящия дял на друго основание.
3. Освен ако не е предвидено друго, настоящият дял не се прилага по отношение на:
- а) придобиването или ползването под наем на земя, съществуващи сгради или друга недвижима собственост или правата върху нея;
 - б) извъндоговорните споразумения или каквато и да било форма на помощ, която някоя от страните по споразумението предоставя, в това число споразумения за сътрудничество, безвъзмездни средства, заеми, субсидии, вливане на капитали, обезпечения, прехвърляния и фискални стимули;

- в) набавянето или придобиването на услуги от данъчни агенции или депозитари, услуги по ликвидация и управление за регулирани финансови институции, както и услуги по продажбата, обратно изкупуване и разпределяне на държавен дълг, в това число на заеми и държавни облигации, полици и други видове ценни книжа⁵⁸.
- г) договори за назначаване на държавни служители и свързани с тях мерки; и
- д) поръчки, възлагани :
 - i) със специалната цел за предоставяне на международна помощ, включително помощ за развитие;
 - ii) по специална процедура или при установено по силата на международно споразумение условие, свързано с:
 - А) разполагането на войски; или
 - Б) съвместното изпълнение на проект от страна на държавите, подписали такова споразумение;
 - iii) по специална процедура или при установено от международна организация условие, или финансирани с международни безвъзмездни средства, заеми или друг вид помощ, когато прилаганата процедура или условие са несъвместими с разпоредбите на настоящия дял.

⁵⁸ С цел постигането на по-голяма сигурност настоящият дял не се прилага за поръчки за банкови, финансови или специализирани услуги, свързани със следните дейности:

- а) поемане на публични задължения; или
- б) управление на държавен дълг.

4. Всяка страна по споразумението посочва следната информация в съответстващия ѝ подраздел на допълнение 1 на приложение XII (Държавни поръчки):

- а) в подраздел 1, субекти на централното държавно управление, чиито поръчки попадат в обхвата на настоящия дял;
- б) в подраздел 2, субекти на субцентрално управление, чиито поръчки попадат в обхвата на настоящия дял;
- в) в подраздел 3, всички останали субекти, чиито поръчки попадат в обхвата на настоящия дял;
- г) в подраздел 4, стоките, попадащи в обхвата на настоящия дял;
- д) в подраздел 5, услугите, различни от строителните услуги, попадащи в обхвата на настоящия дял;
- е) в подраздел 6, строителните услуги, попадащи в обхвата на настоящия дял; и
- ж) в подраздел 7, всички общи бележки.

5. Когато възложител, в контекста на попадаща в обхвата поръчка, изисква лицата, които не попадат в обхвата по силата на допълнение 1 на приложение XII (Държавни поръчки) за дадена страна по споразумението, да възлагат поръчки в съответствие със специални изисквания, към такива изисквания се прилага член 175 *mutatis mutandis*.

Определяне на стойността

6. Когато изчислява прогнозната стойност на поръчка, за да установи дали тя попада в обхвата, възложителят не може да разделя поръчката на отделни поръчки, нито да избира или да използва специален метод за оценка за оценяването на стойността на поръчката с цел да я изключи изцяло или отчасти от прилагането на настоящия дял.
7. Възложителят включва прогнозната максимална обща стойност на поръчката за целия ѝ срок, независимо дали е възложена на един или повече доставчици, в която са отразени всички форми на възнаграждение, включително премии, хонорари, комисиони и лихви. Когато в поръчката се предвижда възможност за клаузи за опции, възложителят включва изчислената максимална обща стойност на поръчката, включително покупки на опции.
8. Когато конкретно изискване за поръчка води до възлагането на повече от една поръчка или до възлагане на поръчки на отделни части (наричани по-нататък „периодично повтарящи се поръчки“), изчисляването на прогнозната максимална обща стойност се основава на:
- а) общата максимална стойност на поръчката за целия ѝ срок; или
 - б) стойността на периодично повтарящите се поръчки за един и същи вид стока или услуга, възложени през предходните 12 месеца или през предходната данъчна година на възложителя, като, когато това е възможно, тази стойност се коригира така че да отчита очакваните промени в количеството или стойността на стоката или услугата, предмет на поръчка през следващите 12 месеца; или

- в) прогнозната стойност на периодически повтарящите се поръчки за един и същи вид стока или услуга, които ще бъдат възложени през дванадесетте месеца, следващи първоначалното възлагане на поръчка или данъчната година на възложителя.

9. Никоя от разпоредбите в настоящия дял не може да се тълкува като пречка за страна по споразумението да разработва политики, процедури или договорни средства в областта на поръчките, при условие че са в съответствие с настоящия дял.

ЧЛЕН 174

Изключения

При условие че тези мерки не се прилагат по начин, който да представлява средство за произволна или необоснована дискриминация между страните или скрито ограничение за международната търговия, никоя от разпоредбите на настоящия дял не може да се тълкува като пречка за страните да приемат или поддържат мерки:

- а) необходими за опазването на обществения морал, ред или безопасност;
- б) необходими за защита на живота или здравето на хората, животните или растенията, включително съответните мерки в областта на околната среда;
- в) необходими за закрила на интелектуалната собственост; или
- г) свързани със стоки или услуги от лица с увреждания, благотворителни институции или труд, полаган в места за лишаване от свобода.

ЧЛЕН 175

Общи принципи

1. По отношение на всяка мярка, свързана с попадаща в обхвата поръчка:
 - а) ЕС страната по споразумението, в това число и неговите възложители⁵⁹, предоставя незабавно и безусловно на стоките и услугите от андските държави, подписали настоящото споразумение, и на доставчиците от андските държави, подписали настоящото споразумение, предлагащи такива стоки или услуги, не по-малко благоприятно третиране в сравнение с предоставеното на неговите собствени стоки, услуги и доставчици;
 - б) Всяка андска държава, подписала настоящото споразумение, в това число и нейните възложители, предоставя незабавно и безусловно на стоките и услугите от ЕС страната по споразумението и на доставчиците от ЕС страната по споразумението, предлагащи такива стоки или услуги, не по-малко благоприятно третиране в сравнение с това, което те предоставят на своите собствени стоки, услуги и доставчици.
2. По отношение на всички мерки, свързани с попадаща в обхвата поръчка, страна по споразумението, в това число и нейните възложители, не могат да:
 - а) третираят установен в нея доставчик по-малко благоприятно от друг установен в нея доставчик на основа на степента на чуждестранна принадлежност или собственост; нито
 - б) дискриминират установен в нея се доставчик въз основа на факта, че стоките или услугите, предлагани от този доставчик по конкретна поръчка, са стоки или услуги от друга страна по споразумението.

⁵⁹ Понятието „възложители“ от ЕС страната по споразумението включва „възложители“ от държавите-членки на Европейския съюз, определени в допълнение 1 на приложение XII (Държавни поръчки).

Провеждане на процедура за възлагане на поръчка

3. Възложителят провежда процедура за възлагане на попадаща в обхвата поръчка по прозрачен и безпристрастен начин, с който се избягват конфликти на интереси и се предотвратяват корупционни практики.

Процедури за възлагане на поръчки

4. Възложителят използва методи като откритая процедура за възлагане на поръчка, селективна процедура за възлагане на поръчка и ограничена процедура за възлагане на поръчка съобразно националното си законодателство и в съответствие с настоящия дял.

Използване на електронни средства

5. При провеждане с електронни средства на процедура за възлагане на попадаща в обхвата поръчка възложителят:

- а) гарантира, че процедурата за възлагане на поръчка се провежда чрез използването на системи на информационните технологии и софтуер, включително такива, свързани с идентификация и криптиране на информация, които са широко разпространени и оперативно съвместими с други широко разпространени системи на информационните технологии и софтуер; и
- б) поддържа механизми, които да гарантират качеството на заявленията за участие и офертите, включително установяването на времето на получаване и предотвратяването на нерегламентирания достъп.

Правила за произход

6. За целите на попадаща в обхвата поръчка нито една от страните по споразумението не може да прилага правила за произход към внесени или доставени от друга страна по споразумението стоки или услуги, които са различни от правилата за произход, прилагани по същото време от страната по споразумението в обичайната търговия по отношение на внос или доставки на същите стоки или услуги от същата страна по споразумението.

Компенсации

7. Съобразно разпоредбите, съдържащи се в настоящия дял или в отнасящото се към него приложение, никоя от страните по споразумението не може да иска, да взема предвид, да налага или да въвежда компенсации.

Мерки, които не са специфични за възлагането на поръчки

8. Параграфи 1 и 2 не се прилагат по отношение на мита и такси от какъвто и да е вид, налагани върху или във връзка с вноса, нито по отношение на метода за облагане с такива мита или такси, нито по отношение на други правила или формалности във връзка с вноса и мерки, засягащи търговията с услуги, различни от мерките, уреждащи попадаща в обхвата поръчка.

ЧЛЕН 176

Публикуване на информацията за възлагането на поръчка

1. Всяка от страните по споразумението:
 - а) своевременно публикува всяка мярка с общо приложение по отношение на попадаща в обхвата поръчка и всички нейни изменения в официално определено електронно или печатно средство, което е широко разпространявано и остава лесно достъпно за обществеността;
 - б) при поискване предоставя обяснения по тях на друга страна по споразумението;
 - в) изброява в допълнение 2 на приложение XII (Държавни поръчки) електронните или печатни средства, в които публикува информацията, посочена в буква а); и
 - г) изброява в допълнение 3 на приложение XII (Държавни поръчки) електронните средства, в които публикува обявленията, изисквани по настоящия член и по член 177 и член 180, параграф 1, както и по член 188, параграф 2.
2. Всяка страна по споразумението уведомява своевременно другите страни по споразумението за всяко изменение на посочената от нея информация, изброена в допълнение 2 или 3 на приложение XII (Държавни поръчки).

ЧЛЕН 177

Публикуване на обявления

Обявление за предстояща поръчка

1. За всяка попадаща в обхвата поръчка, освен при обстоятелствата, изложени в член 185, възложителят публикува обявление за предстояща поръчка в подходящите средства, изброени в допълнение 3 на приложение XII (Държавни поръчки). Всяко такова обявление включва информацията, посочена в допълнение 4 на приложение XII (Държавни поръчки). Тези обявления са достъпни с електронни средства безплатно пред единна точка за достъп.

Обявление за планирана поръчка

2. Всяка от страните по споразумението насърчава възложителите да публикуват възможно най-рано през всяка данъчна година обявление своите планове за бъдещи поръчки. То включва предмета на поръчката и планираната дата на публикуване на обявлението за предстояща поръчка.

3. Възложител, посочен в подраздел 3 от допълнение 1 към приложение XII (Държавни поръчки), може да използва обявление за планирана поръчка като обявление за предстояща поръчка, при условие че то включва цялата налична информация, посочена в допълнение 4 на приложение XII (Държавни поръчки), както и изявление, че заинтересованите доставчици следва да изразят своя интерес към поръчката пред възложителя.

ЧЛЕН 178

Условия за участие

1. Възложителят ограничава условията за участие в процедура за възлагане на поръчка само до тези, които са от съществено значение, за да се гарантира, че доставчикът разполага с правния и финансовия капацитет, както и с търговските и техническите възможности да се заеме със съответната поръчка.
2. Когато определя дали даден участник отговаря на условията за участие, възложителят оценява финансовите, търговските и техническите възможности на доставчика въз основа на неговата стопанска дейност както на територията на страната по споразумението, в която се намира възложителят, така и извън нея, и не може да налага като условие за участие на доставчик в процедура за възлагане на поръчка на същия по-рано да са били възлагани една или няколко поръчки от възложител от дадена страна по споразумението или да разполага с предишен професионален опит на територията на дадена страна по споразумението.
3. При извършване на посочената в параграф 2 оценка възложителят основава преценката си на условията, които предварително е посочил в обявленията или в документацията по процедурата за възлагане на поръчка.
4. Възложителят може да изключи даден доставчик на основания като несъстоятелност, декларации с невярно съдържание, значителни или трайни недостатъци при изпълнението на съществено изискване или задължение по предишен договор или договори, присъди за тежки престъпления или други присъди за тежки правонарушения, нарушаване на професионалната етика или неплащане на данъци.

5. Възложителят може да поиска от участника в процедурата за възлагане на поръчката да посочи в своята оферта частта от договора, която възнамерява да възложи за подизпълнение на трети лица, както и всички предлагани подизпълнители. Тази информация не засяга въпроса за отговорността на основния изпълнител.

ЧЛЕН 179

Селективна процедура за възлагане на поръчка

1. Когато възложителят възнамерява да използва селективна процедура за възлагане на поръчка, той:

- а) включва в обявлението за предстояща поръчка най-малко информацията, посочена в допълнение 4 на приложение XII (Държавни поръчки), букви а), б), г), д), з) и и), и приканва доставчиците да подадат заявление за участие; както и
- б) преди началото на срока за подаване на оферти предоставя на квалифицираните доставчици най-малко информацията от допълнение 4 на приложение XII (Държавни поръчки), букви в), е) и ж).

2. Възложителят признава за квалифицирани доставчици всички местни доставчици и всички доставчици от друга страна по споразумението, които отговарят на условията за участие в конкретна поръчка, освен ако възложителят е посочил в обявлението за предстояща поръчка някакво ограничение за броя на доставчиците, които ще бъдат допуснати да подадат оферта, както и критериите за избор на ограничения брой доставчици.

3. Когато документацията по процедурата за възлагане на поръчка не е публично оповестена от датата на публикуване на обявлението, посочено в параграф 1, възложителят осигурява едновременно достъп до тези документи на всички квалифицирани доставчици, избрани в съответствие с параграф 2.

ЧЛЕН 180

Списък за многократно използване ⁶⁰

1. Даден възложител може да състави или води списък за многократно използване с доставчици, при условие че ежегодно се публикува обявление, с което се приканват заинтересованите доставчици да кандидатстват за включване в списъка, а когато обявлението се публикува чрез електронни средства, то е постоянно достъпно в подходящото средство, посочено в допълнение 3 на приложение XII (Държавни поръчки). Това обявление съдържа информацията, изложена в допълнение 5 на приложение XII (Държавни поръчки).
2. Независимо от параграф 1, когато даден списък за многократно използване ще бъде валиден три години или по-малко, възложителят може да публикува посоченото в същия параграф обявление, само веднъж в началото на срока на валидност на списъка, при условие че в обявлението е посочен срокът на валидност и че няма да бъдат публикувани допълнителни обявления.
3. Възложителят допуска доставчиците да кандидатстват по всяко време за включване в списък за многократно използване по всяко време и включва в списъка всички квалифицирани доставчици в разумно кратък срок.

⁶⁰ За Колумбия, за целите на параграф 3 и параграф 4, буква в) от настоящия член, в случай на „concurso de méritos“ за съставянето на списъци за многократно използване с максимална продължителност една година има специален срок, който се определя от възложителя. След изтичане на този срок не е възможно включването на нови доставчици. Само доставчици, включени в списъка, могат да представят предложения.

4. Възложителят може да използва обявление, приканващо доставчици да кандидатстват за включване в списък за многократно използване, като обявление за предстояща поръчка, при условие че:

- а) обявлението е публикувано в съответствие с параграф 1 и включва информацията, изисквана съгласно допълнение 5 към приложение XII (Държавни поръчки), и цялата налична информация, изисквана съгласно допълнение 4 към приложение XII (Държавни поръчки), и съдържа изявление, че представлява обявление за предстояща поръчка;
- б) възложителят своевременно предоставя на доставчиците, които са изразили пред възложителя интерес към дадена поръчка, достатъчно информация, която да им позволи да оценят своя интерес към поръчката, включително цялата останала информация, изисквана съгласно допълнение 4 на приложение XII (Държавни поръчки), доколкото тя е налице; и.
- в) на доставчик, който е кандидатствал за включване в списък за многократно използване в съответствие с параграф 3, може да бъде разрешено да подаде оферта в дадена процедура за възлагане на поръчка, в случай че възложителят разполага с достатъчно време, за да провери дали доставчикът отговаря на условията за участие.

5. Възложителят информира своевременно всеки доставчик, който е подал заявление за участие в процедура за възлагане на поръчка или е кандидатствал за включване в списък за многократно използване за своето решение по заявлението.

6. Когато възложителят отхвърли заявление на доставчик за участие в процедура за възлагане на поръчка или заявление за включване в списък за многократно използване, когато спре да счита доставчик за квалифициран или изключи доставчик от списък за многократно използване, възложителят информира своевременно доставчика и по негово искане му предоставя писмено обяснение за основанията за своето решение.

ЧЛЕН 181

Технически спецификации

1. Възложителят не изготвя, приема или прилага каквато и да било техническа спецификация, нито предвижда каквато и да било процедура за оценка на съответствието, чиято цел или последица е създаването на ненужни пречки за международната търговия.
2. Когато е целесъобразно, при определянето на технически спецификации за стоките или услугите, които са предмет на поръчка, възложителят:
 - а) определя техническите спецификации чрез посочване на работни характеристики и функционални изисквания, а не чрез посочване на дизайн или описателни характеристики; и
 - б) основава техническите спецификации на международни стандарти, в случаите, когато съществуват такива, а в останалите случаи — на националните технически регламенти, признатите национални стандарти или на строителни предписания.

3. Когато в техническите спецификации са използвани дизайн или описателни характеристики, възложителят посочва, по целесъобразност, че ще разглежда оферти за еквивалентни стоки или услуги, по отношение на които може да се докаже, че отговарят на изискванията за възлагане на поръчка, като включи в документацията по процедурата за възлагане на поръчка думите „или еквивалентно“.
4. Възложителят не определя технически спецификации, съдържащи изискване или позоваване на конкретна търговска марка или търговско наименование, патент, авторско право, проектно решение, тип, специфичен произход, производител или доставчик, освен ако няма друг достатъчно точен или разбираем начин да бъдат описани изискванията на поръчката, и при условие че в такива случаи възложителят включва в документацията по процедурата за възлагане на поръчка думите „или еквивалентно“.
5. Възложителят не може да иска или да приема по начин, който може да има за последица изключването на конкуренцията, становища във връзка с изготвянето или приемането на технически спецификации във връзка с конкретна поръчка, от лице, което може да има търговски интереси по отношение на поръчката.
6. Всяка страна по споразумението, в това число нейните възложители, може в съответствие с настоящия член да изготвя, приема или прилага технически спецификации за насърчаване на опазването на природните ресурси или на опазването на околната среда.

ЧЛЕН 182

Документация по процедурата за възлагане на поръчка

1. Възложителят предоставя на доставчиците документация по процедурата за възлагане на поръчка, която включва цялата необходима информация, позволяваща на доставчиците да изготвят и подадат валидна оферта. Тази документация включва пълното описание на изискванията, установени в допълнение 8 към приложение XII (Държавни поръчки), освен ако то вече е предоставено в обявлението за предстояща поръчка,
2. Възложителят своевременно отговаря на всяко основателно искане за съответна информация, отправено от доставчик, който участва в процедура за възлагане на поръчка, при условие че такава информация не дава на този доставчик предимство пред конкурентите му в процедурата за възлагане на поръчката.
3. Когато преди възлагането на поръчка възложителят промени критериите или изискванията, определени в обявлението за предстояща поръчка или в документацията по процедурата за възлагане на поръчка, предоставена на участващите доставчици, или измени обявление или документация по процедурата за възлагане на поръчка, той изпраща писмено всички такива промени или измененото или повторно издаденото обявление или документация по процедурата за възлагане на поръчка:
 - а) до всички доставчици, които участват към момента на изменение на информацията, когато са известни, а във всички останали случаи се подхожда по същия начин, както по отношение на първоначалната информация; и
 - б) в достатъчен срок, за да се позволи на такива доставчици да променят и отново да подадат изменените оферти, по целесъобразност.

ЧЛЕН 183

Срокове

Съобразно собствените си разумни потребности възложителят предоставя достатъчно време на доставчиците да изготвят и подадат заявления за участие в процедура за възлагане на поръчки и валидни оферти, като взема предвид такива фактори като характера и сложността на поръчката, степента на очакваното използване на подизпълнители, както и времето за пристигане на оферти от чужбина и от собствената територия в случаите, когато не са използвани електронни средства. Приложимите срокове са посочени в допълнение 6 на приложение XII (Държавни поръчки).

ЧЛЕН 184

Договаряне

1. Страна по споразумението може да предвиди нейните възложители да извършват договаряне:
 - а) в контекста на поръчки, за които са изразили такова намерение в обявлението за предстояща поръчка; или
 - б) ако от оценката е видно, че нито една оферта не е явно най-изгодната с оглед на конкретните критерии за оценка, посочени в обявленията или в документацията по процедурата за възлагане на поръчка.

2. Възложителят:

- а) гарантира, че всяко изключване на доставчици, които участват в договаряне, се извършва в съответствие с критериите за оценка, определени в обявленията или в документацията по процедурата за възлагане на поръчка; и
- б) в случаите, когато договарянето е приключило, предоставя общ срок за останалите доставчици да внесат нови или изменени оферти.

ЧЛЕН 185

Ограничена процедура за възлагане на поръчка

Възложителят може да използва ограничена процедура за възлагане на поръчка и може да избере да не прилага членове 177—180, 182—184, 186 и 187 само при следните условия:

- а) когато:
 - i) не са подадени оферти или нито един доставчик не е подал заявление за участие;
 - ii) нито една от подадените оферти не отговаря на съществените изисквания в документацията по процедурата за възлагане на поръчка;

iii) нито един доставчик не отговаря на условията за участие; или

iv) подадените оферти тайно са съгласувани,

при условие, че изискванията в документацията по процедурата за възлагане на поръчка не се изменят съществено;

б) когато стоките или услугите могат да бъдат доставени само от определен доставчик и не съществува разумна алтернатива или заместващи стоки или услуги, тъй като поръчката се отнася за произведение на изкуството; поради закрилата на патенти, авторски права или други изключителни права; или поради липса на конкуренция по технически причини, както е в случая на поръчки за услуги *intuitu personae*;

в) за допълнителни доставки от първоначалния доставчик на стоки и услуги, които не са били включени в първоначалната поръчка, когато промяна на доставчика за такива допълнителни стоки или услуги:

i) не може да се извърши поради икономически или технически причини, като изисквания за взаимозаменяемост или оперативна съвместимост със съществуващо оборудване, софтуер, услуги или инсталации, предоставени по първоначалната поръчка; както и

ii) би предизвикала значително неудобство или съществено дублиране на разходите на възложителя.

- г) доколкото е абсолютно необходимо, когато поради крайна необходимост, предизвикана от събития, които възложителят не би могъл да предвиди, стоките или услугите не биха могли да се получат навреме посредством открита или селективна процедура за възлагане на поръчка;
- д) за стоки, закупени на стоков пазар;
- е) когато възложителят придобива прототип или първоначална стока или услуга, разработени по негово искане в хода на или по конкретен договор за изследване, експериментиране, проучване или оригинална разработка;
- ж) за покупки, направени при особено изгодни условия, възникващи само за кратък период от време в случай на необичайно разпореждане с имущество, например при ликвидация, управление от синдик или при несъстоятелност, а не за обичайни покупки от редовни доставчици.
- з) когато даден договор е възложен на лице, спечелило конкурс за проект, при условие че конкурсът е бил организиран по начин, който е в съответствие с принципите в настоящия дял, и че участниците са оценявани от независимо жури с оглед възлагането на договор за на спечелилото конкурса лице.

ЧЛЕН 186

Електронни търгове

Когато възложителят възнамерява да проведе процедура за възлагане на попадаща в обхвата поръчка като използва електронен търг, той предоставя на всеки участник преди началото на електронния търг:

- а) метода на автоматична оценка, включително математическата формула, основана на критериите за оценка, определени в документацията по процедурата за възлагане на поръчка, и която ще бъде използвана за автоматичното класиране или прекласиране по време на търга;
- б) резултатите от всяка първоначална оценка на елементите на неговата оферта, когато договорът се възлага въз основа на критерия за най-изгодната оферта; и
- в) всяка друга подходяща информация, свързана с провеждането на търга.

ЧЛЕН 187

Третиране на оферти и възлагане на договори

1. Възложителят получава, отваря и третира всички оферти съгласно процедури, които гарантират справедливостта и безпристрастието на процеса на възлагане на поръчка, както и поверителността на офертите. Той също така третира офертите, като запазва поверителността най-малко до момента на отварянето им.

2. За да бъде взета предвид с оглед на възлагането, дадена оферта трябва да е в писмена форма и в момента на отварянето да отговаря на съществените изисквания, определени в документацията по процедурата за възлагане на поръчка и, когато това е приложимо, в обявленията, както и да е от доставчик, който отговаря на условията за участие.

3. Освен ако възложителят е определил, че възлагането на даден договор противоречи на обществен интерес, възложителят възлага договора на доставчика, за когото е установил, че е способен да изпълни условията на договора и който, единствено въз основа на критериите за оценка, посочени в обявленията и документацията по процедурата за възлагане на поръчка, е подал най-изгодната оферта, или в случай че цената е единственият критерий — е предложил най-ниската цена.

4. Когато възложителят получи оферта с цена, която е необичайно ниска в сравнение с цените в другите подадени оферти, той може да провери с помощта на доставчика дали последният изпълнява условията за участие и дали е способен да изпълни условията на договора.

ЧЛЕН 188

Прозрачност на информацията относно процедурата за възлагане на поръчка

1. Възложителят своевременно информира участващите доставчици за своите решения относно възлагането на договора, като при поискване прави това писмено. При условие че са спазени разпоредбите на член 189, параграфи 2 и 3 възложителят, при поискване, предоставя на доставчика, който не е бил избран, обяснение за основанията, поради които възложителят не е избрал неговата оферта, и за относителните предимства на офертата на избрания доставчик.

2. Не по-късно от 72 дни след възлагането на всяка поръчка, попадаща в обхвата на настоящия дял, възложителят публикува обявление за възлагането, което съдържа най-малко информацията, посочена в допълнение 7 на приложение XII (Държавни поръчки), в подходящо печатно или електронно издание, посочено в допълнение 2 към приложение XII (Държавни поръчки). Когато се използва само електронно средство, информацията трябва да остане лесно достъпна за разумен период от време.

3. Възложителят води отчети и регистри на процедурите за възлагане на попадащи в обхвата поръчки, включително отчетите, предвидени в допълнение 7 към приложение XII (Държавни поръчки), и съхранява тези отчети и регистри за период от най-малко три години след възлагането на договор.

ЧЛЕН 189

Разгласяване на информация

1. Всяка страна по споразумението предоставя своевременно по искане на другата страна по споразумението цялата информация, която е от значение във връзка с възлагането на попадаща в обхвата поръчка, за да се установи дали процедурата за възлагане на поръчката е проведена справедливо, безпристрастно и в съответствие с правилата на настоящия дял, включително информация за относителните предимства на избрания участник. В случаите, в които разгласяването на тази информация би нарушило конкуренцията в бъдещи процедури за възлагане на поръчки, страната по споразумението, която получава тази информация, няма право да я разгласява пред нито един доставчик, освен след допитването до, и със съгласието на страната по споразумението, която е предоставила информацията.

2. Независимо от всички други разпоредби на настоящия дял дадена страна по споразумението, включително и нейните възложители, не предоставят на нито един доставчик информация, която може да наруши лоялната конкуренция между доставчиците.

3. Никоя от разпоредбите на настоящия дял не може да се тълкува като изискване към страна по споразумението, включително и нейните възложители, органи и контролни органи, да разгласяват поверителна информация, когато разгласяването би попречило на правоприлагането; би могло да наруши лоялната конкуренция между доставчиците; би нарушило законните търговски интереси на отделни лица, включително закрилата на интелектуална собственост; или по някакъв друг начин би било в противоречие с обществените интереси.

ЧЛЕН 190

Вътрешни процедури за контрол

1. Всяка страна по споразумението установява или поддържа навременни, ефективни, прозрачни и недискриминиращи процедури за административен или съдебен контрол, посредством които доставчик, който е или е бил заинтересован от попадаща в обхвата поръчка, може да оспори:

а) нарушение на настоящия дял; или,

- б) когато доставчикът няма право пряко да оспорва нарушение на настоящия дял съгласно вътрешното право на страната по споразумението, може да се оспорва неспазването на мерки, приети от страната по споразумението за прилагане на настоящия дял,

във връзка с това попадащо в обхвата възлагане на поръчка.

2. Процедурните правила за всички форми на оспорване по реда на параграф 1 са в писмена форма и се оповестяват публично.

3. В случай на жалба на доставчик във връзка с попадаща в обхвата поръчка, от която доставчикът е или е бил заинтересован, за нарушение или неспазване, както са определени в параграф 1, съответната страна по споразумението насърчава своя възложител и доставчика да търсят решение по жалбата посредством консултации. Възложителят извършва безпристрастно и навременно разглеждане на всяка такава жалба по начин, който не влияе отрицателно върху участието на доставчика в текущи или бъдещи процедури за възлагане на поръчки или върху правото му да изисква мерки за отстраняване на нарушението по реда на производствата за административен или съдебен контрол.

4. На всеки доставчик се предоставя достатъчен срок да подготви и направи оспорване, като този срок в никакъв случай не трябва да е по-малък от десет дни от момента, в който основанието за оспорване е станало известно или са налице разумни основания да се предполага, че то е станало известно на доставчика.

5. Всяка страна по споразумението създава или определя най-малко един безпристрастен административен или съдебен орган, който е независим от нейните възложители и който да приема и разглежда оспорване от страна на доставчик във връзка с попадаща в обхвата поръчка..

6. Когато оспорването се разглежда първо от орган, различен от органа, посочен в параграф 5, съответната страна по споразумението осигурява възможност на доставчика да обжалва първоначалното решение пред безпристрастен административен или съдебен орган, който е независим от възложителя на оспорваната поръчка. или съдебен орган, който е независим от възложителя на оспорваната поръчка. Несъдебен орган за контрол подлежи на съдебен контрол или прилага процедури, които гарантират, че:

- а) възложителят отговаря писмено на оспорването и предоставя всички съответни документи на органа за контрол;
- б) участниците в производството (наричани по-нататък „участниците“) разполагат с правото да бъдат изслушани преди органът за контрол да се произнесе с решение по оспорването;
- в) участниците разполагат с правото да бъдат представлявани и придружавани;
- г) участниците имат достъп до всички процедури;
- д) участниците имат право да изискват процедурата да е публична и да се провежда в присъствието на свидетели; и
- е) решения или препоръки по оспорвания от доставчици се произнасят своевременно, в писмена форма, като се излагат основанията за всяко решение или препоръка.

7. Всяка страна по споразумението приема или запазва в сила процедури, които гарантират:

- а) бързи временни мерки за запазване на възможността на доставчика да участва процедурата за възлагане на поръчката. Такива временни мерки могат да доведат до спиране на процедурата за възлагане на поръчка. Процедурите могат да предвиждат, че при вземането на решение дали да се прилагат такива мерки, могат да се вземат предвид значителните неблагоприятни последици за засегнатите интереси, включително обществения интерес. Мотивите за бездействие се предоставят писмено; и
- б) отстраняване на нарушението на настоящия дял или обезщетяване на претърпените вреди или пропуснатите ползи, когато органът за контрол е установил, че е налице нарушение или неизпълнение по реда на параграф 1. Отстраняването на нарушението или обезщетяването могат да бъдат ограничени до разходите по изготвяне на офертата, или до разходите, свързани с оспорването, или и двете.

ЧЛЕН 191

Изменения или поправки в обхвата

1. Когато страна по споразумението измени обхвата на поръчка съгласно настоящия дял, тя:

- а) уведомява останалите страни писмено; и
- б) включва в уведомлението предложение до другите страни по споразумението за подходящи компенсаторни корекции с цел запазване на обхвата на сходно със съществуващото преди изменението равнище.

2. Независимо от параграф 1, буква б), не е необходимо дадена страна по споразумението да предоставя компенсаторни корекции, когато:

- а) въпросното изменение е незначителна промяна или представлява поправка от чисто формално естество; или
- б) предложеното изменение се отнася за субект, върху който страната по споразумението действително е прекратила своя контрол или влияние.

3. Ако някоя от останалите страни по споразумението не е съгласна, че:

- а) корекцията, предложена съгласно параграф 1, буква б) е подходяща за запазване на сходно равнище на взаимно договорен обхват;
- б) предложеното изменение е незначителна промяна или представлява поправка съгласно параграф 2, буква а); или
- в) предложеното изменение се отнася за субект, върху който страната по споразумението действително е прекратила своя контрол или влияние съгласно параграф 2, буква б);

тя трябва да възрази писмено в срок до 30 дни от получаването на уведомлението, посочено в параграф 1, като в противен случай се счита, че е съгласна с корекцията или предложеното изменение, включително за целите на дял XII (Уреждане на спорове).

4. Когато в рамките на Комитета по търговията страните по споразумението са постигнали съгласие относно което и да било предложено изменение, поправка или незначителна промяна, включително когато дадена страна не е възразила в 30-дневния срок съгласно параграф 3, страните по споразумението изменят незабавно съответното приложение.

5. ЕС страната по споразумението може по всяко време да започне двустранни преговори с всяка андска държава, подписала настоящото споразумение, с оглед разширяване на взаимно предоставения достъп до пазара съгласно настоящия дял.

ЧЛЕН 192

Участие на микропредприятия и на малки и средни предприятия

1. Страните по споразумението признават важността на участието на микропредприятия и малки и средни предприятия (МСП) в процедури за възлагане на държавни поръчки.

2. Страните по споразумението признават също важността на стопанските сдружения между доставчици от страните по споразумението, и по-специално на микропредприятия и МСП, включително съвместното участие в процедури за възлагане на поръчки.

3. Страните по споразумението се договарят да обменят информация и да полагат съвместни усилия с цел улесняване достъпа на микропредприятия и МСП до процедурите, методите и договорните изисквания за възлагане на държавни поръчки с акцент върху техните специфични нужди.

ЧЛЕН 193

Сътрудничество

1. Страните по споразумението признават важността на сътрудничеството с оглед постигането на по-добро взаимно разбиране на съответните им системи за възлагане на държавни поръчки, както и на по-добър достъп до съответните им пазари, по-специално по отношение на микродоставчиците, малките и средни доставчици.
2. Страните по споразумението полагат усилия да си сътрудничат по въпроси като:
 - а) обмен на опит и информация, като например регулаторни рамки, добри практики и статистически данни;
 - б) разработване и използване на електронни комуникации в системите за възлагане на държавни поръчки;
 - в) изграждане на капацитет и техническа помощ за доставчиците във връзка с достъпа до пазара на държавни поръчки;
 - г) укрепване на институционалната рамка за прилагане на разпоредбите на настоящия дял, включително обучение на държавни служители; и
 - д) изграждане на капацитет за осигуряване на многоезичен достъп до възможностите за възлагане на поръчки.

3. При поискване ЕС страната по споразумението предоставя помощ, която счита за целесъобразна, на потенциални участници от андските държави, подписали настоящото споразумение, при подаването на техните оферти и при избора на стоки или услуги, които е вероятно да представляват интерес за възложителите от Европейския съюз или неговите държави-членки. Също така ЕС страната по споразумението им оказва помощ при спазване на техническите регламенти и стандарти, свързани със стоки и услуги, които са предмет на предстояща поръчка.

ЧЛЕН 194

Подкомитет по държавните поръчки

1. Страните по споразумението създават Подкомитет по държавните поръчки, в който участват представители на всяка страна по споразумението.

2. Подкомитетът:

- а) подлага на оценка прилагането на настоящия дял, включително използването на възможностите, които се предлагат посредством подобрения достъп до държавни поръчки, и препоръчва на страните по споразумението подходящи дейности;
- б) подлага на оценка и наблюдение дейностите във връзка със сътрудничеството, които страните по споразумението представят; и
- в) без да се засягат разпоредбите на член 191, параграф 5, разглежда необходимостта от бъдещи преговори, насочени към разширяване на приложното поле на настоящия дял.

3. Подкомитетът по държавните поръчки заседава по искане на която и да било от страните по споразумението на уговорени място и дата и води писмен протокол от своите заседания.

ДЯЛ VII

ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ

ГЛАВА 1

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 195

Цели

Целите на настоящия дял са:

- а) насърчаване на иновациите и творчеството и улесняване на производството и пускането на пазара на иновативни и творчески продукти между страните по споразумението; и
- б) постигане на адекватно и ефективно ниво на закрила и упражняване на правата върху интелектуална собственост, което спомага за трансфера и разпространението на технологии и благоприятства социалното и икономическо благосъстояние и баланса между правата на притежателите на права и обществения интерес.

ЧЛЕН 196

Естество и обхват на задълженията

1. Страните по споразумението потвърждават отново своите права и задължения по Споразумението за свързаните с търговията аспекти на правата върху интелектуалната собственост (наричано по-нататък „Споразумението ТРИПС“) и по всяко друго многостранно споразумение, свързано с интелектуалната собственост, както и по споразумения, администрирани под егидата на Световната организация за интелектуална собственост (наричана по-нататък „СОИС“), по които те са страни.
2. Разпоредбите на настоящия дял допълват и конкретизират правата и задълженията на страните по споразумението по Споразумението ТРИПС и по други многостранни споразумения, свързани с интелектуалната собственост, по които те са страни, поради което никоя от разпоредбите на настоящия дял не противоречи и не накърнява разпоредбите на такива многостранни споразумения.
3. Страните по споразумението признават необходимостта от запазването на баланс между правата на върху интелектуална собственост на техните притежатели и обществения интерес, по-специално по отношение на образованието, културата, научноизследователската дейност, общественото здраве, безопасността на храните, околната среда, достъпа до информация и трансфера на технологии.
4. Страните по споразумението признават и потвърждават отново правата и задълженията, произтичащи от *Конвенцията за биологичното разнообразие* (наричана по-нататък „КБР“), приета на 5 юни 1992 г., и подкрепят и насърчават усилията за създаване на взаимно укрепващи връзки между Споразумението ТРИПС и тази конвенция.

5. За целите на настоящото споразумение правата върху интелектуална собственост обхващат:

- а) авторско право, включително авторско право върху компютърни програми и бази данни,
- б) сродни на авторското право права
- в) патентни права,
- г) марки,
- д) търговски наименования, доколкото те са защитени като изключителни права на собственост в съответното вътрешно законодателство,
- е) дизайни,
- ж) дизайн на разположението (топографии) на интегрални схеми ,
- з) географски означения,
- и) сортове растения и
- й) закрила на неразгласена информация.

6. За целите на настоящото споразумение закрилата на интелектуалната собственост включва защита срещу нелоялна конкуренция по смисъла на член 10 bis от Парижката конвенция за закрила на индустриалната собственост (изменена със Стокхолмския акт от 1967 г.) (наричана по-нататък „Парижката конвенция“).

ЧЛЕН 197

Общи принципи

1. Предвид разпоредбите на настоящия дял всяка страна по споразумението може, при формулирането или изменението на своите законови и подзаконови разпоредби, да се възползва от изключенията и клаузите за гъвкавост, допуснати в многостранните споразумения относно интелектуалната собственост, особено когато приема мерки, необходими за закрила на общественото здраве и продоволствената сигурност и за гарантиране на достъпа до лекарствени продукти.

2. Страните по споразумението признават значението на Декларацията от Четвъртата министерска конференция в Доха, и по-специално Декларацията от Доха относно Споразумението ТРИПС и общественото здраве, приета на 14 ноември 2001 г. от Министерската конференция на СТО, и последващите дейности във връзка с нея. В този смисъл при тълкуването и изпълняването на правата и задълженията по настоящия дял страните по споразумението гарантират съответствие с тази декларация.

3. Страните по споразумението допринасят за прилагането и спазването на Решението на Общия съвет на СТО от 30 август 2003 г. относно параграф 6 от Декларацията от Доха относно споразумението ТРИПС и общественото здраве, както и на Протокола за изменение на Споразумението ТРИПС, приет на 6 декември 2005 г. в Женева.

4. Страните по споразумението признават също значението на насърчаването на изпълнението на Резолуция СЗА 61.21 „Глобална стратегия и план за действие по отношение на общественото здравеопазване, иновациите и интелектуалната собственост“, приета от Световната здравна асамблея на 24 май 2008 г.

5. В съответствие със Споразумението ТРИПС никоя от разпоредбите на настоящия дял не е пречка която и да било от страните по споразумението да приема всички мерки, необходими за предотвратяване на злоупотребата с права върху интелектуална собственост от страна на техните притежатели или на прилагането на практики, които неоснователно ограничават търговията или влияят неблагоприятно върху международния трансфер на технологии.

6. Страните по споразумението признават, че трансферът на технологии допринася за укрепване на способностите в национален мащаб с цел създаване на стабилна и жизнеспособна технологична база.

7. Страните по споразумението признават влиянието на информационните и комуникационните технологии върху използването на литературни и художествени произведения, художествени изпълнения, производство и излъчване на звукозаписи и, следователно, нуждата от осигуряване на подходяща закрила на авторските и сродните им права в цифровата среда.

ЧЛЕН 198

Национално третиране

Всяка страна по споразумението предоставя на гражданите на друга страна по споразумението третиране, което е не по-малко благоприятно от предоставеното на собствените ѝ граждани във връзка със закрилата⁶¹ на интелектуалната собственост, при спазване на вече предвидените в членове 3 и 5 от Споразумението ТРИПС изключения.

ЧЛЕН 199

Третиране „най-облагодетелствана нация“

С оглед на закрилата на интелектуалната собственост всяко преимущество, облага, привилегия или имунитет, предоставени от страна по споразумението на гражданите на която и да било друга държава, се предоставя незабавно и безусловно на гражданите на другите страни по споразумението при спазване предвидените в членове 4 и 5 от Споразумението ТРИПС изключения.

⁶¹ За целите на членове 198 и 199 понятието „закрила“ включва въпроси, засягащи наличието, придобиването, обхвата, запазването и упражняването на правата върху интелектуална собственост, както и въпросите, засягащи използването на правата върху интелектуална собственост, специално уредени в настоящия дял.

ЧЛЕН 200

Изчерпване на права

Всяка страна по споразумението има право да установи собствен режим за изчерпване на правата върху интелектуална собственост при спазване на разпоредбите на Споразумението ТРИПС.

ГЛАВА 2

ЗАКРИЛА НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ И НА ТРАДИЦИОННИТЕ ПОЗНАНИЯ

ЧЛЕН 201

1. Страните по споразумението признават значението и стойността на биологичното разнообразие и на неговите компоненти и на свързаните с него традиционни познания, открития и практики на коренното население и местните общности⁶². В допълнение към това страните по споразумението потвърждават отново суверенните си права върху своите природни ресурси и признават своите права и задължения, установени в Конвенцията за биологичното разнообразие, по отношение на достъпа до генетични ресурси и на справедливото и равноправно поделение на ползите, произтичащи от използването на такива генетични ресурси.

⁶² Когато е приложимо, понятието „местни населения и общности“ включва потомци с афроамерикански произход.

2. Страните по споразумението признават миналия, настоящия и бъдещия принос на коренното население и местните общности за опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие и всички негови компоненти и, като цяло, приноса на традиционните познания⁶³ на своето коренно население и местни общности за културата и за икономическото и социалното развитие на нациите.

3. При спазване на вътрешното си законодателство страните по споразумението, в съответствие с член 8, буква й) от КБР, зачитат, опазват и поддържат познанията, откритията и практиките на коренното население и местни общности с традиционен начин на живот, които са от значение за опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие, и популяризират тяхното по-широко прилагане след предварително обосновано съгласие на притежателите на такива познания, открития и практики, както и насърчават равноправното разделяне на ползите, произтичащи от използването на такива познания, открития и практики.

4. В съответствие с член 15, параграф 7 от КБР страните по споразумението потвърждават отново своите задължения за предприемане на мерки с цел разделяне по справедлив и равноправен начин на облагите, произтичащи от използването на генетични ресурси. Страните по споразумението признават също, че взаимно договорените условия може да включват задължения за разделяне на ползите по отношение на права върху интелектуална собственост, произтичащи от използването на генетични ресурси и свързани с тях традиционни познания.

5. Колумбия и ЕС страната по споразумението ще си сътрудничат за допълнителното уточняване на въпроса и концепцията за злоупотреба с генетичните ресурси и свързаните с тях традиционни познания, открития и практики, за да установят, доколкото е целесъобразно и в съответствие с разпоредбите на международното и националното право, мерки за разрешаване на този въпрос.

⁶³ Без да се засяга прилагането на настоящата глава, страните приемат, че концепцията за традиционните познания се обсъжда в рамките на съответните международни форуми.

6. Страните по споразумението си сътрудничат, при спазване на вътрешното законодателство и международното право, за да гарантират, че правата върху интелектуалната собственост спомагат и не противоречат на техните права и задължения, произтичащи от КБР, доколкото те засягат генетичните ресурси и свързаните с тях традиционни познания на коренното население и местните общности, намиращи се на съответните им територии. Страните по споразумението потвърждават отново своите права и задължения по член 16, параграф 3 от КБР във връзка с държавите, предоставящи генетични ресурси, за вземане на мерки с цел предоставяне на достъп до технологии, които използват такива ресурси, и за техния трансфер, при взаимно договорени условия. Настоящата разпоредба се прилага, без да се засягат правата и задълженията по член 31 от Споразумението ТРИПС.

7. Страните по споразумението признават ползата от изискването за разгласяване на произхода или източника на генетичните ресурси и свързаните с тях традиционни познания в заявките за регистрация на патент, като отчитат, че това допринася за прозрачността по отношение на използването на генетични ресурси и свързаните с тях традиционни познания.

8. Страните по споразумението ще осигуряват, в съответствие с вътрешното си законодателство, практически резултати от това изискване, за да подпомогнат спазването на разпоредбите, уреждащи достъпа до генетични ресурси и свързаните с тях традиционни познания, открития и практики.

9. Страните по споразумението ще полагат усилия да улесняват обмена на информация относно заявките за регистрация на патент и за предоставените патенти във връзка с генетични ресурси и свързани с тях традиционни познания, с цел тази информация да може да бъде взета предвид при разглеждането по същество, и по-специално при определянето на състоянието на техниката.

10. При спазване на разпоредбите на глава 6 (Сътрудничество) от настоящия дял страните по споразумението ще си сътрудничат, при взаимно договорени условия, в обучението на проверители при разглеждането на заявки за регистрация на патент във връзка с генетични ресурси и свързани с тях традиционни познания.

11. Страните по споразумението признават, че бази данни или цифрови библиотеки, които съдържат съответна информация, представляват полезни инструменти при разглеждането на съответствието с условията за патентоване на изобретения, свързани с генетични ресурси и свързаните с тях традиционни познания.

12. В съответствие с приложимото международно и вътрешно право страните по споразумението се договарят да си сътрудничат в прилагането на вътрешни рамки за достъп до генетични ресурси и свързаните с тях традиционни познания, иновации и практики.

13. Страните по споразумението, след като предварително постигнат взаимно съгласие, могат да преразглеждат настоящата глава, като зачитат с резултатите и заключенията от многостранни обсъждания.

ГЛАВА 3

РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ПРАВАТА ВЪРХУ ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ

РАЗДЕЛ 1

ТЪРГОВСКИ МАРКИ

ЧЛЕН 202

Международни споразумения

1. Страните по споразумението съблюдават съществуващите права и задължения, произтичащи от Парижката конвенция и Споразумението ТРИПС.
2. В срок до 10 години от подписването на настоящото споразумение Европейският съюз и Колумбия се присъединяват към Протокола относно Мадридската спогодба за международна регистрация на марките, приет в Мадрид на 27 юни 1989 г. (наричан по-нататък „Мадридския протокол“). Перу полага всички разумни усилия да се присъедини към Мадридския протокол.

3. Европейският съюз и Перу полагат всички разумни усилия за спазване на Договора за правото в областта на търговските марки, приет в Женева на 27 октомври 1994 г. (наричан по-нататък „Договор за правото в областта на търговските марки“). Колумбия полага всички разумни усилия да се присъедини към Договора за правото в областта на търговските марки.

ЧЛЕН 203

Изисквания за регистрация

Всеки знак или всяко съчетание от знаци, които могат да отличат продуктите или услугите на едно предприятие от тези на други предприятия, може да съставлява марка на пазара. Такива знаци могат да се състоят по-специално от думи, включително словосъчетания, имена на хора, букви, цифри, фигуративни елементи, звуци и съчетания от цветове, както и от всяко съчетание от такива знаци. Когато такива знаци по естеството си нямат отличителен характер по отношение на съответните продукти или услуги, дадена страна по споразумението може да предвиди като условие за регистрация на марката придобитата посредством употреба отличителност. Страната по споразумението може да изисква като условие за регистрация знаците да бъдат визуално забележими.

Процедура по регистрация

1. За класифициране на стоките и услугите, по отношение на които са заявени за регистрация търговски марки, страните по споразумението използват класификацията, установена с Ницската спогодба относно международната класификация на стоките и услугите за регистрация на марки, приета в Ница на 15 юни 1957 г., и нейните действащи изменения.
2. Всяка страна по споразумението⁶⁴ предвижда система за регистрация на марки, в рамките на която всяко окончателно решение, взето от съответното ведомство за регистрация на търговски марки, е надлежно мотивирано и е в писмена форма. Основанията за отказ на регистрация на търговска марка се съобщават писмено на заявителя, който има възможност да оспори този отказ и да обжалва окончателното решение за такъв отказ пред съда. Всяка страна по споразумението предоставя възможност за подаване на възражения срещу заявления за регистрация на търговски марки. Процедурите по възражения са състезателни. Всяка страна по споразумението предоставя обществено достъпна електронна база данни за заявленията за регистрация и регистрациите на търговски марки.

⁶⁴ По отношение на ЕС страната по споразумението задълженията, уредени в настоящия параграф, се прилагат само за Европейския съюз по отношение на неговата марка на Общността.

ЧЛЕН 205

Общизвестни търговски марки

Страните по споразумението си сътрудничат с цел осигуряване на ефективна закрила на добре известните търговски марки по смисъла на член 6 *bis* от Парижката конвенция и член 16, параграфи 2 и 3 от Споразумението ТРИПС.

ЧЛЕН 206

Изключения от правата, предоставени от търговска марка

1. При условие че се вземат предвид законните интереси на притежателите на търговските марки и на трети лица, всяка страна по споразумението предвижда, като ограничено изключение⁶⁵ от правата, предоставяни от търговската марка, добросъвестното използване в хода на търговията на собственото име и адреса или на описателни понятия, свързани с вида, с качеството, с количеството, с предназначението, със стойността, с географския произход, с момента на производство на стоките или на предоставянето на услугите или с други характеристики на стоките или услугите.

⁶⁵ Под ограничено изключение се разбира такова изключение, което позволява трети лица да използват на пазара описателни понятия, без да е необходимо да получават съгласието на притежателя на правата, при условие че такова използване е добросъвестно и не съставлява използване като търговска марка.

2. Всяка страна по споразумението също така предвижда ограничени изключения, позволяващи на лице да използва търговската марка, когато е необходимо да се посочи предназначението на дадена стока или услуга, по-специално в случай на принадлежности или резервни части, при условие че тя се използва в съответствие с почтената практика в областта на производството и търговията.

РАЗДЕЛ 2

ГЕОГРАФСКИ ОЗНАЧЕНИЯ

ЧЛЕН 207

Приложно поле на настоящия раздел

По отношение на признаването и закрилата на географските означения с произход на територията на страна по споразумението се прилагат следните разпоредби:

- а) за целите на настоящия дял географски означения са означения, които се състоят от наименованието на определена държава, район или местност, или от такова, което, без да е наименование на определена държава, район или местност, се отнася до определена географска област и обозначава даден продукт като произхождащ от тази област, когато определено качество, известност или други характеристики на продукта се дължат изключително или предимно на географската среда, в която се произвежда, с присъщите ѝ природни и човешки фактори;

- б) разпоредбите на настоящия дял се прилагат по отношение на географските означения на страна по споразумението, които подлежат на закрила в другата страна по споразумението, само ако те са признати и обявени за такива в тяхната държава на произход;
- в) всяка страна по споразумението закриля географските означения за селскостопански и хранителни продукти, вина, спиртни напитки и ароматизирани вина, изброени в допълнение 1 към приложение XIII (Списъци на географските означения), в съответствие с процедурите, посочени в член 208, от датата на влизане в сила на настоящото споразумение;
- г) географските означения за продукти, различни от селскостопански хранителни продукти, вина, спиртни напитки или ароматизирани вина, изброени в допълнение 1 към приложение XIII (Списъци на географските означения), могат да бъдат закриляни в съответствие със приложимите във всяка страна по споразумението законови и подзаконови разпоредби. Страните признават, че географските означения, изброени в допълнение 2 към приложение XIII (Списъци на географските означения), са защитени като географски означения в държавата на произход;
- д) използването⁶⁶ на географски означения, свързани с продукти с произход на територията на страна по споразумението, са запазени изключително за производители, фабриканти и занаятчии с производствени обекти или фабрики в местност или в район на територията на страната, посочена във или подразбираща се от това означение; ако някоя страна по споразумението приеме или запази система за разрешаване на използването на географски означения, тази система се прилага само за географските означения с произход на нейната територия;
- е) държавните или частните организации, които използват географските означения, или организациите, предвидени за тази цел, разполагат с механизми, които позволяват ефективен контрол върху използването на защитени географски означения; и

⁶⁶ За целите на настоящата буква „използване“ означава производството и/или първичната и/или вторичната обработка на продукта, обозначен с географското указание.

- ж) докато подлежат на закрила в своята държава на произход, географските означения, защитени в съответствие с настоящия дял, не се считат за традиционно или родово наименование на продукта, който обозначават.

ЧЛЕН 208

Установени географски означения

1. След приключване на процедура по възражение и след разглеждане на географските означения на Европейския съюз, изброени в допълнение 1 от приложение XIII (Списъци на географските означения), които са регистрирани от ЕС страната по споразумението, андските държави, подписали настоящото споразумение, закрилят тези географски означения в съответствие с равнището на закрила, установено в настоящия раздел.
2. След приключване на процедура по възражение и след разглеждане на географските означения на всяка от андските държави, подписали настоящото споразумение, изброени в допълнение 1 от приложение XIII (Списъци на географските означения), които са регистрирани от тази андска държава, ЕС страната по споразумението закриля последните в съответствие с равнището на закрила, установено в настоящия раздел.

ЧЛЕН 209

Добавяне на нови географски означения

1. Страните по споразумението се договарят за възможността в допълнение 1 към приложение XIII (Списъци на географските означения) да се добавят нови географски означения след приключване на процедура по възражение и след разглеждане на географските означения, посочени в член 208.
2. Страна по споразумението, която желае да добави ново географско означение в своя списък в допълнение 1 на приложение XIII (Списъци на географските означения), подава искане в този смисъл до друга страна по споразумението в рамките на Подкомитета по интелектуалната собственост.
3. За дата на подаване на заявката за закрила се счита датата на подаване на заявлението на другата страна. Този обмен на информация се извършва в рамките на Подкомитета по интелектуалната собственост.

Обхват на закрила на географските означения

1. Географските означения на страна по споразумението, изброени в допълнение 1 на приложение XIII (Списъци на географските означения), както и добавените по реда на член 209, подлежат на закрила от друга страна по споразумението най-малко срещу:

- а) всяка търговска употреба на такова защитено географско означение:
 - i) за еднакви или подобни продукти, които не съответстват на продуктовете спецификации на географското означение, или
 - ii) доколкото такава употреба използва известността на географското означение;
- б) всяка друга неразрешена употреба⁶⁷ на географски означения, различни от тези за обозначаване на вина, ароматизирани вина или спиртни напитки, която създава объркване, дори и в случаите, когато наименованието е придружено от означения като „стил“, „вид“, „имитация“ или подобни, които създават объркване за потребителя; без да се засяга настоящата разпоредба, ако страна по споразумението измени своето законодателство с цел да предостави закрила на географски означения, различни от тези, обозначаващи вина, ароматизирани вина и спиртни напитки, на равнище, по-високо от закрилата, предвидена в настоящото споразумение, тази страна по споразумението разширява обхвата на такава закрила по отношение на географските указания, изброени в допълнение 1 към приложение XIII (Списъци на географските означения).

⁶⁷ Понятието „неразрешена употреба“ може да обхваща всяка злоупотреба, имитация или пресъздаване.

- в) в случай на географски означения, които обозначават вина, ароматизирани вина или спиртни напитки, всяка злоупотреба, имитация или пресъздаване, най-малкото за продукти от посочения вид, дори ако е посочен действителният произход на продукта или ако защитеното наименование е преведено или придружено от израз като „стил“, „вид“, „по метод“, „като произведен в“, „имитация“, „с аромат на“, „сходен“ или „подобен“;
- г) всяко друго невярно или въвеждащо в заблуждение означение относно източника, произхода, естеството или съществените качества на продукта върху вътрешната или външната опаковка или рекламния материал, свързан с въпросния продукт, което може да създаде невярна представа за произхода му; и
- д) всяка друга практика, която може да въведе потребителя в заблуждение по отношение на истинския произход на продукта.

2. Когато страна по споразумението в рамките на преговори с трета държава, предложи закрила на географско означение на такава трета държава и наименованието е омонимно на географско означение на друга страна по споразумението, последната следва да бъде информирана, като ѝ се предоставя възможност да представи коментари преди наименованието да бъде защитено.

3. Страните по споразумението се уведомяват взаимно, ако закрилата на дадено географско означение бъде преустановена в неговата държава на произход.

ЧЛЕН 211

Връзка с търговските марки

1. Страните по споразумението отказват да регистрират или вземат мерки за отмяна на регистрацията на търговска марка, която отговаря на някое от обстоятелствата, посочени в член 210, параграф 1 във връзка със защитено географско означение за еднакви или подобни продукти, при условие че заявката за регистрация на търговската марка е подадена след датата на подаване на заявката за регистрация като защитено географско означение на тяхната територия.
2. Без да се засягат основанията за отказ на предоставяне на закрила на географски означения, предвидени във вътрешното законодателство, никоя от страните по споразумението не е длъжна да предостави закрила на географско означение, когато, с оглед на наличието на търговска марка, която има добра репутация или е общоизвестна, закрилата може да въведе в заблуждение потребителя по отношение на действителната идентичност на продукта.

ЧЛЕН 212

Общи правила

1. Страните по споразумението могат да обменят допълнителна информация относно техническите спецификации на продуктите, защитени с географски означения в допълнение 1 към приложение XIII (Списъци на географските означения), в рамките на Подкомитета по интелектуалната собственост. Освен това страните по споразумението могат да улеснят обмена на информация относно контролните органи на тяхната територия.
2. Някоя от разпоредбите в настоящия раздел не задължава някоя от страните по споразумението да предостави закрила на географско означение, което не е защитено или престане да бъде защитено в държавата му на произход. Страната по споразумението, от чиято територия произхожда дадено географско означение, уведомява останалите страни по споразумението, когато такова географско означение престане да бъде защитено в своята държава на произход.
3. Понятието „продуктова спецификация“, посочено в настоящия раздел, е одобрената спецификация, в това число всички одобрени изменения, от органите на страната по споразумението, от чиято територия произхожда продуктът.

ЧЛЕН 213

Сътрудничество и прозрачност

1. В рамките на Подкомитета по интелектуалната собственост страна по споразумението може да поиска от друга страна по споразумението информация относно съответствието на продукти, носещи географски означения, защитени по реда на настоящия раздел, със съответните продуктови спецификации и измененията в тях, както и относно звена за контакт за улесняване на контрола, ако е необходимо.
2. По отношение на географските означения на друга страна по споразумението, защитени по реда на настоящия раздел, всяка страна по споразумението може да оповести публично съответните продуктови спецификации или техен съкратен вариант, както и звената за контакт за улесняване на контрола.

ЧЛЕН 214

Настоящият раздел не накърнява правата, които страните по споразумението вече са признали в споразумения за свободна търговия с трети държави.

РАЗДЕЛ 3

АВТОРСКО ПРАВО И СРОДНИ ПРАВА

ЧЛЕН 215

Предоставена закрила

1. Страните по споразумението закрилят правата на авторите върху техните литературни и художествени произведения по възможно най-ефективен и уеднаквен начин. Страните по споразумението закрилят и правата на артистите-изпълнители, продуцентите на звукозаписи и излъчващите организации съответно по отношение на техните изпълнения, звукозаписи и предавания.
2. Страните по споразумението спазват съществуващите права и задължения по силата на Бернската конвенция за закрила на литературните и художествените произведения от 9 септември 1886 г. (наричана по-нататък „Бернската конвенция“), Римската конвенция за закрила на артистите-изпълнители, продуцентите на звукозаписи и излъчващите организации, изготвена на 26 октомври 1961 г. (наричана по-нататък „Римската конвенция“), Договора на СОИС за авторското право (наричан по-нататък „ДАП“) и на Договора на СОИС за изпълненията и звукозаписите (наричан по-нататък „ДИЗ“), приети на 20 декември 1996 г.

ЧЛЕН 216

Неимуществени права

1. Независимо от имуществените права на автора и дори след тяхното прехвърляне авторът има право да иска най-малко признаване на неговото авторство върху произведението и да се противопоставя на всяко изопачаване, деформиране или друго изменение на такова произведение, или друго посегателство във връзка с него, които увреждат неговата/нейната чест или репутация.
2. След смъртта на автора предоставените по реда на параграф 1 права продължават да съществуват за срок, не по-кратък от срока на времетраене на имуществените права, и могат да се упражняват от лицата или институциите, оправомощени съгласно законодателството на държавата, в която се търси закрила.
3. Независимо от имуществените права на изпълнителя и дори след тяхното прехвърляне той има право да бъде посочен като изпълнител на своите звукови изпълнения на живо или изпълнения на звукозапис, освен ако непосочването на изпълнителя е обусловено от начина на използване на изпълнението, както и да се противопоставя на всяко изопачаване, деформиране или друго изменение на неговото/нейното изпълнение, които биха накърнили неговата/нейната репутация. Настоящият параграф се прилага, без да се накърняват други неимуществени права, признати от вътрешното законодателство.

4. Средствата за търсене на защита на правата по настоящия член се уреждат в законодателството на страната по споразумението, в която се търси закрила

5. Всяка страна по споразумението може да предостави по-висока степен на закрила на неимуществените права, отколкото предоставената по настоящия член.

ЧЛЕН 217

Дружества за колективно управление

Страните по споразумението признават значението на дружествата за колективно управление на авторските права и сродните им права за осигуряването на ефективно управление на предоставените им права, както и за справедливото разпределяне на събраните възнаграждения, които са пропорционални на използването на произведенията, изпълненията или звукозаписите, при условията на прозрачност и добри управленски практики, в съответствие с вътрешното законодателство на всяка страна по споразумението.

ЧЛЕН 218

Времетраене на авторските права

1. Правата на автор на литературно или художествено произведение по смисъла на член 2 от Бернската конвенция съществуват докато е жив и 70 години след неговата смърт.
2. В случай на съавторство посоченият в параграф 1 срок на закрила се изчислява от смъртта на последния преживял автор.
3. В случай на анонимни произведения или произведения, публикувани под псевдоним, предоставеният по настоящото споразумение срок на закрила изтича 70 години след като произведението е законно разгласено. Когато обаче псевдонимът, възприет от автора, не буди съмнение относно неговата идентичност, се прилага срокът на закрила, установен в параграф 1. Ако авторът на анонимно или публикувано под псевдоним произведение, разкрие идентичността си през посочения по-горе срок, се прилага срокът на закрила, установен в параграф 1. Никоя от страните по споразумението не е задължена да предоставя закрила на анонимни или публикувани под псевдоним произведения, за които е разумно да се предположи, че от смъртта на техния автор са изтекли 70 години.

4. Когато срокът на закрила на произведение, различно от фотографско произведение или произведение на приложното изкуство, се изчислява на основа, различна от продължителността на живота на физическо лице, този срок е не по-кратък от 70 години след края на календарната година на правомерното му публикуване или, при липсата на такова, в рамките на най-малко 50 години от създаването на произведението, 70 години след изтичане на календарната година на създаването му. Срокът на закрила на кинематографични или аудио-визуални произведения е най-малко 70 години след разгласяването им със съгласието на автора или, когато това не е станало в рамките на най-малко 50 години от създаването на произведението, най-малко 70 години след създаването му. Страна по споразумението може да установи алтернативно, че срокът на закрила на кинематографични или аудио-визуални произведения изтича 70 години след смъртта на последното лице, посочено като автор съгласно вътрешното законодателство.

ЧЛЕН 219

Времетраене на сродните права

1. Срокът на закрила, предоставен на артистите-изпълнители по настоящото споразумение, е не по-кратък от 50 години, считано от последния ден на годината, в която е направен запис на изпълнението.

2. Срокът на закрила по настоящото споразумение на продуцентите на звукозаписи е не по-кратък от 50 години, считано от последния ден на годината, в която е публикуван звукозаписът, или ако това не е станало в рамките на 50 години от създаването на звукозаписа — най-малко 50 години, считано от датата на създаване на звукозаписа.

3. Срокът на закрила, предоставен на излъчващи организации, е най-малко 50 години от последния ден на годината, в която е осъществено излъчването.

ЧЛЕН 220

Излъчване и публично разгласяване

1. За целите на настоящия член:

- „излъчване“ е безжичното предаване за целите на обществено приемане на звук или на картина и звук, или на възпроизведени такива; предаването, осъществявано чрез сателит, също се счита за излъчване, предаването на кодиран сигнал се счита за излъчване, ако на обществеността е предоставено средство за декодиране от организацията за излъчване или такова бъде предоставено със съгласието на последната; и

- „публично разгласяване“ на изпълнение или на звукозапис означава предаването до публиката чрез всякакви средства, с изключение на излъчване, на звук от изпълнение или възпроизведен звук, записан под формата на звукозапис. За целите на параграф 3 „публично разгласяване“ включва звук или възпроизведен звук, записан под формата на звукозапис, който може да бъде слушан от публиката.

2. По отношение на своите представления артистите-изпълнители притежават изключителното право да разрешават:

- а) излъчването или публичното разгласяване на незаписани изпълнения, с изключение на такива, които вече са били излъчени; и
- б) записването на незаписани изпълнения.

3. Артистите-изпълнители и продуцентите на звукозаписи притежават право на еднократно справедливо възнаграждение за прякото или непрякото използване на публикувани с търговска цел звукозаписи за излъчване или за какъвто и да е вид публично разгласяване. Във вътрешното си законодателство страните по споразумението създават разпоредби, съгласно които артистът-изпълнител или продуцентът на звукозапис, или и двамата, могат да искат ползвателят да заплати еднократното възнаграждение. Страните по споразумението могат да приемат вътрешно законодателство, с което се уреждат условията за разделянето на еднократното възнаграждение между изпълнителя и продуцента на звукозаписи, ако не е налице договореност между артиста-изпълнител и продуцента на звукозаписи.

4. Всяка страна по споразумението предоставя на артистите-изпълнители изключителното право да разрешават или забраняват по отношение на своите записани изпълнения:

- а) прякото или непрякото им възпроизвеждане;
- б) разпространението им чрез продажба или друг способ за прехвърляне на собствеността;
- в) отдаването под наем на неограничен кръг от лица на оригиналите или на екземпляри от изпълненията; и
- г) предлагането по безжичен път или по кабел на достъп на неограничен брой лица до техните записани изпълнения по начин, позволяващ този достъп да бъде осъществен от място и по време, индивидуално избрано от всеки от тях.

5. Когато артистите-изпълнители са прехвърлили правото си да предлагат достъп или правото си на отдаване под наем, страните по споразумението могат да предвидят, че артистите-изпълнители запазват своето неотменимо право да получават справедливо възнаграждение, което може да се събира от надлежно упълномощени съгласно закона дружества за колективно управление на авторски права, в съответствие с вътрешното законодателство на страните.

6. Страните по споразумението могат да признаят на артистите-изпълнители на аудио-визуални произведения неотменимото право за получаване на справедливо възнаграждение за излъчване или за всяко публично разгласяване на техните записани изпълнения, което може да се събира от надлежно оправомощени по закон дружества за колективно управление на авторски права, в съответствие с вътрешното право.

7. Страните по споразумението могат да предвидят в своето вътрешно законодателство ограничения или изключения по отношение на правата на артистите-изпълнители на аудио-визуални произведения в определени специални случаи, които не са в противоречие с обичайното използване на изпълненията и не накърняват неоснователно законните интереси на артистите-изпълнители.

8. Всяка страна по споразумението предоставя на излъчващите организации изключителното право да разрешават или забраняват препредаването на техните излъчвания най-малко чрез безжични средства.

ЧЛЕН 221

Закрила по отношение на технологичните средства

Страните по споразумението спазват разпоредбите на член 11 от ДАП и член 18 от ДИЗ.

ЧЛЕН 222

Закрила на правата на управление на информация

Страните по споразумението спазват разпоредбите на член 12 от ДАП и член 19 от ДИЗ.

ЧЛЕН 223

Право на авторите на препродажба на произведения на изкуството

1. Без да се засягат разпоредбите на член 14 *ter* (2) от Бернската конвенция, всяка страна по споразумението предвижда в полза на авторите на произведения на изкуството, а след тяхната смърт — на техните правоприменници — неотчуждимото и неотменимо да получават авторско възнаграждение въз основа на продажната цена, получена при препродажба на произведението след първото прехвърляне на собствеността върху произведението от автора.
2. Правото, посочено в параграф 1, се прилага в съответствие с вътрешното законодателство по отношение на всички актове на препродажба, осъществена посредством търг или чрез професионалисти на пазара на произведения на изкуство, като зали за продажба, художествени галерии или други търговци на произведения на изкуството.

РАЗДЕЛ 4

ДИЗАЙНИ

ЧЛЕН 224

Международни споразумения

Страните по споразумението полагат всички разумни усилия за присъединяване към Женевския акт от Хагската спогодба за международна регистрация на промишлените дизайни, приет в Женева на 2 юли 1999 г.

ЧЛЕН 225

Изисквания за закрила на дизайни⁶⁸

1. Всяка страна по споразумението предоставя закрила на независимо създадени дизайни, които са нови. Когато това се предвижда в законодателството на страна по споразумението, може да се изисква също индивидуален характер на такъв дизайн. Тази закрила се осигурява чрез регистрация и предоставя изключителни права на притежателите в съответствие с разпоредбите на настоящия раздел.

⁶⁸ За целите на настоящия раздел Европейският съюз предоставя закрила и на нерегистриран дизайн, когато той съответства на изискванията на Регламент (ЕО) № 6/2002 на Съвета от 12 декември 2001 г. относно промишления дизайн на Общността, последно изменен с Регламент (ЕО) № 1891/2006 на Съвета от 18 декември 2006 г.

2. Дизайн, приложен към или включен в даден продукт, който представлява част от съставен продукт, може да се счита за включен в обхвата на закрила по параграф 1, ако включената в съставния продукт ⁶⁹ част остава видима при обичайното му използване⁷⁰ и доколкото тези видими особености на частта сами по себе си отговарят на изискванията, за да бъдат включени в обхвата на закрила.

ЧЛЕН 226

Права, предоставени чрез регистрация

1. Притежателят на регистриран дизайн има изключителното право най малкото да попречи на трети лица без негово съгласие да произвеждат, да предлагат за продажба, да продават, да внасят, да изнасят и да складираят продукта или да използват изделия, носещи или въплъщаващи дизайна, включен в обхвата на закрила, когато тези действия се извършват с търговска цел.
2. Притежателят на регистриран дизайн има също правото да търси правна защита срещу всяко лице, което произвежда или пуска на пазара продукт, чийто дизайн има само незначителни разлики в сравнение с дизайна, включен в обхвата на закрила, или в случаите, когато външният вид на продукта е еднакъв с този на дизайна, включен в обхвата на закрила.

⁶⁹ За целите на настоящия раздел „съставен продукт“ означава продукт, който се състои от многобройни части, които могат да бъдат сменяни, позволявайки разглобяване и повторно сглобяване на продукта.

⁷⁰ За целите на настоящия раздел „обичайно използване“ в този контекст означава използване от крайния потребител, като се изключи поддръжката, сервизното обслужване или поправките.

ЧЛЕН 227

Срок на закрила

Времетраенето на закрилата на промишлен дизайн е най-малко 10 години, считано от датата на подаване на заявление за регистрация. Страните по споразумението могат да въведат по-дълъг срок на закрила в своето вътрешно законодателство.

ЧЛЕН 228

Изключения

1. Страните могат да предоставят ограничени изключения от закрилата на дизайни, при условие че такива изключения не са в необосновано противоречие с обичайното използване на дизайните, включени в обхвата на закрила, и не засягат излишно законните интереси на притежателя на дизайна, включен в обхвата на закрила, като се взимат предвид законните интереси на трети лица.
2. Закрилата на дизайна не се прилага за дизайни, разработени изцяло по технически или функционални съображения.

3. Правото върху дизайн не поражда права върху характеристики на външния вид на продукт, които трябва да бъдат възпроизведени по необходимост в точната им форма и измерения, за да може продуктът, в който е включен или към който е приложен дизайнът, да бъде механически свързан или поставен във, около или до друг продукт, така че и двата продукта да могат да изпълняват своите функции.

4. Дизайнът не поражда права, когато противоречи на общественения ред или добрите нрави.

ЧЛЕН 229

Връзка с авторските права

Обектите на закрила на правото върху дизайн могат да подлежат на закрила съгласно законодателството за авторското право, ако са изпълнени условията за такава закрила. Степента, до която, както и условията, при които се предоставя такава закрила, включително изискваната степен на оригиналност, се определят от всяка страна по споразумението.

РАЗДЕЛ 5

ПАТЕНТИ

ЧЛЕН 230

1. Страните по споразумението спазват членове 2—9 от Будапещенския договор за международно признаване на депозита на микроорганизми за целите на патентната процедура, съставен в Будапеща на 28 април 1977 г. и изменен на 26 септември 1980 г.
2. Европейският съюз полага всички разумни усилия за спазване на Договора за патентното право, приет в Женева на 1 юни 2000 г. (наричан по-нататък „ДПП“). Андските държави, подписали настоящото споразумение, полагат всички разумни усилия за присъединяване към ДПП.

3. Когато за пускането в употреба на фармацевтични или селскостопански химични продукти⁷¹ в страна по споразумението се изисква получаването на разрешение от нейните компетентни органи в тази област, тази страна по споразумението полага всички усилия за бързото разглеждане на съответното заявление с оглед избягването на необосновано забавяне. Страните по споразумението си сътрудничат и си оказват взаимопомощ за постигане на тази цел.

4. По отношение на патентовани фармацевтични продукти всяка от страните по споразумението може в съответствие със своето национално законодателство да осигури механизъм за обезщетяване на притежателя на патента за необосновано съкращаване на срока на действителна закрила на патента, породено от първото одобрение за пускане в употреба на този продукт в тази страна по споразумението. Такъв механизъм предоставя всички изключителни права, произтичащи от патента, при спазване на същите ограничения и изключения, приложени за оригиналния патент.

⁷¹ За целите на настоящия дял „селскостопански химични продукти“ означава, по отношение на ЕС страната по споразумението, активни вещества и препарати, съдържащи едно или повече активни вещества, във формата, в която се доставят на потребителите, чието предназначение е:

- а) защита на растения или растителни продукти от всякакви вредни организми или предотвратяване на въздействието на такива организми, доколкото за такива вещества или препарати по-нататък не е предвидено друго определение ;
- б) оказване на влияние върху жизнените процеси на растенията по начин, различен от въздействието на подхранващи препарати (например регулатори на растежа на растенията);
- в) консервиране на растителни продукти, доколкото такива вещества или продукти не са предмет на специалните разпоредби на Съвета или Комисията във връзка с консервантите;
- г) унищожаване на нежелани растения; или
- д) унищожаване на части от растения, забавяне или предотвратяване на нежелания растеж на растения.

РАЗДЕЛ 6

ЗАКРИЛА НА ДАННИ ЗА ОПРЕДЕЛЕНИ РЕГУЛИРАНИ ПРОДУКТИ

ЧЛЕН 231

1. Всяка страна по споразумението предоставя закрила на неразгласени данни от изпитвания или други данни, свързани с безопасността и ефикасността на фармацевтичните продукти⁷² и селскостопанските химични продукти, съгласно член 39 от Споразумението ТРИПС и своето национално законодателство.
2. В съответствие с параграф 1 и при спазване на параграф 4, когато страна по споразумението изисква като условие за издаване на одобрение за пускане в употреба на фармацевтични или селскостопански химични продукти, съдържащи нови химични единици, представянето на неразгласени данни за изпитвания или други данни, свързани с безопасността и ефикасността, тази страна по споразумението предоставя период на изключителност с обичайна продължителност пет години, считано от датата на одобрението за пускане в употреба на нейна територия, за фармацевтични продукти и 10 години за селскостопански химични продукти, като през този период трето лице не може да предлага на пазара продукт въз основа на такива данни, освен ако не представи доказателство за изричното съгласие на притежателя на защитената информация или за собствени данни от изпитвания.

⁷² За Колумбия и ЕС страната по споразумението тази закрила ще включва защита на данни относно биологични продукти и продукти на биотехнологиите. За Перу защитата на неоповестена информация за такива продукти се предоставя срещу разкриване и практиките, които са в противоречие с почтените търговски практики, в съответствие с член 39, параграф 2 от Споразумението ТРИПС, при липса на специално законодателство по такива въпроси.

3. За целите на настоящия член „нова химична единица“ е химична единица, която до този момент не е била одобрена на територията на страната по споразумението за използване в състава на фармацевтичен или селскостопански химичен продукт по реда на нейното вътрешно законодателство. В съответствие с това не е необходимо страните по споразумението да прилагат настоящия член по отношение на фармацевтични продукти, съдържащи химична единица, която вече е одобрена на територията на страната по споразумението.

4. Страните по споразумението могат да регламентират:

- а) изключения от съображения за обществен интерес, извънредно положение на национално равнище или при крайна необходимост, когато е необходимо да бъде разрешен достъп на трети страни до тези данни; и
- б) съкратени процедури за одобрение за пускане в употреба на тяхна територия въз основа на одобрение за пускане в употреба, предоставено от друга страна по споразумението. В такъв случай периодът на изключително използване на данните, представени във връзка с получаването на одобрение, започва да тече от датата на служещото за основание първо одобрение за пускане в употреба, когато одобрението е предоставено в срок до шест месеца от подаването на пълно заявление.

5. Що се отнася до селскостопанските химични продукти, страните по споразумението могат да предвидят процедури, които предоставят възможност за препращане към или за посочване на неоповестена информация относно безопасността и ефикасността, свързана с изпитвания и изследвания върху гръбначни животни. През периода на закрила лицето, заинтересовано от използването на такава информация, обезщетява притежателя на защитената информация. Размерът на обезщетението се определя по справедлив, равнопоставен, прозрачен и недискриминационен начин. Правото на това обезщетение е приложимо, докато продължава периодът на закрила на неразгласената информация относно безопасността и ефикасността.

6. В съответствие с разпоредбите на член 197, параграф 5, предоставената по настоящия член закрила не е пречка страна по споразумението да приема мерки в отговор на злоупотреба с права върху интелектуална собственост или практики, които необосновано ограничават търговията.

РАЗДЕЛ 7

СОРТОВЕ РАСТЕНИЯ

ЧЛЕН 232

Страните по споразумението си сътрудничат за насърчаване и гарантиране на закрилата на сортовете растения въз основа на Международната конвенция за защита на новите сортове растения (наричана по-нататък „Конвенцията UPOV“), преразгледана на 19 март 1991 г., включително незадължителното изключение от правото на селекционера, както е посочено в член 15, параграф 2 от тази конвенция.

РАЗДЕЛ 8

НЕЛОЯЛНА КОНКУРЕНЦИЯ

ЧЛЕН 233

1. Всяка страна по споразумението предоставя ефективна закрила срещу нелоялна конкуренция в съответствие с член 10 *bis* от Парижката конвенция. За тази цел всяко действие, извършено по отношение на индустриална собственост в хода на търговията, което е в противоречие с почтените търговски практики, се разглежда като нелоялно в съответствие с вътрешното законодателство на всяка страна по споразумението.
2. В съответствие с вътрешното законодателство на всяка страна по споразумението настоящият член може да се прилага, без да се засяга закрилата, предоставена по реда на настоящия дял.

ГЛАВА 4

УПРАЖНЯВАНЕ НА ПРАВА ВЪРХУ ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ

РАЗДЕЛ 1

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 234

1. Без да се засягат правата и задълженията им по Споразумението ТРИПС, и по-специално част III от него, страните по споразумението предвиждат установените в настоящата глава мерки, производства и средства за правна защита, необходими за гарантиране на упражняването на правата върху интелектуалната собственост, посочени в член 196, параграф 5, букви а) — и).
2. Разпоредбите на настоящата глава включват мерки, производства и средства за правна защита, които са бързи, ефективни и пропорционални и се явяват възпиращ фактор за повторни нарушения, и които се прилагат по такъв начин, че да се избегне създаването на пречки пред законната търговия и да се осигури защита от злоупотреба с тях.

3. Производствата във връзка с упражняването на правата върху интелектуалната собственост са справедливи и безпристрастни и не са ненужно сложни или скъпи, както и не налагат неразумни срокове или неоправдани забавяния.

4. Настоящата глава не поражда задължение за страните по споразумението да създадат съдебна система за упражняването на права върху интелектуалната собственост, различна от системата за правоприлагане като цяло, или задължение по отношение на разпределянето на ресурсите за упражняваната права върху интелектуална собственост и правоприлагането като цяло.

РАЗДЕЛ 2

ГРАЖДАНСКОПРАВНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ СРЕДСТВА И ПРОИЗВОДСТВА ЗА ЗАЩИТА

ЧЛЕН 235

Членове 237, 239 и 240 се прилагат по отношение на действия, извършени в търговски мащаб, а ако тяхното вътрешно законодателство допуска това, страните по споразумението могат да прилагат мерките, предвидени в посочените разпоредби, по отношение на други действия.

ЧЛЕН 236

Лица, имащи право да търсят правна защита

Всяка страна по споразумението признава като лица, които имат право да изискват прилагането на мерките, започването на производствата и прилагането на средствата за правна защита, посочени в настоящия раздел и в част III от Споразумението ТРИПС:

- а) притежателите на права върху интелектуална собственост в съответствие с разпоредбите на приложимото право;
- б) всички други лица, упълномощени да ползват тези права, по-специално притежателите на изключителен лиценз и други лицензи, доколкото това се допуска от приложимото ѝ право и е в съответствие с него;
- в) организациите за управление на колективните права върху интелектуална собственост, които са законосъобразно признати като имащи правото да представляват притежателите на права върху интелектуална собственост, доколкото това се допуска от разпоредбите на приложимото ѝ право и е в съответствие с тях; и
- г) организациите за професионална защита, които са законосъобразно признати като имащи правото да представляват притежателите на права върху интелектуална собственост, доколкото това се допуска от разпоредбите на приложимото ѝ право и е в съответствие с тях.

ЧЛЕН 237

Доказателства

В случай на нарушаване на право върху интелектуална собственост, извършено в търговски мащаби, всяка страна по споразумение предприема необходимите мерки, за да се предостави възможност на компетентните съдебни органи да разпоредят, когато това е целесъобразно и е направено искане в тази насока, представянето на банкови, финансови или търговски документи във владение на противната страна, съобразно принципите за защита на поверителната информация.

ЧЛЕН 238

Мерки за обезпечаване на доказателства

Всяка страна по споразумението гарантира, че дори преди започване на производство по съществото на спора, по искане на лице, което в подкрепа на твърдението си, че неговото право върху интелектуална собственост е било нарушено, или е непосредствено застрашено от нарушаване, е представило доказателства, за които основателно може да се предполага, че са налице, съдебните органи имат правомощието да разпоредят своевременни и ефективни привременни мерки за обезпечаване на доказателства, които са от значение във връзка с твърдяното нарушение, при спазване на принципите за защита на поверителната информация. Тези мерки могат да включват, наред с друго, подробно описание, със или без вземане на мостри, или, когато го позволява вътрешното законодателство, физическо изземване на стоките, с които се извършва нарушението и, когато е уместно, на материалите и средствата, използвани за производството и/или разпространението на тези стоки, както и свързаните с това документи. Тези мерки се предприемат, при необходимост, без да бъде изслушана ответната страна, по-специално в случаите, когато всяко забавяне е вероятно да причини непоправима вреда на притежателя на правата или когато съществува явен риск от унищожаване на доказателства.

ЧЛЕН 239

Право на информация

1. Всяка страна по споразумението гарантира, че в рамките на производството във връзка с нарушение на право на интелектуална собственост и в отговор на обосновано и пропорционално искане от страна на ищеца, компетентните съдебни органи могат да разпоредят да бъде предоставена информация за произхода и мрежите за разпространение на стоките или услугите, с които се нарушава дадено право върху интелектуална собственост, от нарушителя и/или от всяко друго лице, за което:

- а) е установено, че владее в търговски мащаби стоките, с които се извършва нарушението;
- б) е установено, че използва в търговски мащаби услугите, с които се извършва нарушението;
- в) е установено, че предоставя в търговски мащаби услугите, използвани при действията по извършване на нарушение; или
- г) е било посочено от лицето, посочено в букви а), б) или в), като участващо в производството, изработването или разпространението на въпросните стоки или в предоставянето на въпросните услуги.

2. Информацията, посочена в параграф 1, включва по целесъобразност следната информация:

- а) имената и адресите на производителите, фабрикантите, дистрибуторите, доставчиците и други предходни държатели на стоките или услугите, както и търговци на едро и на дребно, за които те са предназначени;

- б) информация за произведените, изработените, доставените, получените или поръчаните количества, както и цената, получена за въпросните стоки или услуги.
3. Параграфи 1 и 2 се прилагат, без да се засягат другите законови разпоредби, с които:
- а) на притежателите на правата се предоставят права да получат по-пълна информация;
 - б) се урежда използването на информацията, съобщена съгласно настоящия член, в граждански или наказателни производства;
 - в) се урежда отговорността за злоупотреба с правото на информация;
 - г) се предоставя възможност за отказ от предоставяне на информация, която би принудила лицето, посочено в параграф 1, да признае собственото си участие или това на свои близки роднини в нарушаването на право върху интелектуална собственост; или
 - д) се урежда защитата на поверителността на източниците на информация или обработката на личните данни.

ЧЛЕН 240

Привременни и обезпечителни мерки

1. В съответствие с националното законодателство всяка страна по споразумението предвижда, че нейните съдебни органи могат по искане на молителя да постановят по отношение на всяко лице привременна мярка с цел да се предотврати непосредствено предстоящо нарушение на право върху интелектуална собственост или да забранят — временно и, ако е приложимо, посредством налагането на периодични имуществени санкции, когато това е предвидено във вътрешното право — продължаването на твърдените нарушения на въпросното право, или да обвържат продължаването им с условие за внасяне на обезпечение с цел осигуряване на обезщетение за притежателя на правото.
2. Налагането на привременна мярка може да бъде постановено и с цел да се разпреди изземване или предаване на стоките, за които има съмнение, че нарушават право върху интелектуална собственост, така че да се предотврати тяхното навлизане или движение в търговската мрежа.

ЧЛЕН 241

Мерки за преустановяване на нарушението

1. Всяка страна по споразумението взема необходимите мерки, за да гарантира, че нейните компетентни съдебни органи могат по искане на молителя и без да се засяга обезщетението, дължимо на притежателя на права вследствие на нарушението, както и без обезщетения за нарушителя от какъвто и да било вид, да разпоредят изтеглянето, окончателното извеждане от търговската верига или унищожаването на стоките, за които е установено, че нарушават определено право върху интелектуална собственост. Ако е целесъобразно, компетентните съдебни органи могат също да разпоредят унищожаването на материали и средства, основно използвани за създаването или производството на тези стоки.
2. Съдебните органи разпореждат мярката, посочена в параграф 1, да бъде изпълнена за сметка на нарушителя, освен ако бъдат посочени специални основания това да не бъде направено.

ЧЛЕН 242

Мерки за забрана

Без да се засягат разпоредбите на член 44.2 от Споразумението ТРИПС, всяка страна по споразумението гарантира, че когато със съдебно решение е установено нарушение на право върху интелектуална собственост, съдебните органи могат да постановят мярка за забрана срещу нарушителя, с цел да се забрани продължаването на нарушението. В случаите, когато това е предвидено във вътрешното право на страна по споразумението по целесъобразност при неизпълнението на забраната се налагат периодични имуществени санкции, за да се обезпечи изпълнението⁷³.

ЧЛЕН 243

Алтернативни мерки

В съответствие с вътрешното законодателство всяка страна по споразумението може да предвиди възможността, в случаите, в които това е целесъобразно и по искане на лицето, което може да бъде адресат на мерките по член 241 и/или 242, компетентните съдебни органи да могат да постановят заплащане на парично обезщетение на увреденото лице вместо прилагането на мерките по член 241 и/или 242, ако лицето е не е действало с умисъл или небрежност, както и ако изпълнението на въпросните мерки би му причинило несъразмерна вреда и ако паричното обезщетение за увреденото лице може основателно да се счита за удовлетворително.

⁷³

Страните по споразумението гарантират, че посочените в настоящия параграф мерки могат да се прилагат също срещу лица, чиито услуги са използвани за нарушаване на права върху интелектуална собственост, до степента, в която те са участвали в този процес.

ЧЛЕН 244

Обезщетение

1. При определяне на обезщетението всяка страна по споразумението гарантира, че нейните съдебни органи:
 - а) вземат предвид всички относими аспекти, като например отрицателните икономически последици, в това число пропуснатата печалба, които е претърпяло увреденото лице всяка нечестно получена от нарушителя печалба и, по целесъобразност, обстоятелства, различни от икономическите фактори, като морални вреди, нанесени от нарушителя на притежателя на правото; или
 - б) вместо посоченото в буква а), могат, когато е целесъобразно, да определят обезщетението за вреди като фиксирана сума въз основа на елементи като, най-малкото, размера на авторските или лицензионните възнаграждения, дължими в случай че нарушителят беше поискал разрешение да ползва въпросното право върху интелектуална собственост.
2. За случаите, когато нарушителят не е участвал съзнателно в правонарушения или не е имал достатъчно основания да съзнава участието си в тях, страните по споразумението могат да предвидят възможността съдебните органи да разпоредят възстановяване на печалбите или заплащане на предварително установено обезщетение.

ЧЛЕН 245

Съдебни разноси

Всяка страна по споразумението гарантира, че направените от спечелилата производството страна разумни и пропорционални съдебни разноси и други разходи по правило се поемат от загубилата производството страна, освен ако това противоречи на принципа за справедливост или на други основания, в съответствие с вътрешното законодателство.

ЧЛЕН 246

Публикуване на съдебните актове

Всяка страна по споразумението предприема необходимите мерки, за да гарантира, че по съдебни производства, образувани във връзка с нарушение на право върху интелектуална собственост, съдебните органи могат да разпоредят по искане на ищеца и за сметка на нарушителя подходящи мерки за разпространение на информацията във връзка с постановения акт, в това число излагането му или неговото цялостно или частично обнародване. Страните по споразумението могат да предвидят други допълнителни мерки за оповестяване, съобразно конкретните обстоятелства, включително и широкомащабно разгласяване.

ЧЛЕН 247

Презумпция за авторство или собственост

За целите на прилагането на мерките, процедурите и средствата за правна защита, предвидени по настоящото споразумение във връзка с упражняването на авторските права и сродните им права:

- а) за да може автор на литературно или художествено произведение, при липса на доказателства за противното, да се счита за такъв и следователно да има право да започва производство във връзка с нарушени права, е достатъчно неговото име да фигурира върху произведението по обичайния начин. Настоящата разпоредба се прилага дори в случаите, когато такова име е псевдоним, когато възприетият от автора псевдоним не оставя съмнения относно неговата/нейната идентичност;
- б) точка а) се прилага *mutatis mutandis* за притежателите на права, сродни на авторското право, по отношение на техния обект на закрила.

ЧЛЕН 248

Административни производства

Доколкото административните производства по съществото на спора са предпоставка за постановяването на защитна мярка в гражданския процес, тези производства трябва да съответстват на принципи, които по същество са равностойни на установените в съответните разпоредби от настоящия раздел.

ЧЛЕН 249

Гранични мерки

1. Освен ако не е предвидено друго в настоящия член, всяка страна по споразумението приема процедури⁷⁴, предоставящи възможност на притежателите на права, които имат сериозни основания да подозират, че може да бъде извършен внос, износ или транзит на стоки, с които се нарушава авторско право или право върху търговска марка⁷⁵, да поискат писмено от компетентните органи митническите органи да спрат освобождаването на стоките или да задържат такива стоки. Страните по споразумението подлагат на оценка прилагането на такива мерки по отношение на стоки, за които съществува съмнение, че нарушават географско означение.

⁷⁴ Страните по споразумението постигат съгласие, че не съществува задължение тези процедури да се прилагат при вноса на стоки, пуснати на пазара в друга държава от притежателя на правото или с негово съгласие.

⁷⁵ За целите на тази разпоредба „стоки, с които се нарушава авторско право или право върху търговска марка“ са:

- а) „фалшифицирани стоки“, а именно:
 - i) стоки, включително опаковки, върху които е поставена без разрешение търговска марка, която е идентична на надлежно регистрирана търговска марка по отношение на същия тип стоки, или която не е възможно да бъде различена по основните си характеристики от такава търговска марка, и с която поради това се нарушават правата на притежателя на търговската марка;
 - ii) всякакъв знак за търговска марка (лого, етикет, стикер, проспект, упътване за употреба или документ за гаранция), дори представен отделно, при същите условия както стоките, посочени в подточка i) по-горе;
 - iii) опаковъчни материали, върху които са поставени търговските марки на фалшифицирани стоки, представени отделно, при същите условия както стоките, посочени в подточка i) по-горе;
- б) „пиратски стоки“, а именно стоки, които представляват или съдържат копия, направени без съгласието на притежателя на авторското право, на сродното му право или право върху дизайн, или на надлежно упълномощено от собственика в държавата на производство лице, независимо дали правото е регистрирано или не по националното законодателство.

2. Всяка страна гарантира, че когато в хода на своята дейност митническите органи разполагат с достатъчни основания да подозират, че определени стоки нарушават авторско право или право върху търговска марка, тези органи могат да спрат *ex officio* процедурата по освобождаване на стоките или да ги задържат, за да предоставят възможност на притежателя на правото съобразно законодателството на всяка страна по споразумението да започне съдебно или административно производство в съответствие с параграф 1.

3. Всички права или задължения, установени в част III, раздел 4 от Споразумението ТРИПС по отношение на вносителя, се прилагат също и по отношение на износителя или притежателя на стоките.

РАЗДЕЛ 3

ОТГОВОРНОСТ НА ДОСТАВЧИЦИТЕ НА МЕЖДИННИ УСЛУГИ

ЧЛЕН 250

Използване на междинни услуги

Страните по споразумението признават, че междинните услуги могат да се използват от трети лица за правонарушения. За да гарантират свободното движение на информационни услуги и упражняването на авторско и сродните му права в цифровата среда, всяка страна по споразумението предвижда мерките, постановени в настоящия раздел за доставчиците на междинни услуги в случаите, когато последните нямат никакво отношение към пренасяната информация.

ЧЛЕН 251

Отговорност на доставчиците на междинни услуги: „обикновен пренос“

1. Когато предоставяната услуга се състои в пренасяне по комуникационната мрежа на информация, предоставена от получателя на услугата, или предоставяне на достъп до комуникационна мрежа, всяка страна по споразумението гарантира, че доставчикът на услуги не носи отговорност за пренесената информация, при условие че доставчикът:

- а) не започва пренасянето на информация;
- б) не подбира получателя на пренесената информация; и
- в) не подбира или променя информацията, която се съдържа в пренасянето.

2. Действията по пренасяне и предоставяне на достъп, посочени в параграф 1 включват автоматично, междинно и временно съхраняване на пренасяната информация, дотолкова доколкото това се прави с единствената цел за осъществяване на пренос на информация по комуникационната мрежа и при условие че информацията не се съхранява за период, по-дълъг от необходимия за самия пренос.

3. Този раздел не засяга възможността съд или административен орган, в съответствие с правната система на всяка страна по споразумението, да изисква доставчикът на услуги да преустанови или да предотврати нарушение.

ЧЛЕН 252

Отговорност на доставчиците на междинни услуги: „кеширане“

1. В случаите, когато предоставяната услуга се състои в пренасяне по комуникационна мрежа на информация, предоставена на получател на услугата, всяка страна по споразумението гарантира, че доставчикът на услуги не носи отговорност за автоматичното, междинно и временно съхраняване на тази информация, което се извършва с единствената цел да се подобри ефективността на по-нататъшния пренос на информация до други получатели на услугата по тяхна заявка, при условие че доставчикът:

- а) не променя информацията;
- б) спазва условията за достъп до информацията;
- в) спазва правилата за актуализиране на информацията, установени по широко признат начин и използвани от промишлеността;

- г) не пречи на законното използване на технологията, широко призната и използвана от промишлеността, за получаване на данни за ползването на информацията; и
- д) действа бързо за отстраняване или блокиране на достъпа до съхранена информация, след като е узнал факта, че информацията в първоначалния източник на преноса е отстранена от мрежата или достъпът до нея е блокиран, или че съд или административен орган е разпоредил такова отстраняване или блокиране.

2. Настоящият раздел не засяга възможността съд или административен орган, в съответствие с правната система на всяка страна по споразумението, да изисква доставчикът на услуги да преустанови или да предотврати нарушение.

ЧЛЕН 253

Отговорност на доставчиците на междинни услуги: „съхраняване на информация“

1. Когато предоставяната услуга се състои в съхраняване на информация, предоставяна на получателя на услугата, всяка страна по споразумението гарантира, че доставчикът на услуги не носи отговорност за информацията, съхранена по молба на получателя на услугата, при условие че доставчикът:

- а) няма сведения за незаконна дейност или информация, а във връзка с искове за обезщетение за вреди не е запознат с факти или обстоятелства, от които да е видна незаконната дейност или информация; или

- б) при получаването на такива сведения или запознаването с такива факти действа бързо за отстраняването или блокирането на достъпа до информацията.
2. Параграф 1 не се прилага в случаите, когато получателят на услугата действа в подчинение или под контрола на доставчика.
3. Настоящият раздел не засяга възможността съдебен или административен орган, в съответствие с правната система на всяка от страните по споразумението, да изисква от доставчика на услуги да преустанови или да предотврати нарушение, нито засяга възможността дадена страна по споразумението да предвиди процедури, които уреждат отстраняване или блокиране на достъпа до информация.

ЧЛЕН 254

Отсъствие на общо задължение за контрол

1. Страна по споразумението не може да налага общо задължение на доставчиците на услуги при предоставянето на услугите по членове 251, 252 и 253 да контролират информацията, която пренасят или съхраняват, нито общо задължение да търсят активно факти или обстоятелства, които сочат, че се извършва незаконна дейност.

2. Страните по споразумението могат да установят задължения за доставчиците на услуги да уведомяват своевременно компетентните държавни органи за извършвани предполагаеми незаконни действия или за информация, предоставена от получателите на техните услуги, или задължения за предаване на компетентните органи, по тяхно искане, на информация, която позволява идентифицирането на получатели на техните услуги, с които те имат договори за съхраняване на данни.

ГЛАВА 5

ТРАНСФЕР НА ТЕХНОЛОГИИ

ЧЛЕН 255

1. Страните по споразумението се договарят да обменят опит и сведения относно своите вътрешни и международни практики и политики, засягащи трансфера на технологии⁷⁶. Този обмен по-специално включва мерките за улесняване на информационните потоци, деловите партньорства, лицензирането и сключването на договори с подизпълнители на доброволни начала. Особено Специално внимание се отделя на условията, необходими за създаване на подходяща среда, позволяваща насърчаването на дълготрайни връзки между научните общности в страните, активизиране на дейностите за поощряване на взаимното свързване, иновациите и трансфера на технологии между страните, в това число и на въпроси като приложимата правна уредба и развиването на човешкия капитал.

⁷⁶ За по-голяма яснота, трансферът на технологии включва достъпа до и използването на технологии, както и процеса на производство на технологии.

2. Страните по споразумението улесняват и насърчават дейностите в областта на научните изследвания, иновациите, технологичното развитие, трансфера и разпространението на технологии помежду си, насочени в това число към предприятията, субектите на държавно управление, университетите, центровете за научни и технологични изследвания. Страните по споразумението поощряват във възможно най-голяма степен изграждането на капацитет, обмена и обучението на персонал в тази област.

3. Страните по споразумението насърчават създаването на механизми за участие на звена и експерти от техните съответни системи за научна дейност, технологии и иновации, в проекти и съвместни мрежи за научни изследвания, разработки и иновации с цел укрепване на техния капацитет в областта на науката, технологиите и иновациите. Тези механизми могат да включват:

- а) съвместни дейности в сферата на научните изследвания, иновациите и технологичните разработки, както и образователни проекти;
- б) посещения и обмен на научни работници, изследователи, стажанти и технически експерти;
- в) съвместно организиране на научни семинари, конференции, симпозиуми и работни срещи, както и участие на експерти в тези дейности;
- г) съвместни мрежи за научни изследвания, разработки и иновации;
- д) обмен и съвместно ползване на оборудване и материали;

е) популяризиране на оценката на съвместната дейност и разпространяването на резултатите; и

ж) всякакви други дейности, съгласувани между страните.

4. Страните по споразумението следва да обмислят създаването на механизми за обмен на информация във връзка с проекти за научни изследвания, разработки и иновации, финансирани с публични ресурси.

5. ЕС страната по споразумението способства за и насърчава прилагането на насърчителни мерки спрямо институции и предприятия на своята територия с оглед трансфера на технологии към институции и предприятия от андските държави, подписали настоящото споразумение, с цел подпомагане на тези държави за създаването на жизнеспособна технологична база.

6. Всяка страна по споразумението полага всички възможни усилия за оценяване на възможностите за улесняване на влизането във и излизането от техните територии на данни и оборудване, които са свързани със или се използват от страните в дейностите в сферата на научните изследвания, иновациите и технологичните разработки съгласно разпоредбите на настоящия член, по реда на законодателните и нормативните разпоредби, приложими на територията на всяка страна по споразумението, в това число режимите за контрол върху износа на продукти с двойна употреба и свързаното с тях законодателство.

ГЛАВА 6

СЪТРУДНИЧЕСТВО

ЧЛЕН 256

1. Страните по споразумението се договарят да си сътрудничат с оглед подпомагане изпълнението на ангажиментите и задълженията, поети в съответствие с настоящия дял.
2. Като се зачитат разпоредбите на дял XIII (Техническа помощ и изграждане на търговски капацитет), областите на сътрудничество включват, но не се ограничават до следните дейности:
 - а) обмен на информация за правната уредба в областта на правата върху интелектуалната собственост и приложимите правила за закрила и упражняване на тези права, както и обмен на опит между ЕС страната по споразумението и всяка андска държава, подписала настоящото споразумение, във връзка със законодателния напредък;
 - б) обмен на опит между ЕС страната по споразумението и всяка андска държава, подписала настоящото споразумение, във връзка с упражняването на права върху интелектуалната собственост;
 - в) изграждане на капацитет, както и обмен и обучение на персонал;
 - г) популяризиране и разпространяване на информация относно правата върху интелектуалната собственост сред, *inter alia*, деловите среди и гражданското общество, както и информиране на потребителите и притежателите на права;

- д) укрепване на институционалното сътрудничество, например между службите за защита на интелектуалната собственост; и
- е) активно насърчаване на обществената осведоменост и образование във връзка с политиките в областта на правата върху интелектуална собственост.

ЧЛЕН 257

Подкомитет по интелектуалната собственост

1. Страните по споразумението създават Подкомитет по интелектуалната собственост с цел осъществяването на последващи действия във връзка с прилагането на разпоредбите на настоящия дял. Подкомитетът заседава най-малко веднъж годишно, освен ако страните по споразумението не се договорят за друго. Такива заседания могат да се провеждат със всички договорени средства.
2. Подкомитетът по интелектуалната собственост приема своите решения с консенсус. Подкомитетът може да приеме свой процедурен правилник. Подкомитетът по интелектуалната собственост отговаря за оценяване на информацията, посочена в член 209, и за отправянето на предложения до Комитета по търговията за внасяне на изменения в допълнение 1 на приложение XIII (Списъци на географските означения) по отношение на географските означения.

ДЯЛ VIII

КОНКУРЕНЦИЯ

ЧЛЕН 258

Определения

1. За целите на настоящия дял:

– „законодателство в областта на конкуренцията“ означава:

- а) за ЕС страната по споразумението, членове 101, 102 и 106 от Договора за функционирането на Европейския съюз, Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета от 20 януари 2004 г. относно контрола върху концентрациите между предприятия (регламент за сливанията на ЕО), регламентите за прилагането им и измененията в тях;
- б) за Колумбия и Перу, следните актове, по целесъобразност:
 - і) национални законови актове в областта на конкуренцията, приети или запазени в сила в съответствие с член 260, правилата за прилагането им и измененията към тях; и/или

- ii) правото на Андската общност, приложимо за Перу и Колумбия, разпоредбите за прилагането му и измененията към него;

– „орган по въпросите на конкуренцията“ и „органи по въпросите на конкуренцията“ означава:

- a) за ЕС страната по споразумението — Европейската комисия; и
- б) за Колумбия и Перу — съответните им национални органи по въпросите на конкуренцията.

2. Никоя от разпоредбите в настоящия член не засяга правомощията, предоставени от страните по споразумението на техните съответни регионални и национални органи за ефективното и последователно прилагане на съответното им законодателство в областта на конкуренцията.

ЧЛЕН 259

Цели и принципи

1. Като признават значението на свободната конкуренция и факта, че антиконкурентните практики могат да нарушат правилното функциониране на пазарите, с което да засегнат икономическото и социалното развитие, икономическата ефективност и благосъстоянието на потребителите и да намалят ползите от прилагането на настоящото споразумение, страните по споразумението прилагат своите съответни политики и законодателство в областта на конкуренцията.

2. Страните по споразумението се договарят, че изброените по-долу практики са несъвместими с настоящото споразумение, доколкото могат да засегнат търговията и инвестициите между тях:

- а) всяко споразумение, решение, препоръка или съгласувана практика, чиито цел или последици са възпрепятстване, ограничаване или нарушаване на конкуренцията съгласно техните съответни законодателства в областта на конкуренцията;
- б) злоупотреба с господстващо положение съгласно техните съответни законодателства в областта на конкуренцията; и
- в) концентрации на предприятия, които възпрепятстват в значителна степен ефективната конкуренция, по-специално като последица от създаване или засилване на господстващо положение съгласно техните съответни законодателства в областта на конкуренцията.

3. Страните по споразумението признават значението на сътрудничеството и координирането между техните съответни органи за защита на конкуренцията за по-нататъшното развитие на ефективните политики в областта на конкуренцията и правоприлагането, включително уведомленията по реда на член 262, консултациите, обmena на информация, техническата помощ и насърчаването на конкуренцията.

4. Страните по споразумението подкрепят и насърчават мерки за укрепване на конкуренцията в техните съответни юрисдикции в съответствие с целите на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 260

Законодателства, органи и политики в областта на конкуренцията

1. Всяка страна по споразумението запазва в сила законодателство в областта на конкуренцията, което е насочено срещу практиките, посочени в член 259, параграф 2, и приема подходящи действия по отношение на тези практики.
2. Всяка страна по споразумението създава и поддържа органи за защита на конкуренцията, отговарящи за и разполагащи с достатъчни възможности за ефективното прилагане на нейното съответно законодателство в областта на конкуренцията.
3. Страните по споразумението признават значението на прилагането на техните съответни законодателства в областта на конкуренцията по прозрачен, своевременен и недискриминационен начин, като съблюдават принципа на справедлив процес и правото на защита.
4. Всяка страна по споразумението запазва своята автономност при създаването, разработването и прилагането на своите съответни политики в областта на конкуренцията.

ЧЛЕН 261

Сътрудничество и обмен на информация

1. Страните по споразумението полагат всички възможни усилия за сътрудничество посредством своите органи за защита на конкуренцията по въпроси, свързани с прилагането на законодателството в областта на конкуренцията.
2. Орган по въпросите на конкуренцията на страна по споразумението може да поиска сътрудничество от орган по въпросите на конкуренцията на друга страна по споразумението във връзка с дейности по правоприлагането. Това сътрудничество не е пречка засегнатите страни да вземат независими решения.
3. Органите по въпросите на конкуренцията могат да обменят информация с цел улесняване на ефективното прилагане на техните съответни законодателства в областта на конкуренцията.
4. Във всички случаи на обмен на информация между органите по въпросите на конкуренцията по реда на настоящия член те вземат предвид ограниченията, наложени им от техните съответни законодателства.
5. Ако страна по споразумението счита, че антиконкурентната практика съгласно определението в член 259, параграф 2, осъществявана на територията на друга страна по споразумението, оказва неблагоприятно въздействие на територията и на двете страни по споразумението или върху търговските отношения между тях, тя може да поиска от другата страна по споразумението да започне дейностите по правоприлагане, установени в нейното законодателство.

6. Органите по въпросите на конкуренцията могат допълнително да укрепват сътрудничеството чрез подходящи средства или инструменти в съответствие със своите интереси и възможности.

ЧЛЕН 262

Уведомяване

1. Органът по въпросите на конкуренцията на страна по споразумението уведомява органа по въпросите на конкуренцията на друга страна по споразумението, когато административните ресурси позволяват това, относно дейностите по правоприлагане, предвидени в законодателството в областта на конкуренцията, за които подаващият уведомлението орган счита, че могат да засегнат важни интереси⁷⁷ на тази друга страна по споразумението.

2. Уведомяването по реда на параграф 1 се извършва във възможно най-кратки срокове, доколкото това не нарушава законите в областта на конкуренцията на страната, отправяща уведомлението, или доколкото не засяга всяко текущо разследване.

ЧЛЕН 263

Определени монополи и държавни предприятия

1. Никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не е пречка страна по споразумението да създава или поддържа публични или частни монополи в съответствие със своето законодателство⁷⁸.

⁷⁷ По-специално, когато уведомяването би могло да допринесе за постигането на целите на дейностите по правоприлагане на уведомления орган по въпросите на конкуренцията.

⁷⁸ С цел постигането на по-голяма сигурност страните постигат съгласие, че „monopolios rentísticos“, учредени по член 336 от политическата конституция на Колумбия, са включени в категорията на определените монополи и държавните предприятия.

2. Страните по споразумението гарантират, че по отношение на държавните предприятия и определените монополи се прилага тяхното законодателство в областта на конкуренцията, доколкото това не представлява правна или фактическа пречка за изпълнението на възложените им специални задачи в публичния сектор.

3. По отношение на държавните предприятия и определените монополи страните по споразумението нямат право да приемат и поддържат каквито и да било мерки, които противоречат на разпоредбите на настоящия дял и които нарушават търговията и инвестициите между тях.

ЧЛЕН 264

Техническа помощ

1. Страните по споразумението признават значението на техническата помощ за постигането на целите, определени в настоящия дял, и насърчават инициативи, насочени към развитие на култура на конкуренция.

2. Инициативите съгласно параграф 1 са насочени, наред с друго, върху укрепване на техническия и институционалния капацитет във връзка с прилагането на политиката в областта на конкуренцията и прилагането на законодателството в областта на конкуренцията, обучението на човешките ресурси и обмяната на опит.

ЧЛЕН 265

Консултации

1. С цел подпомагане на разбирателството между страните по споразумението или разрешаването на специфични въпроси, произтичащи от разпоредбите на настоящия дял, страна по споразумението по искане на друга страна по споразумението, приема започването на консултации, без с това да се засяга воденето на производства съгласно нейното законодателство в областта на конкуренцията, като същевременно тя запазва пълната си автономност по отношение на крайното решение по въпросите, предмет на консултации.
2. Страната по споразумението, поискала консултации съгласно параграф 1, посочва по какъв начин въпросът засяга правилното функциониране на пазарите, както и потребителите, търговията и инвестициите между страните. Страната по споразумението, към която е отправено искането, разглежда с изключително внимание съображенията на отправилата искането страна.

ЧЛЕН 266

Уреждане на спорове

Никоя страна по споразумението не може да използва разпоредбите за уреждане на спорове по реда на дял XII (Уреждане на спорове) по отношение на въпроси, произтичащи от настоящия дял.

ДЯЛ IX

ТЪРГОВИЯ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

ЧЛЕН 267

Контекст и цели

1. Като припомнят Декларацията от Рио де Жанейро относно околната среда и развитието и „Дневен ред 21“, приети от Конференцията на ООН относно околната среда и развитието на 14 юни 1992 г., Целите на хилядолетието за развитие, приети през септември 2000 г., Декларацията от Йоханесбург относно устойчивото развитие и плана за нейното изпълнение, приет на 4 септември 2002 г., и Декларацията на министрите относно постигането на пълна трудова заетост, продуктивна трудова дейност и достойни условия на труд, приета от Икономическия и социален съвет на ООН през септември 2006 г., страните по споразумението потвърждават отново своя ангажимент за постигането на устойчиво развитие с оглед на благосъстоянието на настоящите и бъдещите поколения. В този контекст страните по споразумението се договарят да насърчават международната търговия по начин, който да допринася за целта за устойчиво развитие, и да работят за интегрирането и отразяването на тази цел в търговските отношения помежду си. По-специално страните по споразумението подчертават ползата от вземането под внимание на свързаните с търговията въпроси на трудовата заетост⁷⁹ и опазването на околната среда като част от един глобален подход към търговията и устойчивото развитие.

⁷⁹ Когато в настоящия дял се използва понятието „трудова заетост“, то включва въпросите, свързани със стратегическите цели на Международната организация по труда.

2. С оглед на разпоредбите на параграф 1 целите на настоящия дял, наред с друго, са:
- а) насърчаване на диалога и сътрудничеството между страните по споразумението с оглед облекчаване прилагане на разпоредбите на настоящия дял и укрепване на връзките между търговията и трудовата заетост и политиките и практиките в областта на опазването на околната среда;
 - б) засилване на спазването на законодателството на всяка страна в областта на трудовата заетост и опазването на околната среда, както и на ангажиментите, произтичащи от международните конвенции и споразумения, посочени в членове 269 и 270, като важен елемент за повишаването на приноса на търговията за устойчивото развитие;
 - в) засилване на ролята на търговията и търговската политика в насърчаването на опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие и природните ресурси, както и за намаляване на замърсяването в съответствие с целта за устойчиво развитие;
 - г) засилване на ангажимента за спазване на правата и принципите в областта на трудовата заетост в съответствие с разпоредбите на настоящия дял като важен елемент в повишаването на приноса на търговията за устойчивото развитие;
 - д) насърчаване на държавното участие във въпросите в приложното поле на настоящия дял.

3. Страните по споразумението потвърждават отново твърдата си решимост да изпълнят своите задължения по настоящия дял, като отчитат собствените си възможности, и по-специално техническите и финансовите възможности.
4. Страните по споразумението подчертават още веднъж ангажимента си за справяне с глобалните предизвикателства в областта на околната среда в съответствие с принципа за общи, но диференцирани отговорности.
5. Разпоредбите на настоящия дял не може да се тълкуват или използват като средство за произволна или необоснована дискриминация между страните или като прикрито ограничаване на търговията или инвестициите.

ЧЛЕН 268

Нормотворчески правомощия и равнища на опазване

Като признава суверенното право на всяка от страните по споразумението да определя своите вътрешни политики и приоритети за устойчиво развитие и своите собствени равнища на опазване на околната среда и закрила на трудовата заетост, съответстващи на международно признатите стандарти и споразумения, посочени в членове 269 и 270, както и да приема или изменя съответно своите приложими закони и подзаконови разпоредби и политики, всяка от страните по споразумението се стреми да гарантира, че нейните приложими законодателни разпоредби и политики предвиждат и насърчават установяването на високо равнище на опазване на околната среда и закрила на трудовата заетост.

ЧЛЕН 269

Многостранни трудови стандарти и споразумения

1. Страните по споразумението признават, че международната търговия, продуктивната заетост и достойният труд за всички са ключови елементи в управлението на процеса на глобализация и потвърждават отново ангажиментите си за насърчаване на развитието на международната търговия като начин за постигане на пълна и продуктивна трудова заетост и достойни условия на труд за всички.
2. Страните по споразумението ще провеждат диалог и ще си сътрудничат по целесъобразност по свързаните с търговията въпроси на трудовата заетост, представляващи взаимен интерес.
3. Всяка страна по споразумението се ангажира с популяризирането и ефективното прилагане в своите правни норми и практики и на цялата си територия на международно признатите основни трудови стандарти, съдържащи се в основните конвенции на Международната организация на труда (наричана по-нататък „МОТ“):
 - а) свободата на сдружаване и ефективното признаване на правото на колективно договаряне;
 - б) премахването на всички форми на принудителен или задължителен труд;
 - в) ефективното премахване на детския труд; и

г) премахването на дискриминацията в областта на заетостта и професиите.

4. Страните по споразумението ще обменят информация за съответното положение във всяка от тях и за напредъка по отношение на ратифицирането на приоритетни конвенции на МОТ, както и на други конвенции, които се категоризират от МОТ като актуални.

5. Страните по споразумението подчертават, че трудовите стандарти не могат да бъдат използвани за целите на защитата на търговията, както и че е недопустимо да се поставя под въпрос сравнителното предимство на някоя от страните по споразумението.

ЧЛЕН 270

Многостранни екологични стандарти и споразумения

1. Страните по споразумението признават значимостта на управлението на околната среда в международен план и международните споразумения в областта на околната среда като отговор на международната общност на световните или регионални проблеми в областта на околната среда и подчертават необходимостта от засилване на взаимното подпомагане между секторите на търговията и околната среда. В този контекст страните по споразумението провеждат диалог и си сътрудничат по съответен начин по отношение на свързаните с търговията въпроси в областта на околната среда, представляващи взаимен интерес.

2. Страните по споразумението потвърждават отново своето задължение за ефективно въвеждане в техните закони и практики на следните многостранни споразумения в областта на околната среда: Монреалския протокол за веществата, които нарушават озоновия слой, приет на 16 септември 1987 г., Базелската конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане, приета на 22 март 1989 г., Стокхолмската конвенция за устойчивите органични замърсители, приета на 22 май 2001 г., Конвенцията по международната търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна, подписана на 3 март 1973 г. (наричана по-нататък „CITES“), КБР, Протокола от Картахена по биологична безопасност към Конвенцията за биологичното разнообразие, приет на 29 януари 2000 г., Протокола от Киото към Рамковата конвенция на Организацията на обединените нации по изменение на климата, приет на 11 декември 1997 г. (наричан по-нататък „Протоколът от Киото“) и Ротердамската конвенция относно процедурата по предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химикали и пестициди, приета на 10 септември 1998 г.⁸⁰.

3. По предложение на Подкомитета по търговията и устойчивото развитие Комитетът по търговията може да препоръча приложното поле на параграф 2 да бъде разширено, така че да обхване други многостранни споразумения в областта на околната среда.

4. Някоя от разпоредбите на настоящото споразумение не ограничава правото на страна по споразумението да приема или поддържа мерки за прилагане на споразуменията, посочени в параграф 2. Тези мерки не се прилагат по начин, който представлява средство за произволна или необоснована дискриминация между страните по споразумението или средство за прикрито ограничаване на търговията.

⁸⁰ За целите на настоящия параграф посочените многостранни споразумения в областта на околната среда включват тези протоколи, изменения и допълнения, приложения и корекции, които са ратифицирани от страните.

ЧЛЕН 271

Търговия, благоприятстваща устойчивото развитие

1. Страните по споразумението потвърждават отново, че търговията следва да допринася за устойчивото развитие. Страните също така признават положителното влияние, което могат да окажат основните трудови стандарти и достойните условия на труд върху икономическата ефективност, иновациите и производителността, както и значението на по-голямата съгласуваност между търговските политики, от една страна, и политиката в сферата на труда, от друга.
2. Страните по споразумението полагат усилия да облекчават и насърчават търговията и преките чуждестранни инвестиции в екологични стоки и услуги.
3. Страните по споразумението се договарят да насърчават добрите стопански практики, свързани с корпоративната социална отговорност.
4. Страните по споразумението признават, че гъвкавите механизми на доброволни начала, основани на стимулиране, могат да съдействат за съгласуваността между търговските практики и целите за устойчиво развитие. В този контекст и в съответствие с техните съответни законови разпоредби и политики всяка страна ще насърчава разработването и използването на такива механизми.

ЧЛЕН 272

Биологично разнообразие

1. Страните по споразумението признават значението на опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие и всички негови компоненти като ключов елемент за постигането на устойчиво развитие. Страните по споразумението потвърждават ангажимента си за опазване и устойчиво използване на биологичното разнообразие в съответствие с КБР и други приложими международни споразумения, по които са страна.
2. Страните по споразумението ще продължат да полагат усилия за изпълнението на своите международни цели за създаване и поддържане на подробна, ефективно управлявана и екологично представителна национална и регионална система на защитени наземни и морски територии респективно до 2010 и до 2012 година като основен инструмент за опазване и устойчиво използване на биологичното разнообразие. Страните по споразумението признават също значимостта на защитените територии за благосъстоянието на населенията, които живеят на тези територии и в техните буферни зони.
3. Страните по споразумението полагат усилия съвместно да насърчават разработването на практики и програми, насочени към стимулиране на достатъчна икономическа възвращаемост от опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие.

4. При спазване на своето вътрешно законодателство страните по споразумението признават своите задължения, произтичащи от КБР, да зачитат, опазват и поддържат познанията, откритията и практиките на коренното население и местните общности с традиционен начин на живот, които са от значение за опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие, популяризират тяхното по-широко прилагане след предварително обосновано съгласие на притежателите на такива познания, открития и практики, както и насърчават справедливото и равноправно поделение на ползите, произтичащи от използването на такива познания, открития и практики..

5. Като припомнят член 15 от КБР, страните по споразумението признават суверенните права на държавите върху техните природни ресурси и факта, че правомощията за определяне на достъпа до генетични ресурси принадлежат на националните органи на власт и управление и се уреждат в тяхното вътрешно законодателство. Освен това страните по споразумението признават, че е необходимо да полагат усилия за създаване на условия за улесняване на достъпа до генетични ресурси с цел екологосъобразно ползване и да не налагат ограничения, които влизат в противоречие с целите на КБР, както и че за достъпа до генетични ресурси е необходимо предварително обосновано съгласие от всяка страна по споразумението, която предоставя такива ресурси, освен ако тя не е установила друго. Страните по споразумението предприемат подходящи мерки в съответствие с КБР с цел поделение със страната по споразумението, предоставяща генетичните ресурси, по справедлив и равноправен начин и при взаимно договорени условия, на резултатите от научните изследвания и разработките и на ползите, произтичащи от експлоатацията на тези ресурси с търговски и други цели.

6. Страните по споразумението се стремят да укрепват и разширяват капацитета на националните институции, отговорни за опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие, чрез инструментариум като укрепване на капацитета и техническа помощ.

ЧЛЕН 273

Търговия с горски продукти

С цел насърчаване на устойчивото управление на горските ресурси страните по споразумението признават, че е от значение да са налице практики, които, в съответствие с вътрешното законодателство и процедури, подобряват управлението и правоприлагането на законодателството в областта на горите и насърчават търговията с горски продукти, произхождащи от законни и устойчиви източници, което може да включва следните практики:

- а) ефективното прилагане и използване на CITES по отношение на видове за добив на дървесина, за които може да бъде установено, че са застрашени в съответствие с критериите и в рамките на тази конвенция;
- б) разработването на системи и механизми, които позволяват удостоверяване на законния произход на продуктите от дървесина по цялата търговска верига;

- в) популяризиране на доброволни механизми за сертифициране на горски масиви, които са признати на международните пазари;
- г) прозрачност и популяризиране на държавното участие в управлението на горските ресурси за производство на дървесина; и
- д) укрепване на механизмите за контрол върху производството на дървесина, включително чрез независими институции за надзор, в съответствие със законовата рамка на всяка страна.

ЧЛЕН 274

Търговия с рибни продукти

1. Страните по споразумението признават необходимостта от опазване и управление на рибните ресурси по рационален и отговорен начин с цел гарантиране на тяхната устойчивост.
2. Страните по споразумението признават необходимостта от сътрудничество в контекста на регионалните организации за управление на рибарството (наричани по-нататък „РОУР“), в които те членуват, за целите на:
 - а) преразглеждането и регулирането на риболовния капацитет по отношение на рибните ресурси, включително засегнатите от свръхулова, за да се гарантира, че риболовните практики са пропорционални на наличните риболовни възможности;

- б) приемането на ефективни инструменти за наблюдение и контрол, като схеми за делегиране на наблюдатели, схеми за наблюдение на плавателни съдове, контрол при претоварване на стоки и държавен пристанищен контрол, за да се гарантира пълно съответствие с приложимите мерки за опазване;
- в) предприемането на действия за борба с незаконния, недеklarиран и нерегламентиран („ННН“) риболов; за тази цел страните се договарят да гарантират, че плаващите под техен флаг плавателни съдове осъществяват риболовна дейност в съответствие с приетите в рамките на РОУР правила, и да санкционират плавателните съдове съгласно своето национално законодателство в случай на нарушение на упоменатите правила.

ЧЛЕН 275

Изменение на климата

1. Като вземат предвид Рамковата конвенция на Организацията на обединените нации по изменение на климата (наричана по-нататък „РКООНИК“) и Протокола от Киото, страните по споразумението признават, че изменението на климата е общозначим и глобален проблем, който налага възможно най-широко сътрудничество между всички държави и тяхното участие в ефективна и целесъобразна международна ответна реакция за благото на настоящото и на бъдещите поколения на човечеството.

2. Страните по споразумението са твърдо решени да повишат своите усилия във връзка с изменението на климата, в рамките на които развитите страни имат водеща роля, включително чрез насърчаването на вътрешни политики и подходящи международни инициативи за смекчаване и приспособяване към измененията на климата, основани на принципа на справедливостта и съобразени с техните общи, но диференцирани отговорности и съответни възможности, както и с техните социални и икономически условия, по-специално като се отчитат нуждите, обстоятелствата и високата степен на уязвимост спрямо неблагоприятните въздействия на изменението на климата върху тези страни по споразумението, които са развиващи се държави.

3. Страните по споразумението признават също, че последиците от изменението на климата могат да се отразят на настоящото и бъдещото им развитие и поради това подчертават значението на увеличаването и подкрепата на усилията за приспособяване, особено в тези страни по споразумението, които са развиващи се държави.

4. Като имат предвид глобалната цел за бърз преход към нисковъглеродни икономики, страните по споразумението ще насърчават устойчивото използване на природни ресурси и ще насърчават мерките в областта на търговията и инвестициите, които подпомагат и улесняват достъпа до, разпространението и използването на най-добрите налични технологии за чисто производство и потребление на енергия и за смекчаване на и приспособяване към изменението на климата.

5. Страните по споразумението се договарят да разгледат възможността за действия, допринасящи за постигането на целите за смекчаване на и приспособяване към изменението на климата посредством техните политики в областта на търговията и инвестициите, *inter alia* чрез:

- а) улесняване на отстраняването на пречките пред търговията и инвестициите по отношение на достъпа до стоки, услуги и технологии, които могат да допринесат за смекчаването или приспособяването, както и по отношение на новаторските постижения, разработването и разпространението на такива стоки и услуги, като се отчита положението на развиващите се държави.

- б) насърчаване на мерки за енергийна ефективност и енергия от възобновяеми източници, които съответстват на екологичните и икономическите нужди и свеждат до минимум техническите пречки пред търговията.

ЧЛЕН 276

Работници мигранти

Страните по споразумението осъзнават важността на насърчаването на равното третиране по отношение на условията на труд с оглед премахването на всяка свързана с тях дискриминация по отношение на работниците, в това число законно наетите работници мигранти на техните територии.

ЧЛЕН 277

Запазване на равнищата на закрила

1. Никоя от страните по споразумението няма право да насърчава търговията или инвестициите посредством намаляване на равнищата на закрила, предоставени в нейното законодателство в областта на околната среда и в нейното трудово законодателство. В съответствие с това никоя от страните по споразумението няма право да се отказва от прилагането или по друг начин да дерогира своето законодателство в областта на околната среда и своето трудово законодателство по начин, който намалява предоставената в нея закрила, за да насърчава търговията или инвестициите.

2. Страните по споразумението са длъжни да прилагат ефективно своето законодателство в областта на околната среда и своето трудово законодателство, като не допускат посредством постоянни или периодични действия или бездействия да се засягат търговията или инвестициите между тях.
3. Страните по споразумението признават правото на всяка страна да упражнява право на преценка в разумни граници по отношение на решенията относно разпределянето на ресурси, свързани с разследването, контрола и прилагането на националните разпоредби и стандарти в трудовото законодателство и в областта на околната среда, като същевременно не накърнява изпълнението на поетите по настоящия дял задължения.
4. Някоя от разпоредбите на настоящия дял не може се тълкува като предоставяща правомощия на органите на някоя от страните по споразумението да предприемат действия по прилагане на трудовото законодателство и законодателството в областта на околната среда на територията на другата страна по споразумението.

ЧЛЕН 278

Научни данни

Страните по споразумението признават, че при изготвянето и прилагането на мерки, насочени към опазването на околната среда и общественото здраве, които засягат търговията между страните, е от значение да се взимат предвид научните и технически данни и съответните международни стандарти, насоки или препоръки, като същевременно признават, че когато е налице опасност от сериозни или непоправими вреди, липсата на пълна научна сигурност не може да се използва като основание за отлагане на защитни мерки⁸¹.

⁸¹ Перу тълкува настоящия член в контекста на принцип 15 от Декларацията от Рио де Жанейро относно околната среда и развитието.

ЧЛЕН 279

Преглед на въздействието на устойчивостта

Всяка страна по споразумението се ангажира да извършва преглед, наблюдение и оценка на въздействието от изпълнението на настоящото споразумение върху трудовата заетост и околната среда, както сметне за целесъобразно, посредством съответните си национални процедури и процедури на участие.

ЧЛЕН 280

Институционални механизми и механизми за наблюдение

1. Всяка страна по споразумението определя служба в рамките на своята администрация, която изпълнява функцията на звено за контакт с останалите страни по споразумението за целите на прилагането на свързаните с търговията аспекти на устойчивото развитие и се занимава с всички въпроси и комуникации, които могат да възникнат във връзка с настоящия дял.
2. Страните по споразумението създават Подкомитет по търговията и устойчивото развитие. Подкомитетът по търговията и устойчивото развитие е съставен от представители на високо равнище от администрациите на всяка страна по споразумението, отговарящи за въпросите на търговията, трудовата заетост и околната среда.

3. Без да се засягат разпоредбите на параграф 2, Подкомитетът по търговията и устойчивото развитие провежда заседания, в които участват само ЕС страната по споразумението и една от андските държави, подписали настоящото споразумение, когато разглежданият въпрос е свързан изключително с двустранните отношения между ЕС страната по споразумението и тази андска държава, подписала настоящото споразумение, включително по въпроси, разглеждани в рамките на правителствените консултации, предвидени по член 283, и експертната група, създадена по реда на член 284.

4. Подкомитетът по търговията и устойчивото развитие провежда заседания през първата година след датата на влизане в сила на настоящото споразумение, а при необходимост и след това, за да наблюдава прилагането на настоящия дял, включително и дейностите по сътрудничество, посочени в член 286, и за да обсъжда въпроси от взаимен интерес във връзка с настоящия дял. Подкомитетът приема свой процедурен правилник и приема решения с консенсус.

5. Дейността на Подкомитета по търговията и устойчивото развитие се основава на диалог, ефективно сътрудничество, задълбочаване на ангажиментите и инициативите в обхвата на настоящия дял и на търсене на взаимно приемливи решения за всички трудности, които могат да възникнат.

6. Функциите на Подкомитета по търговията и устойчивото развитие са следните:

- а) дейност по наблюдение във връзка с настоящия дял и набелязване на действия за постигане на целите на устойчивото развитие;

- б) внасяне в Комитета по търговия, когато бъде счетено за целесъобразно, на препоръки за правилното прилагане и за най-ефективно използване на настоящия дял;
- в) набелязване на области на сътрудничество и контрол на ефективното прилагане на сътрудничеството, без да се засягат разпоредбите на член 326;
- г) подлагане на оценка, когато бъде счетено за целесъобразно, на въздействието от прилагането на настоящото споразумение върху трудовата заетост и околната среда; и
- д) разрешаване на всички други въпроси от приложното поле на настоящия дял, без да се засягат механизмите, установени в членове 283, 284 и 285.

7. Подкомитетът по търговията и устойчивото развитие насърчава прозрачността и участието на обществеността в своята работа. Поради това решенията на този подкомитет, както и всички доклади по въпроси, свързани с прилагането на настоящия дял, които той може да изготви, се оповестяват публично, освен ако подкомитетът не реши друго. В допълнение към това подкомитетът открито приема и разглежда бележките, коментарите и становищата на обществеността по свързани с настоящия дял въпроси.

ЧЛЕН 281

Вътрешни механизми

Всяка от страните по споразумението се консултира с вътрешните комитети или групи по въпросите на заетостта, околната среда или устойчивото развитие или създава такива комитети или групи, когато те не съществуват. Тези комитети или групи могат да представят становища и да отправят препоръки относно прилагането на настоящия дял, в това число по собствена инициатива, чрез съответните вътрешни канали на страните. Процедурите за създаването или консултирането с такива комитети или групи, в които трябва да има балансирано участие на представителни организации в горепосочените области, са в съответствие с вътрешното законодателство.

ЧЛЕН 282

Диалог с гражданското общество

1. При спазване на член 280, параграф 3 Подкомитетът по търговията и устойчивото развитие свиква веднъж годишно, освен ако страните по споразумението договорят друго, заседание с организации на гражданското общество и широката общественост с цел провеждане на диалог по въпросите, свързани с прилагането на настоящия дял. Страните по споразумението се договарят относно реда, по който се провеждат такива заседания с представители на гражданското общество, не по-късно от една година след влизането в сила на настоящото споразумение.

2. С цел насърчаване на балансираното представителство на съответните интереси страните по споразумението осигуряват възможност за участие в заседанията на всички заинтересовани лица в областите, определени в член 281. Обобщенията от тези заседания се правят обществено достояние.

ЧЛЕН 283

Консултации на правителствено равнище⁸²

1. Страна по споразумението може да поиска консултации с друга страна по споразумението по всеки въпрос от взаимен интерес, който възникне по настоящия дял, като подаде писмено искане за това в звеното за контакт на другата страна по споразумението. Страната, към която е отправено искането, отговаря незабавно.
2. Участващите в консултациите страни по споразумението полагат максимални усилия за постигане на взаимно приемливо решение по въпроса посредством диалог и консултации. Когато е целесъобразно и участващите в консултациите страни по споразумението постигнат съгласие за това, те търсят информация или становища от всяко лице, организация или орган, които могат да допринесат за проучването на разглеждания въпрос, в това число международни организации или органи по споразуменията, посочени в членове 269 и 270.

⁸² Страните по споразумението, които участват в консултациите на правителствено равнище, предвидени в настоящия дял (наричани по-нататък „участваща в консултациите страна“ или „участващи в консултациите страни“) са, от една страна, Европейският съюз, а от друга страна, андска държава, подписала настоящото споразумение. Андска държава, подписала настоящото споразумение, не може да поиска консултации с друга андска държава, подписала настоящото споразумение.

3. Ако участваща в консултациите страна по споразумението счита, че е необходимо допълнително обсъждане на въпросите, тя може да поиска свикване на Подкомитета по търговията и устойчивото развитие за разглеждане на въпроса чрез внасяне на писмено искане в звеното за контакт на другата участваща в консултациите страна по споразумението. Подкомитетът по търговията и устойчивото развитие се свиква своевременно и полага усилия да постигне съгласие за решение по въпроса. Освен ако подкомитетът не реши друго, неговите заключения се оповестяват публично.

4. Подкомитетът по търговията и устойчивото развитие периодично публикува доклади, в които се излагат резултатите от проведените процедури по консултации, а когато сметне за целесъобразно — доклади относно текущи консултации.

ЧЛЕН 284

Експертна група

1. Освен ако участващите в консултациите страни по споразумението договорят друго, една от участващите в консултациите страни по споразумението може след изтичането на 90 дни от подаването на искането за консултации да поиска да бъде сформирана експертна група за разглеждането на въпроса, който не е разрешен по задоволителен начин посредством консултациите на правителствено равнище по реда на член 283.

2. Експертната група, подбрана в съответствие с процедурите, определени в параграфи 3 и 4, установява дали дадена страна по споразумението е изпълнила задълженията си съгласно настоящия дял.

3. Към датата на влизане в сила на настоящото споразумение страните по него предоставят на Комитета по търговията списък на най-малко 15 лица с експертни познания по въпросите от обхвата на настоящия дял, най-малко пет от които не са граждани на нито една от страните по споразумението и които трябва да бъдат на разположение да изпълняват функциите на председател на експертната група. Този списък се утвърждава на първото заседание на Комитета по търговията. Експертите са независими и не приемат указания от нито една от страните.

4. Всяка страна по споразумението, която е страна по процедурата,⁸³ избира един експерт от списъка на експерти в срок от 30 дни след получаването на искане за сформирание на експертна група. Когато сметнат за необходимо, страните по споразумението, които са страна по процедурата, могат да се договорят да изберат за членове на експертната група експерти, които не са включени в списъка. Ако страна по споразумението, която е страна по процедурата, не избере свой експерт в посочения срок, другата страна по споразумението, която е страна по процедурата, избира от списъка на експерти гражданин на страната по споразумението, която не е избрала експерт. Двата избрани експерти постигат съгласие за председателя, който не може да бъде гражданин на страна по споразумението, която е страна по процедурата. Ако не бъде постигнато съгласие, председателят се избира с жребий. Експертната група се сформира в срок от 40 дни от датата на получаване на искането за нейното сформирание.

⁸³ Под „страна по споразумението, която е страна по процедурата“ се разбира участваща в консултациите страна по споразумението, която участва в процедура пред експертна група.

5. Страните по споразумението, които са страни по процедурата, по споразумението могат да представят изложения пред експертната група. Експертната група може да поиска и да получи писмени изявления или всякаква друга информация от организациите, институциите и лицата, разполагащи с информация, която е от значение, или със специализирани познания, включително писмени изявления или данни от съответните международни организации и органи, по въпроси, засягащи международните конвенции и споразумения, посочени в членове 269 и 270.

6. Към датата на влизането в сила на настоящото споразумение страните по него внасят в Комитета по търговията процедурен правилник на експертната група, който той приема на своето първо заседание.

ЧЛЕН 285

Доклад на експертната група⁸⁴

1. В срок от 60 дни след избора на последния експерт експертната група представя на страните по споразумението, които са страни по процедурата, първоначален доклад, съдържащ нейните предварителни заключения по въпроса. Страните по споразумението, които са страни по процедурата, могат да представят на експертната група писмени коментари по първоначалния доклад в срок от 15 дни след представянето му. След като разгледа писмените коментари, експертната група може да преразгледа първоначалния доклад. В окончателния доклад на експертната група се разглеждат всички доводи, представени от страните по споразумението, които са страни по процедурата, в техните писмени коментари.

⁸⁴ При издаване на своите препоръки експертната група взема предвид многостранния контекст на задълженията, произтичащи от споразуменията и конвенциите, посочени в членове 269 и 270.

2. Експертната група представя на страните по споразумението, които са страни по процедурата, своя окончателен доклад, включително своите препоръки, в срок до 45 дни след датата, на която е представен първоначалният доклад съгласно параграф 1. Страните по споразумението, които са страни по процедурата, оповестяват нероверителната версия на окончателния доклад в срок от 15 дни от издаването му.
3. Страните по споразумението, които са страни по процедурата, могат да договорят удължаване на сроковете в параграфи 1 и 2.
4. Съответната страна по споразумението, която е страна по процедурата, информира Подкомитета по търговията и устойчивото развитие за своите намерения във връзка с препоръките на експертната група, като представя и план за действие за изпълнение на препоръките. Подкомитетът по търговията и устойчивото развитие наблюдава прилагането на мерките, които тази страна е определила.
5. По отношение на настоящия дял не се прилагат разпоредбите на дял XII (Уреждане на спорове).

ЧЛЕН 286

Сътрудничество в областта на търговията и устойчивото развитие

Като вземат предвид подхода на сътрудничество по настоящия дял, както и разпоредбите на дял XIII (Техническа помощ и изграждане на търговски капацитет), страните по споразумението признават значението на дейностите по сътрудничество, които допринасят за прилагането и по-успешното използване на настоящия дял, и по-специално за подобряването на политиките и практиките, свързани със закрилата на трудовата заетост и опазването на околната среда, предвидени в неговите разпоредби. Тези дейности по сътрудничество трябва да обхващат дейностите в области от взаимен интерес, като например:

- а) дейности, свързани с оценката на въздействието на настоящото споразумение върху околната среда и трудовата заетост, включително дейности, насочени към усъвършенстване на методологията и показателите за такава оценка;
- б) дейности, свързани с разследвания, наблюдение и ефективно прилагане на основните конвенции на МОТ и на многостранните споразумения в областта на околната среда, включително свързани с търговията аспекти;
- в) проучвания, свързани с равнищата и стандартите за закрила на заетостта и опазване на околната среда и механизмите за наблюдение на тези равнища;
- г) дейности, свързани с приспособяване към и смекчаване на изменението на климата, в това число дейности, свързани с намаляване на емисиите от обезлесяване и деградация на горите („НЕОДГ“);

- д) дейности, свързани с международния режим за изменението на климата, които са от значение за търговията, в това число търговски и инвестиционни дейности, за подпомагане постигането на целите на РКООНИК;
- е) дейности, свързани с опазване и устойчиво използване на биологичното разнообразие, разгледани в настоящия дял;
- ж) дейности, свързани с установяването на законния произход на горските продукти, доброволни схеми за сертифициране на горски стопанства и проследимост на различни продукти на горското стопанство;
- з) дейности за насърчаване на добрите практики за устойчиво управление на горите;
- и) дейности, свързани с търговия на рибни продукти, разгледани в настоящия дял;
- й) обмен на информация и опит, свързани с насърчаването и прилагането на добри практики в областта на корпоративната социална отговорност; и
- к) дейности по отношение на свързаните с търговията аспекти на Програмата за достойни условия на труд на МОТ, в това число на взаимоотношенията между търговията и продуктивната трудова заетост, основните трудови стандарти, социалната закрила и социалния диалог.

ДЯЛ X

ПРОЗРАЧНОСТ И АДМИНИСТРАТИВНИ ПРОИЗВОДСТВА

ЧЛЕН 287

Сътрудничество за насърчаване на прозрачността

Страните по споразумението си сътрудничат в рамките на съответните двустранни и многостранни форуми с оглед повишаване на прозрачността по свързани с търговията въпроси.

ЧЛЕН 288

Публикуване

1. Всяка страна по споразумението гарантира, че нейните мерки с общо приложение, в това число законови и подзаконови разпоредби, съдебни решения, процедури и административни актове, отнасящи се до някой от попадащите в обхвата на настоящото споразумение въпроси, се публикуват своевременно или се оповестяват в леснодостъпна форма за заинтересованите лица по друг начин, така че същите да имат възможност да се запознаят с тях.

2. Всяка страна по споразумението предоставя, в максималната възможна степен, възможности за заинтересованите лица да представят коментарите си по всеки предлагат законов или подзаконов акт, административна заповед с общо приложение, свързани с всяка попадаща в обхвата на настоящото споразумение област, и разглежда такива коментари, при условие че те са от значение.

3. Информацията, посочена в параграф 1 от настоящия член, се счита за предоставена от страна по споразумението, когато информацията е била оповестена чрез подходящо уведомление до СТО или когато информацията е била оповестена на официалния, общодостъпен и безплатен уебсайт на съответната страна по споразумението.

ЧЛЕН 289

Поверителна информация

Никоя от разпоредбите в настоящото споразумение не представлява изискване към която и да е страна по споразумението да предоставя поверителна информация, чието разгласяване би попречило на правоприлагането или по друг начин би противоречало на обществен интерес или би накърнило законни търговски интереси на отделни публични или частни предприятия.

ЧЛЕН 290

Обмен на информация

1. По искане на друга страна по споразумението и в законово допустимата степен страна по споразумението, чрез своя координатор на споразумението, предоставя информация и отговаря своевременно на всяко запитване във връзка с която и да било област, която може съществено да засегне настоящото споразумение.
2. Съгласно настоящото споразумение, когато страна по него предоставя информация, която е определила като поверителна, на друга страна по споразумението, последната третира информацията като поверителна.
3. По искане на дадена страна по споразумението координаторът на споразумението на другата страна по споразумението посочва службата или служителя, компетентен по всеки въпрос, свързан с прилагането на настоящото споразумение, и предоставя необходимото съдействие за улесняване на комуникацията с направилата искането страна по споразумението.

ЧЛЕН 291

Административни производства

Всяка от страните по споразумението управлява по съгласуван, безпристрастен и разумен начин всички мерки с общо приложение, посочени в член 288, параграф 1. За тази цел при прилагането на тези мерки по отношение на конкретни лица, стоки, услуги и предприятия от друга страна по споразумението в определени случаи всяка страна по споразумението:

- а) когато е възможно и в съответствие с вътрешното си законодателство уведомява в разумен срок лицата, които са пряко засегнати от дадено производство, за датата на неговото започване, като посочва и естеството на производството и правното основание за неговото започване, както и общо изложение на всички спорни въпроси;
- б) гарантира, че на такива лица се предоставя разумна възможност да изтъкват факти и доводи в подкрепа на своите позиции преди предприемането на каквото и да било окончателно административно действие, когато времето, естеството на производството и общественият интерес позволяват това; и
- в) гарантира, че нейните производства се основават на вътрешното законодателство и са в съответствие с него.

ЧЛЕН 292

Контрол и обжалване

1. Всяка от страните по споразумението създава или поддържа общи, квази-съдебни или административни съдилища или производства за целите на своевременното преразглеждане и, когато е налице основание за това, за поправяне на окончателно административно действие, засягащо свързани с търговията въпроси в обхвата на настоящото споразумение. Тези съдилища или производства са независими от службата или органа, оправомощени да извършват административното правоприлагане, а лицата, които отговарят за тях, са безпристрастни и нямат съществен интерес от изхода на производството.
2. Всяка от страните по споразумението гарантира, че във всички такива съдилища или в рамките на такива производства на страните по тях е предоставено правото на:
 - а) разумна възможност да поддържат или защитават своите съответни позиции; и
 - б) решение, основано на доказателства и представените материали по преписката, или, ако това се изисква съгласно нейното вътрешно право, на събраните от административния орган материали.
3. Всяка от страните по споразумението гарантира, че службата или органа, от чиято компетентност е спорното административно действие, прилага решението и съобразява практиката си с него, освен ако то подлежи на обжалване или на последващ контрол съобразно вътрешното законодателство.

ЧЛЕН 293

Прозрачност в областта на субсидиите

1. За целите на настоящото споразумение субсидия, свързана с търговията със стоки, е мярка, попадаща в обхвата на определението по член 1.1 от Споразумението за субсидиите, и е специфична мярка по смисъла на член 2 от настоящото споразумение.
2. Всяка от страните по споразумението гарантира прозрачност в областта на субсидиите, свързани с търговията със стоки. Две години след влизането в сила на настоящото споразумение всяка от страните по него ще започне да представя на другите страни, на всеки две години, доклад относно правното основание, формата, размера или бюджета и, по възможност, получателя на субсидиите, предоставяни от нейното правителство или от публичен орган. Този доклад се счита за представен, ако съответната информация е оповестена от страна по споразумението или от нейно име на общодостъпен интернет уебсайт. При обмена на информация страните по споразумението вземат предвид изискванията за опазване на професионалната и търговската тайна.
3. Комитетът по търговията прави периодичен преглед на постигнатия от всяка от страните по споразумението напредък по прилагането на настоящия член.
4. Разпоредбите на настоящия член не засягат правата на страните по споразумението да прилагат средства за търговска защита или да предприемат действие за уреждане на спорове или друго подходящо действие срещу субсидия, предоставена от другата страна по споразумението, съгласно съответните разпоредби на СТО.

5. Страните по споразумението се договарят да обменят информация по искане на която и да е от тях по въпроси във връзка със субсидиите, свързани с търговията с услуги, и да осъществят първия обмен на становища по тези въпроси една година след влизането в сила на настоящото споразумение.

6. Разпоредбите на дял XII (Уреждане на спорове) не се прилагат по отношение на настоящия член.

ЧЛЕН 294

Специални правила

Разпоредбите на настоящия дял се прилагат, без да се засягат специалните правила, предвидени в други дялове на настоящото споразумение.

ДЯЛ XI

ОБЩИ ИЗКЛЮЧЕНИЯ

ЧЛЕН 295

Изключение, свързано със сигурността

1. Някоя от разпоредбите в настоящото споразумение не може да тълкува като:
 - а) изискване към някоя от страните по споразумението да предоставя или да осигурява достъп до каквато и да било информация, чието разгласяване според нея противоречи на нейните съществени интереси в областта на сигурността; или
 - б) пречка за някоя от страните по споразумението да предприеме каквато и да било мярка, която тя счита за необходима за защита на свои съществени интереси в областта на сигурността:
 - i) във връзка с държавни поръчки, които са абсолютно необходими за целите на националната сигурност или на националната отбрана;
 - ii) във връзка с материали за ядрено делене и за ядрен синтез или материали, от които те се получават;

- iii) във връзка с производството, държавните поръчки или търговията с оръжие, боеприпаси и военно оборудване или с доставката на услуги или обекти, които се осъществяват с пряката или косвена цел за снабдяване на военен обект;
 - iv) предприета във време на война или при друго извънредно обстоятелство в международните отношения; или
 - в) пречка за някоя от страните по споразумението да предприема каквато и да било мярка по изпълнение на поети от нея задължения по поддържане или възстановяване на международния мир и сигурност.
2. Комитетът по търговията трябва да бъде уведомяван възможно най-подробно за всяка мярка, предприета от страна по споразумението по реда на параграф 1, букви б) и в), както и за нейното прекратяване.

ЧЛЕН 296

Данъчна политика

1. Настоящото споразумение се прилага за мерки в областта на данъчната политика само доколкото това е необходимо за привеждане в действие на неговите разпоредби.

2. Някои от разпоредбите в настоящото споразумение не засяга правата и задълженията на страните по него по каквато и да било данъчна спогодба⁸⁵ между държава-членка на Европейския съюз и андска държава, подписала настоящото споразумение. В случай на несъответствие между настоящото споразумение и такава спогодба, спогодбата има предимство в обхвата на несъответствието. В случаите на данъчни спогодби между държава-членка на Европейския съюз и андска държава, подписала настоящото споразумение, компетентните органи по тази спогодба притежават изключителната компетентност да установяват наличието на несъответствия между настоящото споразумение и спогодбата.

3. Някои от разпоредбите в настоящото споразумение не може да се тълкува като пречка за страна по споразумението да приема или прилага мерки, които:

- а) целят осигуряване на ефективното и справедливо облагане и събиране на преки данъци;
- б) при прилагането на съответните разпоредби на вътрешното данъчно законодателство, в това число на разпоредбите, чиято цел е да се гарантира облагането с мита и тяхното събиране, правят разграничение между данъкоплатци, които не се намират в еднакво положение особено с оглед на мястото им на пребиваване/установяване или с оглед на мястото, в което е инвестиран капиталът им;
- в) имат за цел предотвратяване на избягването на данъчно облагане или на укриването на данъци в съответствие с данъчните разпоредби на спогодбите за избягване на двойното данъчно облагане или други данъчни споразумения или национално данъчно законодателство; или

⁸⁵ За целите на настоящия член под „данъчна спогодба“ се разбира спогодба за избягване на двойното данъчно облагане или друго международно данъчно споразумение или договореност.

г) са в несъответствие с което и да е задължение за НОН, установено в настоящото споразумение, при условие че разликата в третирането се дължи на данъчна спогодба.

4. Данъчните термини или понятия, за които настоящото споразумение не съдържа определения, са установени в съответствие с данъчните определения и понятията, или еквивалентни или подобни определения и понятия съгласно националното право на страната, предприемаща мярката.

ЧЛЕН 297

Платежен баланс

1. Ако страна по споразумението изпитва сериозни затруднения, свързани с платежния баланс или с външната финансова позиция, или е изправена пред опасност от настъпването на такива, тя може да предприеме или да поддържа ограничителни мерки по отношение на търговията със стоки и услуги и по отношение на правото на установяване, в това число върху плащания или преводи свързани с такива сделки.

2. Всички ограничителни мерки, приети или поддържани съгласно параграф 1, са недискриминационни, с ограничен срок на действие, не надхвърлят необходимото за справяне със ситуацията, свързана с платежния баланс, отговарят на условията, установени в споразуменията за СТО, и са в съответствие с Учредителния договор на Международния валутен фонд, в зависимост от случая⁸⁶.

⁸⁶ Установените в Споразумението за СТО условията, към които настоящия член препраща, се считат за приложими, *mutatis mutandis*, към мерки за регулиране на платежния баланс по отношение на правото на установяване в сектори, различни от секторите на услугите.

3. Страните по споразумението полагат усилия да избягват налагането на ограничителните мерки, посочени в параграф 1. В случай на въвеждане или внасяне на изменения в такива мерки от страна по споразумението, тази страна своевременно уведомява останалите страни по споразумението за тях и представя във възможно най-кратък срок график за тяхното премахване.

4. В рамките на Комитета по търговията своевременно се провеждат консултации. В рамките на тези консултации се подлага на оценка ситуацията с платежния баланс на страната по споразумението, която приема или поддържа ограничителни мерки по настоящия член, както и самите мерки, като се отчитат, *inter alia*, фактори като:

- а) естеството и степента на затрудненията по платежния баланс и външната финансова позиция;
- б) външната икономическа и търговска конюнктура; и
- в) други възможни корективни мерки.

По време на консултациите се разглежда съответствието на всяка ограничителна мярка с параграфи 2 и 3. Всички констатации за статистически и други факти, представени от Международния валутен фонд, отнасящи се до валутен обмен, парични резерви и платежен баланс, се приемат, а заключенията се основават на оценката на Международния валутен фонд за платежния баланс и външната финансова позиция на страната по споразумението, която въвежда мерките.

ДЯЛ XII

УРЕЖДАНЕ НА СПОРОВЕ

ГЛАВА 1

ЦЕЛИ, ПРИЛОЖНО ПОЛЕ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

ЧЛЕН 298

Цел

Целта на настоящия дял е предотвратяване и уреждане на всички спорове между страните по споразумението във връзка с тълкуването и прилагането на настоящото споразумение и — когато е възможно — постигането на взаимно приемливо решение по всеки въпрос, който може да засегне функционирането му. В случаите, когато не е възможно решение по взаимно съгласие, първостепенната цел на настоящия дял по принцип е да се гарантира отмяната на съответните мерки, ако е установено, че същите са в несъответствие с разпоредбите на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 299

Приложно поле

1. Освен в случаите, когато в настоящото споразумение е предвидено друго, разпоредбите на настоящия дял се прилагат по отношение на всеки спор във връзка с тълкуването и прилагането на споразумението, по-специално когато една от страните счита, че дадена мярка, предприета от друга страна, е или може да бъде в несъответствие с нейните задължения по настоящото споразумение.
2. Разпоредбите на настоящия дял не се прилагат за спорове между андските държави, подписали настоящото споразумение.

ЧЛЕН 300

Определения

За целите на настоящия дял „страна по спора“ или „страна по спор“ и „страни по спора“ или „страни по спор“ са страна или страни по настоящото споразумение, които са страна или страни по процедура за уреждане на спорове съгласно настоящия дял.

ГЛАВА 2

КОНСУЛТАЦИИ

ЧЛЕН 301

Консултации

1. Страните по споразумението полагат усилия да уреждат всеки спор във връзка с някой от въпросите, посочени в член 299, като започват добросъвестни консултации с цел постигането на решение по взаимно съгласие.
2. Страна по споразумението може да поиска започване на консултации чрез писмено искане до другата страна по споразумението, с копие до Комитета по търговията, като посочи спорната мярка и правното основание за оспорването.
3. Страната по споразумението, до която е отправено искане, отговаря на искането за консултации, с копие до Комитета по търговията, в срок от 10 дни след получаването на такова искане. В неотложни случаи този срок е пет дни.
4. Страните по спора могат да се споразумеят да не предприемат консултации по реда на настоящия член и да преминат направо към арбитражната процедура по реда на член 302. За такова решение Комитетът по търговията се уведомява писмено, не по-късно от пет дни преди подаването на искане за създаването на арбитражен комитет.

5. Освен когато участващите в консултациите страни по споразумението се договорят за друго, консултациите се провеждат и се считат за приключени в срок до 30 дни след датата на получаване на искането от страната по споразумението, към която е то е отправено, и се провеждат на нейната територия. По съгласие на страните по спора консултациите могат да се провеждат с всякакви налични технологични средства. Консултациите и цялата информация, разгласена в хода на процедурата, са поверителни.
6. В неотложни случаи, включително такива, които са свързани с бързоразвалящи се стоки или стоки или услуги, които бързо губят своята търговска стойност, като някои сезонни стоки или услуги, консултациите започват в рамките на 15 дни от датата на получаване на искането от страната по споразумението, към която то е отправено, и се считат за приключени след изтичането на тези 15 дни.
7. В хода на консултациите всяка от участващите в тях страни по споразумението посочва достатъчно фактически данни, за да даде възможност за цялостно разглеждане на начина, по който действащата или предложената мярка или всеки друг въпрос биха могли да засегнат функционирането и прилагането на настоящото споразумение.
8. В хода на консултациите съгласно настоящия член всяка от участващите в тях страни по споразумението осигурява участието на служители от своите компетентни държавни органи със съответните познания по въпроса, който е предмет на консултациите.

9. Освен ако участващите в консултациите страни по споразумението договорят друго, когато даден спор е бил предмет на консултации в рамките на подкомитет, създаден съгласно настоящото споразумение, такива консултации могат да заменят консултациите по реда на настоящия член, при условие че разглежданата мярка и правното основание за нейното оспорване са надлежно изяснени в хода на консултациите. Освен ако участващите в консултациите страни по споразумението договорят друго, проведените в рамките на подкомитета консултации се считат за приключени в срок до 30 дни след датата на получаване на искането за консултации от страната по споразумението, към която то е отправено.

10. В срок от пет дни след датата на получаване на искането за консултации страна по споразумението, която не е участваща в консултациите страна, но има интерес към въпроса, предмет на консултации, може да направи писмено искане до участващите в консултациите страни по споразумението, с копие до Комитета по търговия, за участие в консултациите. При условие че никоя от участващите в консултациите страни по споразумението не отхвърли това искане, тази страна по споразумението може да участва като трета страна в съответствие с процедурния правилник, предвиден по член 315 (наричан по-нататък „процедурен правилник“).

ГЛАВА 3

ПРОЦЕДУРИ ЗА УРЕЖДАНЕ НА СПОРОВЕ

ЧЛЕН 302

Започване на арбитражно производство

1. Оспорващата страна по споразумението може да поиска създаването на арбитражен комитет, ако:
 - а) ответната страна по споразумението не отговори на искането за консултации по реда на член 301, параграф 3;
 - б) не са проведени консултации в срока по член 301, параграф 5 или 6, в зависимост от случая;
 - в) участващите в консултациите страни по споразумението не са уредили спора посредством консултации; или
 - г) страните по споразумението, които са страни по спора, са се споразумели да не участват в консултации по реда на член 301, параграф 4.

2. Искането за създаване на арбитражен комитет се отправя писмено до ответната страна по споразумението и до Комитета по търговия. Оспорващата страна по споразумението посочва в своето искане конкретната спорна мярка и обяснява защо тази мярка представлява нарушение на разпоредбите на настоящото споразумение по начин, от който са видни правните основания за оспорването.
3. Страна по споразумението не може да поиска създаването на арбитражен комитет за разглеждане на предлагана мярка.
4. В срок от 10 дни след датата на получаване на искането за създаване на арбитражен комитет страна по споразумението, която не е страна по спора, но която има съществен интерес по него, може да подаде писмен искане до страните по спора, с копие до Комитета по търговия, за участие в арбитражната процедура. Тази страна по споразумението може да участва като трета страна в съответствие с процедурния правилник.

ЧЛЕН 303

Сформиране на арбитражния комитет

1. Арбитражният комитет се състои от трима арбитри.

2. В срок от 12 дни след датата на получаване на искането за сформирание на арбитражен комитет от ответната страна по споразумението, всяка страна по спора може да назначи арбитър измежду кандидатите, които някоя от страните по споразумението е предложила да бъдат включени в списъка, изготвен съгласно член 304. Ако някоя от страните по спора не назначи свой арбитър, по искане на другата страна по спора арбитърът се избира с жребий от председателя на Комитета по търговията или негов/неин представител измежду кандидатите, които тази страна по спора е предложила да бъдат включени в списъка на арбитрите.

3. Ако страните по спора не постигнат съгласие относно председателя на арбитражния комитет в рамките на срока, определен в параграф 2, и по искане на която и да било от страните по спора, председателят на Комитета по търговията или негов/неин представител избира с жребий такъв председател измежду кандидатите, подбрани за тази цел в списъка на арбитрите.

4. Председателят на Комитета по търговията или негов/неин представител избира арбитрите с жребий от списъка по реда на член 304 в срок от пет дни след датата на получаване на искането, направено в съответствие с параграфи 2 или 3, в зависимост от случая.

5. Независимо от разпоредбите на параграфи 2—4, страните по спора могат по взаимно съгласие и в срок от 10 дни след датата на получаване на искането от ответната страна по споразумението да изберат за арбитри лица, които не са включени в списъка на арбитри, но отговарят на изискванията, постановени в член 304, параграф 3.

6. За дата на сформирание на арбитражния комитет се счита датата, на която всички назначени арбитри са потвърдили своето съгласие в съответствие с процедурния правилник.

ЧЛЕН 304

Списък на арбитри

1. На своето първо заседание Комитетът по търговията съставя списък от 25 лица, които желаят и са способни за изпълняват функцията на арбитри. Всяка от страните по споразумението предлага пет лица, които да изпълняват функцията на арбитри. Страните по споразумението също така избират по взаимно съгласие 10 лица, които не са граждани⁸⁷ на нито една от страните, за ролята на председател на арбитражния комитет.

2. Комитетът по търговията гарантира, че списъкът, съставен в съответствие с параграф 1, винаги е пълен. В някои случаи списъкът може да се използва в съответствие с член 303, дори ако не е пълен.

⁸⁷ За целите на настоящия дял „гражданин“ означава физическо лице, което е гражданин на държава-членка на Европейския съюз или на андска държава, подписала настоящото споразумение, или е постоянно пребиваващ в държава-членка на Европейския съюз или в андска държава, подписала настоящото споразумение.

3. Арбитрите имат специализирани познания или опит в областта на правото, международната търговия или уреждането на спорове във връзка с международни споразумения за търговия. Те са независими, безпристрастни, нямат пряка, нито косвена връзка с която и да било от страните по споразумението и не получават указания от която и да било страна по споразумението или организация. Арбитрите спазват Кодекса за поведение, съставен в съответствие с настоящия дял (наричан по-нататък „Кодекс за поведение“).

4. Освен това Комитетът по търговията съставя допълнителни списъци от 12 лица с опит в различни сектори и по различни въпроси от обхвата на настоящото споразумение. За тази цел всяка страна по споразумението посочва три лица, които да изпълняват функцията на арбитри. Страните по споразумението избират по взаимно съгласие трима кандидати, които да председателстват арбитражния комитет, които не са граждани на нито една от тях. Всяка страна по споразумението, която е страна по спора, може да назначи свой арбитър измежду лицата, предложени за включване в секторния списък от някоя от страните по споразумението. Когато използва процедурата за подбор, установена в член 303, параграф 3, председателят на Комитета по търговията или негов/неин представител може да използва секторен списък, след като страните по спора постигнат съгласие за това.

ЧЛЕН 305

Отвод, отстраняване и заместване

1. Страна по спора може да направи отвод на даден арбитър в случаи на обосновано съмнение по отношение на спазването на Кодекса за поведение от съответния арбитър. Решението по отвода или отстраняването на арбитър се приема в съответствие с процедурния правилник.
2. Ако даден арбитър не е в състояние да участва в процедурата, се оттегли или откаже, или трябва да бъде заменен, се избира негов/неин заместник в съответствие с член 303.

ЧЛЕН 306

Съединяване на арбитражни производства

Когато повече от една страна по споразумението поиска сформирането на арбитражен комитет във връзка с една и съща мярка и въз основа на едни и същи правни основания, когато е възможно, се създава един арбитражен комитет, който да разгледа тези искания.

ЧЛЕН 307

Решение на арбитражния комитет

1. Арбитражните комитети обявяват решението си на страните по спора и на Комитета по търговията в срок от сто и двадесет (120) дни от датата на създаване на арбитражните комитети. Когато арбитражен комитет счете, че този срок не може да бъде спазен, председателят на арбитражния комитет трябва да уведоми писмено страните по спора и Комитета по търговията, като посочи основанията за забавянето и датата, на която комитетът ще обяви своето решение. При никакви обстоятелства решението не може да бъде обявено по-късно от сто и петдесет (150) дни от датата на създаване на комитета.

2. В неотложни случаи, включително такива, които са свързани с бързоразвалящи се стоки или стоки или услуги, които бързо губят своята търговска стойност, като някои сезонни стоки или услуги, арбитражният комитет се произнася с решение дали счита случая за неотложен в срок от 10 дни след създаването на комитета. Арбитражният комитет обявява своето решение в срок от 60 дни от датата на неговото създаване и при никакви обстоятелства по-късно от 75 дни след тази дата.

ЧЛЕН 308

Изпълнение на решенията на арбитражния комитет

1. Ответната страна по споразумението предприема всички необходими мерки, за да изпълни незабавно решението на арбитражния комитет.

2. В срок от 30 дни след датата на получаване на решението ответната страна по споразумението уведомява оспорващата страна по споразумението относно следното:

- а) конкретните мерки, които счита за необходими за изпълнение на решението;
- б) разумния срок за изпълнението му; и
- в) конкретно предложение за временна компенсация, до пълното прилагане на специфичните мерки, които счита за необходими за изпълнение на решението.

3. В случай на различия между страните по спора относно съдържанието на уведомлението, оспорващата страна по споразумението може да поиска арбитражният комитет, постановил решението, да установи дали предложените по реда на параграф 2, буква а) мерки са в съответствие с настоящото споразумение, дали срокът за изпълнение на решението е разумен и/или дали предложението за компенсация е явно несъразмерно. Решението се произнася в срок от 45 дни след като е направено искането.

4. В случай че първоначално сформираният арбитражен комитет или някой от неговите членове не може да заседава, се прилагат процедурите по член 303. Крайният срок за обявяване на решението е 45 дни от датата, на която е създаден новият арбитражен комитет.

5. Разумният срок, посочен в параграф 2, буква б), може да бъде удължен по взаимно съгласие на страните по спора.

ЧЛЕН 309

Преразглеждане на мерките, предприети за изпълнение на решение на арбитражен комитет

1. Ответната страна по споразумението уведомява страната ищец и Комитета по търговията относно всяка мярка, предприета с цел преустановяване на неизпълнението на нейните задължения по настоящото споразумение преди изтичане на разумния срок, посочен в член 308, параграф 2, буква б), и член 308, параграфи 3 или 5.
2. Ако мерките, за които ответната страна по споразумението е уведомила в съответствие с параграф 1, не са сходни с тези, за които тя е уведомила по-рано съгласно член 308, параграф 2, буква а), или когато оспорващата страна по споразумението е започнала арбитражно производство по реда на член 308, параграф 3 и мерките, за които е била уведомена съгласно параграф 1, не са сходни с тези, за които арбитражният комитет е установил, че са в съответствие с настоящото споразумение, и в случай на разногласие между страните по спора относно наличието на мерки, за които е направено уведомяване, или относно тяхното съответствие със споразумението, оспорващата страна по споразумението може да поиска писмено по въпроса да се произнесе първоначално сформираният арбитражен комитет. В това искане се посочва конкретната спорна мярка и се обяснява степента, в която тази мярка е в несъответствие с настоящото споразумение. Арбитражният комитет обявява своето решение в срок от 30 дни от датата на искането.
3. В случай че първоначално сформираният арбитражен комитет или някой от неговите членове не е на разположение, се прилагат процедурите по член 303. Решението се произнася в срок от 30 дни от датата на създаване на новия арбитражен комитет.

ЧЛЕН 310

Привременни мерки в случай на неизпълнение

1. Ако ответната страна по споразумението не уведоми за предприемането на мярка за изпълнение на решението на арбитражния комитет преди изтичането на разумния срок или ако арбитражният комитет постанови, в съответствие с член 309, параграф 2, че мярката, за която е подадено уведомление, е в несъответствие с настоящото споразумение, оспорващата страна по споразумението може:

- а) да поиска от ответната страна по споразумението компенсация за неизпълнение или продължаване на временната компенсация или друг вид компенсация, или
- б) да уведоми ответната страна по споразумението и Комитета по търговията относно своето намерение да спре да прилага отстъпките, произтичащи от посочените в член 299 разпоредби, в степен, равностойна на причиненото от нарушението обезсилване или накърняване на ползите.

2. Ако в срок от 20 дни след изтичането на разумния срок или след като арбитражния комитет постанови, че мярката, за която е направено уведомяване по реда на член 311, параграф 2, е в несъответствие с настоящото споразумение, страните по спора не могат да постигнат съгласие относно компенсацията съгласно параграф 1, буква а), оспорващата страна по споразумението може да уведоми ответната страна по споразумението и Комитета по търговията относно своето намерение да спре да предоставя ползите, произтичащи от посочените в член 299 разпоредби, в степен, равностойна на причиненото от нарушението обезсилване или накърняване на ползите.

3. Ако ответната страна по споразумението не изпълни задължението за временна компенсация по член 308 в разумен срок⁸⁸, оспорващата страна по споразумението може да уведоми ответната страна по споразумението и Комитета по търговията относно своето намерение спре да предоставя ползите, произтичащи от посочените в член 299 разпоредби, в степен, равностойна на временната компенсация, до извършването на по-ранното от следните две действия: изпълнението на задължението за временна компенсация или приемането на мярка за изпълнение от ответната страна по споразумението.

4. Когато оспорващата страна по споразумението уведоми за своето намерение да спре да предоставя ползите в съответствие с параграф 2 или 3, тя може да спре да предоставя ползите 10 дни от датата на уведомяването, освен ако ответната страна по споразумението поиска провеждането на арбитражно производство съгласно параграф 5.

5. Ако ответната страна по споразумението счита, че степента, в която се спира предоставянето на ползите, за която е направено уведомяване, не е равностойна на причиненото от нарушението обезсилване или накърняване, тя може да писмено да поиска първоначално сформираният арбитражен комитет да се произнесе по въпроса. Оспорващата страна по споразумението и Комитетът по търговията трябва да бъдат уведомени за това искане преди изтичането на 10-дневния срок, определен в параграф 4. Първоначално сформираният арбитражен комитет уведомява страните по спора и Комитета по търговията за своето решение във връзка със степента, в която е спряно предоставянето на ползите, в срок от 30 дни от датата, на която арбитражният комитет е получил искането. Предоставянето на ползите не спира, докато първоначално сформираният арбитражен комитет не обяви своето решение на страните по спора, и всяко спиране е в съответствие с това решение.

⁸⁸ С цел постигането на по-голяма сигурност ответната страна по споразумението не е изпълнила задължението за временна компенсация в разумен срок само ако не е започнала в разумен срок процедура в съответствие с вътрешното законодателство, която има за цел изпълнение на задължението за компенсация, или ако такава процедура е приключила с решение, което противоречи на задължението за временна компенсация.

6. В случай че първоначално сформираният арбитражен комитет или някой от неговите членове не е на разположение, се прилагат процедурите по член 303. Решението се постановява в срок от 45 дни от датата на създаване на новия арбитражен комитет.

7. Компенсацията или спирането на ползите в съответствие с настоящия член е временно и не отменя задължението на ответната страна по споразумението да изпълни решението. Тези средства за защита се прилагат само докато всяка мярка, по отношение на която е установено, че не съответства на настоящото споразумение, бъде отменена или изменена, така че да е в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение, или докато страните по спора постигнат решение по взаимно съгласие.

ЧЛЕН 311

Контрол над мерките, приети след спирането на предоставянето на ползите или компенсацията за неизпълнение

1. Ответната страна по споразумението може да уведоми по всяко време оспорващата страна по споразумението и Комитета по търговията относно всяка мярка, която е приела в изпълнение на решението на арбитражния комитет, и относно своето искане до оспорващата страна по споразумението за възобновяване на предоставянето на ползите, или за своето намерение да прекрати прилагането на компенсацията за неизпълнение, според случая. Освен в случаите, предвидени в параграф 2, предоставянето на ползите се възобновява 30 дни след това уведомяване.

2. Ако страните по спора не могат да постигнат съгласие относно съответствието на мярката, за която е направено уведомяване, с разпоредбите на настоящото споразумение в срок от 30 дни от датата на уведомяването, предвидено в параграф 1, всяка от тях може да поиска писмено по въпроса да се произнесе първоначално сформираният арбитражен комитет. За такова искане се уведомяват едновременно ответната страна по споразумението и Комитетът по търговия. Решението на арбитражния комитет се обявява на страните по спора и на Комитета по търговията в срок от четиридесет и пет (45) дни от датата на искането. Ако арбитражният комитет реши, че мярката по изпълнение е в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение, предоставянето на ползите се възобновява.
3. В случай че първоначално сформираният арбитражен комитет или някой от неговите членове не е на разположение, се прилагат процедурите по член 303. Решението се обявява в срок от 45 дни от датата на създаване на новия арбитражен комитет.
4. Ако в 30-дневния срок, посочен в параграф 2, никоя от страните по спора не е поискала първоначално сформираният арбитражен комитет да се произнесе по съответствието на мярката, за която е направено уведомяване по реда на параграф 1, и оспорващата страна по споразумението не е изпълнила своите задължения да възобнови предоставянето на ползите, ответната страна по споразумението може да спре предоставянето на ползите в степен, равностойна на степента, приложена от оспорващата страна по споразумението, за срока на спиране на ползите от оспорващата страна по споразумението.

ЧЛЕН 312

Искане за разяснения по решение

1. В срок от 10 дни след съобщаването на решението страна по спора може да подаде писмено искане до арбитражния комитет, с копие до другата страна по спора и до Комитета по търговията, за разясняване на някои специфични аспекти на която и да било констатация или препоръка в решението, която тази страна счита за двусмислена, включително свързаните с изпълнението. Другата страна по спора може да представи коментари по това искане до арбитражния комитет, с копие до страната по споразумението, направила искането за разясняване. Арбитражният комитет отговаря на такива искания в срок от 10 дни след тяхното получаване.
2. Направеното по параграф 1 искане не засяга сроковете, посочени в член 308.

ЧЛЕН 313

Спиране и прекратяване на арбитражно производство

1. Страните по спора могат по всяко време да постигнат съгласие за спиране на дейността на арбитражния комитет за период, който не надхвърля 12 месеца, считано от датата на постигане на съгласието. Страните по спора уведомяват писмено председателя на арбитражния комитет за постигнатото съгласие, с копие до Комитета по търговия. В случай на такова спиране сроковете по член 307, се удължават с времето, през което дейността е спряна.

2. Във всички случаи, ако дейността на арбитражния комитет е била спряна за повече от 12 месеца, правомощията на арбитражния комитет се прекратяват, освен ако страните по спора не договорят друго. В случай че бъдат прекратени правомощията на арбитражния комитет, никоя от разпоредбите в настоящия член не е пречка страна по споразумението да започне друго арбитражно производство по същия въпрос.

3. Страните по спора могат да се договорят да прекратят арбитражно производство по всяко време чрез съвместно писмено уведомление до председателя на арбитражния комитет, с копие до Комитета по търговия.

ГЛАВА 4

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 314

Решение по взаимно съгласие

Страните по спора могат по всяко време да постигнат решение по взаимно съгласие по спор съгласно настоящия дял. Страните по спора уведомяват съвместно Комитета по търговията за това решение. След уведомяването за постигането решение по взаимно съгласие производството се прекратява.

ЧЛЕН 315

Процедурен правилник и Кодекс за поведение

1. Процедурите по уреждане на спорове съгласно настоящия дял се уреждат в процедурния правилник, приет от Комитета по търговията на неговото първо заседание след влизането в сила на настоящото споразумение. На това заседание Комитетът по търговията приема също Кодекс за поведение на арбитрите.
2. Всяко заседание на арбитражния комитет е публично в съответствие с процедурния правилник, освен ако страните по спора не са договорили друго.

ЧЛЕН 316

Информация и технически насоки

1. По искане на някоя от страните по спора или *ex officio*, арбитражният комитет може да получава информация от всякакви източници, включително и от страните по спора, ако сметне това за целесъобразно. Арбитражният комитет има също така правото да потърси съответното становище на експерти, когато смята това за целесъобразно. Получената по този начин информация се предоставя за коментар на всяка от страните по спора.

2. Арбитражният комитет може също да разреши на заинтересованите неправителствени образувания, установени на територията на страна по спора, да представят становища *amicus curiae* в съответствие с процедурния правилник.

ЧЛЕН 317

Правила за тълкуване

Всеки арбитражен комитет тълкува разпоредбите, посочени в член 299, в съответствие с обичайните правила за тълкуване на международното публично право, включени във Виенската конвенция за правото на договорите, съставена във Виена на 23 май 1969 г. Решенията на арбитражния комитет не могат да разширяват или ограничават правата и задълженията, съдържащи се в посочените в член 299 разпоредби.

ЧЛЕН 318

Решения на арбитражния комитет

1. Арбитражният комитет полага усилия да приема всички решения с консенсус. Ако въпреки това не може да се стигне до вземането на решение с консенсус, спорният въпрос се решава чрез гласуване с мнозинство. Особените мнения на арбитрите обаче не се публикуват в никакъв случай.

2. Всяко решение на арбитражния комитет има задължителна сила за страните по спора и не създава никакви права или задължения за физически или юридически лица. В решението се установяват фактите, приложимостта на съответните разпоредби на настоящото споразумение, правят се констатации дали съответната страна по споразумението е изпълнила своите задължения по него, и се посочват основните мотиви за всички направени в него решения и заключения.
3. По искане на всяка от страните по спора арбитражният комитет може да издаде препоръки относно изпълнението на решението.
4. Решенията на арбитражния комитет се произнасят в публични заседания, освен ако страните по спора не договорят друго.

ЧЛЕН 319

Отношения с правата в рамките на СТО и избор на форум

1. Разпоредбите на настоящия дял не засягат правата и задълженията на страните по споразумението в съответствие със Споразумението за СТО, включително производствата по уреждане на спорове.

2. Споровете във връзка с една и съща мярка, които възникват по настоящия дял и по Споразумението за СТО, могат да се разрешават по реда на настоящия дял или съгласно ДУС, по преценка на оспорващата страна по споразумението. Независимо от това, когато страна по споразумението е поискала сформиранието на група съгласно член 6 от ДУС или на арбитражен комитет по реда на член 303, тази страна по споразумението не може да започва друго производство по същия спор в другия форум с изключение на случаите, когато компетентният орган на избрания форум не се е произнесъл по съществото на въпроса на основания, които са от процесуално естество или са свързани с неговата компетентност.

3. Страните по споразумението постигат съгласие че два или повече спора засягат един и същ въпрос, когато в тях участват едни и същи страни по спора, когато се отнасят за една и съща мярка и когато техният предмет е едно и също съществено нарушение.

4. Никоя от разпоредбите на настоящия дял не е пречка страните по споразумението да спират предоставянето на ползите, разрешено от органа за уреждане на спорове на СТО. Споразумението за СТО не може да се изтъква като основание, за да се попречи на страна по споразумението спре да предоставяне на ползите в съответствие с настоящия дял.

ЧЛЕН 320

Срокове

1. Всички срокове, установени в настоящия дял, включително сроковете, в които арбитражните комитети трябва да обявят решенията си, се изчисляват от първия ден, следващ действието или факта, за който се отнасят.

2. Всеки срок, посочен в настоящия дял, може да бъде удължаван по взаимно съгласие на страните по спора.

ЧЛЕН 321

Изменения на процедурния правилник и на Кодекса за поведение

Комитетът по търговията може да изменя процедурния правилник и Кодекса за поведение.

ЧЛЕН 322

Механизъм за медиация

Съгласно приложение XIV (Механизъм за медиация за нетарифни мерки) всяка от страните по споразумението може да поиска от друга страна по споразумението да участва в процедура за медиация по отношение на всяка нетарифна мярка на страната по споразумението, до която е отправено искането, свързана с въпрос от обхвата на дял III (Търговия със стоки), за която страната по споразумението, отправила искането, счита, че оказва неблагоприятно въздействие върху търговията.

ЧЛЕН 323

Взаимни отстъпки, помиряване и медиация

1. Независимо от разпоредбите на член 322, страните по споразумението могат по всяко време да се договорят да предприемат взаимни отстъпки, помиряване или медиация като алтернативен метод за уреждане на спора.
2. Алтернативните методи за уреждане на спорове, посочени в параграф 1, се прилагат по ред, договорен от участващите в тях страни по споразумението.
3. Уредените в настоящия член процедури, могат да започнат по всяко време и да бъдат спрени или прекратени по всяко време от която и да било от участващите в тях страни по споразумението.
4. Процедурите по настоящия член са поверителни и не засягат правата и задълженията на страните по споразумението, участващи в каквото и да било друго производство.

ДЯЛ XIII

ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ И ИЗГРАЖДАНЕ НА ТЪРГОВСКИ КАПАЦИТЕТ

ЧЛЕН 324

Цели

1. Страните по споразумението се договарят да засилват сътрудничеството, което допринася за прилагането на настоящото споразумение, и да го използват в максимална степен с цел оптимизиране на неговите резултати, разширяване на възможностите и постигане на максимални ползи за страните. Това сътрудничество се развива в обхвата на правната уредба и институционалната рамка, които уреждат отношенията на сътрудничество между страните, като една от неговите основни цели е да се насърчава устойчивото икономическо развитие, предоставящо възможност за постигане на по-голяма степен на социално сближаване, и по-специално за намаляване на бедността.
2. С оглед постигане на целите, посочени в параграф 1, страните по споразумението се договарят да отдават особено голямо значение на инициативите за сътрудничество, насочени към:
 - а) подобряване и създаване на нови възможности за търговия и инвестиции чрез укрепване на конкурентоспособността и иновациите, както и модернизиране на производството, улесняване на търговията и трансфер на технологии;

- б) насърчаване на развитието на микропредприятията и МСП посредством използването на търговията като инструмент за намаляване на бедността;
- в) насърчаване на лоялната и справедлива търговия, улесняване на достъпа до ползите, произтичащи от настоящото споразумение, за всички сектори на производство, и по-специално за най-слабо развитите;
- г) укрепване на търговския и институционалния капацитет в тази област с цел прилагането на настоящото споразумение и извличането на максимални ползи от него;
и
- д) задоволяване на набелязаните в други части от настоящото споразумение потребности от сътрудничество.

ЧЛЕН 325

Приложно поле и средства

1. Сътрудничеството се осъществява посредством инструментите, ресурсите и механизмите, с които страните по споразумението разполагат за тази цел, в съответствие с действащите правила и процедури, и чрез органите на всяка страна по споразумението, компетентни да реализират отношенията на сътрудничество, включително свързаните със сътрудничество в областта на търговията.

2. Съгласно параграф 1 наред с друго страните по споразумението могат да използват инструменти като обмен на информация, опит и добри практики, техническа и финансова помощ и съвместно набелязване, разработване и изпълнение на проекти.

ЧЛЕН 326

Функции на Комитета по търговията във връзка със сътрудничеството съгласно настоящия дял

1. Страните по споразумението отдават особено важно значение на наблюдението на мерките за сътрудничество, въведени с цел да подпомогнат оптималното изпълнение и извличането на максимални ползи от настоящото споразумение.
2. Комитетът по търговията наблюдава и, когато е уместно, предоставя стимули и насоки във връзка с водещи аспекти на сътрудничеството в рамките на целите, посочени в член 324, параграфи 1 и 2.
3. Комитетът по търговията може да отправя препоръки до компетентните организации във всяка страна по споразумението, на които е възложено да приемат програми и да реализират сътрудничеството.

ДЯЛ XIV

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 327

Приложения, допълнения, декларации и бележки под линия

Приложенията, допълненията, декларациите и бележките под линия към настоящото споразумение са неразделна част от него.

ЧЛЕН 328

Присъединяване на нови държави-членки на Европейския съюз

1. ЕС страната по споразумението уведомява андските държави, подписали настоящото споразумение, за всяко заявление за присъединяване на трета държава към Европейския съюз.
2. В хода на преговорите между Европейския съюз и държавата кандидат, която желае да се присъедини към Европейския съюз, ЕС страната по споразумението:
 - а) предоставя, по искане от андска държава, подписала настоящото споразумение, и доколкото е възможно, информация по всички въпроси в обхвата на настоящото споразумение; и

б) взема предвид всички съображения, изразени от андските държави, подписали настоящото споразумение;

3. ЕС страната по споразумението уведомява андските държави, подписали настоящото споразумение, относно влизането в сила на всяко присъединяване към Европейския съюз.

4. В рамките на Комитета по търговията и в достатъчен срок преди датата на присъединяване на трета държава към Европейския съюз, ЕС страната по споразумението и андските държави, подписали настоящото споразумение, разглеждат всички последици от присъединяването за настоящото споразумение. Комитетът по търговията взема решение относно необходимите мерки за приспособяване или преходни мерки.

ЧЛЕН 329

Присъединяване на други страни членки на Андската общност към настоящото споразумение

1. Всяка страна членка на Андската общност, която не е страна по настоящото споразумение към датата на неговото влизане в сила между ЕС страната по споразумението и най-малко една от андските държави, подписали настоящото споразумение (наричана по-нататък „андска държава кандидат“), може да се присъедини към настоящото споразумение в съответствие с условията и процедурите, установени в настоящия член.

2. ЕС страната по споразумението договаря с андската държава кандидат условията за нейното присъединяване към настоящото споразумение. В контекста на тези преговори ЕС се стреми да запази целостта на споразумението, като ограничава всички възможности за гъвкавост при договарянето на списъците на взаимни отстъпки в съответствие с приложения I (Графици за премахване на митата), VII (Списък на задълженията относно установяването) и VIII (Списък на задълженията относно трансграничното предоставяне на услуги), и всички аспекти, по които такава гъвкавост е необходима за присъединяването на андската държава кандидат. ЕС страната по споразумението уведомява Комитета по търговията относно приключването на тези преговори за целите на консултациите, посочени в параграф 3.

3. В рамките на Комитета по търговията ЕС страната по споразумението провежда консултации с андските държави, подписали настоящото споразумение, относно резултатите от преговорите за присъединяване с андска държава кандидатка, които могат да се отразят на правата и задълженията на андските държави, подписали настоящото споразумение. По искане на страна по споразумението Комитетът по търговията разглежда последиците за настоящото споразумение от присъединяването на андска държава кандидат и взема решение за необходимите по-нататъшни мерки.

4. Присъединяването на андска държава кандидат влиза в сила посредством сключването на протокол за присъединяване, който е предварително одобрен от Комитета по търговията⁸⁹. Страните по споразумението предприемат вътрешните процедури, необходими за влизането в сила на този протокол.

⁸⁹ Независимо от разпоредбите на настоящия параграф страните по споразумението постигат съгласие, че списъците с отстъпки, определени в приложение I (График за премахване на митата), приложение VII (Списък на задълженията относно установяването) и приложение VIII (Списък на задълженията относно трансграничното предоставяне на услуги) в резултат на преговорите между ЕС страната по споразумението и андската държава — кандидат, се включват в протокола за присъединяване, без да се изисква одобрението на Комитета по търговията.

5. Настоящото споразумение влиза в сила между държава кандидат и всяка от страните по споразумението на първия ден от месеца, следващ получаването от депозитаря на последната нотификация от страна държавата кандидат и съответната страна по споразумението за приключване на техните вътрешни процедури, необходими за влизането в сила на протокола за присъединяване. Настоящото споразумение може също да се прилага временно, ако това се предвижда в протокола за присъединяване.

6. Ако на датата на влизане в сила на настоящото споразумение между ЕС страната по споразумението и най-малко една андска държава, подписала настоящото споразумение, държава — членка на Андската общност, която е участвала в приемането на текста на настоящото споразумение, не го е подписала, тази държава има право да го подпише и не се счита за андска държава кандидатка по смисъла на параграф 1.

ЧЛЕН 330

Влизане в сила

1. Всяка страна по споразумението нотифицира в писмена форма всички останали страни и депозитаря, посочен в член 332, за приключването на своите вътрешни процедури, необходими за влизането в сила на настоящото споразумение.

2. Настоящото споразумение влиза в сила между ЕС страната по споразумението и всяка андска държава, подписала споразумението, на първия ден от месеца, следващ датата, на която депозитарят е получил последната нотификация, по параграф 1, съответно за ЕС страната по споразумението и тази андска държава, подписала споразумението, освен ако съответните страни по споразумението не са договорили друга дата.

3. Независимо от разпоредбите на параграф 2, страните по споразумението могат временно да прилагат настоящото споразумение изцяло или отчасти. Всяка страна по споразумението нотифицира депозитаря и всички останали страни за приключването на своите вътрешни процедури, необходими за временното прилагане на настоящото споразумение. Временното прилагане на настоящото споразумение между ЕС страната по споразумението и андската държава, подписала споразумението, започва от първия ден на месеца, следващ датата на получаването от депозитаря на последната нотификация от ЕС страната по споразумението и тази андска държава, подписала споразумението.

4. Когато в съответствие с параграф 3 страните по споразумението прилагат разпоредба от настоящото споразумение в очакване на влизането му в сила, всяко позоваване в такава разпоредба към датата на влизане в сила на настоящото споразумение се разбира като позоваване на датата, от която страните по споразумението се договарят да прилагат тази разпоредба в съответствие с параграф 3.

ЧЛЕН 331

Срок на действие и оттегляне

1. Настоящото споразумение е в сила за неопределен срок.

2. Всяка една от страните по споразумението може да се оттегли от настоящото споразумение чрез писмена нотификация до всички останали страни по споразумението и до депозитаря по споразумението. Оттеглянето влиза в сила шест месеца след датата, на която депозитарят получи нотификацията.

3. Независимо от разпоредбите на параграф 2, когато андска държава, подписала настоящото споразумение, се оттегли от последното, споразумението продължава да бъде в сила между ЕС страната по споразумението и останалите андски държави, подписали настоящото споразумение. Настоящото споразумение се прекратява в случай на оттегляне на ЕС страната по споразумението.

ЧЛЕН 332

Депозитар

Генералният секретар на Съвета на Европейския съюз е депозитар на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 333

Изменения на Споразумението за СТО

Страните по споразумението постигат съгласие, че всяка разпоредба от Споразумението за СТО, включена в настоящото споразумение, е включена с всички изменения, влезли в сила към момента на прилагане на тази разпоредба.

ЧЛЕН 334

Изменения и промени

1. Страните по споразумението могат да договарят писмено всякакви изменения в настоящото споразумение.
2. Всяко изменение влиза в сила и съставлява неразделна част от настоящото споразумение в съответствие с условията, определени в член 330, *mutatis mutandis*.
3. Страните по споразумението могат да задълбочат допълнително поетите в рамките на настоящото споразумение ангажменти или да разширят неговото приложно поле, като договарят изменение в него, или като сключват споразумения относно конкретни сектори или мерки, като при това вземат предвид опита, натрупан по време на неговото прилагане.

ЧЛЕН 335

Резерви

По настоящото споразумение не се допускат резерви по смисъла на Виенската конвенция за правото на договорите.

ЧЛЕН 336

Права и задължения по настоящото споразумение

Никоя от разпоредбите в настоящото споразумение не може да се тълкува като предоставяща права или налагаща задължения на лица, различни от правата и задълженията, възникнали между страните по силата на международното публично право.

ЧЛЕН 337

Автентични текстове

Настоящото споразумение е съставено в три екземпляра на английски, български, гръцки, датски, естонски, испански, италиански, латвийски, литовски, малтийски, немски, нидерландски, полски, португалски, румънски, словашки, словенски, унгарски, фински, френски, чешки и шведски език, като текстовете на всички езици са автентични.

В УВЕРЕНИЕ НА КОЕТО долуподписаните надлежно упълномощени представители подписаха настоящото споразумение.

СЪСТАВЕНО в три екземпляра в [...] на [...] [...] 2012 година.